

**III Raport z monitorowania bieżącej
sytuacji gospodarczej w sektorach –
badania 2016–2018 –
komponent mikroekonomiczny**

Autorzy:

Kamil Fijorek¹

Jarosław Kaczmarek²

Konrad Kolegowicz³

MINISTERSTWO
ROZWOJU

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Projekt badawczy pn. „Monitorowanie bieżącej sytuacji gospodarczej w sektorach – badania 2016-2018”,
współfinansowany z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach poddziałania
2.4.2 Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój.

¹ (dr) Katedra Statystyki, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

² (dr hab., prof.) Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

³ (dr inż.) Katedra Ekonomiki i Organizacji Przedsiębiorstw, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie.

SPIS TREŚCI

I.	SYNTEZA WYNIKÓW BADAŃ W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM.....	8
1.1.	ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – BIEŻĄCY OKRES ANALIZY I OCZEKIWANE ZMIANY	10
1.2.	ZAGROŻENIE UPADŁOŚCIĄ W DZIAŁACH PKD	14
1.3.	ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ.....	17
1.4.	ZBIOROWOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW, ICH POTENCJAŁ I WYNIKI FINANSOWE.....	19
1.5.	SPRAWNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ FUNKCJONOWANIA PRZEDSIĘBIORSTW	20
1.6.	POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWE PRZEDSIĘBIORSTW.....	22
II.	RAPORT Z BADAŃ W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM	25
1.	ANALIZA STANU I ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ	25
1.1.	WIODĄCE KIERUNKI ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ.....	25
1.2.	ZAGROŻENIE W UJĘCIU OCENY POZIOMU OGÓLNEGO – PROGNOZY I SCENARIUSZE	26
1.3.	ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI	29
1.4.	ANALIZA ZAGROŻENIA W UJĘCIU WIODĄCYCH SEKCJI PKD	31
1.5.	STATYSTYKI OPISOWE PRZEKROJU SEKCJI PKD	34
1.6.	ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – ANALIZA WEDŁUG KLAS PRZEDSIĘBIORSTW	42
1.6.1.	Przedsiębiorstwa małe	42
1.6.2.	Przedsiębiorstwa średnie.....	46
1.6.3.	Przedsiębiorstwa duże.....	50
1.7.	ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG DZIAŁÓW PKD	55
1.7.1.	Przedsiębiorstwa ogółem	55
1.7.2.	Przedsiębiorstwa małe	65
1.7.3.	Przedsiębiorstwa średnie.....	73
1.7.4.	Przedsiębiorstwa duże.....	83
1.7.5.	Charakterystyka wybranych obszarów zagrożenia upadłością – działy PKD	91
1.8.	ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU REGIONALNYM.....	101
2.	ANALIZA ZJAWISKA UPADŁOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE	107
ZAŁĄCZNIK A.	ANALIZA ZMIAN LICZBY, POTENCJAŁU, WYNIKÓW I EFEKTYWNOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE	112
A.1	ZBIOROWOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW, ICH POTENCJAŁ, WYNIKI FINANSOWE, EFEKTYWNOŚĆ I SPRAWNOŚĆ DZIAŁANIA	112
A.2	KLUCZOWE CHARAKTERYSTYKI KLAS WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW.....	120

ZAŁĄCZNIK B. – METODY ANALIZY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – UWARUNKOWANIA, KONSTRUKCJA, INTERPRETACJA	138
B.1 CEL I PRZEDMIOT BADAŃ W ZAKRESIE SWO W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM.....	138
B.2 ESTYMACJA MODELI PREDYKCYJNYCH I PROGNOZOWANIE STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ	142
B.3 ZASADY KLASYFIKACJI DZIAŁÓW PKD W ZAKRESIE ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ	151
SŁOWNIK POJĘĆ I TERMINÓW	155
SPIS TABEL	161
SPIS RYSUNKÓW I MAP	163

CZĘŚĆ I

1.1. ZMIANY STOPNIA
ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ –
BIEŻĄCY OKRES ANALIZY
I OCZEKIWANE ZMIANY

1.2. ZAGROŻENIE
UPADŁOŚCIĄ W DZIAŁACH PKD

1.3. ZRÓŻNICOWANIE
REGIONALNE STOPNIA
ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

1.4. ZBIOROWOŚĆ
PRZEDSIĘBIORSTW,
ICH POTENCJAŁ I WYNIKI
FINANSOWE

1.5. SPRAWNOŚĆ
I EFEKTYWNOŚĆ
FUNKCJONOWANIA
PRZEDSIĘBIORSTW

1.6. POSTĘPOWANIA
UPADŁOŚCIOWE
PRZEDSIĘBIORSTW

SYNTEZA WYNIKÓW BADAŃ

W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM

I. SYNTEZA WYNIKÓW BADAŃ W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM

Celem badania kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw w komponencie mikroekonomicznym jest ujawnianie symptomów pogarszającej się sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, wraz ze wskazaniem wielkości i obszarów zagrożenia upadłością⁴. Dla potrzeb identyfikacji stanu przedsiębiorstw zbudowano modele predykcyjne, opisujące związek między wielowymiarowym stanem wskaźników charakteryzujących kondycję ekonomiczno-finansową przedsiębiorstw a prawdopodobieństwem ich upadłości.

Przyjęte definicje uznają przedsiębiorstwo za upadłe, jeżeli bez zewnętrznej pomocy nie jest w stanie samo kontynuować działalności – skutkuje to wycofaniem się przedsiębiorstwa z aktywności gospodarczej – jest to upadłość ekonomiczna (upadłość *sensu largo*). W podejściu ekonomicznym mieści się ujęcie prawne upadłości (upadłość *sensu stricto*), tzn. postępowanie upadłościowe przewidziane w przepisach Prawa upadłościowego i naprawczego, prowadzone przez sąd powszechny w stosunku do przedsiębiorstwa – dłużnika (zwanego „upadłym”), które stało się niewypłacalne.

Zakres podmiotowy badań dotyczy jednostek statystycznych, zaliczanych – zgodnie z definicją statystyki publicznej (GUS) – do sektora przedsiębiorstw niefinansowych. Wyróżnionymi w analizie klasami wielkości są przedsiębiorstwa małe (10-49 pracujących, periodyzacja półroczna), średnie (50-249 pracujących, periodyzacja kwartalna) i duże (250 i więcej pracujących, periodyzacja kwartalna). W zakresie rodzaju prowadzonej działalności wyróżnione zostały trzy grupy przedsiębiorstw: produkcyjne, handlowe i usługowe.

Realizacja badań stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością jest determinowana szeregiem czynników, a podstawowe znaczenie ma zasilenie informacyjne. Całość prac analitycznych, będących podstawą wnioskowania i budowania ocen, została obecnie oparta na indywidualnych bazach danych, opracowanych i przetwarzanych z zachowaniem zasad tajemnicy statystycznej (dane pierwotne, indywidualne), pochodzących ze statystyki publicznej (GUS w Warszawie) oraz na zbiorach niepublicznych.

Istotną wartością prowadzonego badania jest zbudowanie i wykorzystanie unikatowych w skali kraju modeli regresji logistycznej, których miarą jest stopień zagrożenia upadłością (MW). W wyniku zastosowania oszacowanych modeli regresji logistycznej uzyskuje się indywidualne dla każdego przedsiębiorstwa objętego badaniem, ustalone w warunkach bieżącego okresu badawczego (zgodnego z okresem danego raportu badawczego) i bieżącego stanu kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, wartości prawdopodobieństw wystąpienia stanu upadłości w perspektywie jednego roku. Agregacja indywidualnych prawdopodobieństw jest podstawą wyznaczenia wartości odsetka upadłości przedsiębiorstw, skalowanego względem liczby sądowych postępowań upadłościowych.

Stosowane miary w postaci stopnia zagrożenia upadłością (MW), odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU) i branżowego barometru upadłości (BBU) są sprowadzone do wspólnej podstawy koncepcyjnej i skali wartości, będąc właściwymi dla analizy zjawiska upa-

⁴ Opracowanie stanowi kontynuację serii publikacyjnej obejmującej „Raporty z oceny stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością – komponent mikroekonomiczny (I-XIV)” przygotowane w ramach projektu PARP „Instrument Szybkiego Reagowania” (www.isr.parp.gov.pl/monitoring-zmiany-gospodarczej/raporty-z-badan/).

dłości *sensu stricto*. Prezentacja wartości miary stopnia zagrożenia upadłością (MW) oraz odsetka upadłości (OU) dokonywana jest z zastosowaniem przeliczenia na 10.000 przedsiębiorstw (skala ilorazowa).

Dla oceny stopnia zagrożenia upadłością, na poziomie ogółem, rodzajów działalności oraz sekcji PKD, przyjęto trzy jego stopnie: od 0 do 160 – poziom niski (akceptowalny), powyżej 160 do 200 – poziom ostrzegawczy oraz powyżej 200 – poziom wysoki. Prognozowanie wystąpienia sytuacji zagrożenia upadłością objęto zmienne opisujące kondycję ekonomiczno-finansową przedsiębiorstw, wykorzystywane następnie w estymowanych modelach regresji logistycznej⁵.

Podlegające analizie wyniki oszacowania stopnia zagrożenia upadłością, zostały obliczone na wielkościach indywidualnych dla zbioru przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących od 10 osób (43.387 podmiotów ogółem w I p. 2017 r., w tym 26.980 małych, 13.101 średnich i 3.306 dużych)⁶.

**Zakres
i struktura
badań –
uwagi
porządkujące**

- podmiot badań – przedsiębiorstwa niefinansowe o liczbie pracujących od 10 osób, które złożyły obowiązkowe sprawozdanie statystyczne (oznaczane jako F–01/–01 oraz F–02 i SP),
- struktura podmiotu badań – klasy wielkości przedsiębiorstw:
 - małe
 - średnie,
 - duże,
- struktura przedmiotu badań:
 - rodzaje działalności: produkcja, handel, usługi,
 - wybrane sekcje PKD – górnictwo i wydobywanie, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię el., gaz, itd., budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, informacja i komunikacja,
 - działy PKD (05–96),
- bieżący okres analizy: II kw. 2017 r./I p. 2017 r.,
ujęcie retrospektywne: I kw./I p. 2007 r. – II kw. 2017 r./I p. 2017 r.,
ujęcie prospektywne: III kw. 2017/II p. 2017 r. – II kw. 2018 r./I p. 2018 r.,
- metoda oceny stopnia zagrożenia finansowego kontynuacji działalności i upadłości przedsiębiorstw – logitowe modele predykcyjne (MW),
- metoda klasyfikowania i porządkowania działów PKD względem stopnia zagrożenia – syntetyczna miara oceny (MSO).
- zakresy referencyjne stopnia zagrożenia upadłością (ogółem, rodzaje działalności, sekcje PKD):
 - od 0 do 160 – poziom niski (akceptowalny),
 - powyżej 160 do 200 – poziom ostrzegawczy,
 - powyżej 200 – poziom wysoki,
- zakres oceny zjawiska upadłości przedsiębiorstw w ujęciu prawnym: liczba, odsetek i rodzaje postępowań.

Powyższe uwagi znajdują swoje rozwinięcie w załączniku B „Metody analizy stopnia zagrożenia upadłością – uwarunkowania, konstrukcja, interpretacja”.

⁵ Zagadnienia te są także przedmiotem omówienia w Załączniku B, zamieszczonym na końcu opracowania.

⁶ Badanie dotyczy przedsiębiorstw, które złożyły obowiązkowe sprawozdanie statystyczne F–01/–01i F–02 i SP.

1.1. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – BIEŻĄCY OKRES ANALIZY I OCZEKIWANE ZMIANY

Wykonane analizy zmian stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według rodzaju działalności, wybranych sekcji PKD (działów gospodarki narodowej) oraz klas wielkości są podstawą podtrzymania **oceny negatywnej – ostrzeżenia** w zakresie stanu kondycji finansowej analizowanego sektora przedsiębiorstw. Sytuacja jaka zaistniała w I p. 2017 r. opisana jest wzrostem zagrożenia, zarówno w stosunku do poprzedniego półrocza, jak co istotne – także w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku. Tym samym, relatywnie stabilne warunki charakterystyczne do końca 2015 r. zostały zakłócone wzrostem stopnia zagrożenia w ostatnich trzech półroczach. Prognozy krótkoterminowe określają słaby trend dalszego wzrostu zagrożenia. Na tę ogólną konstatację składają się szczegółowe ustalenia podjęte w ramach analizowanych przekrojów⁷ (rys. 1).

Ostrzeżenie w zakresie stopnia zagrożenia upadłością.

W I p. 2017 r. **przedsiębiorstwa małe** ogółem odnotowały spadek stopnia zagrożenia upadłością r/r. W ramach ich rodzajów⁸ tylko przedsiębiorstwa usługowe odnotowały poprawę (pogorszenie w handlu i produkcji). Ogólna ocena jest neutralna, bliska ostrzeżeniu. Występują okresowe wahania wartości stopnia zagrożenia, bez wyraźnej tendencji wzrostowej. Ostatnie obserwacje mogą być symptomem wzrostu zagrożenia w perspektywie krótkoterminowej. Zmieniła się w I p. 2017 r. fazowość zmian – korzystniejsza sytuacja przypadała dotychczas na drugie półrocza roku.

W małych – symptomy możliwego wzrostu zagrożenia.

Sytuacja **przedsiębiorstw średnich** ogółem to odnotowany ponownie wysoki wzrost zagrożenia. Okres względnej stabilizacji zakończył się. Pogorszenie sytuacji dotyczy wszystkich rodzajów działalności. Zła sytuacja w usługach zaważyła na wzroście stopnia zagrożenia w całej klasie przedsiębiorstw średnich. Prognoza wskazuje na możliwe utrzymanie bliskich poziomowi wysokiemu wartości stopnia zagrożenia. W produkcji przewidywana jest kontynuacja drogi stopniowego wzrostu zagrożenia, natomiast w handlu i usługach kierunek wskazuje przejście do fazy wzrostu.

W średnich – kontynuacja wzrostu zagrożenia. Zła sytuacja w usługach.

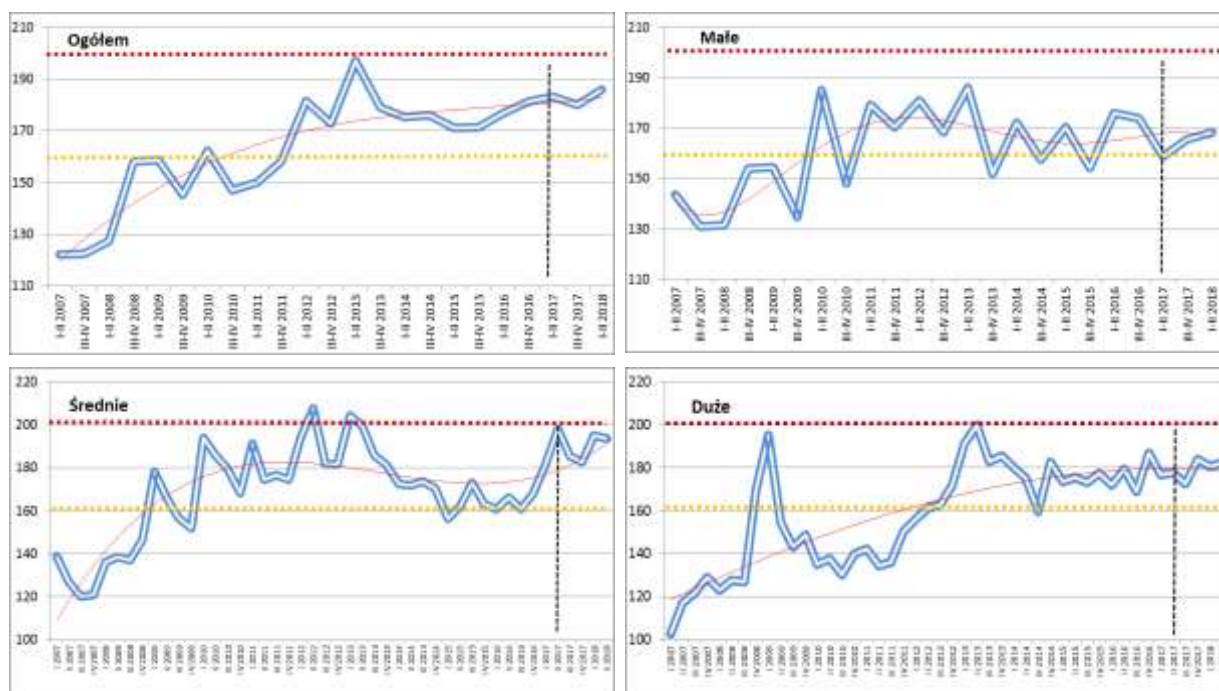
Przedsiębiorstwa duże ogółem wykazały niewielki spadek zagrożenia r/r, przy długookresowej, niekorzystnej tendencji zmian. Nastąpiło zmniejszenie okresowych wahań, także dalej przewidywane. Prognozy krótkoterminowe zakładają wzrost zagrożenia. Wpływ na taką sytuację ma głównie działalność usługowa (znacznym wzrostem zagrożenia), natomiast handel oraz generalnie produkcję charakteryzują korzystne zmiany (rys. 1).

W dużych – oczekiwana kontynuacja trendu wzrostu zagrożenia. Zła sytuacja w usługach.

⁷ Szczegółowe analizy i wnioskowanie ze sformułowaniem ocen dotyczących poszczególnych klas wielkości przedsiębiorstw według rodzaju działalności oraz wybranych sekcji PKD (działów GN) zawarto w dalszej części opracowania – Raportcie z badań w obszarze mikroekonomicznym. Przedstawiono także podstawowe założenia oceny stopnia zagrożenia, istniejące uwarunkowania jej przeprowadzania oraz zakres możliwych porównań.

⁸ Ogólna ocena rodzajów działalności wymaga odwołania się do ocen sekcji PKD (poziom ogółem i klas wielkości).

Rysunek 1. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. ogółem oraz według klas wielkości przedsiębiorstw (scenariusz neutralny)

Uwagi: wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

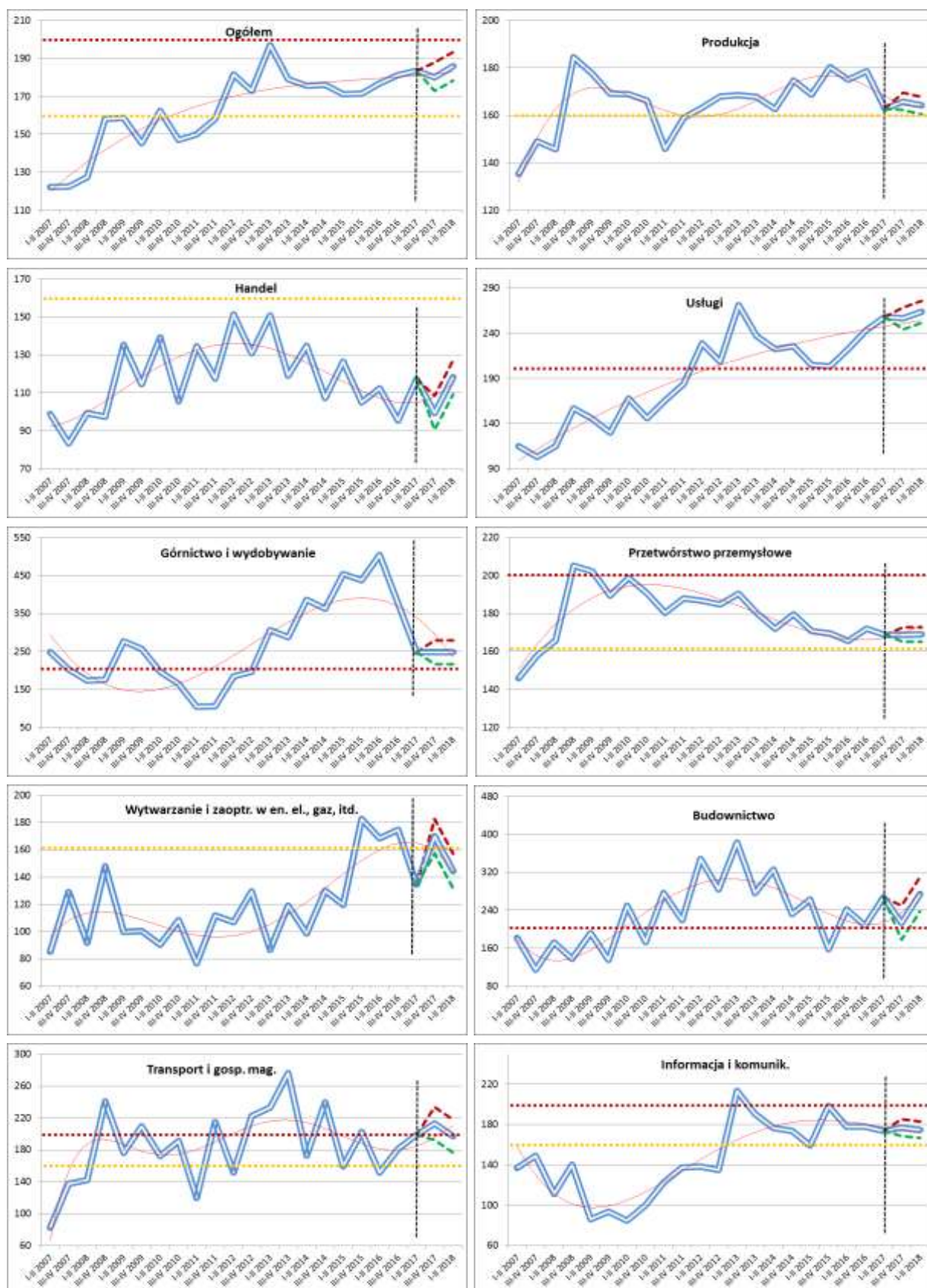
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **produkcji** po pozytywnym ostatnim odczycie scenariusz neutralny zakłada zatrzymanie niekorzystnej tendencji wzrostu zagrożenia (stabilizację krótkookresową), także dla scenariusza pesymistycznego. W **usługach** ponowna tendencja wzrostu zagrożenia, przy dużej jego sile oraz wysokim poziomie. Scenariusz neutralny zakłada kontynuację tendencji wzrostu, a pesymistyczny pogłębia jej intensywność. **Handel** charakteryzowała tendencja spadkowa, a ostatni odczyt oraz scenariusz neutralny zakłada jej zatrzymanie i stabilizację krótkoterminową. Scenariusz pesymistyczny wyznacza przejście do fazy wzrostu zagrożenia (rys. 2).

W produkcji możliwe zatrzymanie tendencji wzrostowej. W handlu prognozowana stabilizacja, a w usługach wzrosty zagrożenia.

W wiodących **sekcjach PKD** (działach gospodarki narodowej) skokowa i głęboka poprawa sytuacji r/r nastąpiła w I p. 2017 r. w górnictwie i wydobywaniu, a dalej, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię oraz w informacji i komunikacji. Wzrost stopnia zagrożenia dotyczył w niewielkim stopniu przetwórstwa przemysłowego, w większym budownictwa oraz drastycznie transportu i gospodarki magazynowej. W **górnictwie i wydobywaniu** (skokowe obniżenie zagrożenia i prowadzona restrukturyzacja) nie jest możliwe zbudowanie wiarygodnej prognozy (stabilizacja). Podobna sytuacja dotyczy **wytwarzania i zaopatrywania w energię** (jednookresowa poprawa), a scenariusz neutralny zakłada stabilizację krótkoterminową, ze znacznymi wahaniami wartości. Prawdopodobnie wyczerpała się ścieżka dalszej poprawy sytuacji w **przetwórstwie przemysłowym**, z możliwą stabilizacją zagrożenia. W **budownictwie** scenariusz neutralny podtrzymuje ścieżkę stopniowego wzrostu zagrożenia, a pesymistyczny zakłada fazę wzrostu. Zasadniczo analogiczne wnioski co do charakteru i kierunku zmian dotyczą **transportu i gospodarki magazynowej**. W **informacji i komunikacji** scenariusz neutralny zakłada wyhamowanie niekorzystnych długookresowych zmian, a pesymistyczny niewielkie wzrosty zagrożenia (rys. 2).

Rysunek 2. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności i wybranych sekcji PKD (działów GN)

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

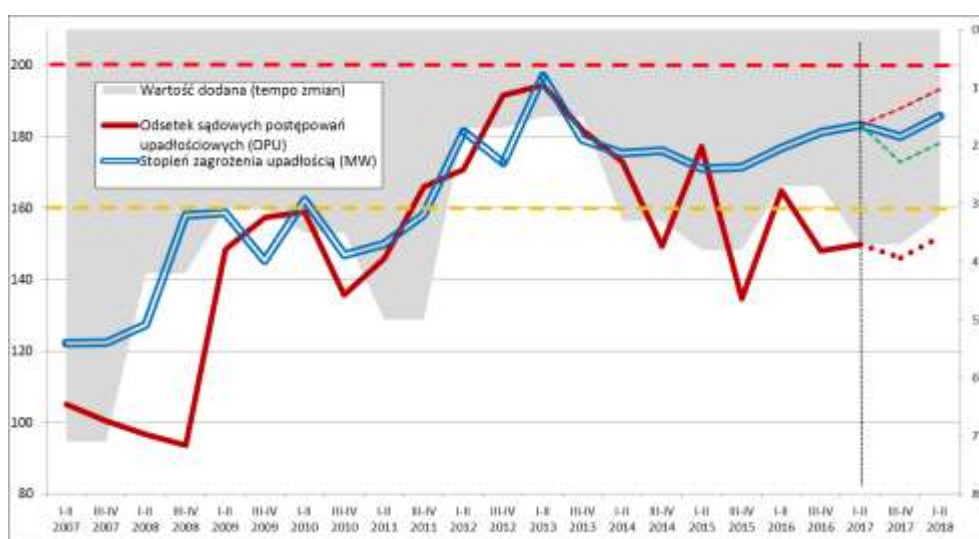
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Odnotowany po okresie stabilizacji **wzrost stopnia zagrożenia upadłością** w ostatnich trzech półroczach wpływa na oczekiwania w perspektywie krótkoterminowej do I p. 2018 r. **Prognozy dla scenariusza neutralnego**⁹ przewidują niewielki, okresowy spadek zagrożenia w II p. 2017 r. (-0,6% r/r), natomiast I p. 2018 r. to możliwe utrzymanie ścieżki wzrostu (+1,6% r/r). Sytuację ocenia się ogólnie jako kontynuację średnio intensywnej tendencji do wzrostu, nadal na poziomie ostrzegawczym stopnia zagrożenia upadłością.

Możliwy dalszy wzrost zagrożenia w sektorze przedsiębiorstw – scenariusz neutralny. Nadal poziom ostrzegawczy. Możliwe nasilenie procesów upadłościowych.

Scenariusz pesymistyczny zakłada uzyskanie wyższych wartości, zakreślających jego liniowy wzrost. Scenariusz optymistyczny, pomimo dodatniej korekty oczekiwanych wyników całej gospodarki w 2017 r., należy uznać za mniej prawdopodobny, ze względu na nie wygaszenie kluczowych czynników ryzyka oraz przy spadku inwestycji i niskiej (także słabnącej) sprawności przedsiębiorstw (rys. 3).

Rysunek 3. Stopień zagrożenia upadłością oraz odsetek liczby wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Uwzględniono korektę historycznego naliczenia wartości. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym. Wartość dodana (tempo zmian) – oś prawa, odwrócona. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Stopień zagrożenia upadłością (MW) jest nadal **wysoce skorelowany z odsetkiem wszczętych sądowych postępowań upadłościowych** (współczynnik korelacji liniowej $r=0,76$). Wyróżnić jednak można dwie sytuacje i charakter współzależności – dla okresu stabilizacji oraz okresu wzrostu stopnia zagrożenia upadłością. Przewidywany do I p. 2018 r. wzrost stopnia zagrożenia może korelować ze wzrostem r/r odsetka wszczętych sądowych postępowań upadłościowych w I p. 2018 r., a wysoce prawdopodobne jest **co najmniej zatrzymanie jego dotychczasowej tendencji spadkowej**¹⁰ (rys. 3).

⁹ Sposób wyznaczenia scenariuszy opisany jest w pkt II.1.2 (dolne i górne granice przedziału ufności).

¹⁰ Wpływ zmian stopnia zagrożenia na odsetek wszczętych sądowych postępowań upadłościowych uzależniony jest również od opóźnienia w składaniu wniosków oraz zmian w relacji liczby wszczętych postępowań do wniosków.

1.2. ZAGROŻENIE UPADŁOŚCIĄ W DZIAŁACH PKD

W ramach rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej przedsiębiorstw (grup przedsiębiorstw) analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością pozwala na sformułowanie następujących wniosków, że w działalności **produkcyjnej** obserwowany jest wysoki stopień zagrożenia upadłością w działalności związanej z górnictwem (w szczególności w działach PKD 05, 09) od II p. 2012 r. oraz utrzymująca się niekorzystna sytuacja w całym okresie analizy w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją pozostałego sprzętu transportowego (dział PKD 30), produkcją metali (24). Obserwowane jest pogorszenie sytuacji w przedsiębiorstwach związanych z naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (33). W I p. 2017 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością odnotowano w 8 działach PKD (wartości powyżej 200), w 5 poziom ostrzegawczy, w 19 niski, a w 18 działach PKD odnotowano wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością. Uwzględniając dodatkowo klasy wielkości można wskazać, że w przedsiębiorstwach małych wzrost zagrożenia upadłością wystąpił w 20 działach PKD (16 – wysoki, 7 – ostrzegawczy, 7 – niski), w średnich w 19 (9 – wysoki, 11 – ostrzegawczy, 10 – niski), a w dużych w 15 (7 – wysoki, 4 – ostrzegawczy, 18 – niski). Stopień zagrożenia powyżej wartości dla produkcji ogółem zaobserwowano w 9 działach PKD, w małych przedsiębiorstwach w 8, w średnich w 13, a w dużych w 13 działach PKD. Przedsiębiorstwa **handlowe** w całym okresie analizy cechowały się korzystniejszą sytuacją niż w produkcji i usługach, co potwierdza również niski stopień zagrożenia upadłością od 2014 roku we wszystkich działach PKD przedsiębiorstw ogółem, małych, średnich i dużych. Wartość miary stopnia zagrożenia upadłością powyżej średniej dla handlu w I p. 2017 r. zaobserwowano jedynie w dziale PKD zajmującym się handlem hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi; naprawą pojazdów samochodowych (45) oraz handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (47). W I p. 2017 r. analiza zmiany stopnia zagrożenia upadłością r/r wskazuje na jego wzrost w 2 działach PKD przedsiębiorstw ogółem, w 2 w małych przedsiębiorstwach, w 2 w średnich, a w dużych w 1 dziale. Stopień zagrożenia powyżej wartości dla handlu zaobserwowano w 2 działach PKD (45, 47), w małych – w 1 dziale PKD (45), w średnich – w 2 działach (45, 47), a w dużych – w 2 działach PKD (46, 47). W przedsiębiorstwach **usługowych** obserwowana jest nieznaczna poprawa w budownictwie oraz w działalności związanej z transportem i gospodarką magazynową. Utrzymująca się niekorzystna sytuacja w transporcie lotniczym, magazynowaniu oraz działalności pocztowej i kurierskiej. W I p. 2017 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością odnotowano w 11 działach, ostrzegawczy w 3 działach i niski w 12, a w 16 działach PKD zaobserwowano wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością. Uwzględniając klasy wielkości w przedsiębiorstwach małych, wzrost ten wystąpił w 14 działach (13 – wysoki, 2 – ostrzegawczy, 9 – niski), w średnich w 11 działach (5 – wysoki, 7 – ostrzegawczy, 11 – niski), a w dużych w 11 działach PKD (12 – wysoki, 2 – ostrzegawczy, 8 – niski). Wartość stopnia zagrożenia upadłością powyżej wartości dla usług zaobserwowano w 11 działach PKD, w małych podmiotach w 9 działach, w średnich w 12, a w dużych w 9 działach PKD.

Analizę stopnia zagrożenia upadłością wzbogacono o miarę MSO¹¹ oraz wykres punktowy, na którym zobrazowano pozycję odpowiednich działów PKD według wartości MSO obejmującej

W I p. 2017 r. w 7 działach odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia i ponadprzeciętną liczbę pracujących.

W I p. 2017 r. wysoki poziom zagrożenia upadłością odnotowano w 8 działach PKD.

¹¹ Szczegółowy opis miary MSO oraz zasad kwalifikacji działów PKD w zakresie zagrożenia upadłością zamieszczono w załączniku B.3.

ocenę dwóch kategorii, tj. relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w dziale PKD względem średnich dla rodzaju działalności. Na podstawie rozmieszczenia działów PKD na wykresach krzyżowych (przyporządkowania do wzorców I-IV) i wartości miary MSO sporządzono listę rankingową działów PKD według klas wielkości. Ranking ten pozwala na wskazanie działów PKD, na które należy zwrócić szczególną uwagę, zarówno w grupie przedsiębiorstw ogółem, jak i działy w poszczególnych klasach wielkości. W działach tych wystąpił bowiem ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością oraz ponadprzeciętna liczba pracujących (wzorzec I). Są to dla **przedsiębiorstw ogółem**:

- produkcja urządzeń elektrycznych (dział PKD 27),
- handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (47),
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (dział PKD 42),
- działalność związana z zatrudnieniem (dział PKD 78),
- magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (dział PKD 52),
- działalność pocztowa i kurierska (dział PKD 53),
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (dział PKD 41).

Uwzględniając klasy wielkości przedsiębiorstw, dodatkowo należy zwrócić uwagę na działy PKD: dla **przedsiębiorstw małych**:

- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli; produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (dział PKD 16),
- działalność związana z obsługą nieruchomości (dział PKD 68),

dla **przedsiębiorstw średnich**:

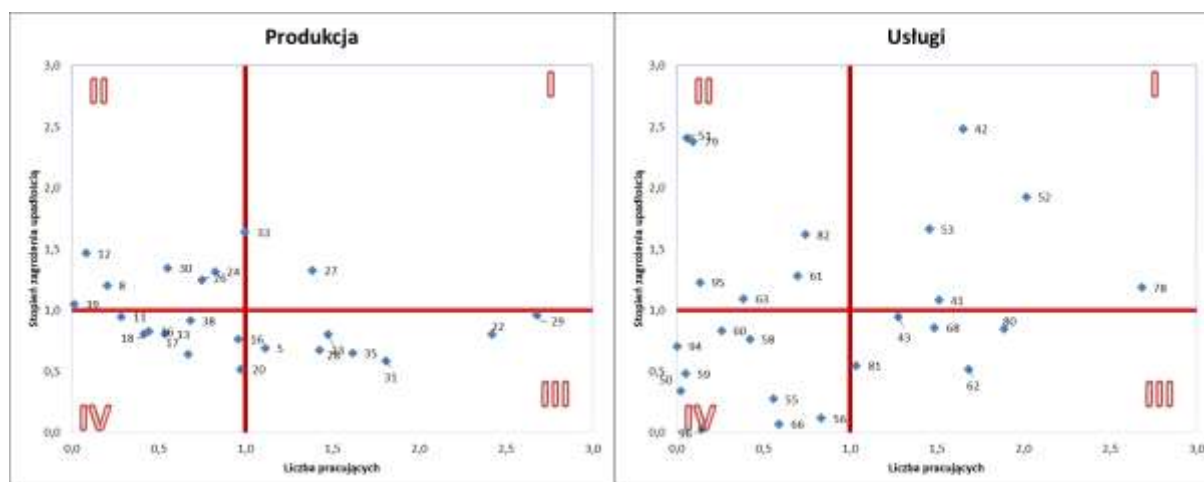
- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (dział PKD 23),
- działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców (dział PKD 38),
- transport lądowy oraz rurociągowy (dział PKD 49),
- roboty budowlane specjalistyczne (dział PKD 43),
- działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana (dział PKD 62).

dla **przedsiębiorstw dużych**:

- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (dział PKD 25),
- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep z wyłączeniem motocykli (dział PKD 29),
- działalność detektywistyczna i ochroniarska (dział PKD 80),
- działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni (dział PKD 81).

Na rysunku 4 przedstawiono rozmieszczenie przedsiębiorstw w czterech obszarach (wzorcach I-IV), na którym oś pozioma i pionowa stanowią wartości średnie przyjętych miar (stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących) dla wyróżnionych rodzajów działalności gospodarczej (produkcji, handlu i usług).

Rysunek 4. Działy PKD działalności produkcyjnej i usługowej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących przedsiębiorstw w I p. 2017 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.3 oraz słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W tabeli 1 przedstawiono listę rankingową przedsiębiorstw ogółem oraz według klas wielkości przy uwzględnieniu wartości syntetycznej miary MSO obejmującej ocenę dwóch kategorii, tj. relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących dla danego działu względem wartości średnich dla odpowiednich rodzajów działalności uporządkowanych od najwyższej wartości do najniższej znajdujących się w I ćwiartce układów współrzędnych (wzorec I).

Tabela 1. Lista rankingowa działów PKD według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO przedsiębiorstw w I p. 2017 r. ogółem oraz według klas ich wielkości (wzorec I)

DZIAŁ PKD	OGÓŁEM	MAŁE	ŚREDNIE	DUŻE
DZIAŁALNOŚĆ PRODUKCYJNA				
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA		✓		
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH			✓	
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ				✓
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	✓			✓
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI				✓
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW			✓	
DZIAŁALNOŚĆ HANDLOWA				
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	✓		✓	✓
DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW	✓		✓	
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	✓	✓	✓	
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE			✓	
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY			✓	
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	✓		✓	✓
53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA	✓			
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA			✓	
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI		✓		
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	✓		✓	✓
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA				✓
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI				✓

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

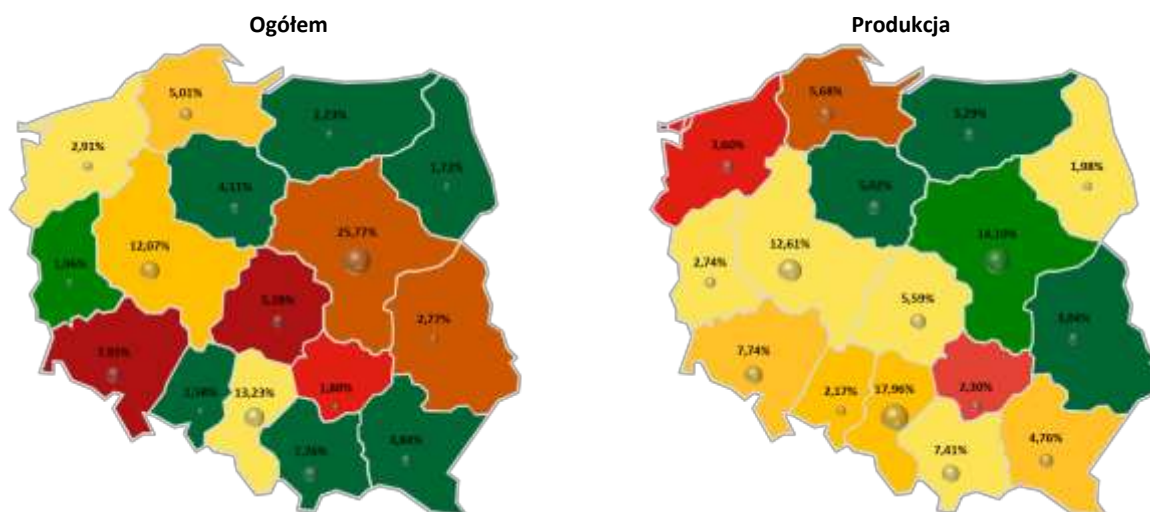
1.3. ZRÓŻNICOWANIE REGIONALNE STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

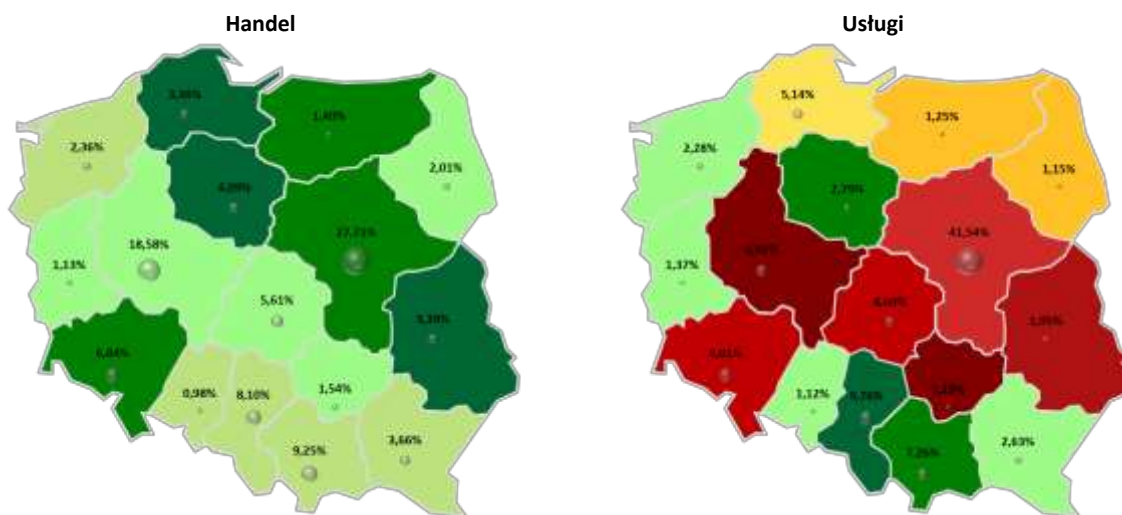
Stopień zagrożenia upadłością w ujęciu regionalnym oszacowany w I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw **ogółem** kształtował się na najwyższym poziomie w woj. łódzkim i dolnośląskim z zarysowaną tendencją wzrostową. W I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw **ogółem** stopień zagrożenia upadłością wzrósł w porównaniu do I p. 2016 r. aż w 11 województwach, za wyjątkiem województw: mazowieckiego, podkarpackiego, podlaskiego, śląskiego i świętokrzyskiego gdzie odnotowano jego zmniejszenie. W I p. 2017 r. województwami o najwyższe wzrosty stopnia zagrożenia upadłością zaobserwowano w województwach łódzkim, dolnośląskim i wielkopolskim.

Dla przedsiębiorstw **produkcyjnych** w I p. 2017 r. jedynie w województwie świętokrzyskim i zachodniopomorskim odnotowano wysoki stopień zagrożenia upadłością. W 9 województwach odnotowano wzrost stopnia zagrożenia upadłością w porównaniu do I p. 2016 r., a najwyższy jego wzrost wystąpił w woj. lubuskim i zachodniopomorskim. Dla przedsiębiorstw **handlowych** w I p. 2017 r. w 10 województwach nastąpił wzrost stopnia zagrożenia upadłością a w 6 odnotowano jego zmniejszenie (kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, pomorskie, świętokrzyskie, wielkopolskie). Najwyższy stopień zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. odnotowano w woj. kujawsko-pomorskim i lubelskim, przy czym kształtował się on na niskim poziomie. Dla przedsiębiorstw **usługowych** aż w 12 województwach nastąpił wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością (zmniejszenie w: lubuskim, mazowieckim, podkarpackim, świętokrzyskim), gdzie największy wzrost dotyczył woj. łódzkiego i dolnośląskiego. W I p. 2017 r. najwyższy stopień zagrożenia upadłością odnotowano w woj. łódzkim i dolnośląskim z wyraźnie zarysowaną tendencją wzrostową. Najkorzystniejszą sytuację w usługach odnotowano w woj. lubuskim, opolskim i podkarpackim (mapa 1).

W I p. 2017 r. znaczący wzrost stopnia zagrożenia w woj. dolnośląskim i łódzkim dla działalności usługowej.

Mapa 1. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw ogółem oraz według rodzaju działalności

Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących (ULP). Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy – odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki – odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Ostatnim etapem analizy stopnia zagrożenia upadłością w ujęciu regionalnym jest sporządzenie listy rankingowej województw na podstawie kształtowania się miary MSO obejmującej ocenę dwóch kategorii, tj. relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących dla danego województwa względem wartości średnich w I p. 2017 roku (tab. 2). Województwom zostały przypisane rangi od 1 do 16, przy czym najniższa wartość rangi wskazuje na region najbardziej zagrożony, a jej najwyższa wartość na region o najmniejszym zagrożeniu. Województwa zostały uporządkowane według posiadanej rangi dla przedsiębiorstw ogółem. Na podstawie listy rankingowej przedstawionej w tabeli 2 należy wskazać, że regionami objętymi szczególną uwagą powinny być: woj. mazowieckie, śląskie i dolnośląskie. Dla działalności **produkcyjnej** takim regionem szczególnej uwagi było województwo **dolnośląskie** i **śląskie**, dla **usług** – **dolnośląskie** i **wielkopolskie** i dla **handlu** – **dolnośląskie**, **małopolskie**, **mazowieckie**, **śląskie** i **wielkopolskie**. Województwa łódzkie, lubelskie i świętokrzyskie zakwalifikowano do II ćwiartki co wskazuje, że w tych regionach odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością lecz poniżej przeciętną liczbę pracujących.

W I p. 2017 r. najmniej korzystna sytuacja w woj. dolnośląskim we wszystkich rodzajach działalności.

Tabela 2. Lista rankingowa województw w Polsce według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.

Województwo	Wzorzec	MSO	Pozycja rangowa
mazowieckie	I	4,254	1
wielkopolskie	I	2,176	2
dolnośląskie	I	2,133	3
łódzkie	II	1,951	4
świętokrzyskie	II	1,279	5
lubelskie	II	1,141	6
śląskie	III	2,294	7
małopolskie	III	1,455	8
pomorskie	IV	1,241	9

Województwo	Wzorzec	MSO	Pozycja rangowa
kujawsko-pomorskie	IV	1,035	10
zachodniopomorskie	IV	1,012	11
podkarpackie	IV	0,975	12
opolskie	IV	0,872	13
warmińsko-mazurskie	IV	0,851	14
podlaskie	IV	0,847	15
lubuskie	IV	0,799	16

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.4. ZBIOROWOŚĆ PRZEDSIĘBIORSTW, ICH POTENCJAŁ I WYNIKI FINANSOWE

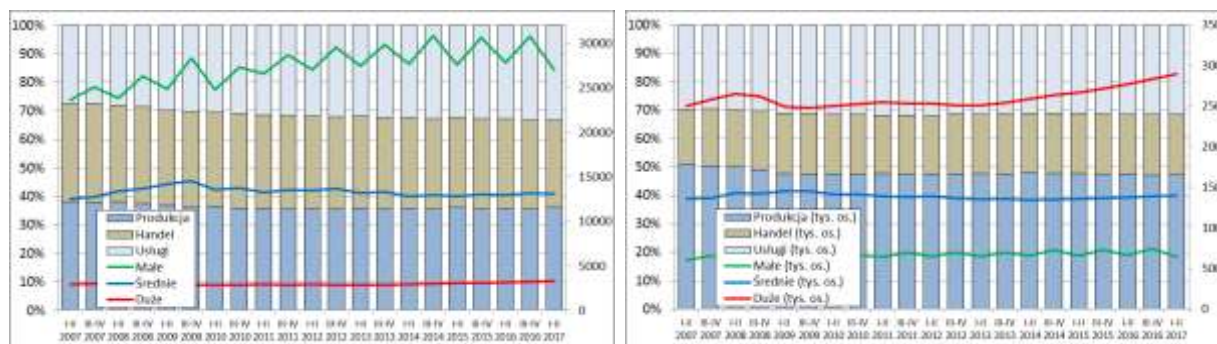
Analizowaną zbiorowość przedsiębiorstw w I p. 2017 r. tworzy 43.387 podmiotów (26.980 małych, 13.101 średnich i 3.306 dużych), w ujęciu trzech rodzajów działalności (produkcja 15.603, handel 13.374, usługi 1.410).

Liczba przedsiębiorstw wzrosła w całym okresie analizy (+11,0%), także w ostatnim półroczu (r/r). Struktura według rodzajów działalności jest zasadniczo zrównoważona, wykazując wzrost udziału przedsiębiorstw usługowych, na rzecz utraty udziału głównie przedsiębiorstw handlowych. W ujęciu klas wielkości w sposób oczywisty dominują liczebnie przedsiębiorstwa małe (62,2%), a w dalszej kolejności wymienić należy przedsiębiorstwa średnie oraz duże. Kierunek zmian wskazuje na postępujący wzrost liczby przedsiębiorstw małych (+14,2%), przy niewielkim wzroście liczby przedsiębiorstw średnich i dużych (rys. 5).

W I p. 2017 r. stabilizacja r/r liczby przedsiębiorstw, ale wzrost liczby pracujących w nich osób.

Biorąc pod uwagę **liczbę pracujących** struktura ukształtowała się odwrotnie – dominują przedsiębiorstwa duże (58,7%), następnie średnie oraz małe. Widocznym kierunkiem zmian w ostatnich czterech latach jest istotny wzrost liczby pracujących w przedsiębiorstwach dużych, przy względnej jej stabilności w przedsiębiorstwach średnich i małych. Najwięcej pracujących jest w działalności produkcyjnej (47,4%), a dalej w usługach oraz w handlu. Struktura według rodzajów działalności nie wykazuje zasadniczo istotnych zmian (zmniejszenie udziału produkcji na rzecz handlu i usług).

Rysunek 5. Liczba przedsiębiorstw (panel lewy) oraz liczba pracujących (panel prawy) w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. według rodzajów działalności i klas wielkości

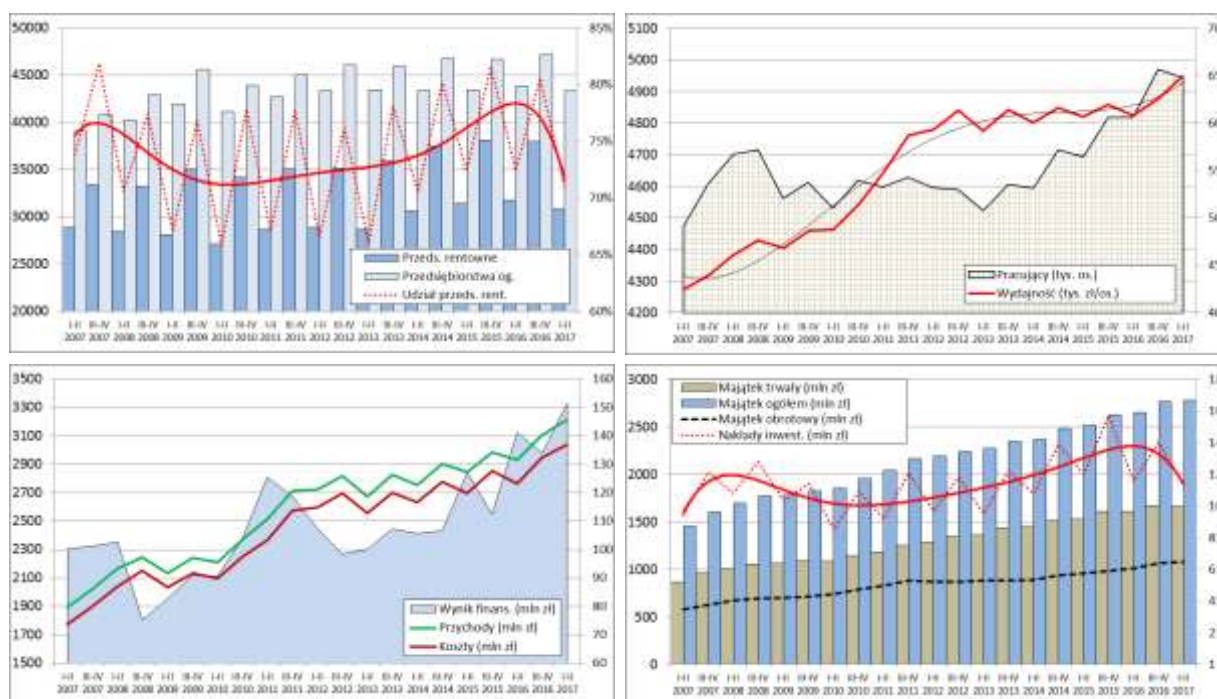
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ostatnich trzech półroczach zarysowała się tendencja **spadku udziału liczby przedsiębiorstw rentownych**. Wzrastającej od 2013 r. liczbie pracujących nie towarzyszy adekwatny wzrost wydajności pracy (poprawa relacji w I p. 2017 r.) mierzony wartością przychodów przypadających na pracujących. Przychody rosną w tempie wyższym niż koszty, co otworzyło pole do dość wyraźnego wzrostu wyniku finansowego netto od 2015 r. (rys. 6).

Długookresowo dynamika liczby pracujących wyprzedza dynamikę wydajności. Obniżenie nakładów inwestycyjnych i odsetka przedsiębiorstw rentownych w ostatnim okresie.

Sukcesywnie (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) przyrasta majątek ogółem, natomiast majątek trwały wykazał istotne spowolnienie przyrostu w I p. 2017 r. Tworzący ten majątek strumień **nakładów inwestycyjnych** w ostatnich trzech półroczach wykazał spadki r/r. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności, przy mniejszej dynamice zapasów. Ostatnie półrocze charakteryzuje spadek dynamiki przyrostu z okresu na okres aktywów bieżących. Dynamika wzrostu zobowiązań krótkoterminowych jest wyższa od dynamiki wzrostu zobowiązań długoterminowych, natomiast odpowiada dynamice wzrostu kapitału własnego (rys. 6).

Rysunek 6. Potencjał i wyniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

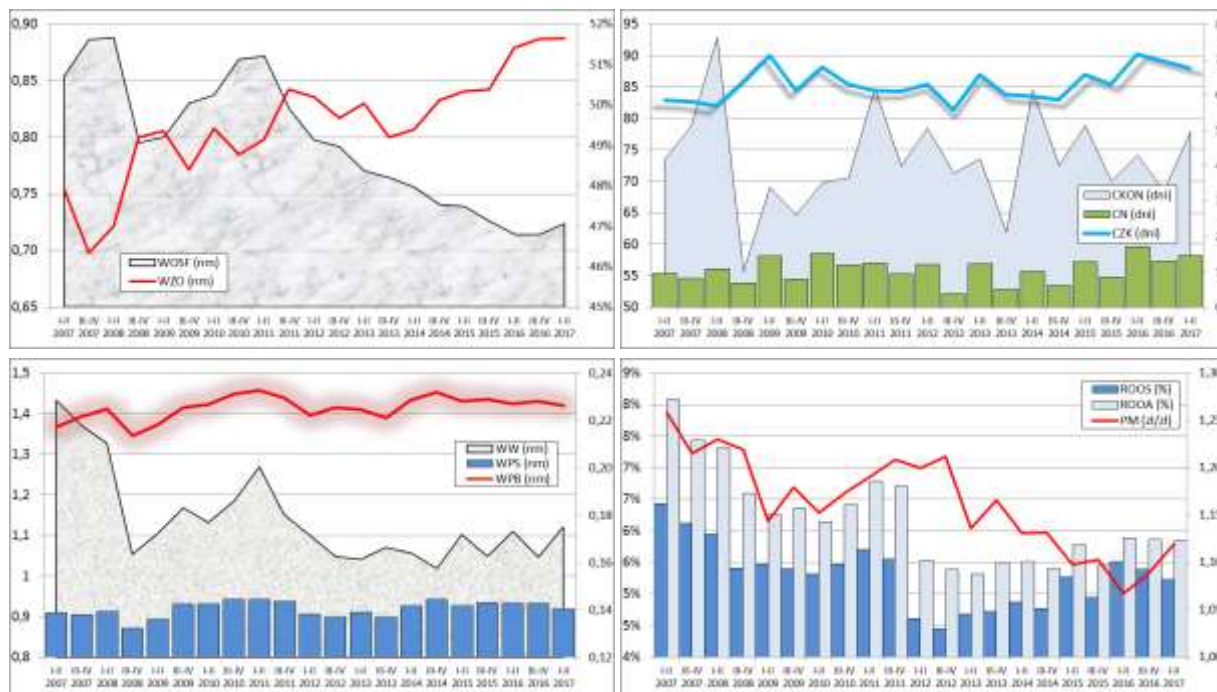
1.5. SPRAWNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ FUNKCJONOWANIA PRZEDSIĘBIORSTW

Widoczną tendencją w zbiorowości przedsiębiorstw są **niekorzystne zmiany** struktury majątkowo-kapitałowej, którym towarzyszy wzrost zadłużenia ogółem, spowolnione w ostatnim półroczu. Na tle wzrastającej długości cyklu należności, w ostatnich dwóch półroczach zmniejszyła się długość cyklu zobowiązań, a wynikowy cykl kapitału obrotowego netto uległ wydłużeniu. Płynność bieżąca i szybka pozostają w ostatnich kilku półroczach na stabilnych poziomach, z niewielkim obniżeniem, podobnie jak wypłacalność oceniana relacją wyniku finansowego i amortyzacji do zadłużenia ogółem. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje

Pogorszenie ogólnej sytuacji majątkowo-kapitałowej, wzrost zadłużenia, spadek wypłacalności oraz rentowności, poprawa produktywności.

w dwóch ostatnich półroczach spadki, przy mniej intensywnych spadkach rentowności operacyjnej aktywów. Poprawa dotyczy natomiast produktywności majątku (cyrkulacja kapitału), wobec długoterminowego trendu spadkowego (rys. 7).

Rysunek 7. Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

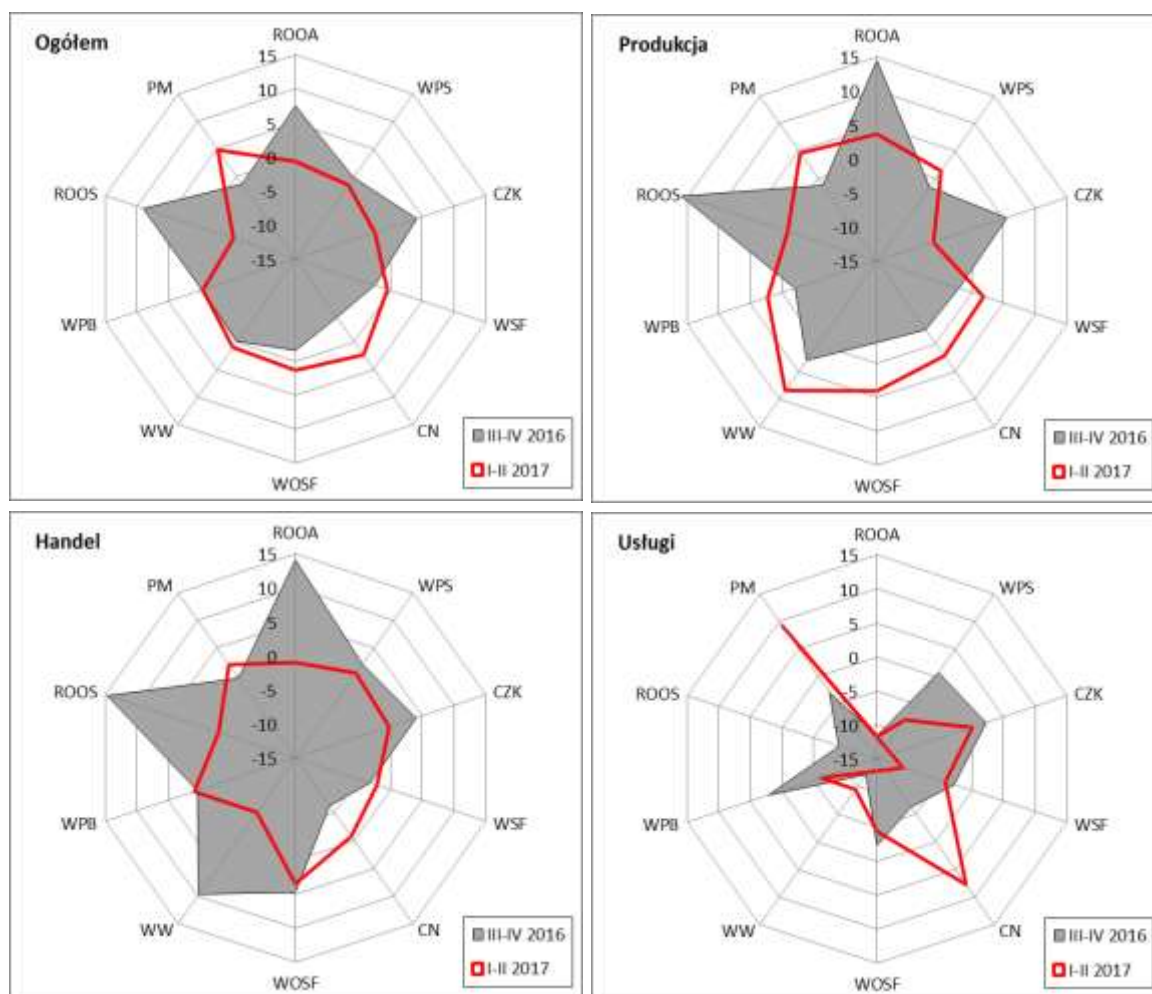
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Sytuację **krótkoterminową** zbiorowości przedsiębiorstw w I p. 2017 r. charakteryzuje w nieznacznym stopniu poprawa wartości wybranych wskaźników finansowych względem zmian w II p. 2016 r. (dla obu okresów w ujęciu r/r). Pole powierzchni dziesięciokąta rozpiętego na analizowanych wskaźnikach finansowych zmniejszyło się –18,2%, co dotyczyło wszystkich rodzajów działalności. Korzystniejsze rezultaty uzyskano tylko w 4 na 10 wskaźników. W **produkcji** pogorszenie wartości wskaźników finansowych – zmniejszenie pola powierzchni dziesięciokąta wyniosło –11,8%, a istotne pogorszenie dotyczyło długości cyklu zobowiązań krótkoterminowych oraz wskaźnika wypłacalności rentowności operacyjnej sprzedaży. W **handlu** odnotowano głębsze pogorszenie wartości wskaźników finansowych (pole powierzchni –31,7%), które dotyczyło 6 na 10 z nich (zwłaszcza rentowności operacyjnej sprzedaży oraz aktywów, a także wypłacalności). Negatywny obraz sytuacji ujawnia się w **usługach** (pole powierzchni –0,3%) w związku ze znacznym pogorszeniem wartości 7 na 10 wskaźników. Szczególnie widoczny jest spadek rentowności operacyjnej sprzedaży oraz aktywów, a także wypłacalności oraz płynności bieżącej i szybkiej. Natomiast na relatywnie niewielkie zmniejszenie pola powierzchni dziesięciokąta silny wpływ miał wzrost produktywności oraz poprawa w zakresie cyklu należności (rys. 8).

Krótkoterminowe pogorszenie sytuacji finansowej we wszystkich rodzajach działalności.

Rysunek 8. Tempo zmian podstawowych wskaźników finansowych przedsiębiorstw w okresie II p. 2016 r. – I p. 2017 r. ogółem oraz według rodzaju działalności (w %, r/r)

Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WSF – wskaźnik samofinansowania; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału). Wskaźniki ujęte jako stymulanty (CN w razach).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

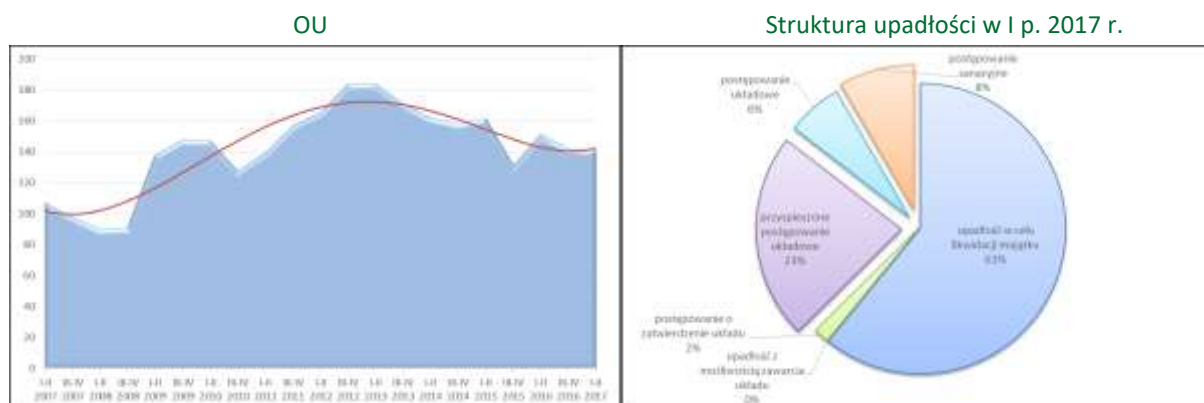
1.6. POSTĘPOWANIA UPADŁOŚCIOWE PRZEDSIĘBIORSTW

W I p. 2017 r. odnotowano zmniejszenie r/r liczby sądowych postępowań upadłościowych (SPU) o 28. Zaobserwowano zmniejszenie r/r liczby postępowań z możliwością zawarcia układu i liczby postępowań w celu likwidacji majątku oraz nastąpił wzrost liczby postępowań układowych, przyspieszonych postępowań układowych, postępowań o zatwierdzenie układu i postępowań sanacyjnych.

Wartość odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU)¹² w II p. 2015 r. osiągnęła najniższy poziom od 2009 r. z **wyraźnie zarysowaną tendencją malejącą**, która została wyhamowana, lecz z utrzymującą się tendencją malejącą. W I p. 2017 roku obserwowany jest spadek SPU do wartości 357 (zmniejszenie r/r o 28). W I p. 2017 r. nastąpiły zmniejszenia wartości OU we wszystkich rodzajach działalności (rys. 9).

¹² Rozwinięcie symboli wskaźników zawarto w tekście, a ich formuły i opis zamieszczono w załączniku zawierającym uwagi metodologiczne (załącznik B) oraz słowniku pojęć i terminów na końcu opracowania.

Rysunek 9. Odsetek sądowych postępowań upadłościowych (OU) przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. oraz ich liczba ze względu na rodzaj postępowania w I p. 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza branżowa upadłości wskazuje, że w I p. 2017 r. **we wszystkich rodzajach działalności odnotowano zmniejszenie** r/r liczby sądowych postępowań upadłościowych, a największe zmniejszenie dotyczyło usług. Najwięcej postępowań w I p. 2017 r. odnotowano w działalności usługowej (136), następnie w produkcyjnej (97) i handlowej (92).

W I p. 2017 r. wzrost liczby upadłości i wartości BBU w handlu.

Analiza branżowego barometru upadłości (BBU) wskazuje na jego ponadprzeciętną wartość w całym analizowanym okresie jedynie w usługach z tendencją malejącą. Wyraźnie zarysowaną tendencją malejącą odnotowano również w produkcji, natomiast w handlu od II p. 2015 roku obserwowany jest wzrost wartości BBU do poziomu 0,94 w I p. 2017 roku (rys. 10).

Zmniejszenie wartości BBU w produkcji i usługach.

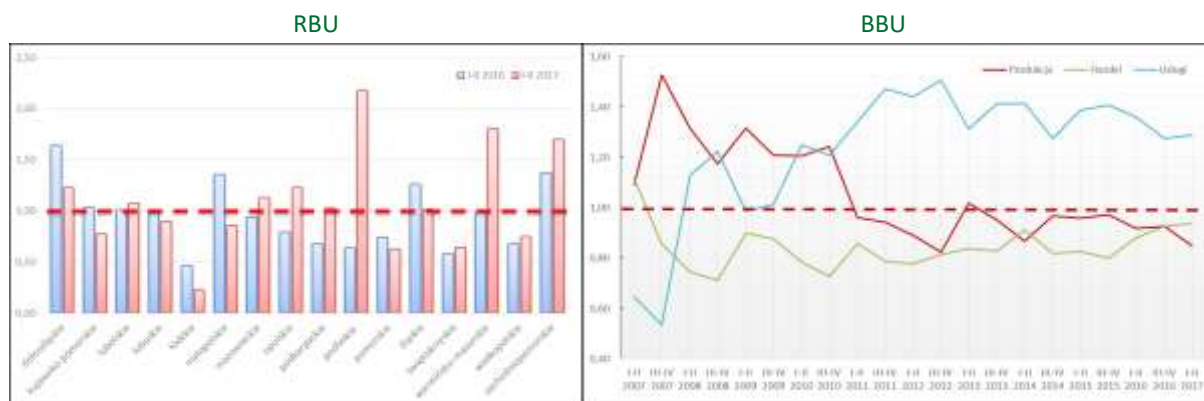
Analiza **regionalna** liczby sądowych postępowań upadłościowych wskazuje na zmniejszenie ich liczby r/r w 7 województwach, w 7 wzrost i w 2 na poziomie z I p. 2017 r. Najwięcej postępowań w I p. 2017 r. odnotowano w woj. **mazowieckim**. Zmniejszenie r/r wartości OU nastąpiło w 7 województwach, a jego najwyższy poziom odnotowano w województwie podlaskim.

Znaczący wzrost wartości OU w woj. podlaskim i warmińsko-mazurskim.

Analiza zmian poziomu koncentracji regionalnego barometru upadłości (RBU) w I p. 2017 r. wskazuje na ponadprzeciętną (powyżej 1) koncentrację w 9 województwach (najwyższy poziom w woj. podlaskim i warmińsko-mazurskim). Aż w 9 województwach odnotowano wzrost r/r poziomu koncentracji RBU.

Wzrost wartości BBU aż w 9 województwach.

Rysunek 10. Regionalny Barometr Upadłości (RBU) w I p. 2016 i I p. 2017 r. i Branżowy Barometr Upadłości (BBU) w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. według rodzaju działalności

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

CZĘŚĆ II

1. ANALIZA STANU I ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ

1.1. WIODĄCE KIERUNKI ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

1.2. ZAGROŻENIE W UJĘCIU OCENY POZIOMU OGÓLNEGO – PROGNOZY I SCENARIUSZE

1.3. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI

1.4. STATYSTYKI OPISOWE PRZEKROJU RODZAJU DZIAŁALNOŚCI

1.5. ANALIZA ZAGROŻENIA W UJĘCIU WIODĄCYCH SEKCJI PKD

1.6. STATYSTYKI OPISOWE PRZEKROJU SEKCJI PKD

1.7. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – ANALIZA WEDŁUG KLAS PRZEDSIĘBIORSTW

1.8. ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG DZIAŁÓW PKD

1.9. ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU REGIONALNYM

2. ANALIZA ZJAWISKA UPADŁOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE

RAPORT Z BADAŃ

W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM

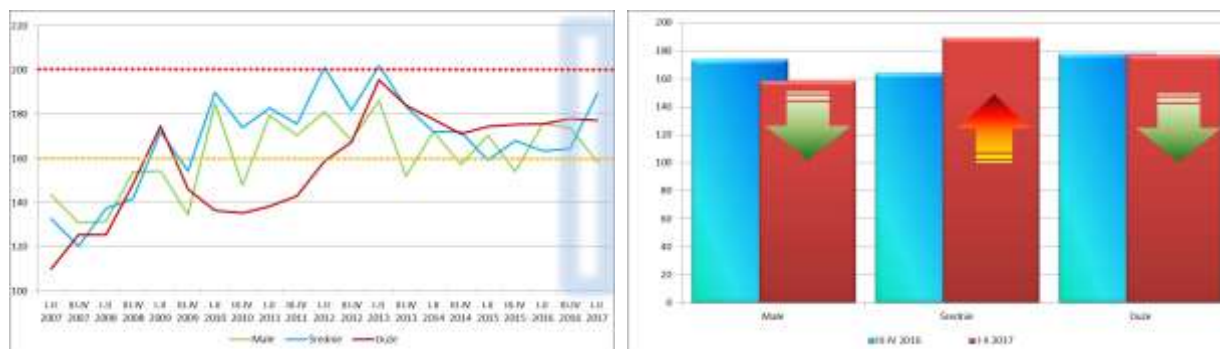
1. ANALIZA STANU I ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ

1.1. WIODĄCE KIERUNKI ZMIAN STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

Sytuację w klasie przedsiębiorstw dużych w I p. 2017 r. opisuje nieznaczny wzrost stopnia zagrożenia upadłością w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku (+0,6% r/r), jego poziom (nadal ostrzegawczy) jest zasadniczo stabilny w ostatnich pięciu półroczach, przy utrzymaniu słabej długookresowej tendencji wzrostu. W przypadku przedsiębiorstw małych odnotowano okresowy spadek o -8,6% oraz -9,7% r/r, przy 3-letniej stabilizacji z naprzemiennymi zmianami z okresu na okres, stopniowo gasnącymi. Przedsiębiorstwa średnie wykazały silny wzrost zagrożenia w I p. 2017 r. o +16,0% r/r, przy jego dotychczasowym obniżaniu się (do II p. 2016 r.) z poziomu kulminacyjnego w I p. 2013 r. Obserwowane także były dotychczas gasnące, naprzemienne zmiany z okresu na okres (rys. 11).

Ostatnia obserwacja przynosi dominację przedsiębiorstw średnich w zakresie zagrożenia, nad dużymi i małymi (te ostatnie zeszły nieznacznie pod próg poziomu ostrzegawczego).

Rysunek 11. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. według klas wielkości

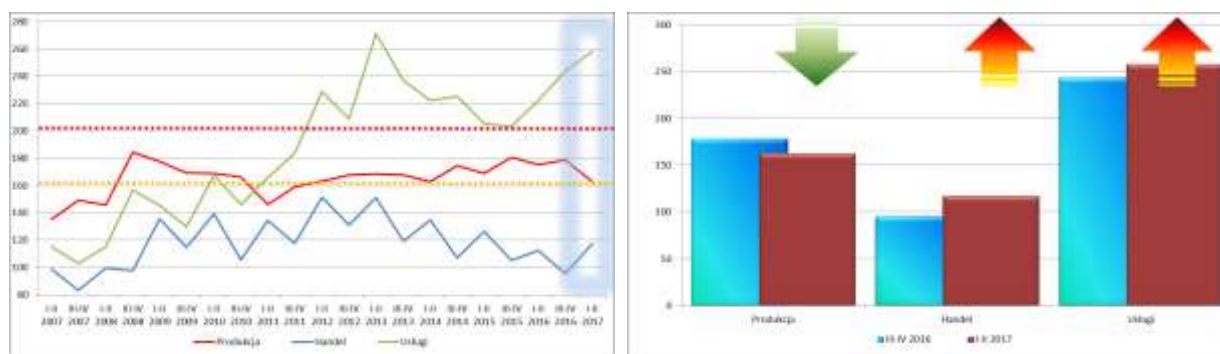

Uwagi: strzałka – zmiana w stosunku do poprzedniego półrocza (wzrost – czerwona, spadek – zielona). Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Z punktu widzenia rodzaju działalności sytuacja przedsiębiorstw w zakresie stopnia zagrożenia upadłością skłania do oceny negatywnej w zakresie działalności usługowej – w I p. 2017 r. nastąpił wzrost zagrożenia – zarówno w stosunku do okresu poprzedniego (+5,7%), jak i r/r (+16,2%). Poziom zagrożenia zaklasyfikowany jest jako wysoki, a tendencja wzrostowa widoczna jest ponownie od I p. 2016 r. W produkcji zatrzymanie postępującego pogarszania się sytuacji, o małej intensywności, obserwowane od II p. 2011 r. (poziom ostrzegawczy). W I p. 2017 r. odnotowano okresowy spadek zagrożenia (-8,9%) oraz w ujęciu r/r (-6,9%). Korzystne zmiany dotychczas miały miejsce w handlu – długookresowe obniżanie stopnia zagrożenia upadłością. W I p. 2017 r. nastąpił jednak wzrost (+4,5% r/r), przy utrzymaniu naprzemiennych zmian (poziom niski). W sposób widoczny od I p. 2011 r. kierunek i intensywność zmian dla rodzajów działalności są odmienne i rozbieżne (rys. 12).

Rysunek 12. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. według rodzaju działalności

Uwagi: strzałka – zmiana w stosunku do poprzedniego półrocza (wzrost – czerwona, spadek – zielona). Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Wykonane analizy w zakresie zmian stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według rodzaju działalności oraz klas wielkości są podstawą sformułowania oceny dotyczącej całej zbiorowości przedsiębiorstw. Sytuacja jaka zaistniała w I p. 2017 r. opisana jest niewielkim wzrostem zagrożenia, zarówno w stosunku do poprzedniego półrocza (+1,1%), jak również w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku (+3,4% r/r). Tym samym, relatywnie stabilne warunki w kierunku poprawy charakterystyczne do II p. 2015 r., zostały zakłócone wzrostem stopnia zagrożenia.

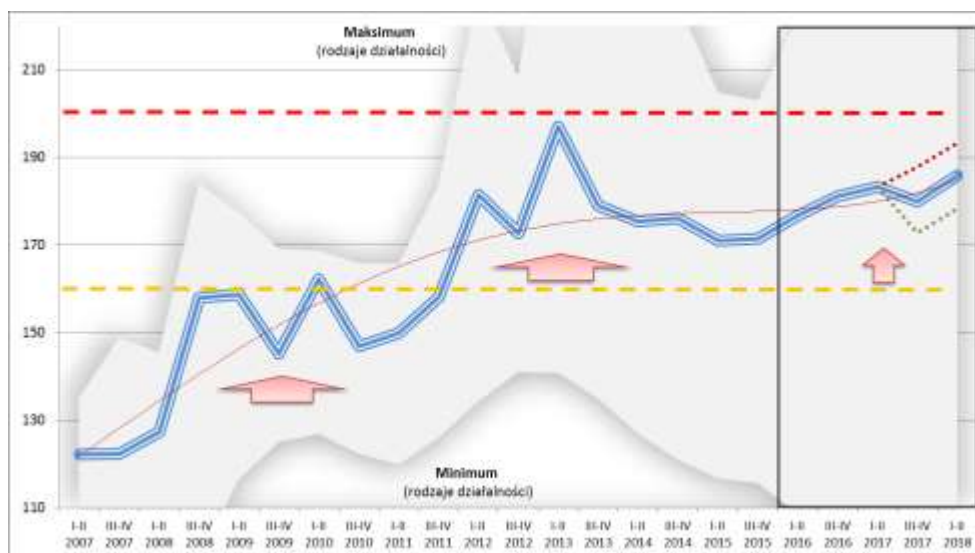
1.2. ZAGROŻENIE W UJĘCIU OCENY POZIOMU OGÓLNEGO – PROGNOZY I SCENARIUSZE

W ramach ilościowej analizy niepewności związanej z prognozami stopnia zagrożenia upadłością posłużono się narzędziami analizy scenariuszowej – oprócz scenariusza neutralnego skonstruowano scenariusz pesymistyczny oraz optymistyczny. W tym celu wykorzystano dolne i górne granice przedziału ufności (o wartości 80%, przy niezbędnej korekcie obserwacji odstających) dla prognozowanej wielkości stopnia zagrożenia upadłością, powstałe w oparciu o analizę historycznych odchyień stopnia zagrożenia upadłością względem odsetka sądowych postępowań upadłościowych.

Ustalony w warunkach I p. 2017 r. stopień zagrożenia upadłością był wyższy niż w analogicznym okresie ubiegłego roku o +3,4% i wyniósł 183 (wzrost w stosunku do poprzedniego półrocza +1,1%), co stanowi podstawę do sformułowania negatywnej ogólnej oceny (rys. 13). Wartość tą tworzą wyniki oceny stopnia zagrożenia przedsiębiorstw produkcyjnych (udział w ogółem 42,1%), usługowych (44,4%) i handlowych (13,5%).

Odnotowany wzrost zagrożenia upadłością, przy przerwaniu okresu jego poprawy od okresu szczytowego w I p. 2013 r. i względnej stabilności do II p. 2015 r., wpływa – jako jego skutek – na możliwy wzrost liczby i odsetka wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw w perspektywie kolejnego, bądź następnego półrocza, względem bieżącego okresu analizy (I p. 2017 r.). Stopień tych zmian uzależniony jest również od opóźnienia w składaniu wniosków oraz zmian w relacji liczby wszczętych postępowań do wniosków, a tym samym czasu trwania procedur formalnych (por. uwagi w dalszych częściach opracowania).

Rysunek 13. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Uwzględniono korektę historycznego naliczenia wartości. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym (linie kropkowane). Strzałki wyznaczają okres: czerwona – wzrostu stopnia zagrożenia, zielona – obniżania, żółta – stabilizacji. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kreskowana, poziom wysoki – czerwona linia kreskowana. Wartości maksymalne i minimalne ustalone dla średniej według rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

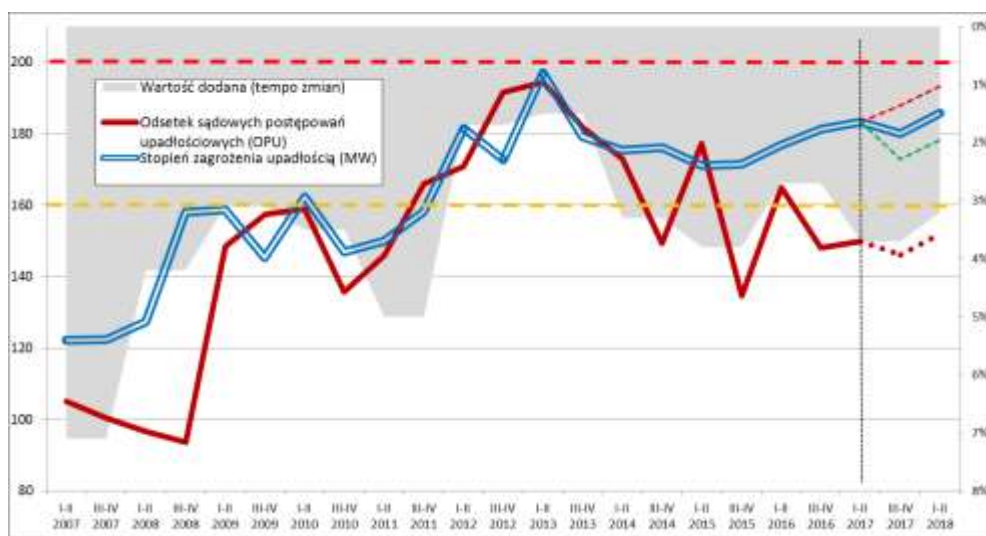
W ocenie dalszego możliwego przebiegu zmian stopnia zagrożenia upadłością (perspektywa roczna do I p. 2018 r.), scenariusz neutralny przewiduje niewielki spadek zagrożenia w II p. 2017 r. o $-0,6\%$ r/r. (poziom 180, $-1,6\%$). W I p. 2018 r. nastąpić może wzrost zagrożenia o $+1,6\%$ r/r (poziom 186, $+3,3\%$). W tym scenariuszu przyszłą sytuację ocenia się jako kontynuację średnio intensywniej tendencji do wzrostu, nadal na poziomie ostrzegawczym stopnia zagrożenia upadłością. Scenariusz pesymistyczny zakłada w II p. 2017 r. oraz w I p. 2018 r. uzyskanie wyższych wartości stopnia zagrożenia upadłością (odpowiednio: 188 i 193), zakreślających liniowy wzrost zagrożenia (odpowiednio: $+3,9\%$ r/r oraz $+5,5\%$ r/r). Scenariusz optymistyczny, pomimo dodatkowej korekty oczekiwanych wyników całej gospodarki w 2017 r., należy uznać za mniej prawdopodobny, ze względu na nie wygaszenie kluczowych czynników ryzyka oraz przy spadku inwestycji oraz niskiej i w części słabnącej sprawności przedsiębiorstw¹³ (rys. 13).

Empiryczną weryfikacją oceny zmian ogólnej kondycji analizowanego sektora przedsiębiorstw wyrażonej miarą stopnia zagrożenia upadłością (MW), jest analiza porównawcza względem kształtowania się odsetka sądowych postępowań upadłościowych¹⁴.

¹³ Ponieważ prognozowane wartości opisują możliwy stan analizowanego sektora przedsiębiorstw w perspektywie dwóch lat (roczna prognoza wartości czynników określających stopień zagrożenia jako prawdopodobieństwo zagrożenia upadłością w kolejnym rocznym horyzoncie czasu), stąd przy wzroście zmienności ich sytuacji oraz uwzględniając cel prowadzonych badań i właściwości SWO (ocena krótkoterminowa, roczna, prognoza ostrzegawcza), prognozy te należy uznać wyłącznie jako wskazujące ogólnie możliwy kierunek dalszych zmian stopnia zagrożenia upadłością.

¹⁴ Oceny należy dokonywać z uwzględnieniem różnic w treści merytorycznej obu miar oraz czynników oddziałujących na każdą z analizowanych kategorii – miara MW odzwierciedla stan ekonomiczny względem punktu odniesienia w postaci upadłości, natomiast odsetek sądowych postępowań upadłościowych opisuje przebieg procedur administracyjnych związanych z upadłością przedsiębiorstwa.

Rysunek 14. Stopień zagrożenia upadłością oraz odsetek liczby wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Uwzględniono korektę historycznego naliczenia wartości. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym (linie kropkowane). Wartość dodana (tempo zmian) – oś prawa, odwrócona. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kreskowana, poziom wysoki – czerwona linia kreskowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Przebieg krzywej i wartości stopnia zagrożenia upadłością (MW) są wysoce skorelowane z odsetkiem wszczętych sądowych postępowań upadłościowych (współczynnik korelacji liniowej $r=0,76$). Wyróżnić jednak można dwie sytuacje i charakter współzależności: okres stabilizacji oraz okres wzrostu stopnia zagrożenia upadłością. Ten ostatni jest właściwy dla lat 2008-2013 (I p.), kiedy intensywnemu wzrostowi zagrożenia towarzyszył także intensywny wzrost odsetka wszczętych sądowych postępowań upadłościowych – pogorszenie się kondycji finansowej przedsiębiorstw skutkowało nasileniem procesów upadłości. Od II p. 2013 r. obserwowane jest zmniejszenie, a następnie stabilizacja sytuacji przedsiębiorstw opisanej stopniem zagrożenia upadłością, czego konsekwencją jest, jak można przyjąć, zmniejszanie się odsetka wszczętych sądowych postępowań upadłościowych – analogiczna sytuacja miała także miejsce przed 2008 r. W tak scharakteryzowanej zależności przewidywany do I p. 2018 r. wzrost stopnia zagrożenia może korelować ze wzrostem r/r odsetka wszczętych sądowych postępowań upadłościowych w I p. 2018 r., a wysoce prawdopodobne jest co najmniej zatrzymanie jego dotychczasowej tendencji spadkowej. Dodać również należy, że wartości stopnia zagrożenia upadłością są także wysoce ujemnie skorelowane ($r=-0,80$) z tempem zmian wartości dodanej (rys. 14).

1.3. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI

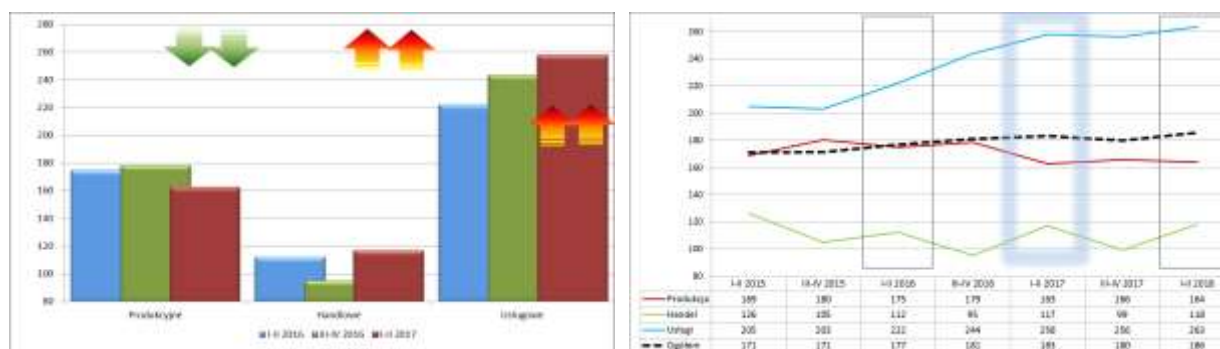
Sytuacja w usługach wykazuje ponowną tendencję wzrostu zagrożenia, przy jego wysokim poziomie (poziom III, 258). Siła tego wzrostu jest dość znaczna w ujęciu r/r (+16,2%), także okres do okresu (+5,7%). Spadek zagrożenia odnotowano w produkcji – r/r oraz okres do okresu (odpowiednio: –6,8% i –8,9%). Działalność handlowa zaznaczyła się w I p. 2017 r. wzrostem zagrożenia, zarówno r/r, jak i okres do okresu (odpowiednio: +4,5% i 23,2% – tab. 3).

Tabela 3. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r. według rodzaju działalności

Rodzaj przedsiębiorstw	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017
Produkcyjne	175	179	163
Handlowe	112	95	117
Usługowe	222	244	258

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek 15. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2015 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności

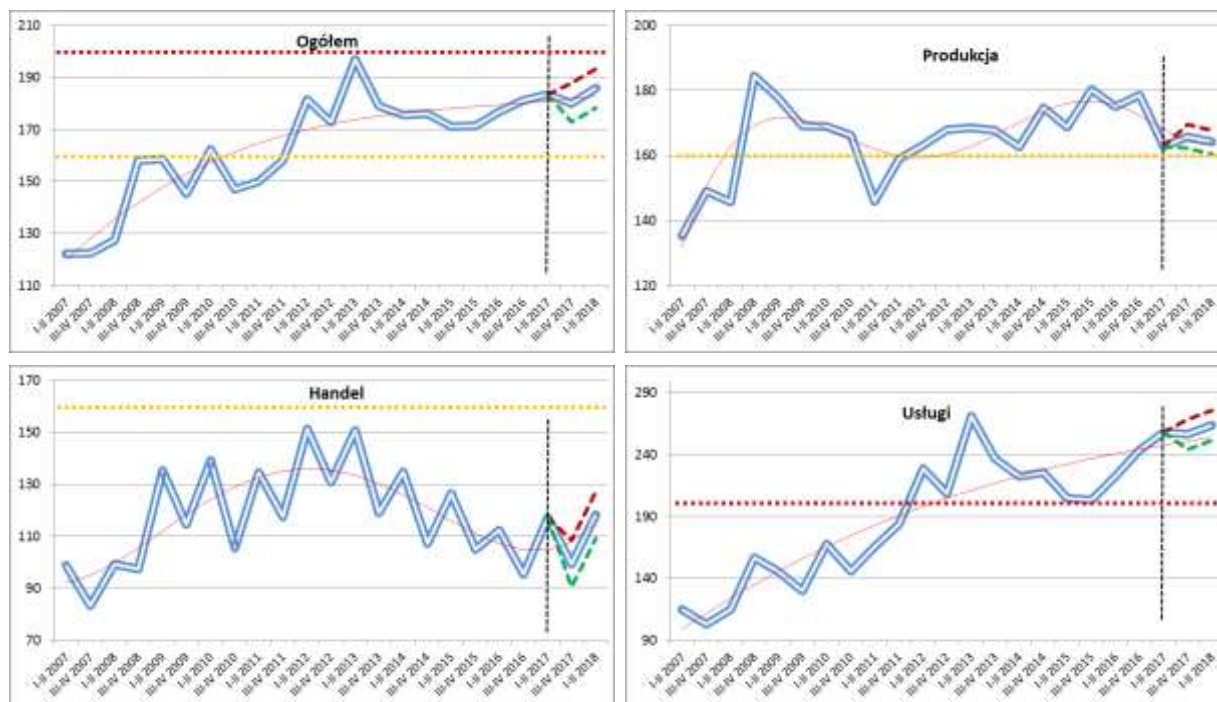
Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **działalności produkcyjnej** sytuacja pogarszała się stopniowo od II p. 2011 r. do II p. 2016 r., ze średnim tempem 1,3% na okres. Pozytywny odczyt w I p. 2017 r. oraz scenariusz neutralny zakłada zatrzymanie tej niekorzystnej tendencji (stabilizację krótkookresową), także dla scenariusza pesymistycznego. Oczekiwany poziom zagrożenia w II p. 2017 r. powinien wynieść 166 (–7,3% r/r) oraz 164 w I p. 2018 r. (–0,6% r/r). Ze względu na relatywnie stabilne wyniki historyczne, przedział wartości prognozowanych jest dość wąski, z rozstępem bezwzględnym 7 i względnym 4,5% (scenariusze skrajne – pesymistyczny a optymistyczny). W **działalności usługowej** scenariusz neutralny zakłada kontynuację tendencji wzrostu (ponownie występującej) w dwóch kolejnych półroczach – 256 w II p. 2017 r. (+4,9% r/r) oraz 263 w I p. 2018 r. (+1,9% r/r). Scenariusz pesymistyczny pogłębia intensywność tendencji wzrostowej, z poziomami zagrożenia odpowiednio: 269 (+10,2% r/r) oraz 276 (+7,0% r/r). Rozstęp scenariuszy skrajnych jest w usługach znaczny – bezwzględny 25 i względny 9,9%. **Działalność handlową** charakteryzuje krzywa opadająca od II p. 2014 r. do II p. 2016 r., jednak ostatni odczyt oraz scenariusz neutralny zakłada zatrzymanie tej tendencji i stabilizację krótkoterminową.

W II p. 2017 r. stopień zagrożenia wynieść może 99, a w I p. 2018 r. 118 (odpowiednio: +4,2% r/r i +0,9% r/r). Jak wskazuje scenariusz pesymistyczny, kolejne dwa półrocza mogą przynieść nie tylko zatrzymanie tendencji spadkowej, ale przejście do fazy wzrostu zagrożenia. Rozstęp bezwzględny dla scenariuszy skrajnych wynosi 18, natomiast względny 18,0% (rys. 16).

Rysunek 16. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 4. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2017 r. według rodzaju działalności

Rodzaj przedsiębiorstw	Stopień zagrożenia	Pracujący (udział)	Pracujący (liczba)
Produkcyjne	163	47,4%	2 343 880
Handlowe	117	21,1%	1 042 264
Usługowe	258	31,5%	1 559 480

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Uzyskane wyniki w zakresie oszacowania stopnia zagrożenia upadłością mogą być podstawą dalszego wnioskowania – przez ocenę zmian liczby pracujących (jeden z kluczowych skutków potencjalnych szoków zmian poziomu zagrożenia). Relatywnie bezpiecznie można podchodzić do oceny zmian w przedsiębiorstwach produkcyjnych – największy udział w liczbie pracujących (47,4%), przy tendencji spadku zagrożenia. W działalności handlowej (21,1% udziału w liczbie pracujących) stopień zagrożenia powinien stabilizować się – niestety po okresie dość intensywnej poprawy sytuacji. Najbardziej napięta sytuacja może wystąpić w usługach – przy wysokim udziale w liczbie pracujących (31,5%) postępuje bowiem wzrost zagrożenia.

1.4. ANALIZA ZAGROŻENIA W UJĘCIU WIODĄCYCH SEKCJI PKD

W ramach wybranych, wiodących sekcji PKD (działów gospodarki narodowej) skokowa i bardzo głęboka poprawa sytuacji w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku nastąpiła w I p. 2017 r. w górnictwie i wydobywaniu (-50,8% r/r), a dalej, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię (-20,1% r/r) oraz w informacji i komunikacji (-2,2% r/r). Wzrost stopnia zagrożenia dotyczył w niewielkim stopniu przetwórstwa przemysłowego (+1,8% r/r), w większym stopniu budownictwa (+10,7% r/r) oraz drastycznie transportu i gospodarki magazynowej (+30,9% r/r) (handel jako rodzaj działalności ale i sekcja PKD, omówiony został w poprzednim podrozdziale).

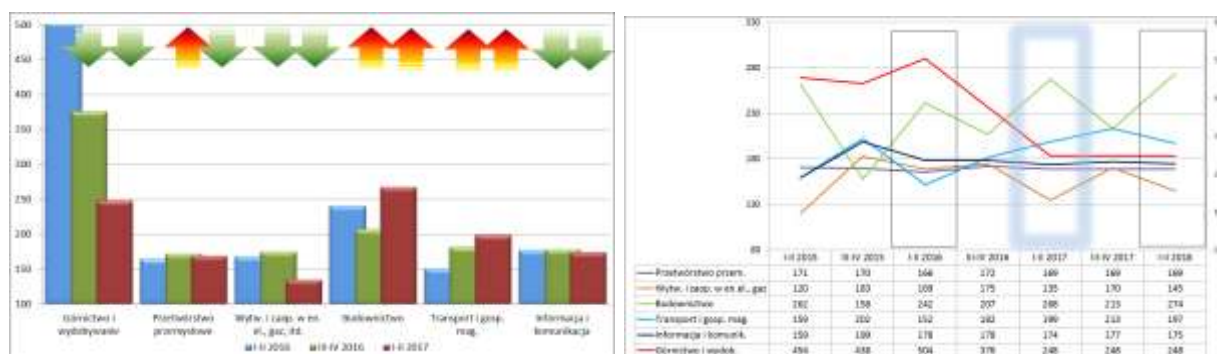
Tabela 5. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)

Rodzaj działalności	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017
Górnictwo i wydobywanie	504	376	248
Przetwórstwo przemysłowe	166	172	169
Wytw. i zaop. w en. el., gaz, itd.	169	175	135
Budownictwo	242	207	268
Transport i gosp. mag.	152	182	199
Informacja i komunikacja	178	178	174

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W budownictwie obserwowane jest odwrócenie trwającej od I p. 2013 r. korzystnej tendencji spadku zagrożenia. Dotyczy to także transportu i gospodarki magazynowej, natomiast w przetwórstwie przemysłowym zatrzymana została postępująca poprawa na rzecz krótkoterminowej stabilizacji. W przemyśle (grupa sekcji PKD – Górnictwo i wydobywanie, Przetwórstwo przemysłowe, Wytwarzanie i zaopatrywanie w en. el., gaz itd.) zatrzymana została wzrostowa tendencja zagrożenia, ze skokowym jego obniżeniem w I p. 2017 r. W grupie tej zmiany są jednak różnokierunkowe – najkorzystniejsze są w górnictwie i wydobywaniu odnotowującym gwałtowne spadki zagrożenia w ostatnich dwóch półroczach (punkt kulminacyjny wzrostu trwającego do I p. 2016 r.). W wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię ograniczone zostały skokowo w I p. 2017 r. wysokie wartości stopnia zagrożenia, wpisujące się dotychczas w tendencję wzrostową zapoczątkowaną w I p. 2014 r. Sekcja ta odnotowała ponownie w I p. 2017 r. stopień zagrożenia poniżej poziomu ostrzegawczego. Przetwórstwo przemysłowe wykazuje od I p. 2009 r. stopniową poprawę sytuacji, odchodząc od wartości zagrożenia bliskich poziomowi wysokiemu, ku wartościom bliskim poziomowi ostrzegawczemu. Ostatnie dwa odczyty wskazują na możliwe zatrzymanie tej tendencji i przejście w fazę stabilizacji.

Rysunek 17. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2015 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)

Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r. Górnictwo i wydobywanie – oś prawa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **górnictwie i wydobywaniu** po skokowym obniżeniu stopnia zagrożenia w I p. 2017 r. o –50,8% r/r nie jest możliwe zbudowanie wiarygodnego scenariusza dalszego rozwoju sytuacji, zwłaszcza wobec poddania tej sekcji PKD restrukturyzacji. Scenariusz neutralny zakłada zatem stabilne wartości zagrożenia na poziomie 248 w II p. 2017 r. oraz w I p. 2018 r. Scenariusz pesymistyczny podaje te wartości jako wyższe (280), także bez wskazania możliwego kierunku zmian sytuacji. Również w **wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię** po jak dotychczas jednorazowej poprawie w I p. 2017 r., scenariusz neutralny zakłada stabilizację krótkoterminową, jednak ze znacznymi wahaniami wartości – 170 dla II p. 2017 r. oraz 145 dla I p. 2018 r. (odpowiednio: – 2,9% r/r oraz +7,4% r/r). Scenariusz pesymistyczny wpisuje tendencję wskazującą w kierunku stabilizacji sytuacji, z niewielkim wzrostem stopnia zagrożenia. Prawdopodobnie wyczerpała się ścieżka dalszej poprawy sytuacji w **przetwórstwie przemysłowym**, z możliwą stabilizacją zagrożenia na poziomie I p. 2017 r. Okresowe zmiany charakteryzują się zatem niską dynamiką: – 1,7% r/r w II p. 2017 r. oraz 0,0% w I p. 2018 r. (scenariusz neutralny). Scenariusz pesymistyczny zakłada niewielkie wzrosty zagrożenia odpowiednio +0,6% r/r oraz +2,4% r/r.

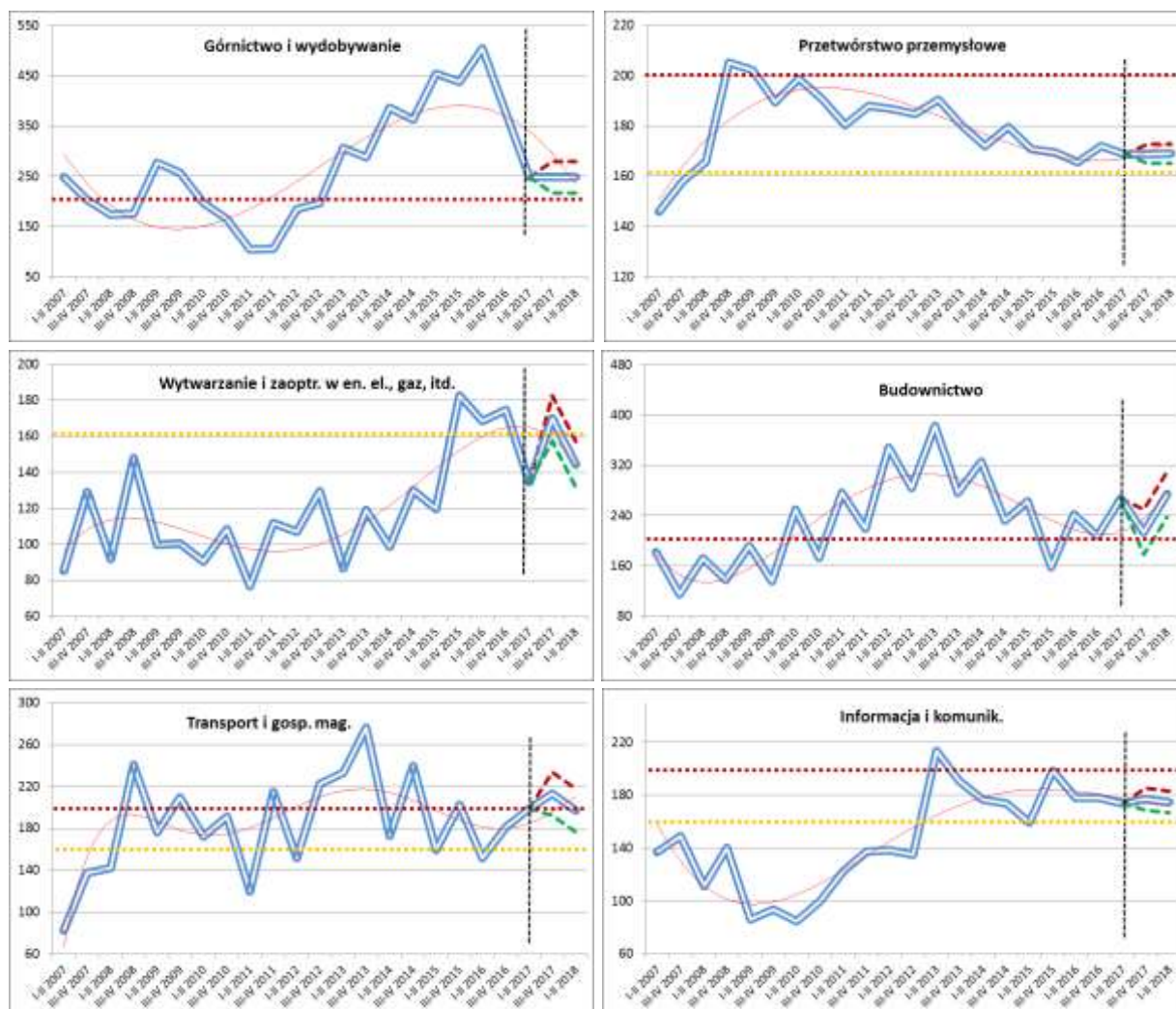
W **budownictwie** scenariusz neutralny podtrzymuje ścieżkę wzrostu zagrożenia – do 213 w II p. 2017 r. (+2,9% r/r) i 274 w I p. 2018 r. (+2,2% r/r). Scenariusz pesymistyczny wyznacza wyższy wzrost zagrożenia, bliski jego liniowemu przebiegowi, zapoczątkowanego w I p. 2016 r. Oczekiwane zmiany będą zatem bardziej dynamiczne (odpowiednio: +20,3% r/r oraz +15,7% r/r), a tym samym zakłada on jednoznacznie zakończenie okresu poprawy sytuacji i powrót do poziomów zagrożenia z 2013 r. Zasadniczo analogiczne wnioskowanie co do charakteru i kierunku zmian dotyczy **transportu i gospodarki magazynowej**. Scenariusz neutralny zakłada kontynuację pogarszania się sytuacji, po okresie poprawy trwającym od I p. 2014 r. Nie jest to jednak tak wyraźne jak w przypadku budownictwa, zatem w transporcie i gospodarce magazynowej po przekroczeniu poziomu wysokiego w II p. 2017 r. (213, +17,0% r/r), może nastąpić stabilizacja w I p. 2018 r. (197, –1,0% r/r). Natomiast scenariusz pesymistyczny kieruje rozwój sytuacji ku silnemu wzrostowi zagrożenia (odpowiednio: +28,6% r/r oraz +9,5% r/r). W **informacji i komunikacji**, która historycznie charakteryzowała się najniższym stopniem zagrożenia upadłością, wieloletnie niekorzystne zmiany przyniosły w I p. 2017 r. wartości wyższe jak w przetwórstwie przemysłowym oraz wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię. Scenariusz neutralny zakłada wyhamowanie niekorzystnych zmian (spadek o –0,6% r/r w II p. 2017 r. oraz +0,6% r/r

w I p. 2018 r.), natomiast scenariusz pesymistyczny niewielkie wzrosty – odpowiednio: +3,9% oraz 5,2% r/r (rys. 18).

Budowany scenariusz optymistyczny, pomimo dobrych oraz korygowanych in plus oczekiwanych wyników całej gospodarki, nadal należy uznać za mniej prawdopodobny od scenariusza neutralnego i pesymistycznego (zahamowanie inwestycji, spadek sprawności działania przedsiębiorstw).

Wyhamowanie pozytywnych zmian (budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, przetwórstwo przemysłowe) oraz możliwe przejście do niewielkich wzrostów zagrożenia, są podstawą do formułowania ocen wskazujących na konieczność ostrożnego wnioskowania o możliwych zmianach w analizowanych sekcjach PKD w perspektywie krótkoterminowej – w kierunku zatrzymania tendencji spadkowych, stabilizacji oraz niewielkiego wzrostu zagrożenia.

Rysunek 18. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)

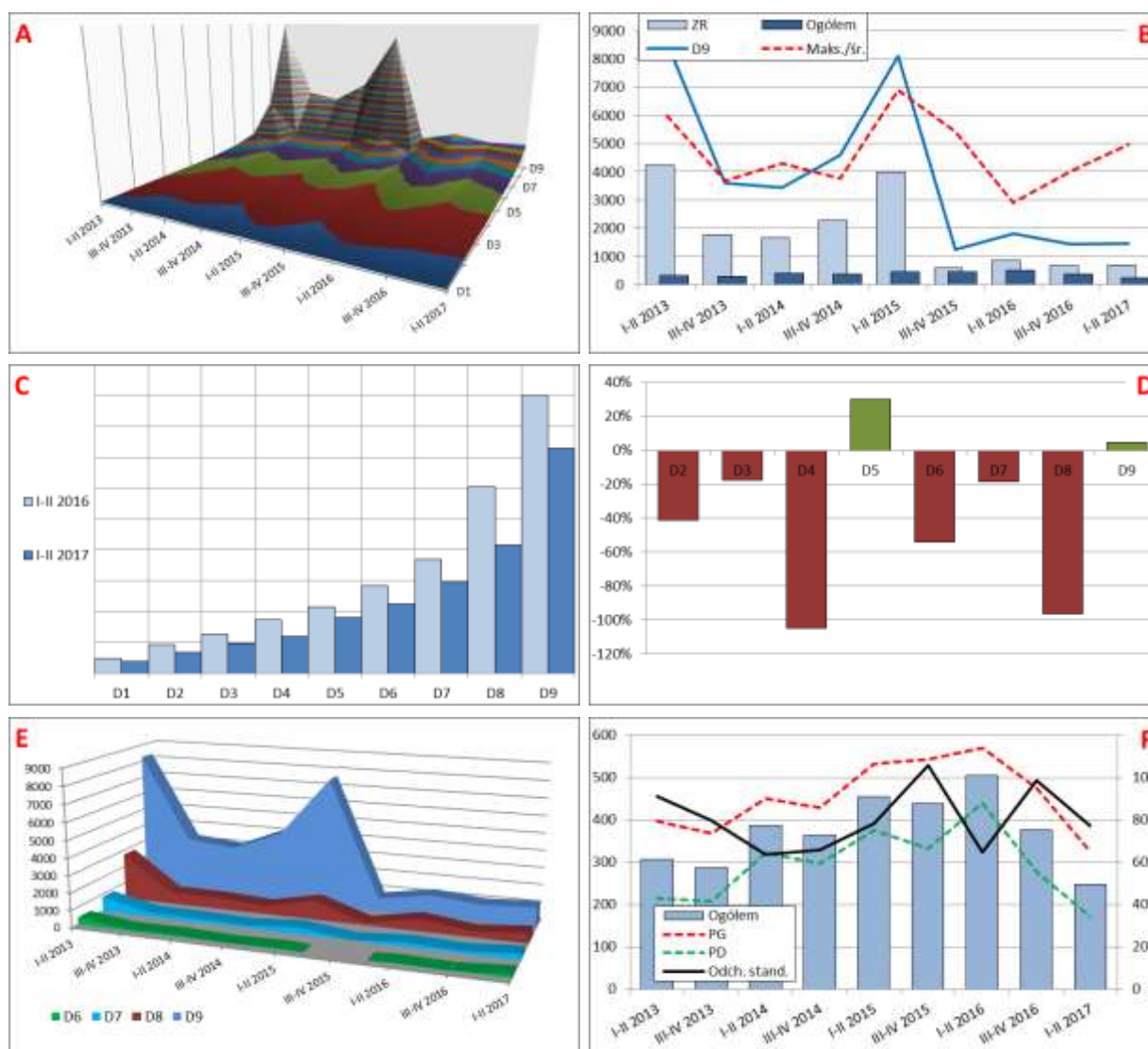
Uwagi: wartości dla scenariusza optymistycznego oznaczone są kolorem zielonym, a dla pesymistycznego – kolorem czerwonym. Prezentacja wartości dla handlu została ujęta w opisie rodzajów działalności. Wartości referencyjne: poziom ostrzegawczy – żółta linia kropkowana, poziom wysoki – czerwona linia kropkowana.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.5. STATYSTYKI OPISOWE PRZEKROJU SEKCJI PKD

Górnictwo i wydobywanie – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. drastycznie zmalała o $-50,8\%$ r/r, co dotyczy w mniejszym stopniu także wartości dziewiątego decyla ($-19,1\%$ r/r). Zatem kierunek zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym zagrożeniu upadłością był podobny do przedsiębiorstw o przeciętnym zagrożeniu, natomiast różni je intensywność zmian. Proporcja między wartością maksymalną a średnią wykazała wzrost o $72,5\%$ r/r, natomiast zmalała o $-18,9\%$ r/r wartość miary zróżnicowania (ZR – średnia różnica między decylem dziewiątym a pierwszym). Niewątpliwie jednak ostatnie trzy półrocza to okres relatywnej poprawy sytuacji opisanej tymi miarami, zwłaszcza obniżenie wartości decyla dziewiątego oraz miary zróżnicowania.

Rysunek 19. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw górnictwa i wydobywania (sekcja B) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.

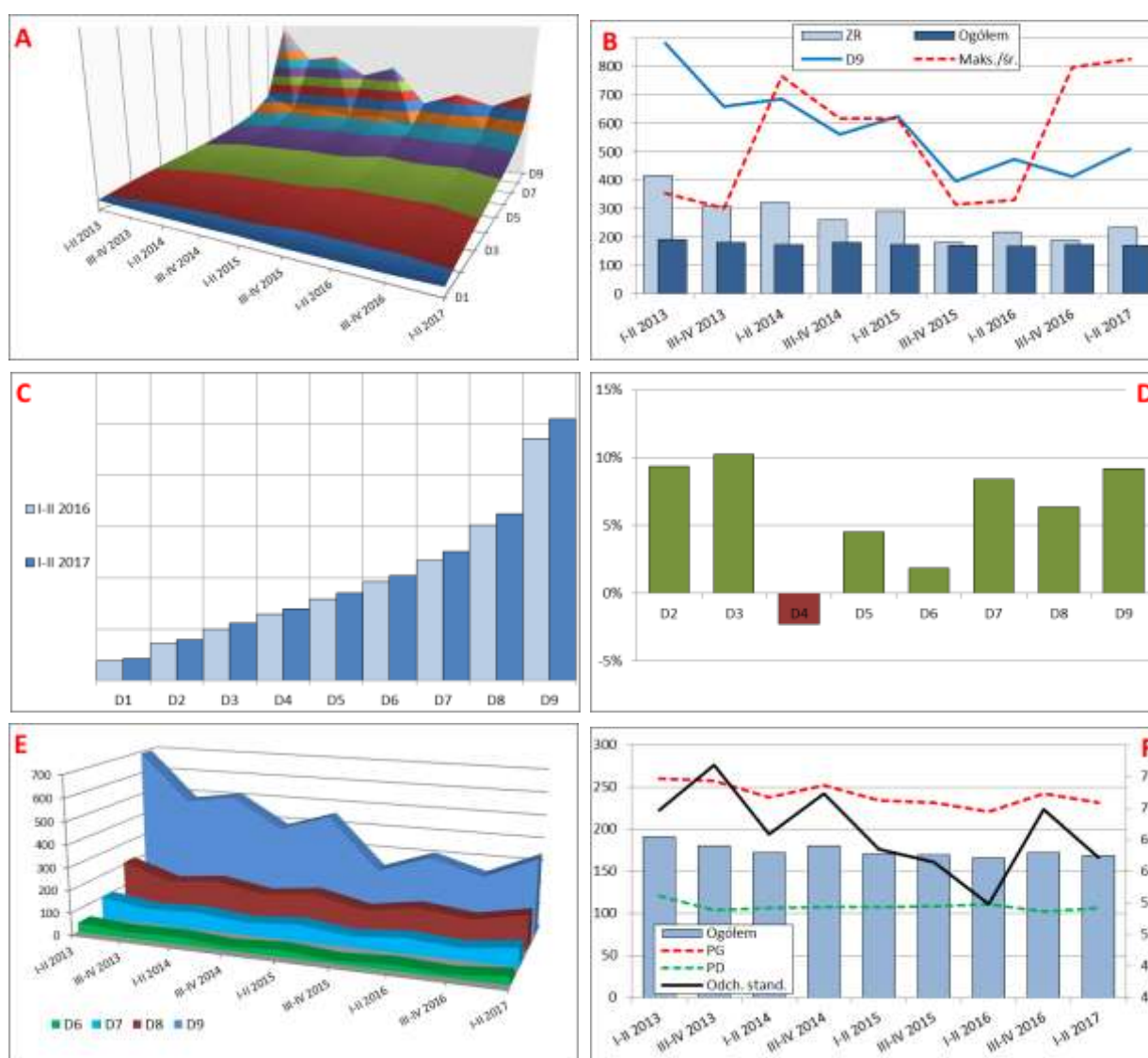
Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłeń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=średnia+odch. \text{ std.}$) i dolnego ($PD=średnia-odch. \text{ std.}$) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rozkład decylowy wskazuje nadal na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, które to w znacznej mierze przyczyniły się do ukształtowania również wysokiej wartości średniej zlokalizowanej między decylem piątym a szóstym. Dystrybuanta rozkładu dla I p. 2017 r. uległa przesunięciu in minus względem dystrybuanty dla I p. 2016 r. Zwiększenie rozstępu międzydecylowego dotyczyło tylko D5-D4, natomiast największe zmniejszenie dotyczyło D4-D3 o –51,1%.

Odchylenie standardowe wykazuje brak tendencji zmian i bardzo słabo korelowało z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=-0,09$). Zatem brak jest istotnego związku między stanami zwiększonego bądź też zmniejszonego stopnia zagrożenia upadłością (mierzonego średnią) a stopniem zróżnicowania zagrożenia upadłością poszczególnych przedsiębiorstw (rys. 19).

Rysunek 20. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłeń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=\text{średnia}+\text{odch. std.}$) i dolnego ($PD=\text{średnia}-\text{odch. std.}$) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Przetwórstwo przemysłowe – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. zmalała o $-1,8\%$ r/r, a dziewiątego decyla wzrosła o $+8,1\%$ r/r – kierunek i skala zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym zagrożeniu upadłością były różne względem przedsiębiorstw o przeciętnym zagrożeniu. Proporcja między wartością maksymalną a średnią wykazała wzrost o $+10,4\%$ r/r, wzrosła także o $+7,8\%$ r/r wartość miary zróżnicowania. Ostatnie trzy półrocza wpisują się zasadniczo w okres relatywnego pogorszenia sytuacji, zwłaszcza wobec wzrostu wartości decyla dziewiątego oraz miary zróżnicowania.

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, które wpływają na wartości średniej zlokalizowanej między decylem piątym a szóstym. Dystrybuanta rozkładu dla dwóch okresów analogicznych (I p. 2016 r. oraz I p. 2017 r.) uległa niewielkim zmianom in plus. Zmniejszenie rozstępu międzydecylowego dotyczyło tylko D4-D3, natomiast najwyższy wzrost dotyczył D3-D2 o $+10,2\%$.

Odchylenie standardowe wykazywało do I p. 2016 r. tendencję spadkową, a następnie wzrost. Jest ono bardzo wysoko skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=0,73$). W obserwowanym okresie zmniejszonego zagrożenia (mierzonego średnią) wzrosło jednak zróżnicowanie zagrożenia poszczególnych przedsiębiorstw (rys. 20).

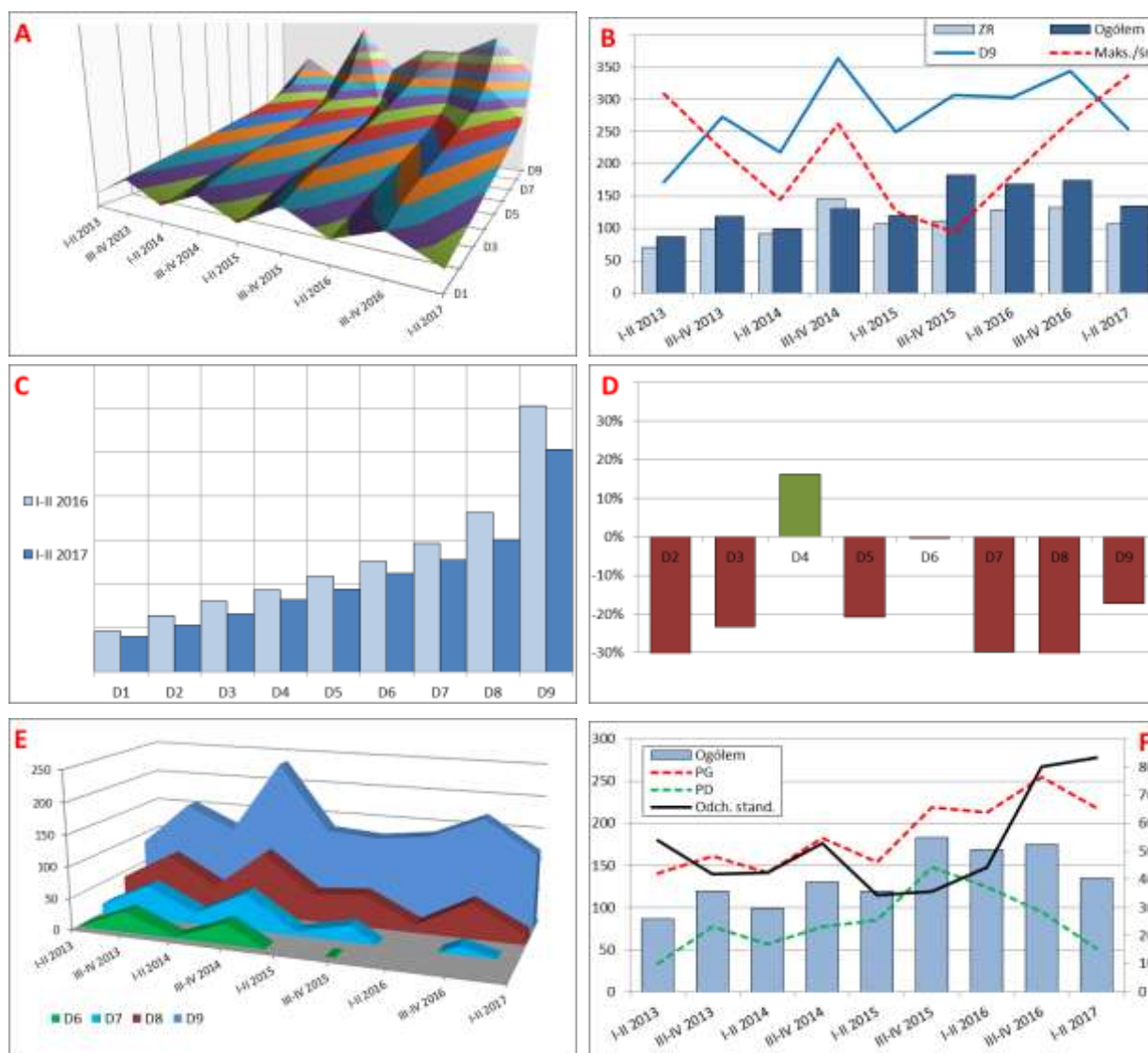
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię el., gaz itd. – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. zmalała o $-20,1\%$ r/r, podobnie jak wartość dziewiątego decyla ($-16,2\%$ r/r). Zatem kierunek i skala zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym zagrożeniu upadłością były zbliżone do przedsiębiorstw o przeciętnym zagrożeniu. Proporcja między wartością maksymalną a średnią wykazała gwałtowny wzrost o $+85,0\%$ r/r, ale zmalała o $-17,1\%$ r/r wartość miary zróżnicowania. Ostatnie półrocze stanowi kontynuację trendu spadku zagrożenia, przy rozchwianiu jednej z wartości krytycznych – wzrostu relacji maksimum do średniej.

Rozkład decylowy wskazuje na wysokie wartości decyla dziewiątego. Dystrybuanta rozkładu dla I p. 2017 r. przesunęła się in minus względem dystrybuanty rozkładu dla I p. 2016 r. Zmalał znacząco rozstępn międzydecylowy, a jego wzrost dotyczył tylko D4-D3 ($+16,3\%$).

Odchylenie standardowe w I p. 2017 r. wykazało ponownie wzrost, odchodząc od okresu stabilizacji, będąc jednak słabo skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=0,15$). Utrzymała się dość znaczna rozpiętość między przedziałem górnym i dolnym stopnia zagrożenia upadłością (rys. 21).

Budownictwo – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. wzrosła o $+10,7\%$ r/r, ale zmalała wartość decyla dziewiątego o $-5,0\%$ r/r – wystąpił odmienny kierunek i skala zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym oraz przeciętnym zagrożeniu upadłością. Proporcja między wartością maksymalną a średnią wzrosła nieznacznie o $+1,4\%$ r/r, natomiast zmalała wartość miary zróżnicowania o $-6,4\%$ r/r. Od I p. 2016 r. ma miejsce wzrost stopnia zagrożenia, a ostatnie półrocze zaznacza wzrost jego wartości średniej oraz relacji maksimum do średniej.

Rysunek 21. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw wytwarzania i zaopatrywania w energię el., gaz itd. (sekcja D) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.

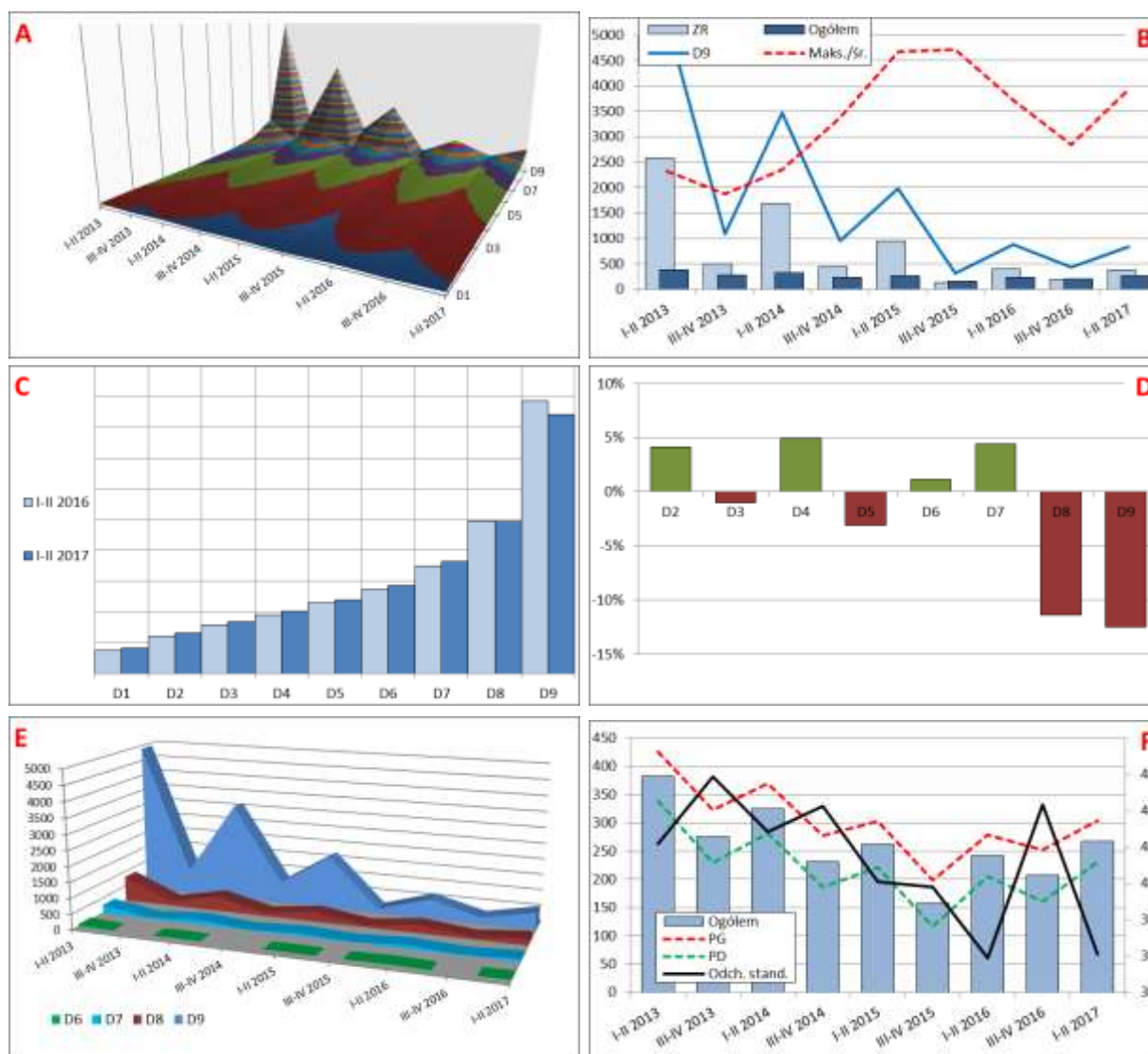
Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłeń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=\text{średnia}+\text{odch. std.}$) i dolnego ($PD=\text{średnia}-\text{odch. std.}$) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, a wartość średnia zlokalizowana jest blisko decyla szóstego. Dystrybuanta rozkładu dla dwóch okresów analogicznych (I p. 2016 r. oraz I p. 2017 r.) różniła się nieznacznie, a zmiany rozstępów międzydecylowych były zróżnicowane – najwyższy wzrost dotyczył D4-D3 o +4,9%, natomiast spadek D9-D8 o –12,5%.

Odchylenie standardowe wykazywało do I p. 2016 r. tendencję spadkową, ale jest ono bardzo słabo skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=0,13$). W obserwowanym okresie wzrostu zagrożenia r/r (mierzonego średnią) zmalało zróżnicowanie zagrożenia poszczególnych przedsiębiorstw mierzone odchyleniem standardowym (rys. 22).

Rysunek 22. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw budowlanych (sekcja F) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.

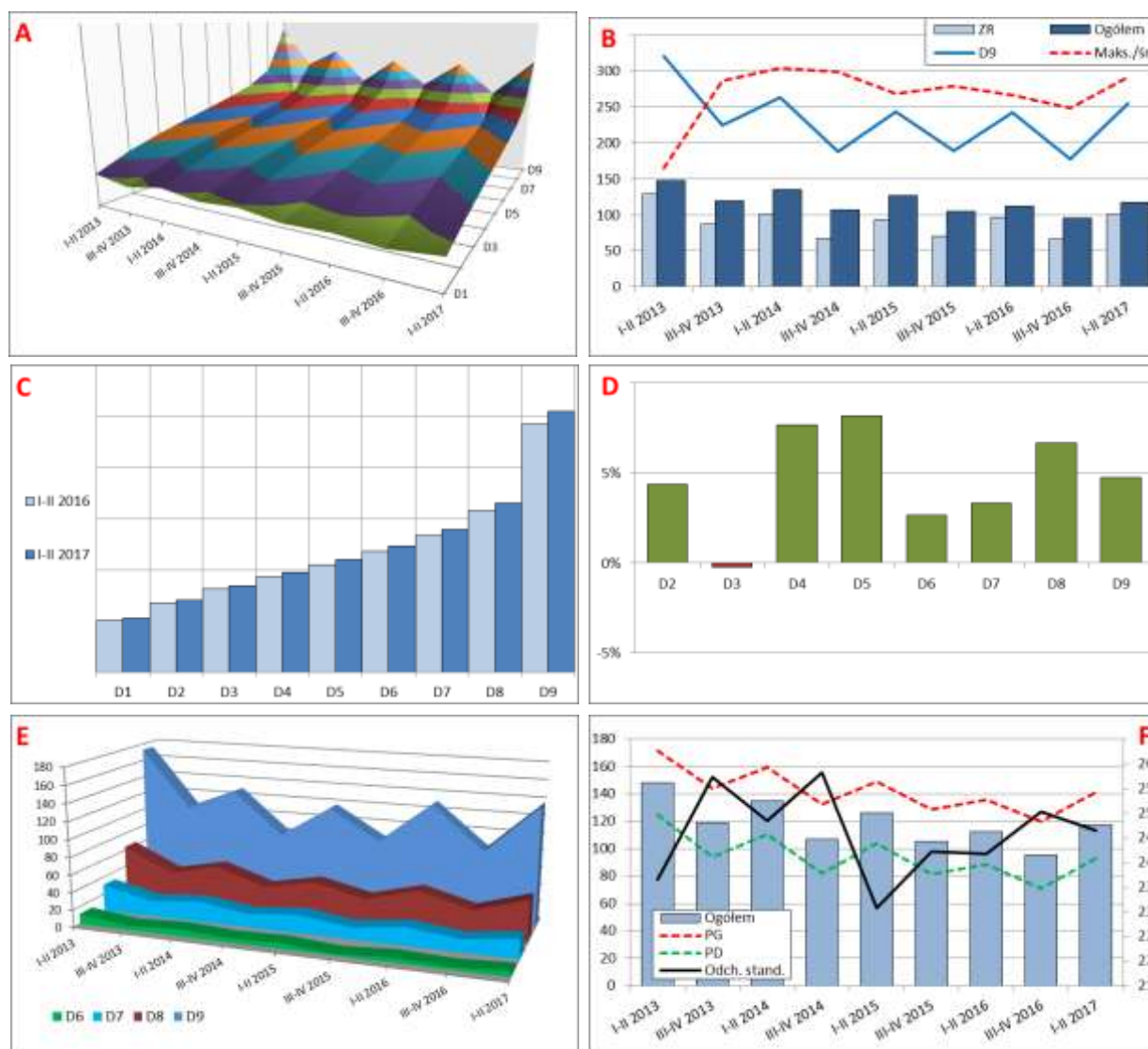
Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłeń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=\text{średnia}+\text{odch. std.}$) i dolnego ($PD=\text{średnia}-\text{odch. std.}$) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Handel – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. zmalała o +4,5% r/r, wzrosła także wartość decyla dziewiątego o +4,9% r/r – kierunek i skala zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym oraz przeciętnym zagrożeniu upadłością były podobne. Wzrosła jednak proporcja między wartością maksymalną a średnią (+6,4% r/r), a także wartość miary zróżnicowania (+5,5% r/r).

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, które wpływają na wartości średniej zlokalizowanej między decylem piątym a szóstym. Dystrybuanta rozkładu decylowego dla I p. 2017 r. uległa niewielkiemu przesunięciu in plus względem dystrybuanty rozkładu dla I p. 2016 r., a zmniejszenie rozstępu międzydecylowego dotyczyło wszystkich decyli, z wyjątkiem D3-D2 (zmniejszenie o -0,2%).

Rysunek 23. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw handlowych (sekcja G) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłeń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=\text{średnia}+\text{odch. stand.}$) i dolnego ($PD=\text{średnia}-\text{odch. stand.}$) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

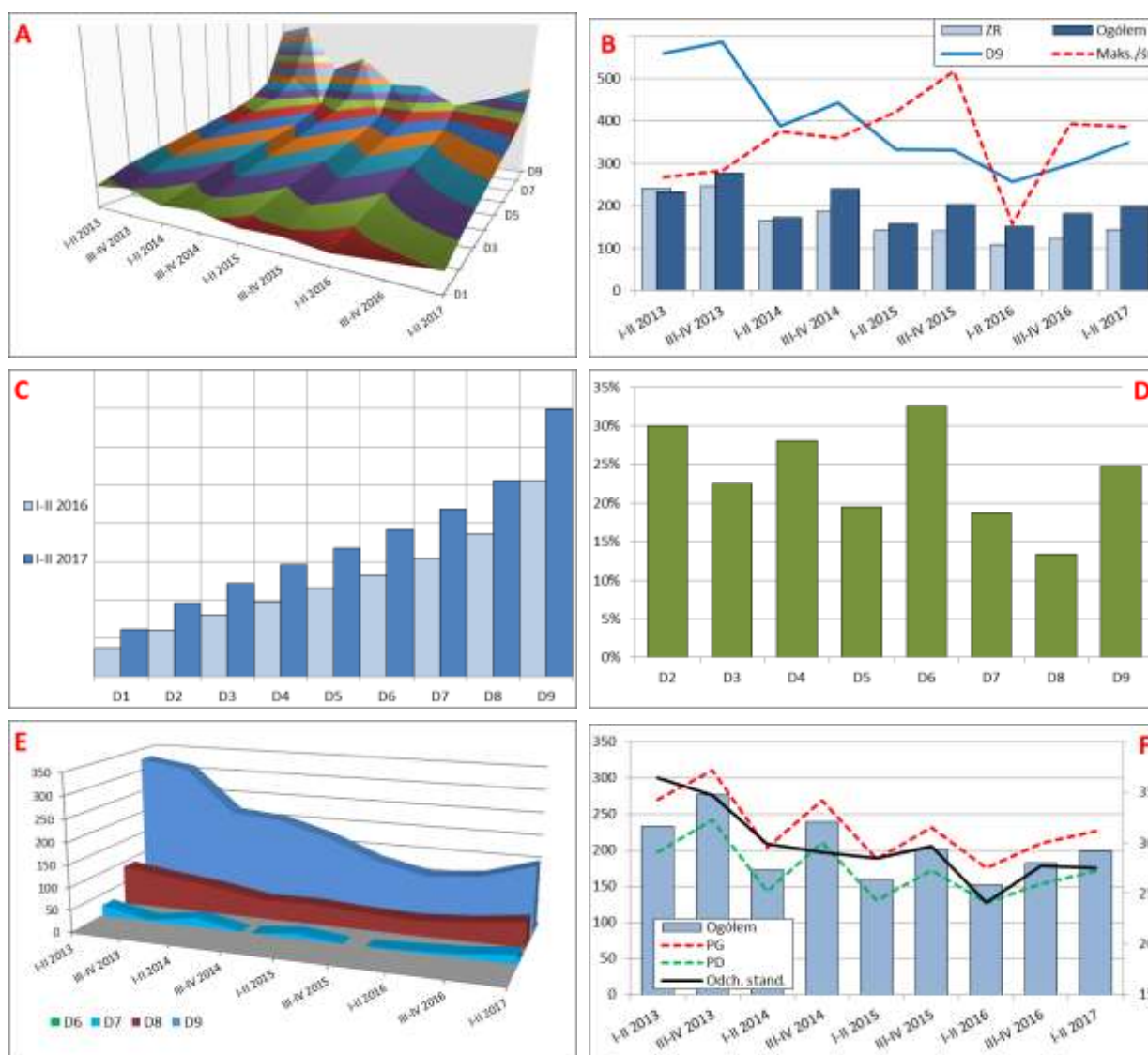
Odchylenie standardowe wykazuje od II p. 2015 r. nieznaczną tendencję wzrostową. Jest ono jednak słabo ujemnie skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=-0,44$ – spadkom zagrożenia (mierzonego średnią) odpowiadał w niewielkim zakresie wzrost zróżnicowania zagrożenia poszczególnych przedsiębiorstw i odwrotnie (rys. 23).

Transport i gospodarka magazynowa – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. znacząco wzrosła o +30,90% r/r, podobnie jak decyla dziewiątego o +36,3% r/r – wystąpił ten sam kierunek i skala zmian wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym oraz przeciętnym zagrożeniu upadłością. Proporcja między wartością maksymalną a średnią także wykazała znaczny wzrost o +30,2% r/r, ponadto wzrosła o +30,9% r/r wartość miary zróżnicowania.

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, które wpływają na wartości średniej zlokalizowanej blisko decyla siódmego. Dystrybuanta rozkładu decylowego dla I p. 2017 r. uległa znacznemu przesunięciu in plus względem dystrybuanty rozkładu dla I p. 2016 r., a zwiększenie rozstępu międzydecylowego dotyczyło wszystkich decyli (największe D6-D5 o +32,5%).

Odchylenie standardowe wykazywało do II p. 2016 r. tendencję spadkową, będąc wysoce dodatnio skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=0,76$ – stanom zwiększonego bądź też zmniejszonego stopnia zagrożenia upadłością (mierzonego średnią) odpowiadał odpowiednio zwiększony bądź zmniejszony stopień zróżnicowania (mierzonego odchyleniem standardowym) zagrożenia upadłością poszczególnych przedsiębiorstw (rys. 24).

Rysunek 24. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw transportowych i gospodarki magazynowej (sekcja H) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.

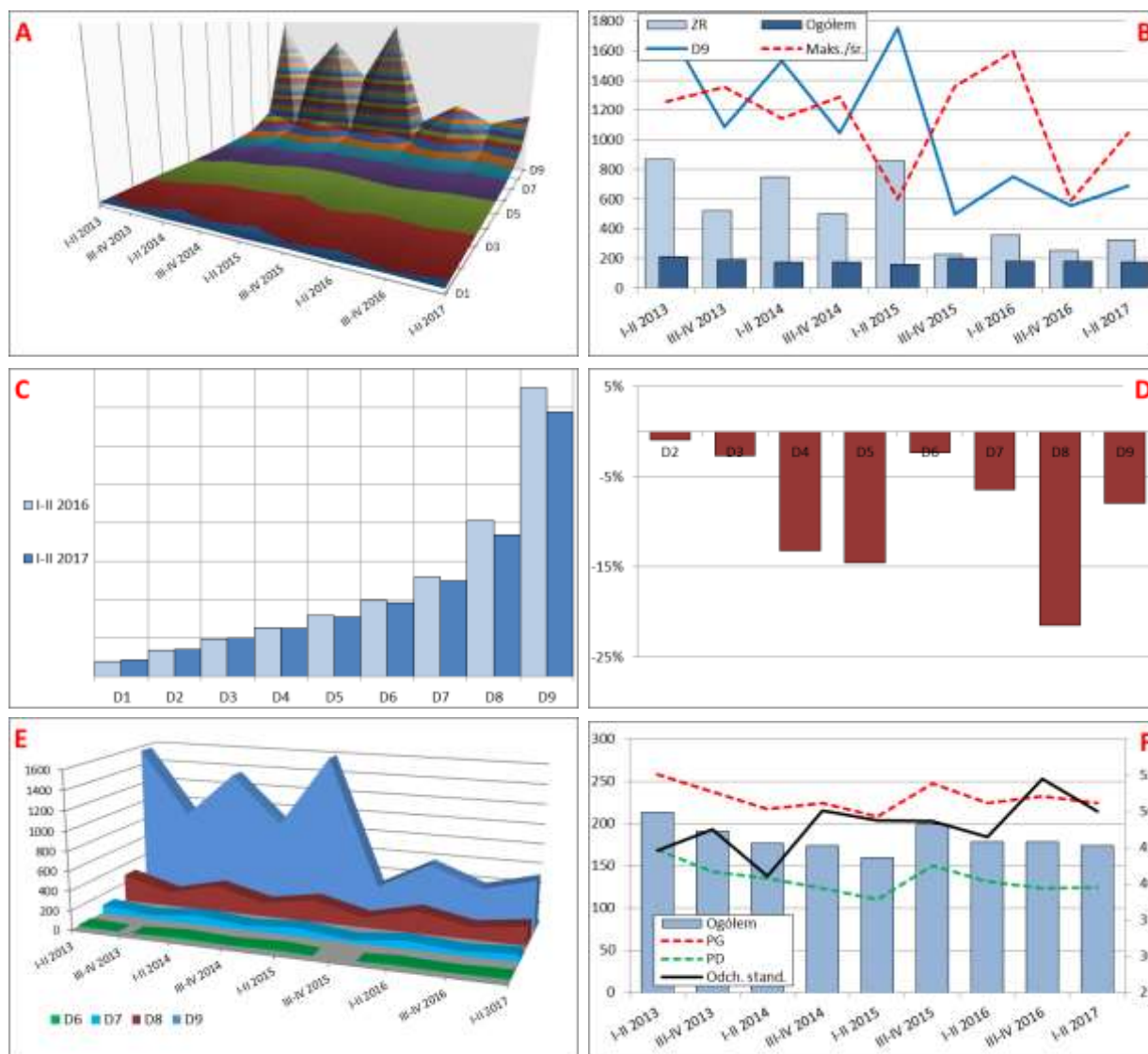

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych, E – szereg czasowy odchyłeń dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=średnia+odch. \text{ std.}$) i dolnego ($PD=średnia-odch. \text{ std.}$) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Informacja i komunikacja – wartość średnia stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. zmalała o $-2,2\%$ r/r, także zmalała wartość decyla dziewiątego o $-8,1\%$ r/r – przy tym samym kierunku zmian, miało miejsce zróżnicowanie ich skali wśród przedsiębiorstw o relatywnie najwyższym oraz przeciętnym zagrożeniu upadłością. Proporcja między wartością maksymalną a średnią wykazała spadek o $-7,5\%$ r/r, zmalała także o $-9,0\%$ r/r wartość miary zróżnicowania.

Rysunek 25. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw informacji i komunikacji (sekcja J) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.

Uwagi: A – szereg czasowy rozkładu decylowego; B – szereg czasowy wartości średniej, decyla dziewiątego, miary zróżnicowania ($ZR=(D9-D1)/2$) oraz relacji maksimum do wartości średniej; C – wartości decyli dla dwóch okresów porównawczych; D – zmiana rozstępów międzydecylowych dla dwóch okresów porównawczych; E – szereg czasowy odchylenia dodatnich decyli od wartości średniej; F – szereg czasowy wartości średniej, przedziału górnego ($PG=\text{średnia}+\text{odch. stand.}$) i dolnego ($PD=\text{średnia}-\text{odch. stand.}$) oraz odchylenia standardowego.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rozkład decylowy wskazuje na relatywnie wysokie wartości decyla dziewiątego, które wpływają na wartości średniej zlokalizowanej blisko decyla szóstego. Dystrybuanta rozkładu dla dwóch okresów analogicznych (I p. 2016 r. oraz I p. 2017 r.) uległa niewielkiej zmianie in minus. Zmiany rozstępów międzydecylowych były jednokierunkowe – największe zmniejszenie dotyczyło D8-D7 ($-21,4\%$).

Odchylenie standardowe wykazuje tendencję wzrostową, będąc jednak słabo i ujemnie skorelowane z wartościami średniego stopnia zagrożenia (współczynnik korelacji liniowej $r=-0,28$) – stanom zwiększonego stopnia zagrożenia upadłością (mierzonego średnią) odpowiadał w niewielkim stopniu zmniejszony stopień zróżnicowania (mierzonego odchyleniem standardowym) zagrożenia upadłością poszczególnych przedsiębiorstw i odwrotnie (rys. 25).

1.6. ZMIANY STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ – ANALIZA WEDŁUG KLAS PRZEDSIĘBIORSTW

1.6.1. Przedsiębiorstwa małe

W I p. 2017 r. przedsiębiorstwa małe ogółem odnotowały spadek stopnia zagrożenia upadłością w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku ($-9,7\%$ r/r). W ramach ich rodzajów tylko przedsiębiorstwa usługowe odnotowały poprawę ($-27,8\%$ r/r). W przypadku handlu i produkcji nastąpiło pogorszenie sytuacji – zarówno względem analogicznego okresu ubiegłego roku (odpowiednio: $+12,1\%$ r/r oraz $+4,8\%$ r/r), jak i względem okresu poprzedniego (odpowiednio: $+15,6\%$ oraz $+8,2\%$) (tab. 6).

Ogólna ocena zmian w klasie przedsiębiorstw małych w okresie od I p. 2014 r. jest neutralna, bliska ostrzeżeniu (I p. 2017 r. – poziom 159). Występowały okresowe wahania wartości stopnia zagrożenia, bez wyraźnej tendencji wzrostowej. Obserwacja stopnia zagrożenia upadłością oraz uzyskane wartości w I p. oraz II p. 2016 r. może wskazywać symptom niewielkiego wzrostu zagrożenia w perspektywie krótkoterminowej. Zmieniła się jednak w I p. 2017 r. fazowość zmian – korzystniejsza sytuacja przypadała bowiem dotychczas na drugie półrocza roku.

Tabela 6. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe

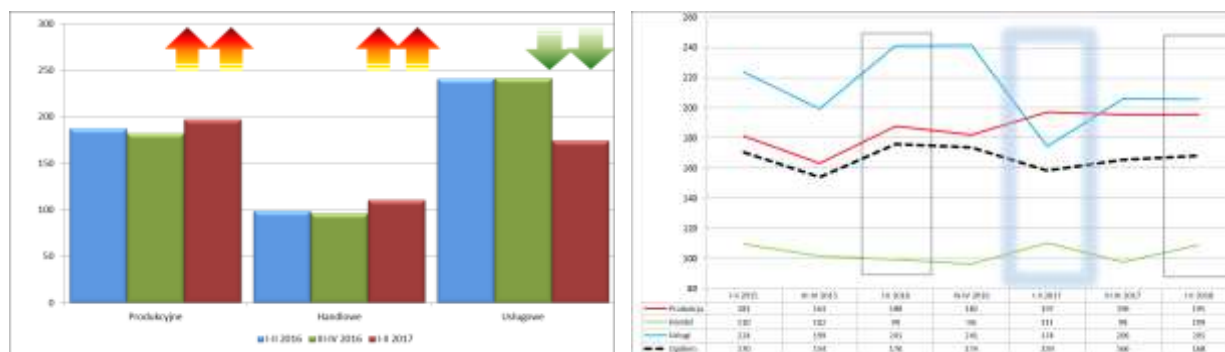
Rodzaj przedsiębiorstw	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017
Produkcyjne	188	182	197
Handlowe	99	96	111
Usługowe	241	241	174
Rodzaj działalności	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017
Górnictwo i wydobywanie	592	678	384
Przetwórstwo przemysłowe	157	158	191
Wytw. i zaop. w en. el., gaz, itd.	393	329	275
Budownictwo	272	208	248
Transport i gosp. mag.	24	62	246
Informacja i komunikacja	228	212	164

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Ocenę ogólną tworzą cząstkowe wnioski dotyczące w pierwszej kolejności rodzajów prowadzonej działalności. Dla każdego z nich nie są jednak one jednoznacznie pozytywne. W han-

dlu – po okresie szczytowym w I p. 2013 r. stopień zagrożenia wykazał silną tendencję spadkową, której towarzyszyło zmniejszanie amplitudy wahań. Ostatni odczyt wzrostu zagrożenia może wskazywać na przerwanie jego tendencji spadkowej. Prognozowana jest krótkoterminowa stabilizacja z naprzemiennymi zmianami zagrożenia +2,1% r/r w II p. 2017 r. oraz –1,8% r/r w I p. 2018 r. (rys. 26 i 27).

Rysunek 26. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2015 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Długotrwała poprawa sytuacji miała miejsce w przedsiębiorstwach produkcyjnych od II p. 2011 r. (pik w I p. 2013 r.). Sukcesywny wzrost zagrożenia od I p. 2016 r. wskazuje na co najmniej stabilizację sytuacji, bądź wejście na możliwą ścieżkę dalszego wzrostu zagrożenia. Oczekiwane wartości zagrożenia w II p. 2017 r. oraz w I p. 2018 r. wynieść mogą odpowiednio: 196 i 195 (+7,7% r/r oraz –1,0% r/r).

Działalność usługową od I p. 2014 r. opisuje krzywa wzrostowa stopnia zagrożenia, przy niewielkim ograniczeniu amplitudy jej wahań. Korzystną, ale jednorazową, jest obserwacja dotycząca I p. 2017 r., w którym to okresie w stosunku do poprzedniego odnotowano znaczący spadek zagrożenia o –27,8% r/r. Zmieniła się także w I p. 2017 r. fazowość zmian – korzystniejsze przypadły bowiem dotychczas na drugie półrocza roku. Zmiana ta była na tyle silna, że wpłynęła na zmianę fazowości w całej klasie małych przedsiębiorstw. W efekcie, prognoza przynosi stabilne warunki krótkoterminowe (II p. 2017 r. oraz I p. 2018 r., odpowiednio: 206 i 205), przy przeciwstawnych zmianach dynamik – odpowiednio: –14,5% r/r oraz +17,8% r/r (rys. 27).

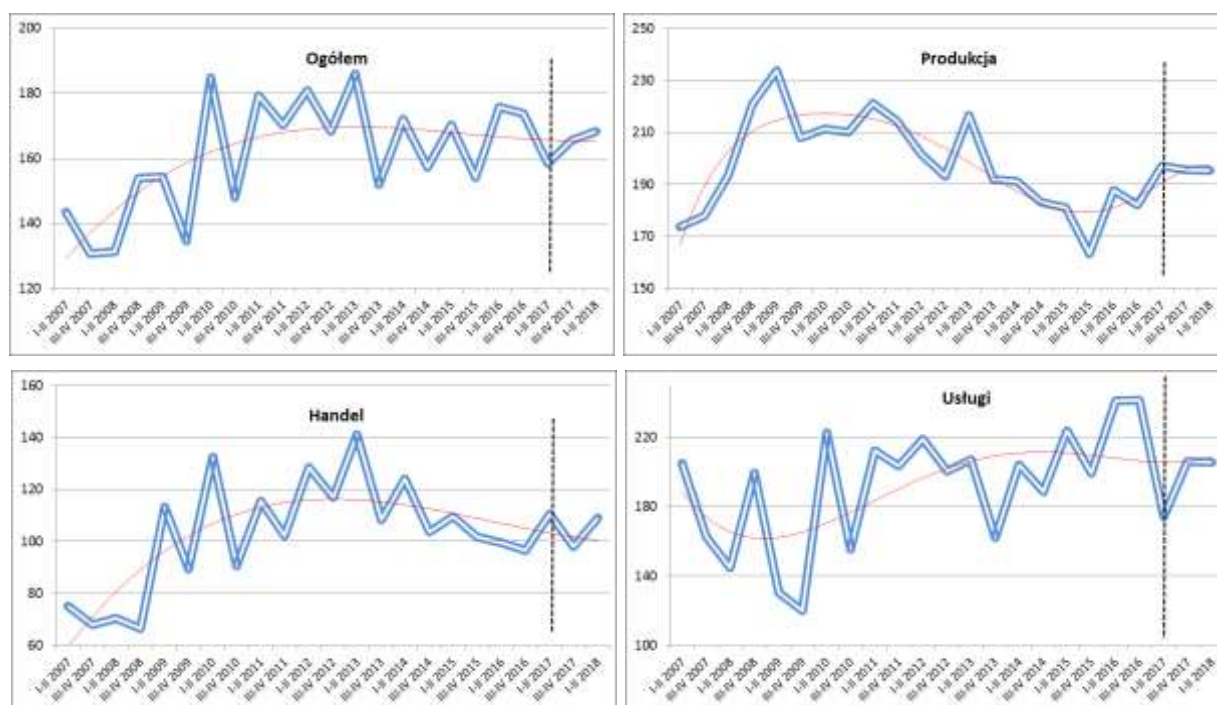
Tabela 7. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2017 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa małe

Rodzaj przedsiębiorstw	Stopień zagrożenia	Pracujący (udział)	Pracujący (liczba)
Produkcyjne	197	29,7%	190 344
Handlowe	111	35,4%	226 944
Usługowe	174	34,9%	224 188

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W sposób ostrożny należy podchodzić szczególnie do oceny zmian w przedsiębiorstwach usługowych, bowiem posiadają one najwyższy udział w liczbie pracujących (34,9%), a rozwój sytuacji może przybrać niekorzystny przebieg – stabilizacja, przy możliwym nie zatrzymaniu dotychczasowej tendencji wzrostu zagrożenia. Korzystnie oceny wzmacnia w przypadku handlu wysoki udział w liczbie pracujących (34,9%). Możliwa stabilizacja lub niewielka poprawa sytuacji powinna przynieść oczekiwane obniżenie zagrożenia utraty miejsc pracy. W działalności produkcyjnej (udział w liczbie pracujących 29,7%) możliwe jest przejście do fazy wzrostu zagrożenia (co najwyżej stabilizacji), po długookresowej poprawie, co może być sygnałem powstania napięć w wymiarze utraty miejsc pracy w przypadku pogorszenia sytuacji (tab. 7).

Rysunek 27. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzajów działalności – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)

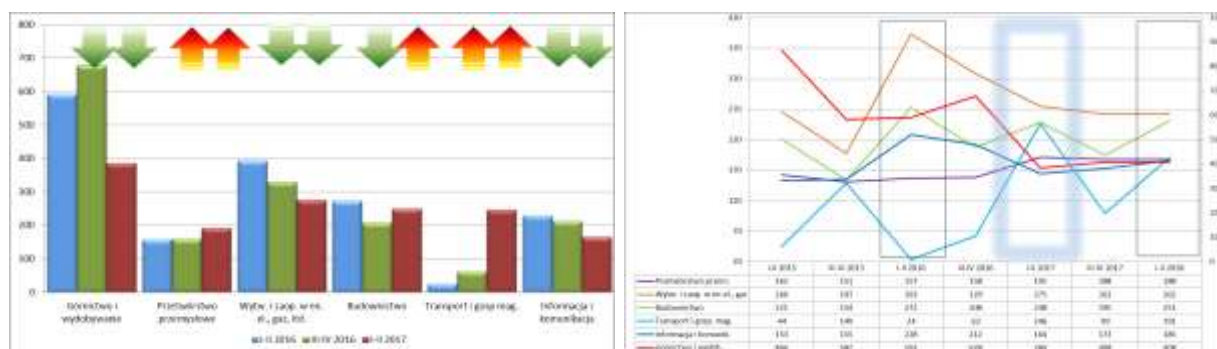
Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach wyróżnionych sekcji PKD sytuacja w I p. 2017 r. wskazuje w większości na korzystne zmiany – poprawa sytuacji dotyczy analizowanych sekcji PKD z wyjątkiem przetwórstwa przemysłowego, a zwłaszcza transportu i gospodarki magazynowej (rys. 28 i 29).

Poprawa w transporcie i gospodarce magazynowej trwała od I p. 2014 r. Historycznie najniższe odczyty wartości stopnia zagrożenia upadłością dotyczyły I p. oraz II p. 2016 r. Jednak wobec gwałtownego wzrostu zagrożenia w I p. 2017 r. 10,3-krotnie, prognozy zarysowują silne wahania i krótkoterminowy wzrost zagrożenia (+59,6% r/r w II p. 2017 r. oraz -22,4% r/r w I p. 2018 r.). Powodem tych zmian może być także niekorzystna sytuacja w przetwórstwie przemysłowym, jednym z usługodawców dla transportu i gospodarki magazynowej. Kluczowe dla prognoz będą jednak kolejne odczyty, weryfikujące trwałość odnotowanego wzrostu zagrożenia. W ocenie tej sekcji należy mieć także na uwadze historyczną, bardzo wysoką amplitudę wahań.

Rysunek 28. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2015 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)

Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Długotrwała poprawa sytuacji miała miejsce w przetwórstwie przemysłowym (od I p. 2010 r.), a odnotowany w ostatnim półroczu silny wzrost zagrożenia (+21,7% r/r w I p. 2017 r.), zapoczątkowany już w I p. 2016 r., zakreśla na II p. 2017 r. oraz I p. 2018 r. prognozę co najwyżej stabilizacji stopnia zagrożenia na poziomie 188 (wahania dynamiki odpowiednio: +19,0% r/r oraz -1,6% r/r).

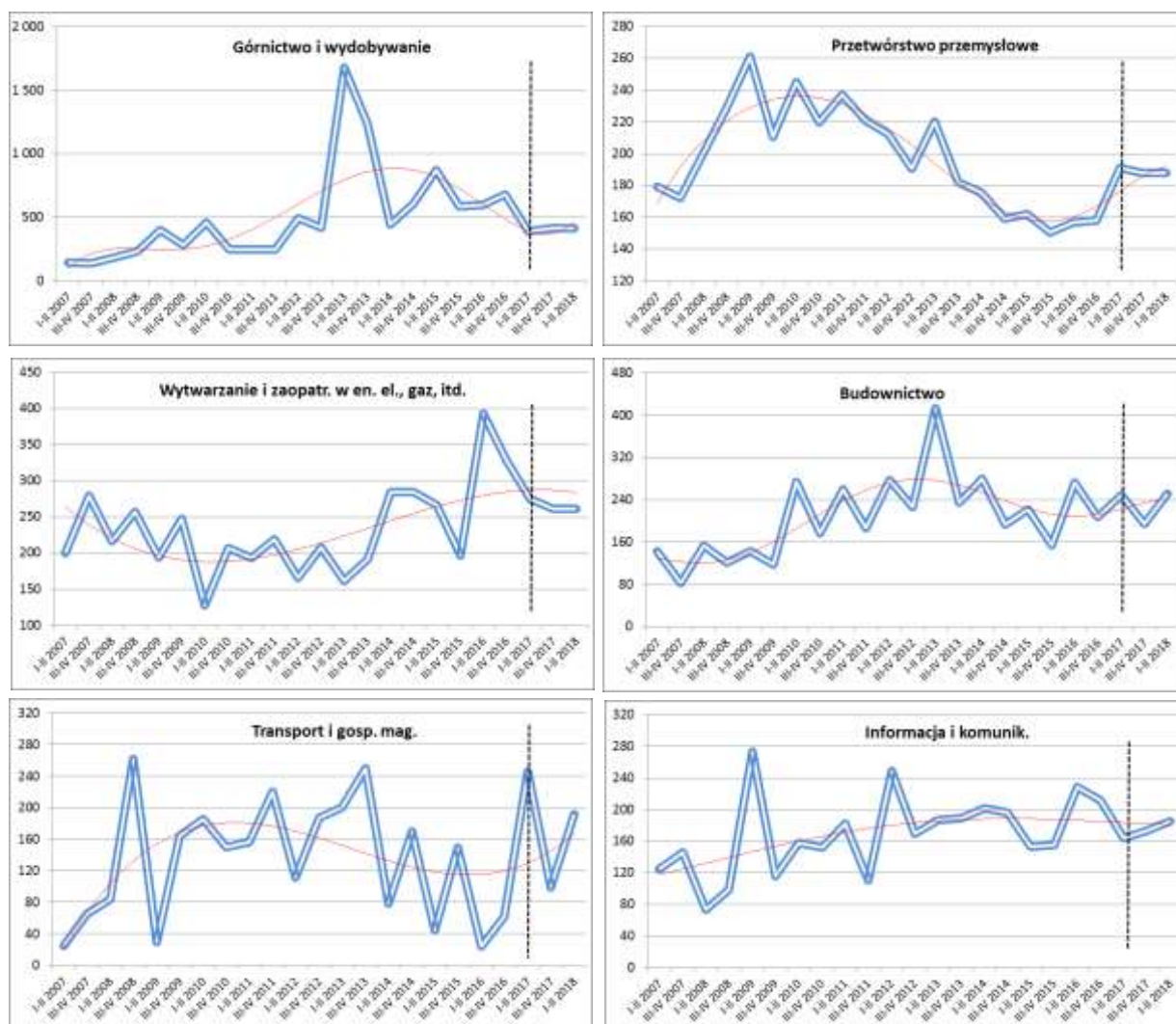
Stabilizacja przewidywana jest także w budownictwie, jednak z wielkościami nadal przekraczającymi poziom wysoki (248 w I p. 2017 r.). Na II p. 2017 r. przewidywany jest spadek zagrożenia o -6,3% r/r, natomiast w I p. 2018 r. wzrost o +1,2% r/r.

W niewielkim zakresie uspokojenie sytuacji prognozowane jest także w informacji i komunikacji, dla której od I p. 2007 r. zarysowana jest tendencja wzrostu zagrożenia, z okresem niskiej intensywności zmian począwszy od I p. 2013 r. (względnej stabilizacji wartości średnich, przy nadal wysokiej amplitudzie wahań). Oczekiwany poziom zagrożenia w II p. 2017 r. powinien wynieść 173, tj. -18,4% r/r oraz 185 w I p. 2018 r., tj. +12,8% r/r.

Dla górnictwa i wydobywania przewiduje się stabilizację na poziomie 408, zarówno w II p. 2017 r., jak i I p. 2018 r. Wpływ na taki układ prognozy miał gwałtowny wzrost zagrożenia w I p. 2013 r., a następnie jego obniżanie trwające do I p. 2017 r. Wartości stopnia zagrożenia upadłością w tej sekcji są najwyższe ze wszystkich obserwowanych sekcji PKD (w I p. 2017 r. średnio 1,8-krotnie).

W wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię do I p. 2016 r. postępował wzrost zagrożenia, z okresowymi silnymi jego wzrostami. Kolejne dwa odczyty przyniosły znaczącą poprawę sytuacji, co powoduje w ujęciu prognostycznym wykreślenie okresu stabilizacji, z wartością na poziomie 262 dla II p. 2017 r., jak i I p. 2018 r. W ujęciu dynamicznym oznacza to zmiany -20,4% r/r (II p. 2017 r.) oraz -4,7% r/r (I p. 2018 r.) (rys. 29).

Rysunek 29. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)

Uwagi: prezentacja wartości dla handlu została ujęta w opisie rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.6.2. Przedsiębiorstwa średnie

Sytuacja przedsiębiorstw średnich ogółem w II kw. 2017 r. to odnotowany ponownie wysoki wzrost zagrożenia o +19,3% r/r. Okres względnej stabilizacji trwający od I kw. 2015 r. zdecydowanie zakończył się. Krzywa długookresowej tendencji obejmująca także wielkości prognozy krótkoterminowej, wskazuje na możliwe utrzymanie bliskich poziomowi wysokiemu (kulminacja w II kw. 2012 r.) wartości stopnia zagrożenia – do IV kw. 2016 r. były to wartości na granicy poziomu ostrzegawczego. Pogorszenie sytuacji dotyczy wszystkich rodzajów działalności. W produkcji ostatni odczyt potwierdza kontynuację drogi stopniowego wzrostu zagrożenia zarysowanej od II kw. 2014 r., prognozowaną także dla kolejnych czterech kwartałów (wzrost średnio o +2,3% r/r). Handel odnotował powtórnie gorszy rezultat w II kw. 2017 r. (+9,2% r/r), w kierunku przejścia do fazy wzrostu zagrożenia w kolejnych czterech kwartałach (wzrost średnio o +6,7% r/r), przy zakończeniu okresu dłuższej poprawy. W usługach II kw. 2017 r. przyniósł bardzo wysoki wzrost zagrożenia (+51,0% r/r), wobec równie wysokiego +44,0% r/r w I kw. 2017 r. Sytuacja przedsiębiorstw

usługowych zaważyła na wzroście stopnia zagrożenia w całej klasie przedsiębiorstw średnich. Dla usług prognozowany jest wzrost w najbliższych czterech kwartałach, z oczekiwaną średnią intensywnością +13,2% r/r (tab. 8 oraz rys. 30 i 31).

Tabela 8. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2017 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie

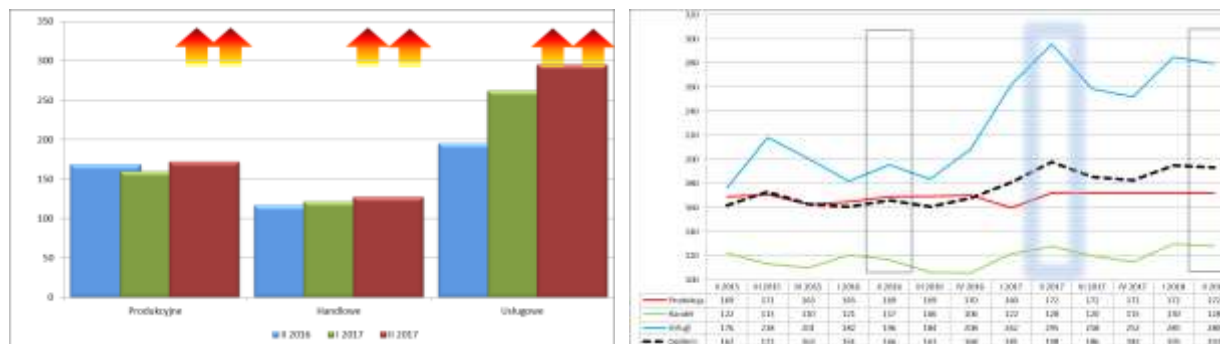
Rodzaj przedsiębiorstw	II 2016	I 2017	II 2017
Produkcyjne	169	160	172
Handlowe	117	122	128
Usługowe	196	262	295
Rodzaj działalności	II 2016	I 2017	II 2017
Górnictwo i wydobywanie	372	570	324
Przetwórstwo przemysłowe	165	162	174
Wytw. i zaop. w en. el., gaz, itd.	216	129	182
Budownictwo	177	334	275
Transport i gosp. mag.	62	88	118
Informacja i komunikacja	157	126	159

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W przedsiębiorstwach średnich występują okresowe wahania w usługach i handlu, co przy ich niskiej amplitudzie w produkcji, przenosi się na poziom ogółem. Widoczna stabilizacja wartości stopnia zagrożenia od I kw. 2015 r. wsparta była także zmniejszeniem amplitudy ich wahań. Ostatnie dwa odczyty i prognoza na kolejne cztery kwartały nie zapewniają jednak kontynuacji tego trendu.

Tendencje historyczne i prognozowane zmiany dają podstawę do sformułowania wniosku o przejściu do fazy wzrostu zagrożenia w przedsiębiorstwach średnich (zatrzymane tendencje spadkowe w handlu i usługach). Prognozy przewidują silne wzrosty zagrożenia w handlu i usługach oraz stopniowy w produkcji (rys. 30 i 31).

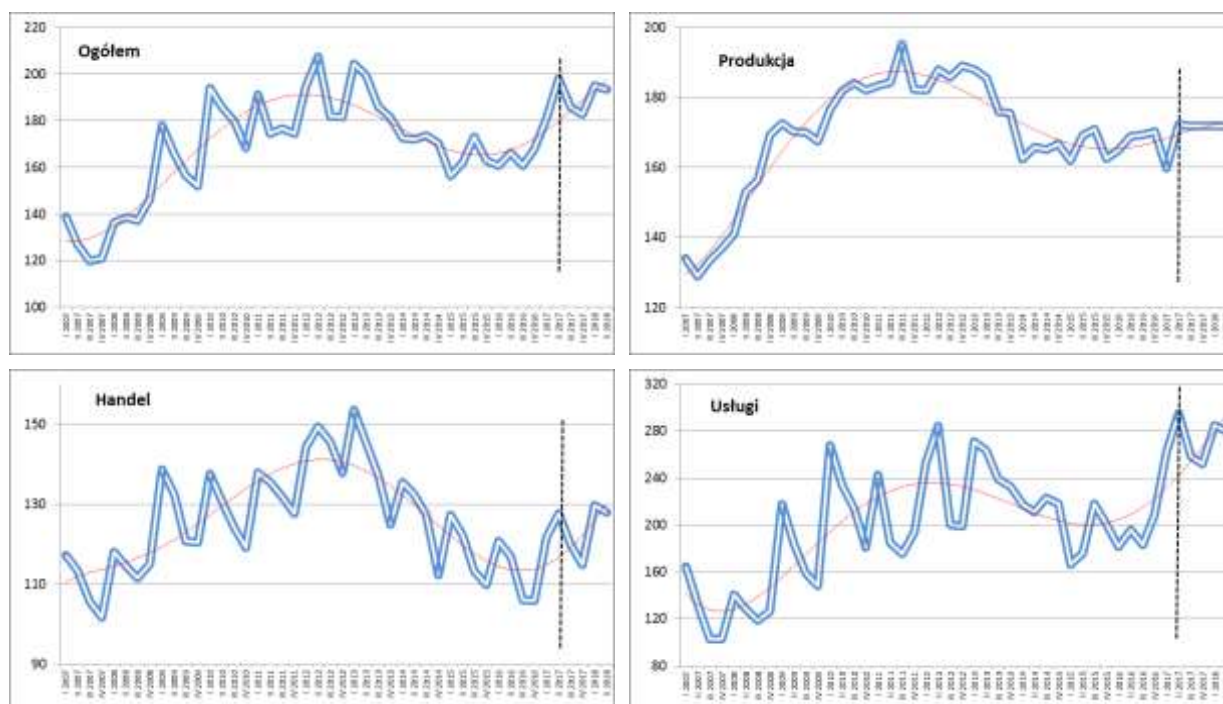
Rysunek 30. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2015 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek 31. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Mające miejsce obecnie oraz oczekiwane zmiany wyznaczają formułowanie ocen ostrzegawczych w zakresie stopnia zagrożenia upadłością w przedsiębiorstwach średnich (przeważają wzrosty, zwłaszcza w usługach). Największą wagę w opisanu tej sytuacji mają wielkości charakteryzujące działalność produkcyjną, ze względu na dominujący udział w liczbie pracujących w tej klasie przedsiębiorstw (51,6%). W działalności usługowej (28,2% udziału w liczbie pracujących) przewidywane jest pogorszenie sytuacji, co może wpłynąć na powstanie napięć w zakresie możliwego skutku w postaci utraty miejsc pracy. Dotyczy to także w mniejszym stopniu handlu.

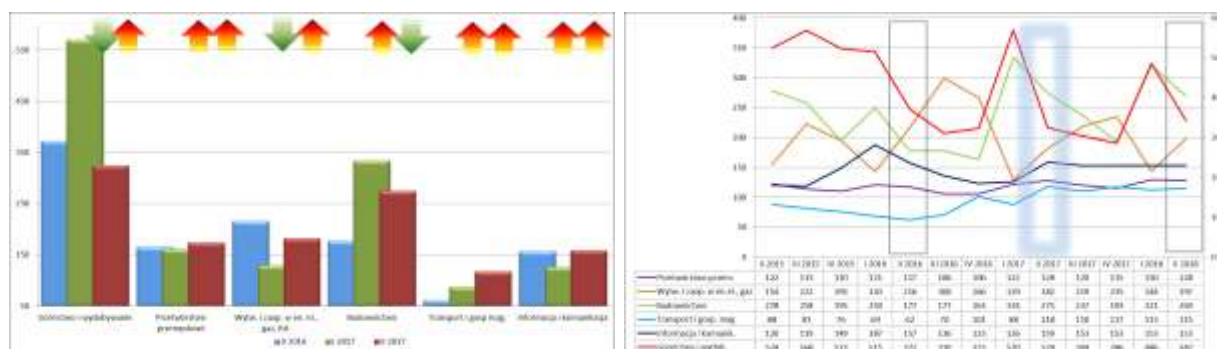
Tabela 9. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w II kw. 2017 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie

Rodzaj przedsiębiorstw	Stopień zagrożenia	Pracujący (udział)	Pracujący (liczba)
Produkcyjne	172	51,6%	723 705
Handlowe	128	20,2%	283 452
Usługowe	295	28,2%	395 867

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach wyróżnionych sekcji PKD sytuacja w II kw. 2017 r. wskazuje na zróżnicowane zmiany stopnia zagrożenia w ujęciu r/r, z przewagą jednak ocen niekorzystnych. Wzrost zagrożenia odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (+5,5% r/r), bardzo wysoki w budownictwie (+55,4% r/r) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (+90,3% r/r), natomiast nieznaczny w informacji i komunikacji (+1,3% r/r). Z kolei spadki zagrożenia odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (-12,9% r/r) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię (-15,3% r/r).

Rysunek 32. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2015 r. – II kw. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)

Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Ze względu na swoją nadal wysoką pozycję w gospodarce, ocena zmian w przetwórstwie przemysłowym jest nader istotna. Uwidoczniona od II kw. 2013 r. poprawa, a następnie stabilizacja sytuacji, nie jest już przewidywana na okres prognozowany (III kw. 2017 r. – II kw. 2018 r.) – możliwe jest wejście na drogę niewielkiego wzrostu zagrożenia (średnio +4,5%) lub co najwyżej stabilizacji.

Widoczne przejście do fazy wzrostu zagrożenia dotyczy budownictwa. Okres pozytywnych zmian (kulminacja zagrożenia w I kw. 2013 r. – poziom 424 – a następnie jego spadek) został przerwany, a w I kw. oraz w II kw. 2017 r. nastąpił znaczny wzrost zagrożenia (odpowiednio: +33,6% r/r oraz +55,4% r/r). Zmiany prognozowane na kolejne cztery kwartały to wzrost wartości średniej zagrożenia o +7,5% r/r (do poziomu średniego 255).

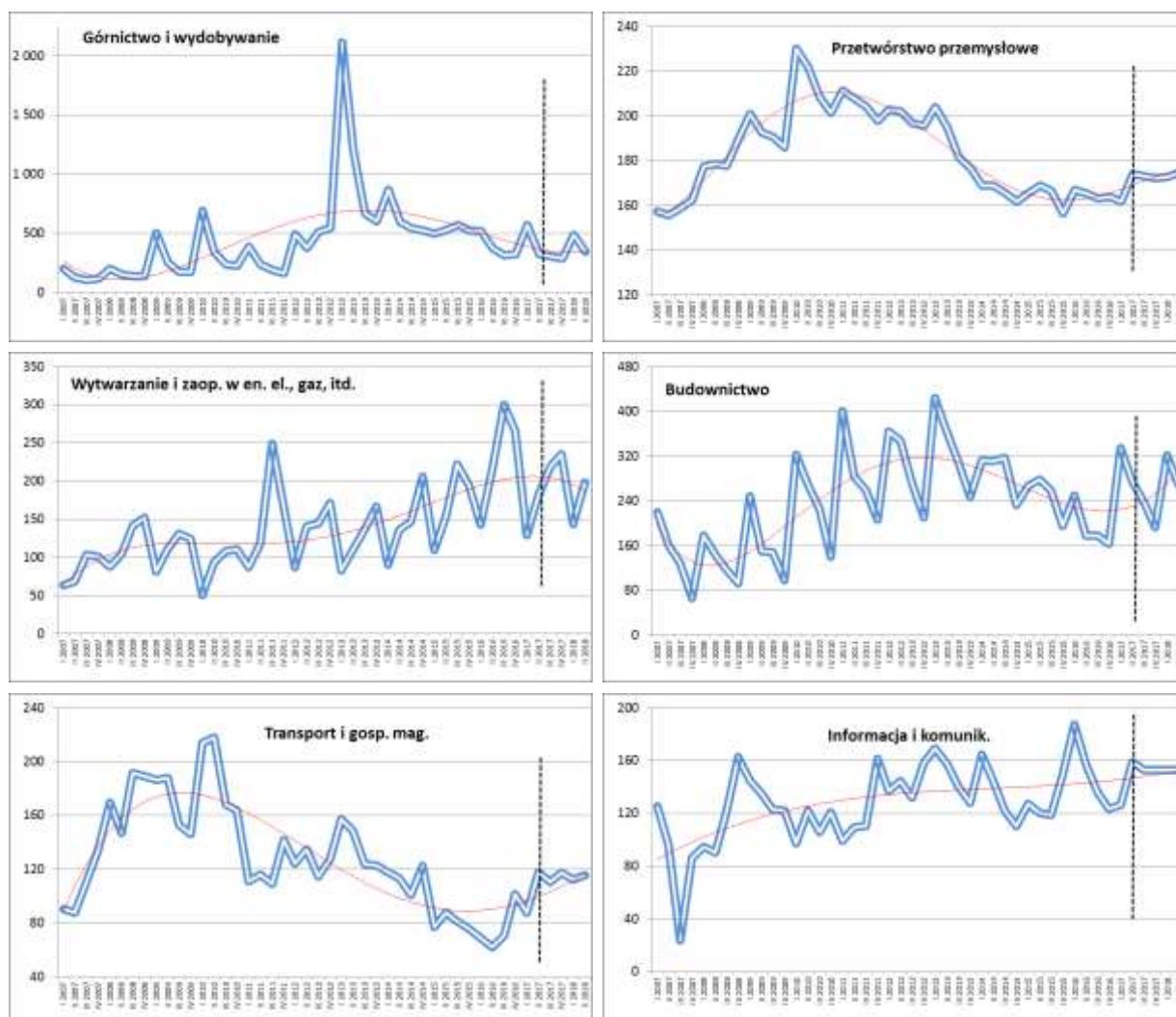
W transporcie i gospodarce magazynowej obserwowane są silne sygnały wzrostu zagrożenia od IV kw. 2016 r., przy jego bardzo wysokim wzroście w II kw. 2017 r. (+90,3% r/r). Stanowią one podstawę do wnioskowania o zatrzymaniu tendencji spadku zagrożenia (trwającego od IV kw. 2013 r.) oraz przejście do fazy wzrostu. Dla prognozowanych kolejnych czterech kwartałów przewidywany jest wzrost zagrożenia średnio o +20,6% r/r.

W informacji i komunikacji prognozowana jest kontynuacja ścieżki długoterminowego wzrostu zagrożenia, przy dotychczasowej wysokiej amplitudzie ich wahań okresowych. Na kolejne cztery kwartały możliwy jest wzrost wartości średniej zagrożenia o +12,4% r/r.

Górnictwo i wydobywanie kontynuuje drogę poprawy sytuacji trwającą od II kw. 2014 r. Prognozy na kolejne cztery kwartały przewidują poprawę sytuacji ze średnim tempem –7,2% r/r, przy nadal wysokim poziomie zagrożenia (średnia 354).

Ostatnie dwa odczyty dla wytwarzania i zaopatrywania w energię (–32,6% r/r oraz –15,3% r/r) mogą wskazywać na osłabienie intensywności ścieżki wzrostu, bądź prognozowane przejście do fazy jego stabilizacji z nachyleniem do poprawy. Dla kolejnych czterech kwartałów wartość średnia zagrożenia może zmniejszyć się o –9,4% r/r (do 199, tj. poniżej poziomu wysokiego) (rys. 32 i 33).

Rysunek 33. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)

Uwagi: prezentacja wartości dla handlu została ujęta w opisie rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.6.3. Przedsiębiorstwa duże

Sytuacja przedsiębiorstw dużych opisana wynikami II kw. 2017 r. wskazuje na nieznaczny spadek zagrożenia ($-0,6\%$ r/r), przy czym ważną obserwacją jest długookresowa, niekorzystna tendencja wzrostu zagrożenia, z dwoma wyraźnymi okresami pogorszenia sytuacji, z kulminacjami przypadającymi na I kw. 2009 r. oraz II kw. 2013 r. Pozytywną konstatacją jest zmniejszenie okresowych wahań widoczne od I kw. 2015 r. oraz dalej prognozowane. W stosunku do średniej z czterech ostatnich kwartałów, prognozy na kolejne cztery (III kw. 2017 r. – II kw. 2018 r.) zakładają wzrost zagrożenia o $+1,2\%$ r/r. Wpływ na taką sytuację ma głównie działalność usługowa (znaczny wzrost zagrożenia), natomiast handel oraz generalnie produkcję charakteryzują korzystne zmiany (tab. 10 oraz rys. 34 i 35).

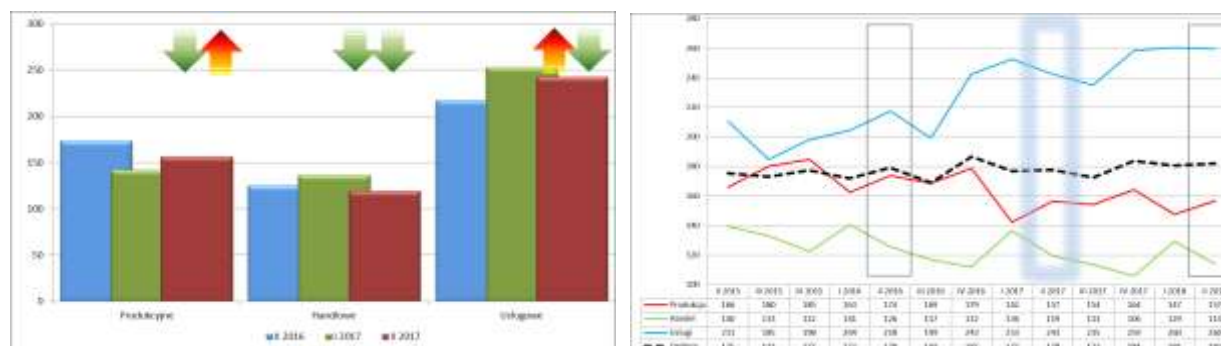
Tabela 10. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2017 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże

Rodzaj przedsiębiorstw	II 2016	I 2017	II 2017
Produkcyjne	174	142	157
Handlowe	126	136	119
Usługowe	218	253	243
Rodzaj działalności	II 2016	I 2017	II 2017
Górnictwo i wydobywanie	526	206	239
Przetwórstwo przemysłowe	166	156	166
Wytw. i zaop. w en. el, gaz, itd.	156	100	126
Budownictwo	291	332	268
Transport i gosp. mag.	208	198	179
Informacja i komunikacja	172	197	175

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W produkcji tendencja silnego wzrostu zagrożenia widoczna była od II kw. 2011 r. do IV kw. 2015 r., co spowodowane było głównie pogarszającą się sytuacją w górnictwie i wydobywaniu. Ostatnie dwa odczyty (I kw. oraz II kw. 2017 r.) przynoszą znaczne obniżenie zagrożenia (odpowiednio: $-12,9\%$ r/r oraz $-9,8\%$ r/r), spowodowane ponownie sytuacją w górnictwie i wydobywaniu (gwałtowny spadek zagrożenia w ostatnich trzech kwartałach). Na kolejne cztery kwartały prognozowane jest zmniejszenie wartości średniej o $-3,7\%$ r/r. W usługach zarysowana jest długookresowa tendencja wzrostu zagrożenia (z dwoma wyraźnymi okresami pogorszenia sytuacji). Prognoza zakłada kontynuację do wzrostów zagrożenia – średnio o $+8,1\%$ r/r. Tylko działalność handlowa wykazała (od I kw. 2014 r.) i nadal charakteryzować się będzie poprawą sytuacji. Oczekiwane zmniejszenie średniej wartości stopnia zagrożenia dla czterech prognozowanych kwartałów wynieść powinno $-4,5\%$ r/r. (rys. 27 i 28).

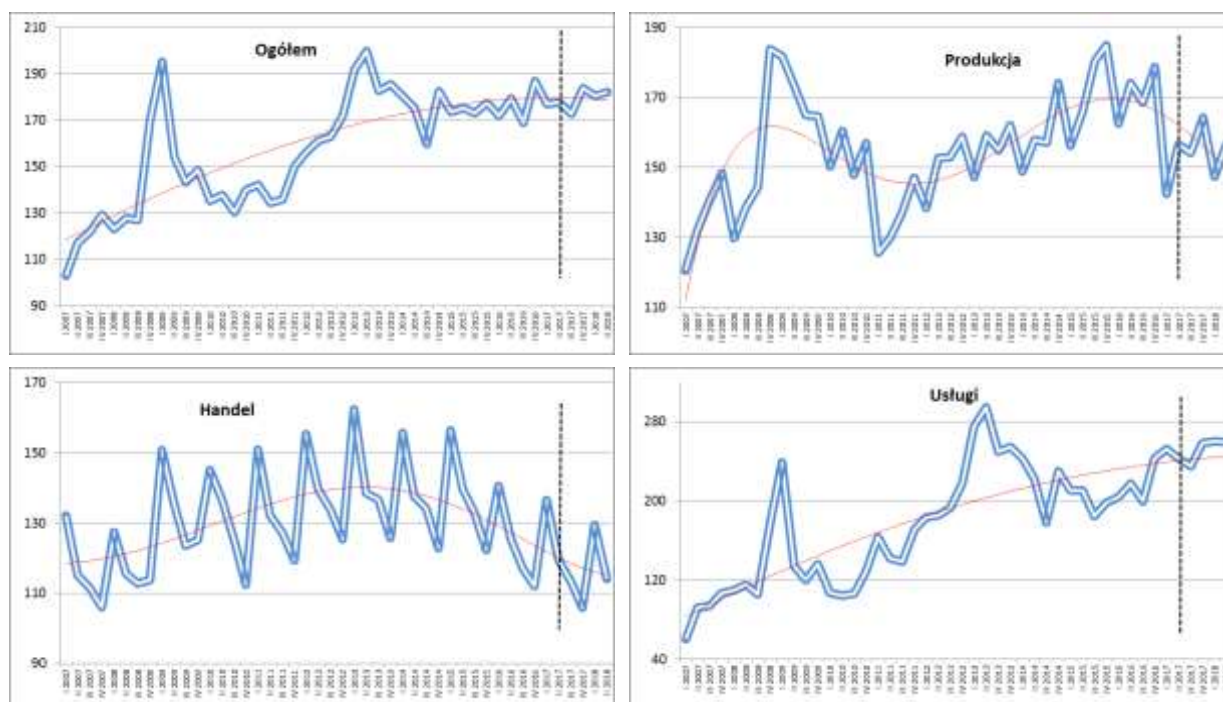
Rysunek 34. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2015 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)

Uwagi: wartość „Ogółem” ustalona jako średnia ważona (liczbą pracujących) z wartości obliczonej dla poszczególnych rodzajów działalności. Strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Rysunek 35. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Biorąc pod uwagę poziom i zmiany stopnia zagrożenia upadłością oraz udział w liczbie pracujących w przedsiębiorstwach dużych ogółem, największe znaczenie w zakresie stabilności liczby miejsc pracy posiada sytuacja w działalności produkcyjnej (liczba pracujących 1.430 tys. osób, tj. 49,3%). Ma ona także największy wpływ na ocenę zagrożenia w całej analizowanej klasie przedsiębiorstw dużych. Działalność usługowa (32,4% udziału w liczbie pracujących) przyniosła dwa silne impulsy do wzrostu napięć w zakresie stabilności liczby miejsc pracy w I kw. 2009 r. oraz w II kw. 2013 r., a obecnie prognozowane wzrosty stopnia zagrożenia upadłością (średnia dla kolejnych czterech kwartałów +8,1% r/r) mogą przyczynić do ich wzrostu.

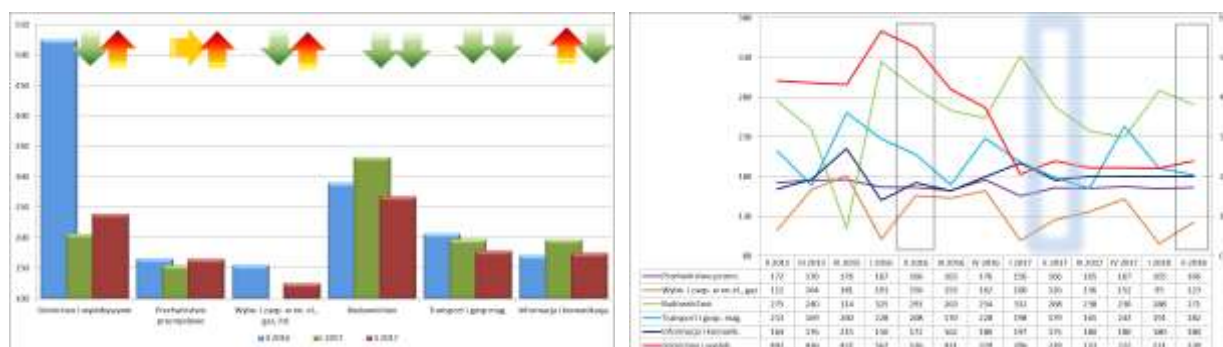
Tabela 11. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w II kw. 2017 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże

Rodzaj przedsiębiorstw	Stopień zagrożenia	Pracujący (udział)	Pracujący (liczba)
Produkcyjne	157	49,3%	1 429 831
Handlowe	119	18,3%	531 868
Usługowe	243	32,4%	939 425

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach wyróżnionych sekcji PKD sytuacja w II kw. 2017 r. wykazuje niewielkie pogorszenie tylko w informacji i komunikacji (+1,7% r/r). Największy spadek zagrożenia odnotowano w górnictwie i wydobywaniu (-54,6% r/r), a dalej w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię (-19,2% r/r), transporcie i gospodarce magazynowej (-13,9% r/r) oraz w budownictwie (-7,9% r/r). W przetwórstwie przemysłowym nie nastąpiła zmiana stanu zagrożenia.

Rysunek 36. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2015 r. – II kw. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)

Uwagi: strzałka prawa – zmiana okres/okres, strzałka lewa – zmiana r/r.

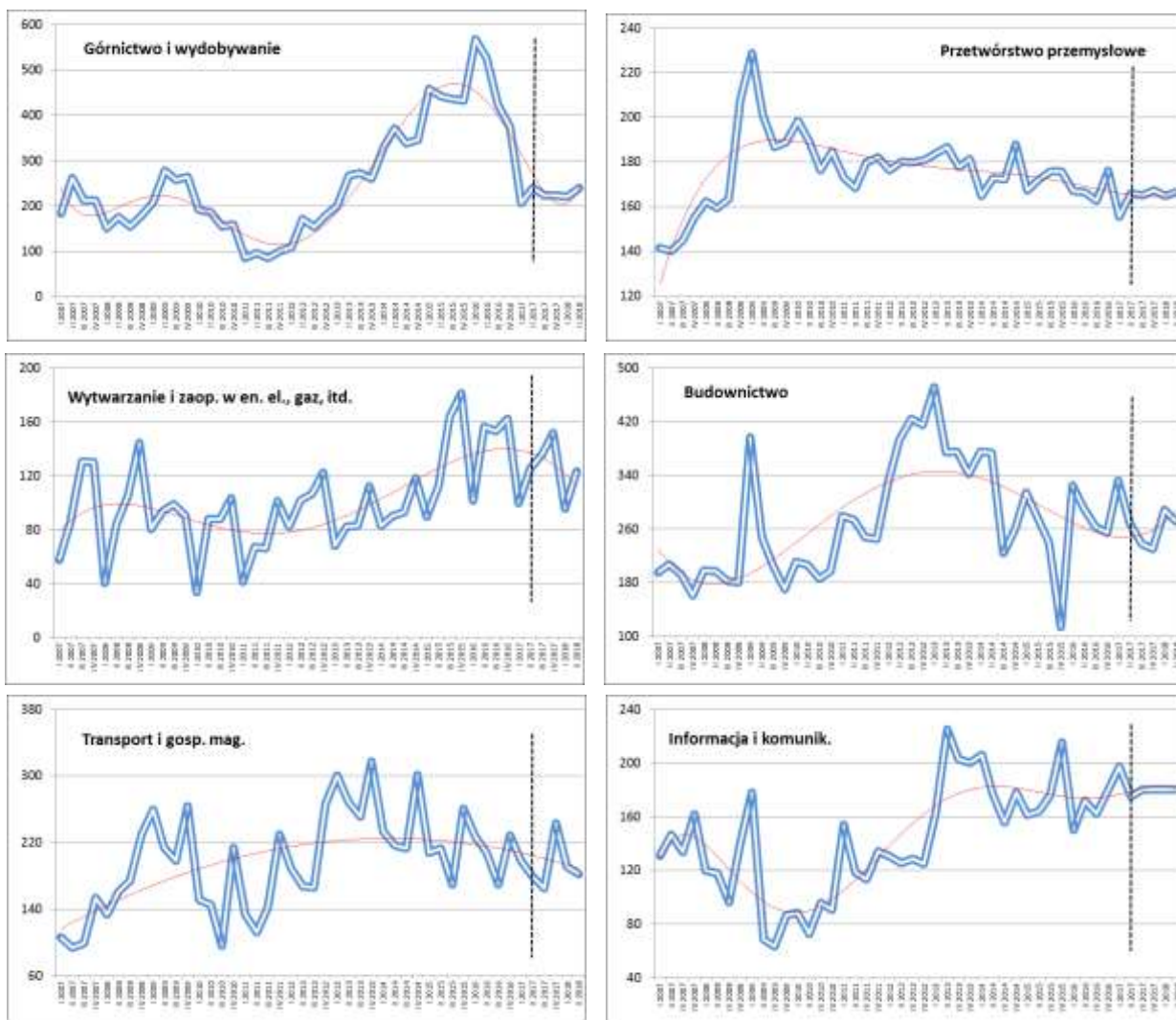
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W górnictwie i wydobywaniu okres od IV kw. 2011 r. (poziom zagrożenia 85) do I kw. 2016 r. (poziom zagrożenia 567) to bardzo intensywny, blisko 6,7-krotny wzrost zagrożenia. Wyniki kolejnych kwartałów rysują obraz gwałtownego obniżenia stopnia zagrożenia do poziomu 239 w II kw. 2017 r. (–57,8% względem punktu kulminacyjnego). W warunkach prowadzonej restrukturyzacji (wsparcie i transfery) oraz pozytywnych zmian koniunktury, możliwe wnioskowanie o przyszłej sytuacji sprowadza prognozy kolejnych czterech kwartałów (III kw. 2017 r. – II kw. 2018 r.) na poziom niski i stabilny (zmniejszenie wartości średniej o –27,0% r/r oraz –5,3% w stosunku do II kw. 2017 r.).

Przetwórstwo przemysłowe charakteryzuje długotrwała tendencja poprawy sytuacji trwająca od II kw. 2010 r. Prognoza przewiduje na kolejne cztery kwartały nieznaczny wzrost zagrożenia o +0,5% r/r. W wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię uwidacznia się prawdopodobne zatrzymanie ścieżki wzrostu zagrożenia trwającej od I kw. 2011 r. do IV kw. 2016 r. (+107,5%), które po ostatnich dwóch korzystnych odczytach w kolejnych czterech kwartałach może przejść co najmniej w stabilizację lub prognozowany spadek (średnia –6,4% r/r).

W budownictwie gwałtowne pogorszenie wyników w I kw. 2016 r. i ich utrzymanie przez kolejne kwartały, skutkuje przewidywaniem zatrzymania trwającej do końca 2015 r. silnej tendencji spadkowej, z przejściem w fazę stabilizacji z nachyleniem w kierunku mniej intensywnej, ale nadal poprawy sytuacji (średnia –8,1% r/r). Transport i gospodarka magazynowa jest także tą sekcją PKD, w której prawdopodobnie została zatrzymana tendencja dość znacznego obniżania stopnia zagrożenia upadłością. Prognoza wskazuje na niewielki wzrost wartości średniej dla kolejnych czterech kwartałów o +0,8% r/r. W informacji i komunikacji po gwałtownym wzroście zagrożenia w II kw. 2013 r., widoczna była powolna poprawa sytuacji, przy nadal dużej amplitudzie wahań okresowych. Ostatnie odczyty kierują prognozę kolejnych czterech kwartałów na poziomy relatywnie stabilne, z niewielkim wzrostem stopnia zagrożenia (średnia +1,0% r/r) (rys. 36 i 37).

Rysunek 37. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)

Uwagi: prezentacja wartości dla handlu została ujęta w opisie rodzajów działalności.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Należy podkreślić, że zakres i sposób możliwego wnioskowania musi uwzględniać istotę i cel skonstruowania określonej metody, w tym przypadku – działania modeli predykcji upadłości. Ponadto na wnioskowanie wpływa zdefiniowany sposób cyklicznego, kwartalnego/półrocznego badania kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw. Prezentowane wartości wskazują – ustalone na warunkach bieżącego okresu badawczego (zgodnego z okresem danego raportu) i stanu kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw – wartości stopnia zagrożenia upadłością jako prawdopodobieństwo zaistnienia tego zdarzenia w rocznej perspektywie.

Ponieważ roczna prognoza stopnia zagrożenia upadłością (poprzez prognozowanie wartości zmiennych modeli predykcji upadłości) wyznacza prawdopodobieństwo zagrożenia upadłością w kolejnym rocznym horyzoncie czasu (wydłużenie tym samym perspektywy do dwóch lat), stąd przy wzroście zmienności ich sytuacji oraz uwzględniając cel projektowy i właściwości Systemu Wczesnego Ostrzegania w ramach ISR (ocena krótkoterminowa, roczna, prognoza ostrzegawcza), prognozy te należy uznać wyłącznie jako wskazujące ogólnie możliwy kierunek dalszych zmian stopnia zagrożenia upadłością.

1.7. ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ PRZEDSIĘBIORSTW WEDŁUG DZIAŁÓW PKD

Analizę zmian stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w ujęciu działów PKD przeprowadzono na podstawie danych pozyskanych ze zbioru GUS obliczonych na podstawie wskaźników MW dla odpowiednich rodzajów działalności, która została wzbogacona o liczbę i strukturę pracujących w podziale na klasy wielkości oraz rodzaj prowadzonej działalności przedsiębiorstw. Prezentacja taka pozwala na dostrzeżenie skutków ewentualnych upadłości i ich wpływu na rynek pracy danej działalności gospodarczej. Analizę zmian stopnia zagrożenia upadłością w całym analizowanym okresie (I p. 2007 – I p. 2017 r.) w podziale na działy prowadzonej działalności gospodarczej przedstawiono w postaci graficznej, ilustrującej stopień zagrożenia w postaci mapy kolorów. W analizie wykorzystano także miarę MSO¹⁵ obejmującą ocenę dwóch kategorii – relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w dziale PKD względem średniej dla każdego z rodzaju działalności. Na podstawie przyporządkowanych wzorców i wartości miary MSO sporządzono listę rankingową działów PKD, które wymagają szczególnej uwagi.

1.7.1. Przedsiębiorstwa ogółem

Retrospektywna analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością (MW) przedsiębiorstw w Polsce w okresie od I p. 2007 r. do I p. 2017 r., zobrazowana na „mapach ciepła”, pozwala na analizę wielkości i kierunków zmian analizowanej miary. W działalności **produkcyjnej** obserwowany jest wysoki stopień zagrożenia upadłością w działalności związanej z górnictwem (w szczególności w działach 05, 09) od II p. 2012 r. aż do I p. 2017, w którym odnotowano poprawę w dziale 05 lecz znaczące pogorszenie w dziale 09. Utrzymująca się niekorzystna sytuacja w całym okresie analizy w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją pozostałego sprzętu transportowego (30) z zarysowaną tendencją poprawy. W produkcji zaobserwowano wzrost stopnia zagrożenia upadłością i niekorzystną sytuację w dziale 33 (naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń). W przedsiębiorstwach zajmujących się rekultywacją i pozostałą działalnością usługową (39) obserwowana jest wyraźna poprawa sytuacji. We wszystkich działach działalności związanej z przetwórstwem przemysłowym od 2013 roku obserwowana jest poprawa sytuacji, wskazująca na korzystną tendencję. W działalności **handlowej** odnotowano korzystniejszą sytuację w całym okresie analizy, niż w produkcji i usługach. W **usługach** nastąpiła wyraźna poprawa w budownictwie (szczególnie w dziale 41 i 43), gdzie w okresie od I p. 2011 do I p. 2015 r. obserwowano wysokie wartości analizowanej miary, natomiast w dziale 42 obserwowana jest niekorzystna sytuacja i pogłębiający się ten stan. W działalności związanej z transportem od 2011 roku odnotowywane są wysokie poziomy stopnia zagrożenia upadłością wskazujące na utrzymującą się niekorzystną sytuację w tej grupie przedsiębiorstw i jedynie w dziale PKD zajmującym się transportem wodnym (50) od 2013 roku nastąpiła poprawa, a w transporcie lotniczym utrzymuje się stan niekorzystny. Wysokie poziomy stopnia zagrożenia i niestabilną sytuację obserwujemy w działach związanych z zatrudnieniem (78) oraz organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych (79).

¹⁵ Szczegółowy opis miary MSO oraz zasad kwalifikacji działów PKD w zakresie zagrożenia upadłością zamieszczono w załączniku B.2.

Tabela 12. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r.

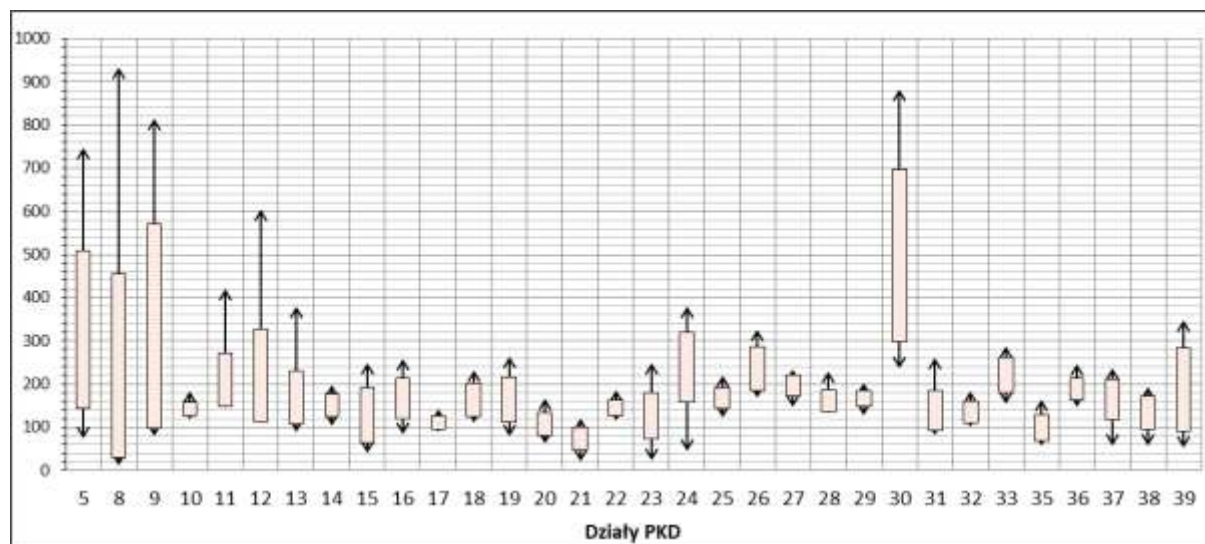
Działy PKD	I-II 2007	III-IV 2007	I-II 2008	III-IV 2008	I-II 2009	III-IV 2009	I-II 2010	III-IV 2010	I-II 2011	III-IV 2011	I-II 2012	III-IV 2012	I-II 2013	III-IV 2013	I-II 2014	III-IV 2014	I-II 2015	III-IV 2015	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017
PRODUKCYJNE																					
5																					
8																					
9																					
10																					
11																					
12																					
13																					
14																					
15																					
16																					
17																					
18																					
19																					
20																					
21																					
22																					
23																					
24																					
25																					
26																					
27																					
28																					
29																					
30																					
31																					
32																					
33																					
35																					
36																					
37																					
38																					
39																					
Działy PKD	I-II 2007	III-IV 2007	I-II 2008	III-IV 2008	I-II 2009	III-IV 2009	I-II 2010	III-IV 2010	I-II 2011	III-IV 2011	I-II 2012	III-IV 2012	I-II 2013	III-IV 2013	I-II 2014	III-IV 2014	I-II 2015	III-IV 2015	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017
HANDLOWE																					
45																					
46																					
47																					
USŁUGOWE																					
41																					
42																					
43																					
49																					
50																					
51																					
52																					
53																					
55																					
56																					
58																					
59																					
60																					
61																					
62																					
63																					
66																					
68																					
78																					
79																					
80																					
81																					
82																					
94																					
95																					
96																					

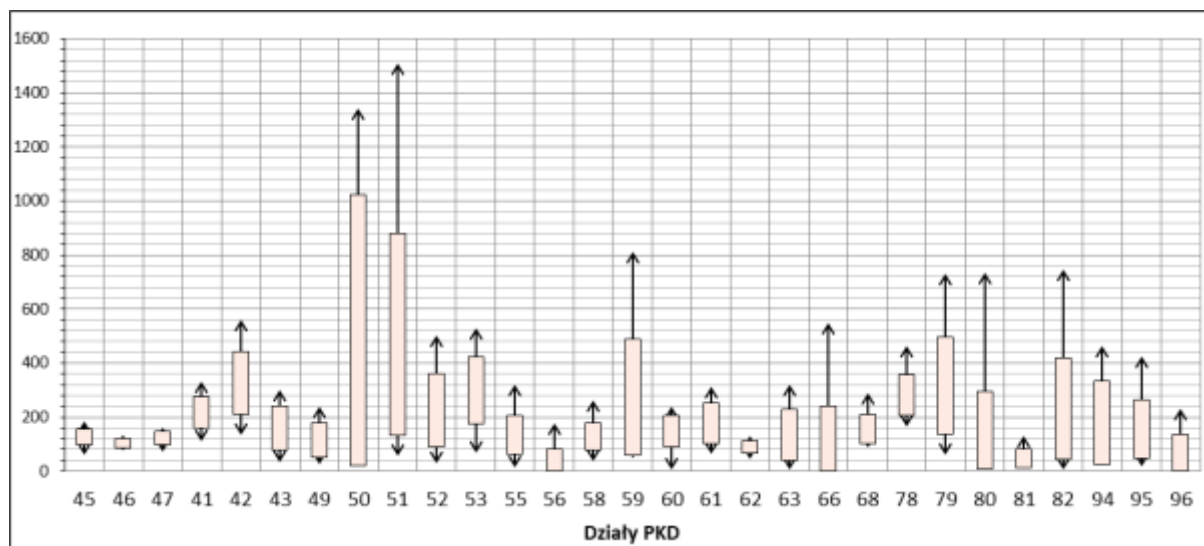
Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów. Stopień zagrożenia upadłością uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniem koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniem koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniem czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmienności stopnia zagrożenia upadłością (por. rys. 38) wskazuje na najwyższe średnie jego wartości i największą zmienność w działalności **produkcyjnej** związanej z wydobywaniem węgla kamiennego i węgla brunatnego (05), pozostałym górnictwem i wydobywaniem (08), działalnością wspomagającą górnictwo i wydobywanie (09) oraz produkcją pozostałego sprzętu transportowego (30). Najkorzystniejszą i najbardziej stabilną sytuację zaobserwowano w całym analizowanym okresie w działalności związanej z: produkcją podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych (21), wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (35). W **handlu** średnia wartość stopnia zagrożenia upadłością oraz jej zmienność kształtowała się na bardzo niskich poziomach, co potwierdza korzystną sytuację w tym rodzaju działalności w całym okresie analizy. W **usługach** najwyższe średnie wartości stopnia zagrożenia upadłością i jego duża zmienność obserwowana była w przedsiębiorstwach zajmujących się: transportem wodnym (50), transportem lotniczym (51) oraz działalnością organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałą działalnością usługową w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane (79). Najkorzystniejszą i najbardziej stabilną sytuację zaobserwowano w całym analizowanym okresie w działalności związanej z żywnością (56), działalnością usługową związaną z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni (81), a także działalnością związaną z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalnością powiązaną (62).

Rysunek 38. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w Polsce w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r.

Uwagi:

□ – odchylenie standardowe; średnia wyznaczona przez środek figury, ↓↑ – wartości minimum i maksimum.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. względem I p. 2016 r. pozwala na sformułowanie wniosków (por. tab. 13) dla przedsiębiorstw **produkcyjnych**, że wysoki stopień zagrożenia upadłością odnotowano w 8 działach PKD (wartości powyżej 200), w 5 poziom ostrzegawczy, a w 19 niski. Stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości dla produkcji ogółem kształtował się w 9 działach PKD (działy PKD: 8, 9, 12, 24, 26, 27, 30, 33, 39) a liczba ich zmniejszyła się r/r o 2. Aż w 18 działach PKD zaliczonych do działalności produkcyjnej odnotowano wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością, a w jednym nie zmienił się. Natomiast w 4 działach PKD odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia oraz wzrost wartości miary, tj.: działalność usługowa wspomagająca górnictwo i wydobywanie (816, +18,01%), produkcja wyrobów tytoniowych (258, +35,87%), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (219, +30,57%), produkcja urządzeń elektrycznych (233, +24,23%). Dla przedsiębiorstw **handlowych** we wszystkich działach PKD działalności handlowej odnotowano niski stopień zagrożenia upadłością. Stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości średniej dla handlu ogółem w I p. 2017 r. zaobserwowano jedynie w dziale PKD zajmującym się handlem hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi; naprawą pojazdów samochodowych (127, +7,63%) oraz handlem detalicznym z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (124, -2,82%). Natomiast w handlu w dwóch działach PKD (45, 46) odnotowano wzrost stopnia zagrożenia. Dla przedsiębiorstw **usługowych** wysoki stopień zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. odnotowano w 11 działach PKD, ostrzegawczy w 3 dziale i niski w 12, a w 16 działach PKD zaobserwowano wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością. Wartość stopnia zagrożenia upadłością powyżej średniej dla usług wystąpiła w 11 działach PKD (działy PKD: 41, 42, 51, 52, 53, 61, 63, 78, 79, 82, 95), a w I p. 2016 r. również dotyczyło to 11 działów PKD. Wartości stopnia zagrożenia upadłością powyżej średniej dla usług i jego wzrost zaobserwowano w 8 działach PKD zajmujących się: robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (468, +4,94%), transportem lotniczym (454, +12,42%), magazynowaniem i działalnością usługową wspomagającą transport (363, +36,46%), telekomunikacją (241, +2,23%), działalnością usługową w zakresie informacji

(206, +2,05%), działalnością organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych (448, +10,89%), działalnością związaną z administracyjną obsługą biura i pozostałą działalnością wspomagającą prowadzenie działalności gospodarczej (305, +15,08%) oraz naprawą i konserwacją komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego (231, +11,47%).

Tabela 13. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w przedsiębiorstwach ogółem według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r.

Działy PKD	I-II 2016	I-II 2017	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE				
05 WYDOBYWANIE WĘGLA KAMIENNEGO I WĘGLA BRUNATNEGO (LIGNITU)	663	121	81069	1,67%
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	241	212	14820	0,31%
09 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	691	816	14570	0,30%
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	131	134	317701	6,54%
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	210	166	20788	0,43%
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH	190	258	5933	0,12%
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNICH	88	142	39097	0,81%
14 PRODUKCJA ODZIEŻY	103	117	35593	0,73%
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	40	72	15321	0,32%
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I	139	135	69694	1,44%
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	108	113	48609	1,00%
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	124	142	30201	0,62%
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	141	107	13006	0,27%
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	81	91	70639	1,45%
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW	112	100	21200	0,44%
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	115	142	175979	3,62%
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	127	119	103723	2,14%
24 PRODUKCJA METALI	261	231	60019	1,24%
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	141	167	221749	4,57%
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	168	219	54502	1,12%
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	187	233	100732	2,07%
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	167	141	107133	2,21%
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	160	169	194616	4,01%
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	324	237	40087	0,83%
31 PRODUKCJA MEBLI	82	103	131569	2,71%
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	113	138	31041	0,64%
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	288	288	72509	1,49%
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORACĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW	149	115	117595	2,42%
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	146	146	32238	0,66%
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	99	108	32869	0,68%
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	159	161	49715	1,02%
39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI	201	185	913	0,02%

Działy PKD	I-II 2016	I-II 2017	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE				
45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	118	127	70155	1,44%
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	95	102	393709	8,11%
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	128	124	578400	11,91%
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOŚNIENIEM BUDYNKÓW	244	204	88355	1,82%
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	446	468	96528	1,99%
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE	33	178	74673	1,54%
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY	26	59	250615	5,16%
50 TRANSPORT WODNY	120	65	1491	0,03%
51 TRANSPORT LOTNICZY	404	454	3402	0,07%
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	266	363	117869	2,43%
53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA	530	313	85133	1,75%
55 ZAKWATEROWANIE	91	52	32626	0,67%
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM	14	22	48745	1,00%
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	140	144	24679	0,51%
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I	50	91	3049	0,06%
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH	193	157	15227	0,31%
61 TELEKOMUNIKACJA	236	241	40791	0,84%
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ	98	98	98462	2,03%
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI	202	206	22564	0,46%
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE	47	13	34533	0,71%
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	94	162	86878	1,79%
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	286	223	156717	3,23%
79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	404	448	5540	0,11%
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA	124	160	110287	2,27%
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW	72	103	60483	1,25%
82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA	265	305	43333	0,89%
94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH	260	133	114	0,00%
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	208	231	7896	0,16%
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	24	5	8519	0,18%

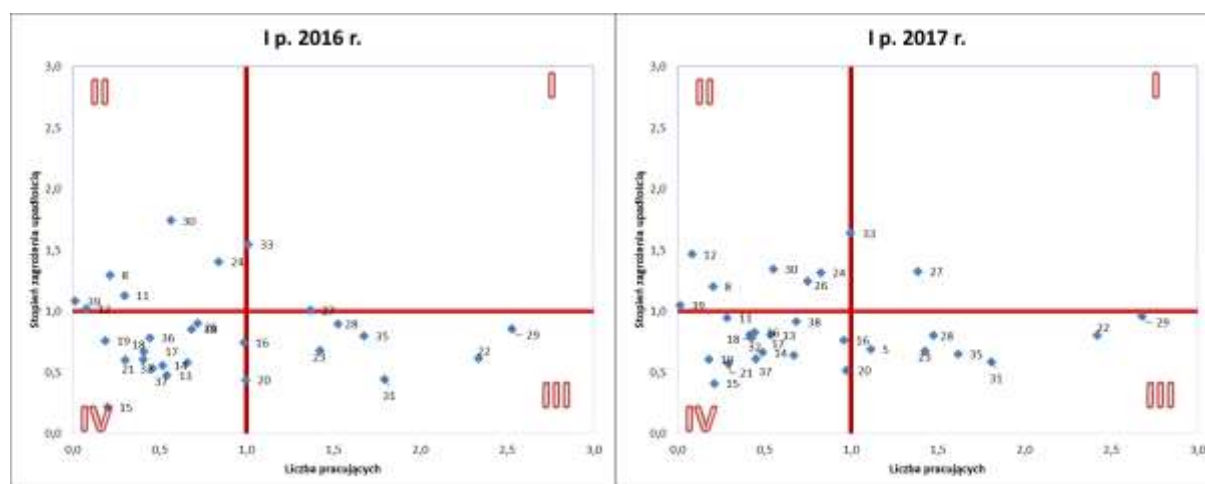
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmian pozycji działów działalności **produkcyjnej** pod względem wartości miary MSO (równoczesna ocena dwóch kategorii, tj. relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących dla działu względem wartości średnich dla wyodrębnionych rodzajów działalności) pozwala na sformułowanie następujących wniosków (por. tab. 14), że w 1 dziale PKD (27) zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I) oraz wzrost wartości MSO. W relacji r/r nie zmieniła się liczba działów PKD, dla których odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością (z 9 działów PKD, wzorzec I i II). W I p. 2017 r. 28 działów PKD nie zmieniło posiadanego wzorca, natomiast aż w 21 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO. W działalności **handlowej** jedynie w dziale 47 zaobserwowano ponadprzeciętną wartość stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących (wzorzec I), natomiast w 2 pozostałych działach PKD (45 i 46) odnotowano wzrost r/r wartości miary MSO.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD zaliczonych do działalności produkcyjnej przedstawiono poniżej na rysunkach obrazujących I p. 2016 r. i I p. 2017 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 39.

Rysunek 39. Działy PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2016 r. i I p. 2017 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 14. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	Zmiana
27	233	I	I	1,70	1,92	+
9	816	II	II	3,72	4,65	+
33	288	I	II	1,85	1,92	+
24	231	II	II	1,64	1,55	-
12	258	II	II	1,02	1,47	+
26	219	IV	II	1,15	1,45	+
30	237	II	II	1,83	1,45	-
8	212	II	II	1,31	1,22	-
39	185	II	II	1,08	1,05	-
10	134	III	III	4,41	4,44	+
25	167	III	III	3,12	3,20	+
29	169	III	III	2,67	2,85	+
22	142	III	III	2,42	2,55	+
31	103	III	III	1,85	1,90	+
35	115	III	III	1,86	1,74	-
28	141	III	III	1,77	1,68	-
23	119	III	III	1,58	1,58	+
5	121	I	III	3,77	1,31	-
16	135	IV	IV	1,24	1,23	-
38	161	IV	IV	1,09	1,14	+
20	91	IV	IV	1,09	1,10	+
11	166	II	IV	1,17	0,99	-
13	142	IV	IV	0,72	0,97	+
36	146	IV	IV	0,90	0,94	+
17	113	IV	IV	0,88	0,93	+
18	142	IV	IV	0,78	0,91	+
32	138	IV	IV	0,73	0,89	+
14	117	IV	IV	0,76	0,82	+
37	108	IV	IV	0,70	0,76	+
21	100	IV	IV	0,67	0,64	-
19	107	IV	IV	0,78	0,63	-
15	72	IV	IV	0,29	0,46	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 15. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	Zmiana
47	124	I	I	2,01	1,97	-
45	127	II	II	1,06	1,10	+
46	102	III	III	1,41	1,43	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

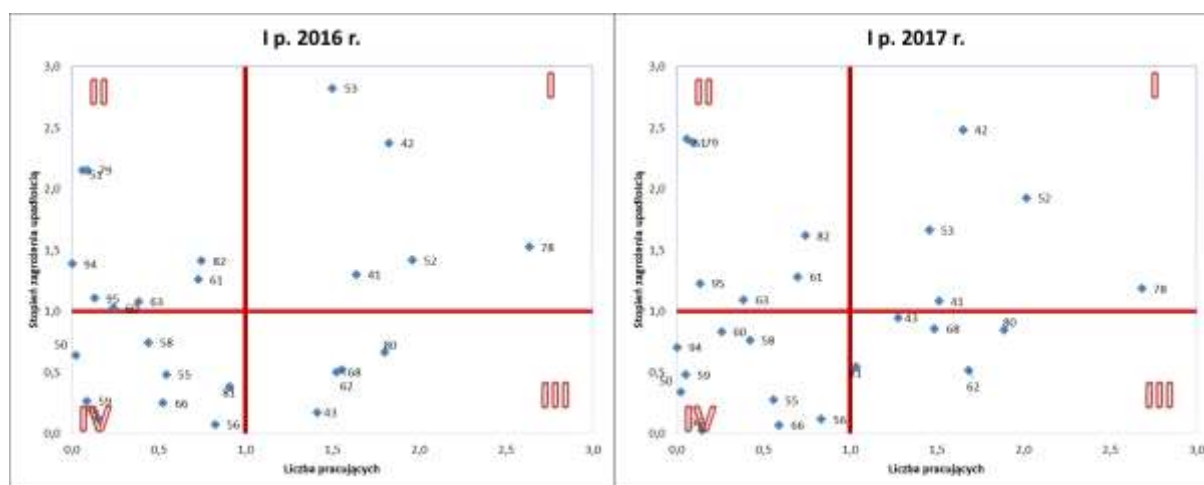
Analiza zmian pozycji działów PKD dla działalności **usługowej** pod względem wartości miary MSO pozwala na stwierdzenie (por. tab. 16), że w 5 działach PKD (42, 78, 53, 52, 41) zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I) i we wszystkich odnotowano wzrost wartości MSO. W I p. 2017 r. zmniejsz-

szyła się liczba działów PKD, dla których odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością (z 13 działów PKD do 11 działów PKD –wzorzec I i II) i aż w 17 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD zaliczonych do działalności usługowej przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących I p. 2016 r. i I p. 2017 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 40.

Rysunek 40. Działy PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2016 r. i I p. 2017 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 16. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	Zmiana
42	468	I	I	3,00	2,98	-
78	223	I	I	3,04	2,93	-
52	363	I	I	2,42	2,79	+
53	313	I	I	3,20	2,21	-
41	204	I	I	2,09	1,86	-
51	454	II	II	2,15	2,41	+
79	448	II	II	2,16	2,38	+
82	305	II	II	1,60	1,78	+
61	241	II	II	1,45	1,46	+
95	231	II	II	1,11	1,24	+
63	206	II	II	1,14	1,16	+
49	59	III	III	4,25	4,30	+
80	160	III	III	1,92	2,07	+
62	98	III	III	1,64	1,76	+
68	162	III	III	1,60	1,72	+
43	178	III	III	1,42	1,59	+
81	103	IV	III	0,99	1,17	+
60	157	II	IV	1,06	0,87	-
58	144	IV	IV	0,87	0,87	+
56	22	IV	IV	0,83	0,84	+
94	133	II	IV	1,39	0,71	-
55	52	IV	IV	0,73	0,62	-
66	13	IV	IV	0,58	0,60	+
59	91	IV	IV	0,28	0,48	+
50	65	IV	IV	0,64	0,34	-
96	5	IV	IV	0,20	0,15	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Na podstawie wyników analizy w ramach działów PKD szczególną uwagę należy zwrócić na te działy, w których wystąpił ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością oraz ponadprzeciętna liczba pracujących (wzorzec I). Są to:

- produkcja urządzeń elektrycznych (27),
- handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (47),
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42),
- działalność związana z zatrudnieniem (78),
- magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (52),
- działalność pocztowa i kurierska (53),
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (41).

1.7.2. Przedsiębiorstwa małe

Retrospektywna analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością **przedsiębiorstw małych** w okresie od I p. 2007 r. do I p. 2017 r. przedstawiona na poniższych mapach ciepła (por. tab. 17) wskazuje, że w działalności **produkcyjnej** obserwowana jest utrzymująca się od 2012 r. niekorzystna sytuacja w górnictwie, a w szczególności w działalności usługowej wspomagającej górnictwo i wydobywanie (09). Od roku 2014 nastąpiła poprawa sytuacji w przetwórstwie przemysłowym z wyjątkiem działu PKD 16 (produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli) oraz działu PKD 24 (produkcja metali) gdzie utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia upadłością. W działalności związanej z wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę (35), działalności zajmującej się poborem, uzdatnianiem i dostarczaniem wody (36) działalności związanej z rekultywacją i pozostałą działalnością usługową związaną z gospodarką odpadami (39), utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia upadłością z nieznaczną tendencją wzrostu. W działalności produkcyjnej najgorszą sytuację w całym okresie analizy odnotowano w produkcji metali (24) oraz wytwarzaniu i przetwarzaniu koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (19), w których odpowiednio w 21 (czyli we wszystkich) i 18 półroczach zaobserwowano wysoki stopień zagrożenia upadłością. W działalności **handlowej** małych przedsiębiorstw odnotowano znacznie korzystniejszą sytuację niż w produkcji i usługach a wartość analizowanej miary kształtowała się we wszystkich działach w całym okresie analizy na poziomie niskim. W **usługach** małych przedsiębiorstw w działalności budowlanej jedynie w dziale PKD 42 (roboty budowlane związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej) utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia upadłością aż w 19 półroczach. W działalności usługowej związanej z zakwaterowaniem od I p. 2009 r. wartość stopnia zagrożenia kształtowała się na wysokim poziomie aż do II p. 2016 r. kiedy odnotowano zmniejszenie do poziomu niskiego. W działalności związanej z informacją i komunikacją, z wyjątkiem działu PKD 60, od II p. 2009 r. obserwowano niekorzystną sytuację z całym okresie analizy. W działalności związanej z telekomunikacją obserwowane jest pogorszenie sytuacji i utrzymujące się wysokie poziomy stopnia zagrożenia. W usługach małych przedsiębiorstw utrzymującą się niekorzystną sytuację w całym okresie analizy odnotowano w działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości (68), działalności związanej z zatrudnieniem (78), działalności organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych oraz pozostałej działalności usługowej w zakresie rezerwacji i działalności z nią związane (79), działalności detektywistycznej i ochroniarzkiej (80) oraz pozostałej indywidualnej działalności usługowej (96), w którym to na 21 półroczy aż w 20 odnotowano wysoki poziom stopnia zagrożenia.

Tabela 17. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością małych przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r.

Działy PKD	I-II 2007	III-IV 2007	I-II 2008	III-IV 2008	I-II 2009	III-IV 2009	I-II 2010	III-IV 2010	I-II 2011	III-IV 2011	I-II 2012	III-IV 2012	I-II 2013	III-IV 2013	I-II 2014	III-IV 2014	I-II 2015	III-IV 2015	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017
PRODUKCYJNE																					
8																					
9																					
10																					
11																					
13																					
14																					
15																					
16																					
17																					
18																					
19																					
20																					
21																					
22																					
23																					
24																					
25																					
26																					
27																					
28																					
29																					
30																					
31																					
32																					
33																					
35																					
36																					
37																					
38																					
39																					
HANDLOWE																					
45																					
46																					
47																					
USŁUGOWE																					
41																					
42																					
43																					
49																					
50																					
52																					
55																					
56																					
58																					
59																					
60																					
61																					
62																					
63																					
66																					
68																					
78																					
79																					
80																					
81																					
82																					
94																					
95																					
96																					

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów. Stopień zagrożenia upadłością uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniem koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniem koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniem czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. względem I p. 2016 r. pozwala na sformułowanie wniosków (por. tab. 18) dla małych przedsiębiorstw **produkcyjnych**, że w I p. 2017 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością odnotowano w 16 działach PKD, ostrzegawczy w 7 działach i niski w 7, a w 20 działach PKD działalności produkcyjnej odnotowano wzrost r/r. Stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości dla produkcji małych przedsiębiorstw zaobserwowano w 8 działach PKD (działy PKD: 09, 16, 19, 24, 27, 30, 35, 39) i ich liczba wzrosła o 1 w porównaniu do I p. 2016 r. Stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości dla produkcji małych przedsiębiorstw i jego wzrost w I p. 2017 r. odnotowano w działach zajmujących się: produkcją wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli (268, +46,44%), wytwarzaniem i przetwarzaniem koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (394, +39,60%), produkcją metali (686, +9,10%), produkcją urządzeń elektrycznych (288, +46,52%), produkcją pozostałego sprzętu transportowego (563, +181,83%). Dla przedsiębiorstw **handlowych** we wszystkich działach PKD działalności handlowej odnotowano niski stopień zagrożenia upadłością. W 2 działach PKD (46 i 47) odnotowano wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością, a w dziale PKD 45 zmniejszenie. Dla przedsiębiorstw **usługowych** wysoki stopień zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. odnotowano w 13 działach PKD, ostrzegawczy w 2 działach i niski w 9, a w 14 działach PKD nastąpiło zwiększenie r/r stopnia zagrożenia upadłością. Stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości dla usług w małych przedsiębiorstwach zaobserwowano w 9 działach PKD (42, 52, 55, 61, 63, 68, 80, 82, 94), a w I p. 2016 r. również dotyczyło to 9 działach PKD. W I p. 2017 r. wartość miary stopnia zagrożenia upadłością powyżej wartości dla usług i jego wzrost zaobserwowano w 6 działach PKD: magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (732, +942,14%), działalność związana z zakwaterowaniem (299, +17,13%), działalność usługowa w zakresie informacji (424, +296,40%), działalność związana z obsługą rynku nieruchomości (270, +39,72%), działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej (358, +1,44%), działalność organizacji członkowskich (375, +116,66%).

Tabela 18. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w małych przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r.

Działy PKD	I-II 2016	I-II 2017	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE				
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	287	206	3088	0,42%
09 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	688	557	1066	0,15%
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	146	140	28295	3,88%
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	168	120	1520	0,21%
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNICH	106	131	4865	0,67%
14 PRODUKCJA ODZIEŻY	151	119	5111	0,70%
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	196	223	1715	0,24%
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I	183	268	10930	1,50%
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	165	186	5947	0,82%
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	144	119	5030	0,69%
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	283	394	587	0,08%
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	147	183	6362	0,87%
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW	119	223	911	0,13%
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	152	166	18501	2,54%
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	182	185	10867	1,49%
24 PRODUKCJA METALI	629	686	3140	0,43%
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	150	232	35315	4,85%
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	262	200	4341	0,60%
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	197	288	5930	0,81%
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	177	224	12605	1,73%
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	174	178	3493	0,48%
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	200	563	1660	0,23%
31 PRODUKCJA MEBLI	57	171	8053	1,11%
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	166	233	4161	0,57%
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	173	206	13067	1,79%
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW	401	283	5692	0,78%
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	162	167	6607	0,91%
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	125	129	3740	0,51%
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	183	148	8644	1,19%
39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI	329	327	336	0,05%

Działy PKD	I-II 2016	I-II 2017	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE				
45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	148	126	23743	3,26%
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	96	106	138105	18,95%
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	83	94	94272	12,94%
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSENIEM BUDYNKÓW	216	198	29641	4,07%
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	502	455	29512	4,05%
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE	140	154	30774	4,22%
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY	23	69	33143	4,55%
50 TRANSPORT WODNY	146	153	441	0,06%
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	70	732	8496	1,17%
55 ZAKWATEROWANIE	256	299	9231	1,27%
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM	18	20	6220	0,85%
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	163	192	4865	0,67%
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I	152	206	930	0,13%
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH	119	130	810	0,11%
61 TELEKOMUNIKACJA	332	303	2772	0,38%
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ	455	215	16046	2,20%
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI	107	424	2294	0,31%
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE	35	13	4166	0,57%
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	193	270	31147	4,27%
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	187	80	5298	0,73%
79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	254	241	1531	0,21%
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA	710	533	4018	0,55%
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW	89	86	4686	0,64%
82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE	352	358	4418	0,61%
94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH	173	375	114	0,02%
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	14	57	991	0,14%
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	262	237	1972	0,27%

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

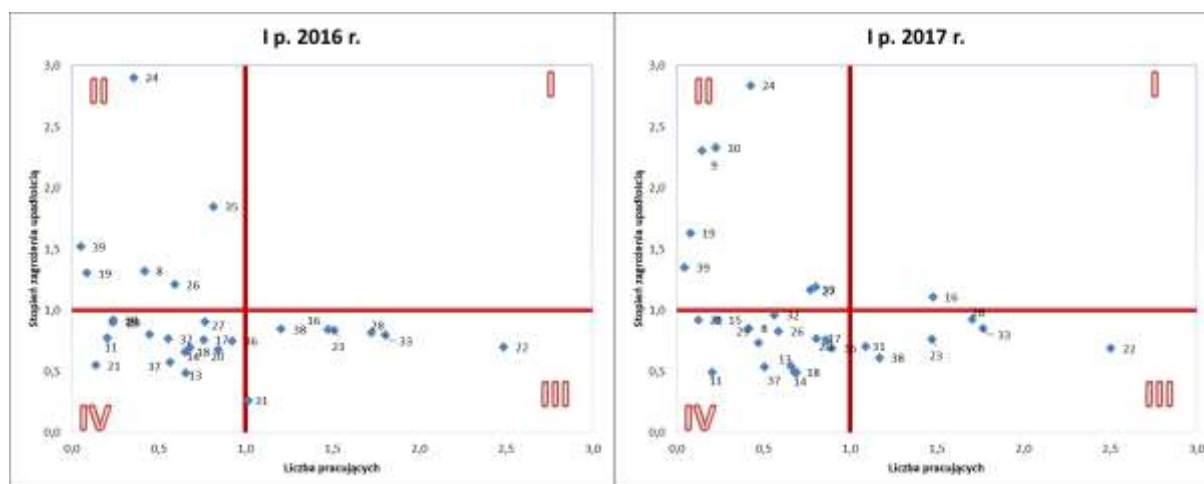
Analiza zmian pozycji działów PKD zaliczonych do działalności **produkcyjnej małych przedsiębiorstw** pod względem wartości miary MSO pozwala na sformułowanie następujących wniosków (por. tab. 19), że w 1 dziale PKD (16) małych przedsiębiorstw produkcyjnych zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I) w I p. 2017 r. (w I p. 2016 r. nie wskazano żadnego działu) oraz wzrost r/r miary MSO. W 25 działach PKD wzorzec nie uległ zmianie, natomiast w 13 działach PKD odnotowano

wzrost miary MSO. W działalności **handlowej** (por. tab. 20) w żadnym dziale PKD działalności handlowej nie zaobserwowano ponadprzeciętnej wartości stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących (wzorec I). W żadnym dziale PKD nie zaobserwowano zmiany wzorca a jedynie w 2 działach PKD (46, 47) odnotowano wzrost wartości miary MSO.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I (tj. takich, dla których wartość miary MSO była większa od 1), a następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności produkcyjnej przedsiębiorstw małych przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących I p. 2016 r. i I p. 2017 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 41.

Rysunek 41. Działy PKD działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2016 r. i I p. 2017 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 19. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	Zmiana
16	268	III	I	1,70	1,85	+
24	686	II	II	2,92	2,87	-
30	563	IV	II	0,95	2,34	+
9	557	II	II	3,18	2,31	-
19	394	II	II	1,31	1,63	+
27	288	IV	II	1,19	1,44	+
35	283	II	II	2,02	1,40	-
39	327	II	II	1,52	1,35	-
25	232	III	III	4,90	4,88	-
10	140	III	III	3,88	3,87	-
22	166	III	III	2,58	2,60	+
33	206	III	III	1,97	1,96	-
28	224	III	III	1,91	1,94	+
23	185	III	III	1,73	1,66	-
38	148	III	III	1,47	1,32	-
31	171	III	III	1,05	1,30	+
20	183	IV	IV	1,08	1,15	+
36	167	IV	IV	1,19	1,13	-
32	233	IV	IV	0,95	1,12	+
17	186	IV	IV	1,07	1,11	+
26	200	II	IV	1,35	1,02	-
15	223	IV	IV	0,93	0,95	+
8	206	II	IV	1,39	0,95	-
21	223	IV	IV	0,57	0,93	+
29	178	IV	IV	0,92	0,87	-
13	131	IV	IV	0,82	0,85	+
14	119	IV	IV	0,97	0,85	-
18	119	IV	IV	0,93	0,84	-
37	129	IV	IV	0,81	0,74	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 20. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	Zmiana
45	126	II	II	1,39	1,19	-
46	106	III	III	1,85	1,89	+
47	94	III	III	1,33	1,40	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

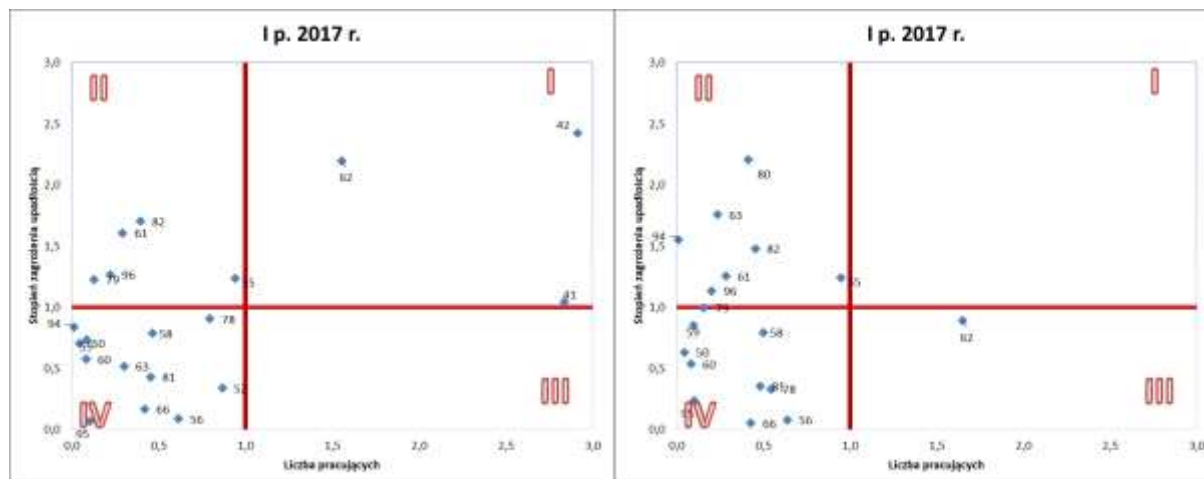
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmian pozycji działów PKD zaliczonych do działalności **usługowej** przedsiębiorstw małych pozwala na stwierdzenie, że w 2 działach PKD (68, 42) zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I), a ich liczba zmalała w porównaniu do I p. 2016 r., a dodatkowo w dziale PKD 62 nastąpił wzrost r/r miary MSO. W 8 działach PKD zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością przy liczbie pracujących kształtującej się poniżej przeciętnej (wzorzec II), a liczba ich wzrosła r/r o 2 w porównaniu do I p. 2016 r. W I p. 2017 r. 17 działów PKD nie zmieniło posiadanego wzorca i w 11 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO (por. tab. 21).

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, a następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących I p. 2016 r. i I p. 2017 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 42.

Rysunek 42. Działy PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2016 r. i I p. 2017 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 21. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	I p. 2016	I p. 2017	Zmiana
42	455	I	I	3,79	3,57	-
68	270	III	I	3,38	3,39	+
52	732	IV	II	0,93	3,15	+
80	533	II	II	3,47	2,24	-
63	424	IV	II	0,60	1,77	+
55	299	II	II	1,55	1,56	+
94	375	IV	II	0,84	1,55	+
82	358	II	II	1,75	1,55	-
61	303	II	II	1,63	1,29	-
96	237	II	II	1,29	1,15	-
49	69	III	III	3,71	3,42	-
43	154	III	III	3,08	3,23	+
41	198	I	III	3,02	3,16	+
62	215	I	III	2,69	1,87	-
79	241	II	IV	1,23	1,01	-
58	192	IV	IV	0,91	0,94	+
59	206	IV	IV	0,74	0,86	+
56	20	IV	IV	0,62	0,64	+
78	80	IV	IV	1,20	0,64	-
50	153	IV	IV	0,71	0,63	-
81	86	IV	IV	0,63	0,60	-
60	130	IV	IV	0,58	0,54	-
66	13	IV	IV	0,45	0,43	-
95	57	IV	IV	0,12	0,26	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Na podstawie wyników analizy sytuacji **małych przedsiębiorstw** w ramach działów PKD, szczególną uwagę należy zwrócić na podmioty, w których wystąpił ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością oraz ponadprzeciętna liczba pracujących (wzorzec I). Są to:

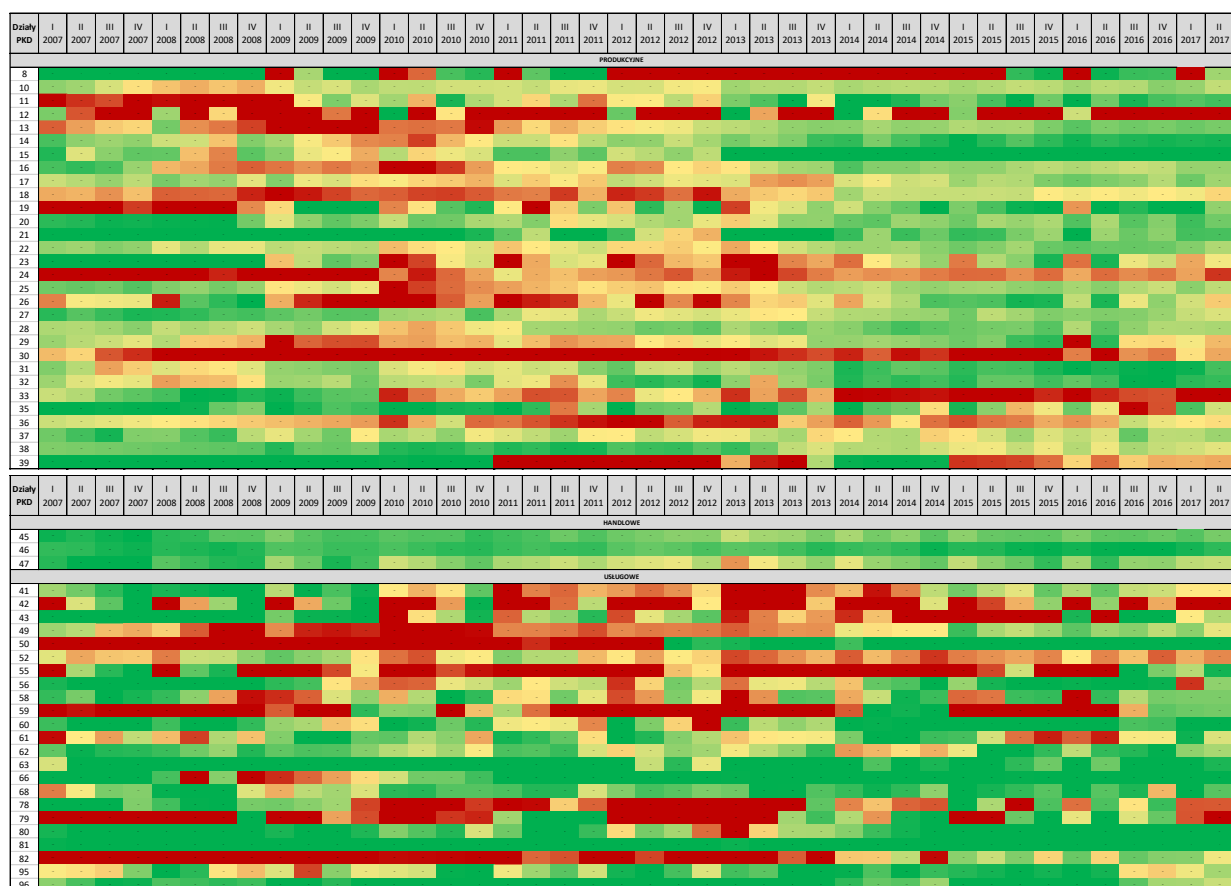
- produkcja wyrobów z drewna oraz korka, z wyłączeniem mebli, produkcja wyrobów ze słomy i materiałów używanych do wyplatania (16),
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42),
- działalność związana z obsługą nieruchomości (68).

1.7.3. Przedsiębiorstwa średnie

Retrospektywna analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością (MW) przedsiębiorstw w Polsce w okresie od I kw. 2007 r. do II kw. 2017 r. pozwala na stwierdzenie, że dla **średnich przedsiębiorstw produkcyjnych** odnotowano nieznaczną poprawę sytuacji od 2014 roku z wyjątkiem produkcji wyrobów tytoniowych (12), produkcji pozostałego sprzętu transportowego (30), produkcji metali (24) oraz naprawie, konserwacji i instalowaniu maszyn i urządzeń (33), gdzie utrzymuje się wysoki stopień zagrożenia upadłością w znaczącym okresie analizy. W dziale zajmującym się produkcją metali (24) oraz naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (33) aż w 42 kwartałach (cały okres analizy) odnotowano wysoki stopień zagrożenia

upadłością, natomiast najwyższa średnia wartość stopnia zagrożenia upadłością dotyczyła produkcji wyrobów tytoniowych (12) oraz produkcji pozostałego sprzętu transportowego (30). W działalności związanej z dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz działalnością związaną z rekultywacją obserwowana jest pogarszająca się sytuacja od 2010 roku. W działalności **handlowej** odnotowano korzystniejszą sytuację w całym okresie analizy niż w produkcji i usługach, lecz wyższym poziomie niż w małych przedsiębiorstwach. W handlu jedynie w dziale PKD 47 w I kw. 2013 roku odnotowano wysoki stopień zagrożenia upadłością, w pozostałych kwartałach kształtował się na poziomie niskim lub ostrzegawczym. W **usługach** w przedsiębiorstwach zajmujących się robotami budowlanymi specjalistycznymi, transportem oraz działalnością związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi po niekorzystnej sytuacji w okresie od 2010 roku do 2014 następuje wyraźna poprawa. Niepokojące jest nieznaczne pogarszanie się sytuacji w przedsiębiorstwach budowlanych od III kw. 2016 r. W przedsiębiorstwach zajmujących się zakwaterowaniem (55) oraz robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42) stopień zagrożenia upadłością kształtował się na poziomie wysokim w ponad 30 kwartałach analizy. W działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej (działy 78-82) oraz pozostałej działalności usługowej (działy 94-96) od 2014 roku obserwowano wyraźną poprawę sytuacji tych przedsiębiorstw. Najwyższe średnie wartości stopnia zagrożenia w całym okresie analizy zanotowano w następujących działach PKD: działalności związanej z produkcją filmów, nagrań wideo, programów telewizyjnych (59), działalnością związaną z administracyjną obsługą biura (82), transportem wodnym (50) oraz robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42).

Tabela 22. Mapa ciepła – różnicowanie stopnia zagrożenia upadłością średnich przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów. Stopień zagrożenia upadłością uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniem koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniem koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniem czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością w II kw. 2017 r. względem II kw. 2016 r. pozwala na sformułowanie wniosków (por. tab. 13) dla przedsiębiorstw **produkcyjnych**, że w II kw. 2017 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością (powyżej 200) odnotowano w 9 działach PKD, ostrzegawczy – w 10 działach i niski – w 10. Stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości dla produkcji w przedsiębiorstwach średniej wielkości zaobserwowano w 13 działach PKD (12, 18, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 33, 35, 36, 38, 39) i ich liczba nie zmieniła się w porównaniu do II kw. 2016 r. W 21 działach PKD działalności produkcyjnej odnotowano wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością. W II kw. 2017 r. ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i jego wzrost zaobserwowano w 8 działach PKD: produkcja wyrobów tytoniowych (357, +83,45%), produkcja metali (278, +16,45%), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (214, +24,46%), produkcja urządzeń elektrycznych (186, +7,96%), naprawa, konserwacja i instalowanie maszyn i urządzeń (323, +12,07%), pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody (206, +0,21%), działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów (189, +8,77%) oraz działalnością związaną z rekultywacją i pozostałą działalnością usługową związaną z gospodarką odpadami (228, +17,03%). Dla **przedsiębiorstw handlowych** w żadnym dziale PKD nie odnotowano ostrzegawczego i wy-

sokiego stopnia zagrożenia upadłością w II kw. 2017 r. – jedynie poziom niski w 3 działach. Stopień zagrożenia upadłością powyżej średniej dla handlu w przedsiębiorstwach średniej wielkości zaobserwowano w działach PKD 45 i 47 natomiast jego równoczesny jego wzrost zaobserwowano dla działu: handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi, naprawa pojazdów samochodowych (142, +5,46%). Dla **przedsiębiorstw usługowych** średniej wielkości wysoki stopień zagrożenia upadłością w II kw. 2017 r. odnotowano w 5 działach PKD, w 7 ostrzegawczy i niski w 11, a w 11 działach PKD nastąpił wzrost stopnia zagrożenia upadłością w porównaniu do II kw. 2016 r. Stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości dla usług w przedsiębiorstwach średniej wielkości wystąpił w 12 działach PKD (41, 42, 43, 49, 52, 61, 62, 78, 79, 82, 95, 96), a ich liczba zmniejszyła się o 3 działy PKD w porównaniu do II kw. 2016 r. Stopień zagrożenia upadłością powyżej średniej i jego wzrost r/r zaobserwowano w 8 działach PKD zajmujących się: robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (435, +25,36%), robotami budowlanymi specjalistycznymi (170, +459,75%), transportem lądowym oraz rurociągowym (191, +36,52%), magazynowaniem i działalnością usługową wspomagającą transport (242, +14,13%), działalnością związaną z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana (166, +45,39%), działalnością związaną z administracyjną obsługą biura i pozostałą działalnością wspomagającą prowadzenie działalności gospodarczej (195, +39,09%), naprawa i konserwacją komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego (165, +29,45%) i pozostałą indywidualną działalnością usługową (179,+334,26%).

Tabela 23. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w średnich przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie od II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.

Działy PKD	II 2016	II 2017	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE				
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	195	163	6634	0,45%
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	158	176	107433	7,36%
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	118	126	4859	0,33%
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH	195	357	313	0,02%
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNICH	130	147	16589	1,14%
14 PRODUKCJA ODDZIAŁY	116	108	22989	1,57%
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	0	19	6267	0,43%
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA	162	159	27953	1,91%
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	157	163	20773	1,42%
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	217	209	14383	0,99%
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	145	157	963	0,07%
20 PRODUKCJA CHEMIKAŁIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	129	144	20990	1,44%
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW FARMACEUTYCZNYCH	85	128	4479	0,31%
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	149	169	66894	4,58%
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	205	195	28993	1,99%
24 PRODUKCJA METALI	239	278	14739	1,01%
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	168	175	101586	6,96%
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	172	214	10962	0,75%
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	172	186	23371	1,60%
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	157	166	46148	3,16%
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	308	221	21784	1,49%
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	247	229	6952	0,48%
31 PRODUKCJA MEBLI	91	127	33924	2,32%
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	129	121	11242	0,77%
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	289	323	22352	1,53%
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	216	182	17097	1,17%
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	206	206	12487	0,86%
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	160	161	18435	1,26%
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	174	189	27698	1,90%
39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI	195	228	667	0,05%

Działy PKD	II 2016	II 2017	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE				
45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	134	142	33841	2,32%
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	106	118	143610	9,84%
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	153	152	102519	7,02%
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSENIEM BUDYNKÓW	241	201	39030	2,67%
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	347	435	38717	2,65%
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE	30	170	26336	1,80%
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY	140	191	68683	4,71%
50 TRANSPORT WODNY	55	17	819	0,06%
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	212	242	19615	1,34%
55 ZAKWATEROWANIE	244	108	14583	1,00%
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM	122	156	12557	0,86%
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	305	149	8850	0,61%
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH	267	146	576	0,04%
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH	81	9	2590	0,18%
61 TELEKOMUNIKACJA	221	186	3924	0,27%
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA	114	166	22553	1,54%
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI	61	111	5601	0,38%
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE	61	44	9137	0,63%
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	112	135	41027	2,81%
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	282	262	18804	1,29%
79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POSREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE REZERWACJI I DZIAŁALNOŚCI Z NIA ZWIĄZANE	468	360	1955	0,13%
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA	82	79	20873	1,43%
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI	8	7	12753	0,87%
82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ	140	195	10829	0,74%
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	127	165	1071	0,07%
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	41	179	2714	0,19%

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

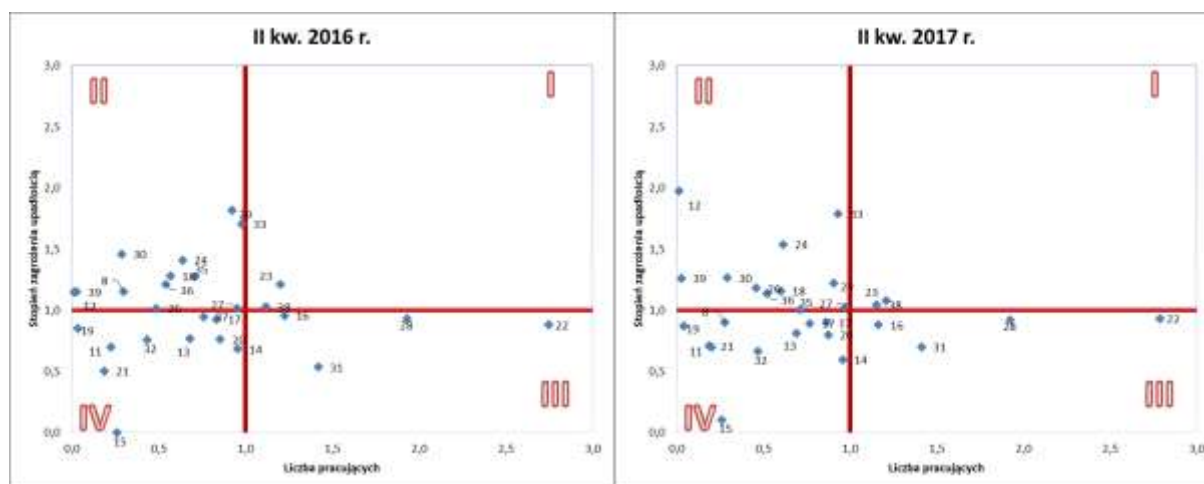
Analiza zmian pozycji działów PKD zaliczonych do działalności **produkcyjnej** w klasie **przedsiębiorstw średnich** pod względem wartości miary MSO pozwala na sformułowanie wniosków (por. tab. 24), że w 2 działach PKD (23, 38) zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I). W II kw. 2017 r. nie zmieniła się liczba działów PKD, dla których odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością (wzorzec I i II), w 16 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO a 29 działów PKD nie zmieniło posiadanego wzorca w porównaniu do II kw. 2016 roku. W działalności **handlowej**

(por. tab. 25) w 1 dziale PKD zaobserwowano ponadprzeciętną wartość stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących oraz odnotowano wzrost miary MSO (dział 47). W dziale 45 odnotowano zmianę wzorca z II do IV. W działach PKD 45 i 46 odnotowano zmniejszenie wartości miary MSO.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, a następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 43.

Rysunek 43. Działy PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 24. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	Zmiana
23	195	I	I	1,71	1,62	-
38	189	I	I	1,52	1,56	+
33	323	II	II	1,97	2,02	+
12	357	II	II	1,15	1,97	+
24	278	II	II	1,55	1,65	+
29	221	II	II	2,04	1,52	-
27	186	II	II	1,39	1,41	+
18	209	II	II	1,40	1,30	-
30	229	II	II	1,49	1,30	-
26	214	II	II	1,12	1,27	+
39	228	II	II	1,15	1,26	+
36	206	II	II	1,33	1,25	-
35	182	II	II	1,46	1,23	-
10	176	III	III	4,59	4,58	-
25	175	III	III	4,33	4,34	+
22	169	III	III	2,88	2,94	+
28	166	III	III	2,14	2,13	-
31	127	III	III	1,52	1,58	+
16	159	III	III	1,55	1,46	-
17	163	IV	IV	1,25	1,25	+
20	144	IV	IV	1,15	1,18	+
37	161	IV	IV	1,21	1,18	-
14	108	IV	IV	1,17	1,13	-
13	147	IV	IV	1,02	1,07	+
8	163	II	IV	1,19	0,94	-
19	157	IV	IV	0,85	0,87	+
32	121	IV	IV	0,87	0,81	-
21	128	IV	IV	0,54	0,73	+
11	126	IV	IV	0,73	0,73	-
15	19	IV	IV	0,26	0,28	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 25. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	Zmiana
47	152	I	I	1,60	1,63	+
46	118	III	III	1,74	1,73	-
45	142	II	IV	1,09	1,06	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

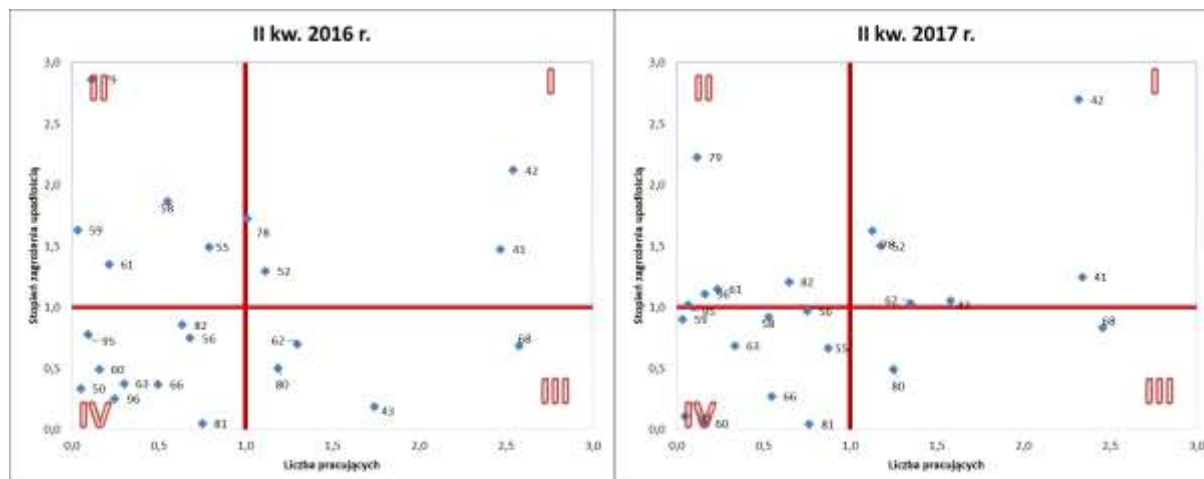
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmian pozycji działów PKD **działalności usługowej** średnich przedsiębiorstw pod względem wartości miary MSO pozwala na sformułowanie wniosków (por. tab. 26), że w 7 działach PKD zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I) – 4 działy PKD w II kw. 2016 r. W II kw. 2017 r. wzrosła liczba działów PKD, dla których odnotowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością (z 9 działów PKD do 12, wzorzec I i II). W 14 działach nie odnotowano zmiany wzorca, a w 12 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wartości średnie dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 44.

Rysunek 44. Działy PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy kropkach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 26. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	Zmiana
49	191	III	I	4,02	4,28	+
42	435	I	I	3,31	3,56	+
41	201	I	I	2,88	2,65	-
78	262	I	I	2,00	1,98	-
52	242	I	I	1,71	1,91	+
43	170	III	I	1,75	1,90	+
62	166	III	I	1,48	1,70	+
79	360	II	II	2,86	2,23	-
82	195	IV	II	1,07	1,37	+
61	186	II	II	1,37	1,17	-
96	179	IV	II	0,35	1,12	+
95	165	IV	II	0,78	1,02	+
68	135	III	III	2,67	2,60	-
80	79	III	III	1,29	1,34	+
56	156	IV	IV	1,01	1,23	+
55	108	II	IV	1,69	1,10	-
58	149	II	IV	1,95	1,06	-
59	146	II	IV	1,63	0,90	-
81	7	IV	IV	0,75	0,77	+
63	111	IV	IV	0,48	0,76	+
66	44	IV	IV	0,62	0,61	-
60	9	IV	IV	0,52	0,16	-
50	17	IV	IV	0,34	0,12	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

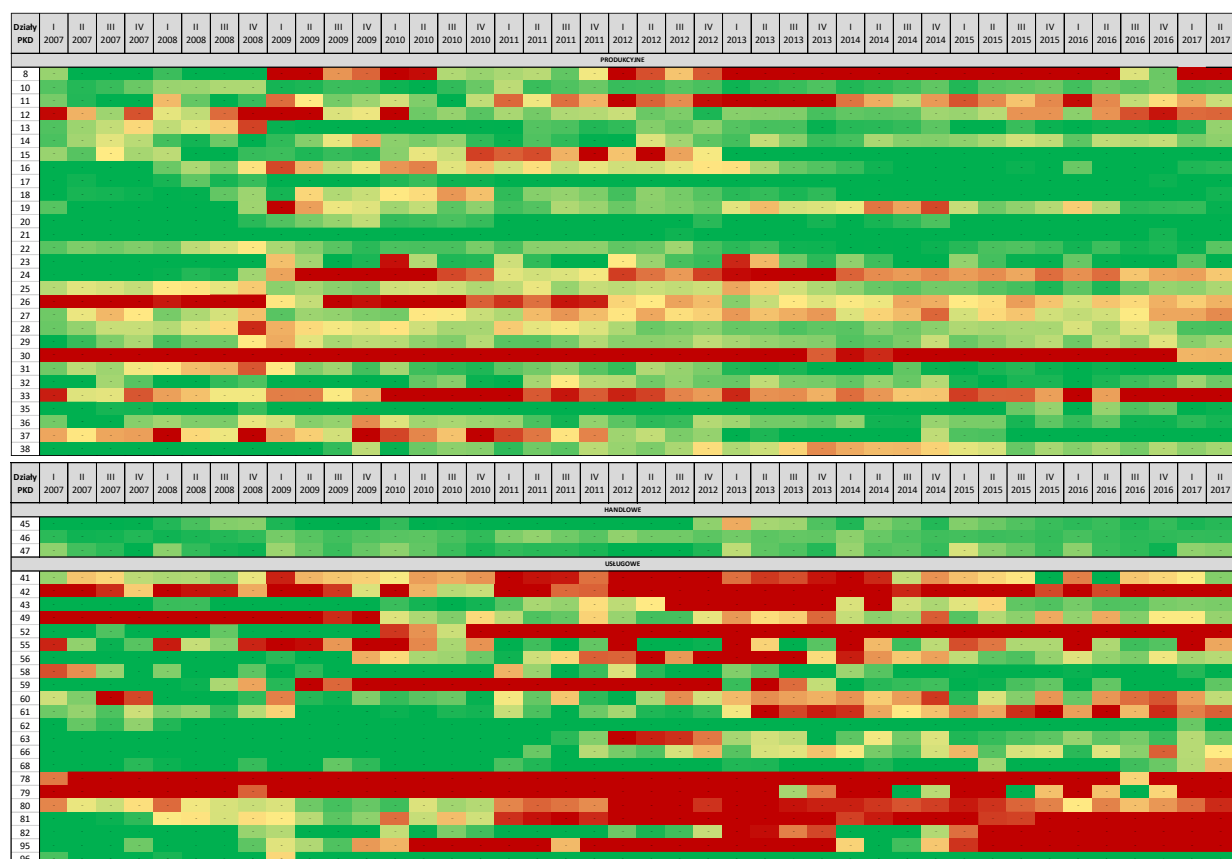
Na podstawie wyników analizy sytuacji **średnich przedsiębiorstw** w ramach działów PKD szczególną uwagę należy zwrócić na podmioty, w których wystąpił ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością oraz ponadprzeciętna liczba pracujących (wzorzec I). Są to:

- produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (23),
- działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców (38),
- handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (47),
- transport lądowy oraz rurociągowy (49),
- roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42),
- roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków (41),
- działalność związana z zatrudnieniem (78),
- magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (52),
- roboty budowlane specjalistyczne (43),
- działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana (62).

1.7.4. Przedsiębiorstwa duże

Retrospektywna analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością (MW) przedsiębiorstw w Polsce w okresie od I kw. 2007 r. do II kw. 2017 r., zobrazowana na „mapach ciepła”, pozwala na analizę wielkości i kierunków zmian analizowanej miary. W działalności **produkcyjnej** po poprawie sytuacji w pozostałym górnictwie i wydobywaniu w II p. 2016 roku ponownie odnotowano pogorszenie w 2017 roku. W produkcji wyrobów tytoniowych obserwowana jest niekorzystna sytuacja od III kw. 2015 roku. Nieznaczłą poprawę sytuacji w 2017 roku obserwujemy w produkcji pozostałego sprzętu transportowego (30). Wysoki stopień zagrożenia upadłością utrzymujący się w całym okresie analizy zaobserwowano w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (26), produkcji pozostałego sprzętu transportowego (30) i działalności zajmującej się naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (33). W działalności produkcyjnej zaobserwowano nieznaczłą poprawę w działalności związanej z przetwórstwem przemysłowym oraz dostawą wody, gospodarowaniem ściekami i odpadami oraz działalnością związaną z rekultywacją. Najwyższe średnie wartości stopnia zagrożenia upadłością w całym okresie analizy zaobserwowano w pozostałym górnictwie i wydobywaniu (08) i produkcji pozostałego sprzętu transportowego (30). W działalności **handlowej** odnotowano korzystniejszą sytuację w całym okresie analizy niż w produkcji i usługach. W 2013 i 2014 roku nastąpił nieznaczny wzrost stopnia zagrożenia upadłością w działalności handlowej, lecz od 2015 roku obserwowana jest poprawa. W całym okresie analizy jedynie w dziale PKD 41 w I kw. 2013 roku odnotowano wysoki stopień zagrożenia upadłością. W pozostałych okresach kształtował się na poziomie ostrzegawczym lub niskim. W **usługach** w przedsiębiorstwach zajmujących budownictwem, transportem i usługami gastronomicznymi po niekorzystnej sytuacji w okresie od 2010 roku do 2014 następuje wyraźna poprawa. W działach związanych z zatrudnieniem (78), robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42) oraz działalnością organizatorów turystyki, pośredników i agentów turystycznych (79) stopień zagrożeniami upadłością kształtował się na poziomie wysokim w całym okresie analizy (ponad 40 kwartałów). W działach PKD związanych z robotami budowlanymi specjalistycznymi (43) oraz robotami budowlanymi związanymi ze wznoszeniem budynków (41) od III kw. 2014 roku zaobserwowano wyraźną poprawę sytuacji. Najwyższe średnie wartości stopnia zagrożenia w całym okresie dotyczyły działów PKD związanych z działalnością organizatorów turystyki (79), działalnością związaną z zatrudnieniem (78) oraz robotami związanymi z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (42).

Tabela 27. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością dużych przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów. Stopień zagrożenia upadłością uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ramach rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (grup przedsiębiorstw) i z uwzględnieniem klas ich wielkości, analiza zmian stopnia zagrożenia upadłością w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r. pozwala na sformułowanie następujących wniosków w klasie **dużych przedsiębiorstw produkcyjnych** (por. tab. 28), że wysoki stopień zagrożenia upadłością (wartości powyżej 200) w II kw. 2017 r. odnotowano w 9 działach PKD, ostrzegawczy – w 11 i niski – w 10. Stopień zagrożenia upadłością powyżej średniej dla produkcji w dużych przedsiębiorstwach zaobserwowano w 13 działach PKD (12, 18, 23, 24, 26, 27, 29, 30, 33, 35, 36, 38, 39) a ich liczba nie zmieniła się w porównaniu do II kw. 2016 roku. W II kw. 2017 r. w 21 działach PKD działalności produkcyjnej nastąpił wzrost stopnia zagrożenia upadłością, a stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości dla produkcji ogółem w dużych przedsiębiorstwach i jego wzrost wystąpił w 8 działach PKD zajmujących się: produkcją wyrobów tytoniowych (357, +83,45%), produkcją metali (278, +16,45%), produkcją komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (214, +24,45%), produkcją urządzeń elektrycznych (186, +7,97%), naprawą, konserwacją i instalowaniem maszyn i urządzeń (323, +12,08%), poborem i dostarczaniem wody (206, +0,21%), działalnością związaną ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzyskiem surowców (189, 8,78%), działalnością związaną z rekultywacją i pozostałą działalnością usługową związaną z gospodarką odpadami (228, +17,04%). Dla **przedsiębiorstw handlowych** we wszystkich działach PKD działalności handlowej odnotowano niski

stopień zagrożenia upadłością. W działach PKD 45 i 46 odnotowano wzrost stopnia zagrożenia upadłością. W II kw. 2017 r. stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości dla handlu ogółem w dużych przedsiębiorstwach i jego wzrost zaobserwowano w dziale zajmującym się handlem hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi; naprawą pojazdów samochodowych (142, +5,47%). W przedsiębiorstwach **usługowych** wysoki stopień zagrożenia upadłością w II kw. 2017 r. odnotowano w 5 działach PKD, ostrzegawczy w 7 i niski w 11. Stopień zagrożenia upadłością powyżej wartości dla usług ogółem w dużych przedsiębiorstwach zaobserwowano w 12 działach PKD (41, 42, 43, 49, 52, 61, 62, 78, 79, 82, 95, 96), a w II kw. 2016 r. – w 9 działach. W 11 działach PKD nastąpiło zwiększenie stopnia zagrożenia upadłością w porównaniu do II kw. 2016 roku. W II kw. 2017 r. stopień zagrożenia upadłością powyżej średniej dla usług w dużych przedsiębiorstwach i jego wzrost odnotowano w 6 działach PKD: roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (435, +25,36%), roboty budowlane specjalistyczne (170, +459,74%), transport lądowy oraz transport rurociągowy (191, +36,51%), magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (242, +14,14%), działalność związana z administracyjną obsługą biura i pozostała działalność wspomagająca prowadzenie działalności gospodarczej (195, +39,09%) oraz pozostała indywidualna działalność usługowa (179, +334,25%).

Tabela 28. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w dużych przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie od II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.

Działy PKD	II 2016	II 2017	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE				
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	335	353	5394	0,20%
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	128	125	187005	7,01%
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	235	179	14384	0,54%
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH	188	257	5538	0,21%
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNICH	77	159	18569	0,70%
14 PRODUKCJA ODEŻY	158	156	8342	0,31%
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	61	80	6073	0,23%
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I	134	115	32541	1,22%
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	92	96	22766	0,85%
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	59	107	11489	0,43%
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	139	102	11521	0,43%
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	67	72	44019	1,65%
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW	102	95	15850	0,59%
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	102	136	93742	3,51%
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	103	96	65496	2,46%
24 PRODUKCJA METALI	260	215	42838	1,61%
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	140	167	89508	3,36%
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	166	224	39588	1,48%
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	193	242	72246	2,71%
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	188	128	50414	1,89%
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	151	166	169888	6,37%
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	349	224	31823	1,19%
31 PRODUKCJA MEBLI	88	98	91233	3,42%
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	109	143	16013	0,60%
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	375	317	39164	1,47%
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW	134	104	95106	3,56%
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	119	109	12761	0,48%
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	61	74	10240	0,38%
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	168	164	14415	0,54%

Działy PKD	II 2016	II 2017	Pracujący (liczba)	Pracujący (udział)
PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE				
45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH	89	103	14219	0,53%
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	127	119	126184	4,73%
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	129	122	400358	15,01%
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE				
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW	229	152	22740	0,85%
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	439	442	36112	1,35%
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE	147	148	21975	0,82%
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY	151	159	148789	5,58%
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	442	381	89758	3,36%
55 ZAKWATEROWANIE	195	229	8812	0,33%
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM	221	172	29968	1,12%
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA	77	76	11762	0,44%
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I	39	137	1878	0,07%
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODESTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH	217	175	11642	0,44%
61 TELEKOMUNIKACJA	246	260	34095	1,28%
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEWEM W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ	36	73	59863	2,24%
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI	201	142	14669	0,55%
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE	190	200	21230	0,80%
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI	96	222	14704	0,55%
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	401	345	132615	4,97%
79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ	420	670	2054	0,08%
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA	228	283	85396	3,20%
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW	377	390	43044	1,61%
82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA	422	442	28086	1,05%
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO	356	337	4959	0,19%
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA	18	7	2845	0,11%

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

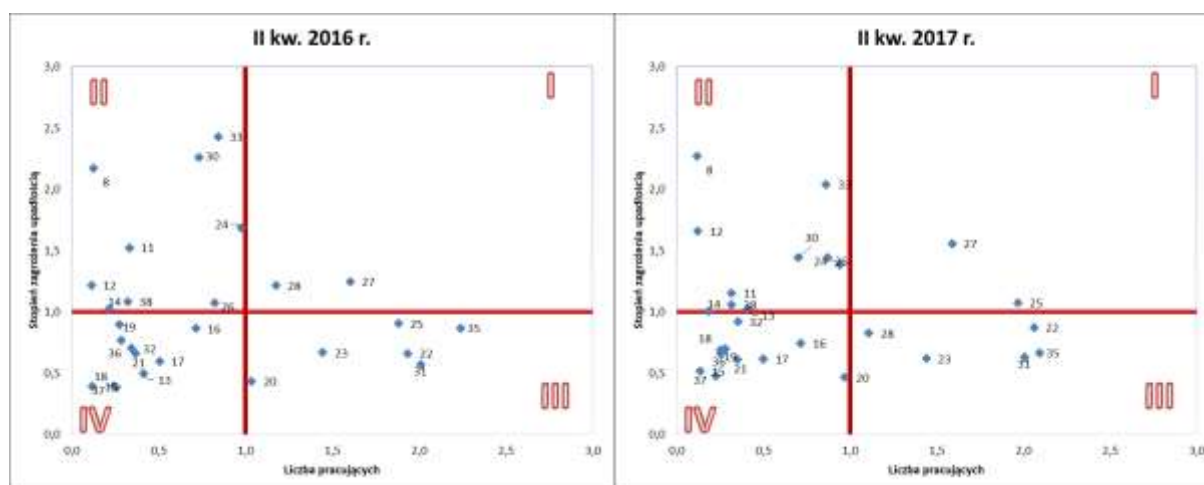
Analiza zmian pozycji działów PKD zaliczonych do działalności **produkcyjnej dużych przedsiębiorstw** pod względem wartości miary MSO pozwala na sformułowanie następujących wniosków (por. tab. 29), że w 3 działach PKD (29, 25, 27) zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I) i we wszystkich nastąpił wzrost wartości miary MSO – w II kw. 2016 r. były 2 działy. W relacji r/r 24 działy PKD nie zmieniły posiadanego wzorca, a w 15 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO. W działalności **handlowej** (por. tab. 30) jedynie w dziale PKD 47 dużych przedsiębiorstw handlowych zaobserwowano ponadprzeciętną wartość stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących (wzorzec

I) – 1 dział PKD w II kw. 2016 r. (dział 47). W II kw. 2017 r. w 1 dziale PKD (46) odnotowano zmianę wzorca (z II na IV) i w 2 działach PKD odnotowano wzrost wartości miary MSO.

Szczególną uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach obrazujących II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa określają wartości średnie odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 45.

Rysunek 45. Działy PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy punktach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 29. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	Zmiana
29	166	III	I	3,71	3,89	+
25	167	III	I	2,09	2,24	+
27	242	I	I	2,03	2,22	+
8	353	II	II	2,18	2,28	+
33	317	II	II	2,57	2,21	-
26	224	II	II	1,35	1,69	+
24	215	II	II	1,95	1,68	-
12	257	II	II	1,22	1,66	+
30	224	II	II	2,38	1,60	-
11	179	II	II	1,56	1,20	-
38	164	II	II	1,13	1,11	-
13	159	IV	II	0,65	1,10	+
14	156	II	II	1,05	1,02	-
10	125	III	III	4,17	4,19	+
22	136	III	III	2,04	2,24	+
35	104	III	III	2,40	2,20	-
31	98	III	III	2,09	2,10	+
23	96	III	III	1,59	1,57	-
28	128	I	III	1,69	1,38	-
20	72	III	IV	1,12	1,07	-
16	115	IV	IV	1,12	1,03	-
32	143	IV	IV	0,78	0,98	+
17	96	IV	IV	0,78	0,79	+
36	109	IV	IV	0,82	0,76	-
18	107	IV	IV	0,46	0,73	+
19	102	IV	IV	0,94	0,71	-
21	95	IV	IV	0,76	0,70	-
15	80	IV	IV	0,41	0,53	+
37	74	IV	IV	0,46	0,53	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 30. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	Zmiana
47	122	I	I	2,50	2,52	+
46	119	II	IV	1,30	1,16	-
45	103	IV	IV	0,78	0,89	+

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

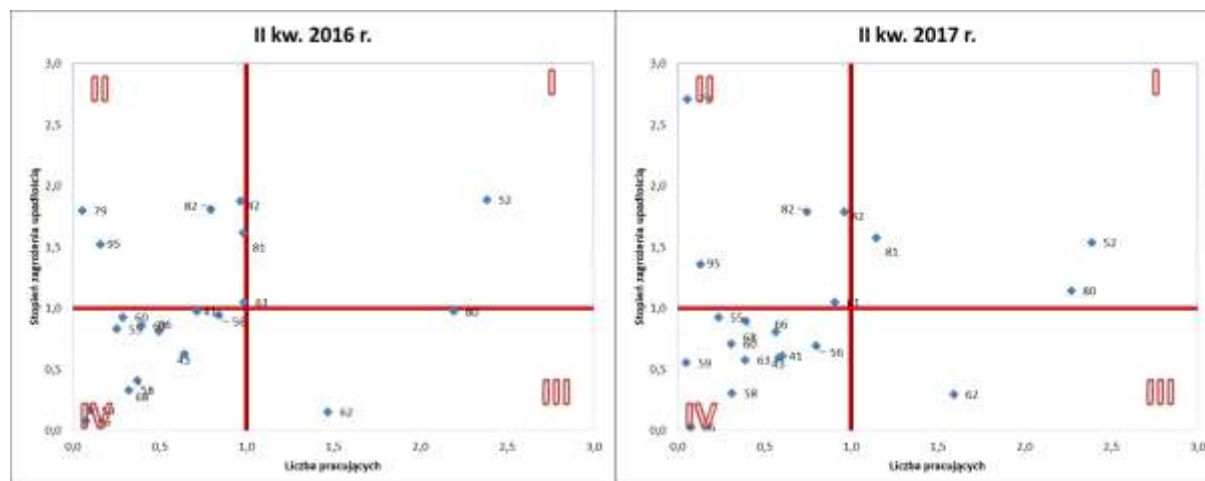
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Na podstawie analizy zmian pozycji działów PKD zaliczonych do działalności **usługowej dużych przedsiębiorstw** pod względem wartości miary MSO stwierdzić można (tab. 31), że w 4 działach PKD (78, 52, 80, 81) zaobserwowano ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących (wzorzec I) – w II kw. 2016 r. zakwalifikowane było 2 działy. W II kw. 2017 r. 20 działów PKD nie zmieniło posiadanego wzorca, a w 8 działach PKD odnotowano wzrost miary MSO.

Szczególne uwagę należy zwrócić na działy PKD zakwalifikowane do wzorca I, następnie do wzorca II.

Graficzną ilustrację rozproszenia działów PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw przedstawiono na poniższych rysunkach w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r. Rozmieszczenie działów PKD zostało zobrazowane w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa określają wartości średnie odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) – rys. 46.

Rysunek 46. Działy PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.

Uwagi: liczby znajdujące się przy kropkach na wykresie oznaczają numery działów PKD. Nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Tabela 31. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.

Dział PKD	MW	WZORZEC		MSO		
	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	II kw. 2016	II kw. 2017	Zmiana
78	345	I	I	3,92	3,79	-
52	381	I	I	3,04	2,84	-
80	283	III	I	2,40	2,54	+
81	390	II	I	1,89	1,95	+
79	670	II	II	1,80	2,71	+
42	442	II	II	2,11	2,03	-
82	442	II	II	1,97	1,94	-
61	260	II	II	1,44	1,39	-
95	337	II	II	1,53	1,37	-
49	159	III	III	4,03	4,01	-
62	73	III	III	1,48	1,62	+
56	172	IV	IV	1,27	1,06	-
66	200	IV	IV	0,95	0,99	+
68	222	IV	IV	0,55	0,98	+
55	229	IV	IV	0,87	0,96	+
41	152	IV	IV	1,21	0,86	-
43	148	IV	IV	0,90	0,84	-
60	175	IV	IV	0,97	0,77	-
63	142	IV	IV	0,95	0,70	-
59	137	IV	IV	0,19	0,56	+
58	76	IV	IV	0,46	0,44	-
96	7	IV	IV	0,11	0,08	-

Uwagi: nazwy działów PKD i odpowiadające im numery wraz z przyporządkowaniem rodzajowym zawarto w załączniku B.2 oraz w słowniku pojęć i terminów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Na podstawie wyników analizy sytuacji **przedsiębiorstw dużych** w ramach działów PKD szczególną uwagę należy zwrócić na podmioty, w których wystąpił ponadprzeciętny stopień zagrożenia upadłością oraz ponadprzeciętna liczba pracujących (wzorzec I). Są to:

- produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli (29),
- produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń (25),
- handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi (47),
- działalność związana z zatrudnieniem (78),
- magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (52),
- działalność detektywistyczna i ochroniarska (80),
- działalność usługowa związana z utrzymaniem porządku w budynkach i zagospodarowaniem terenów zieleni (81).

1.7.5. Charakterystyka wybranych obszarów zagrożenia upadłością – działy PKD

Do wyboru działów PKD posłużono się miarą MSO obejmującą ocenę dwóch kategorii – relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczbę pracujących w danym dziale PKD względem wartości dla rodzaju działalności, do której został zakwalifikowany przedmiotowy dział PKD. Jako działy wymagające szczególnej uwagi wybrano te, które zostały zakwalifikowane do wzorca I, czyli cechujące się stopniem zagrożenia upadłością powyżej średniej wartości dla danego rodzaju działalności oraz, w których liczba pracujących była na poziomie ponadprzeciętnym (por. tabela 32).

Tabela 32. Działy PKD najbardziej zagrożone upadłością (wzorzec I dla miary MSO) w okresie II p. 2015 r. – II p. 2016 r.

Działy PKD	I-II 2016	III-IV 2016	I-II 2017
PRZEDSIĘBIORSTWA PRODUKCYJNE			
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	√	√	√
PRZEDSIĘBIORSTWA HANDLOWE			
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI	√	x	√
PRZEDSIĘBIORSTWA USŁUGOWE			
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ	√	√	√
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM	√	√	√
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT	√	√	√
53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA	√	√	√
41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSZENIEM BUDYNKÓW	√	√	√

Uwagi: x – zaklasyfikowany w danym okresie poza wzorcem I, √ – zaklasyfikowany w danym okresie do wzorca I.

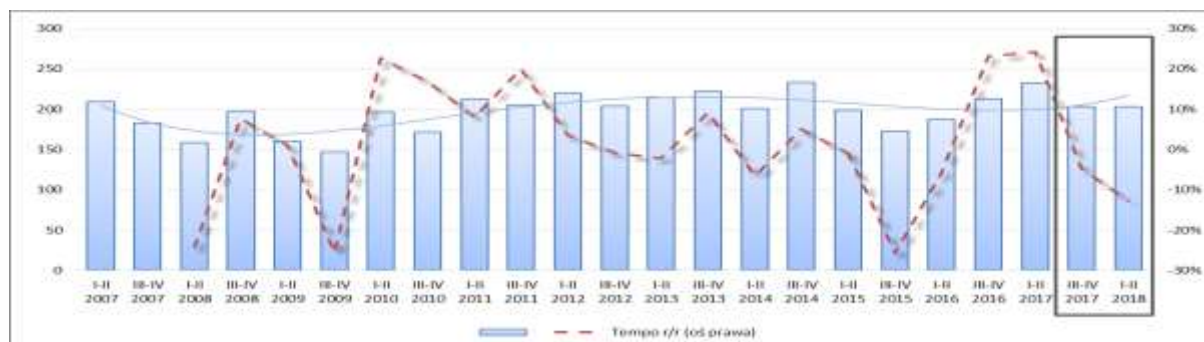
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

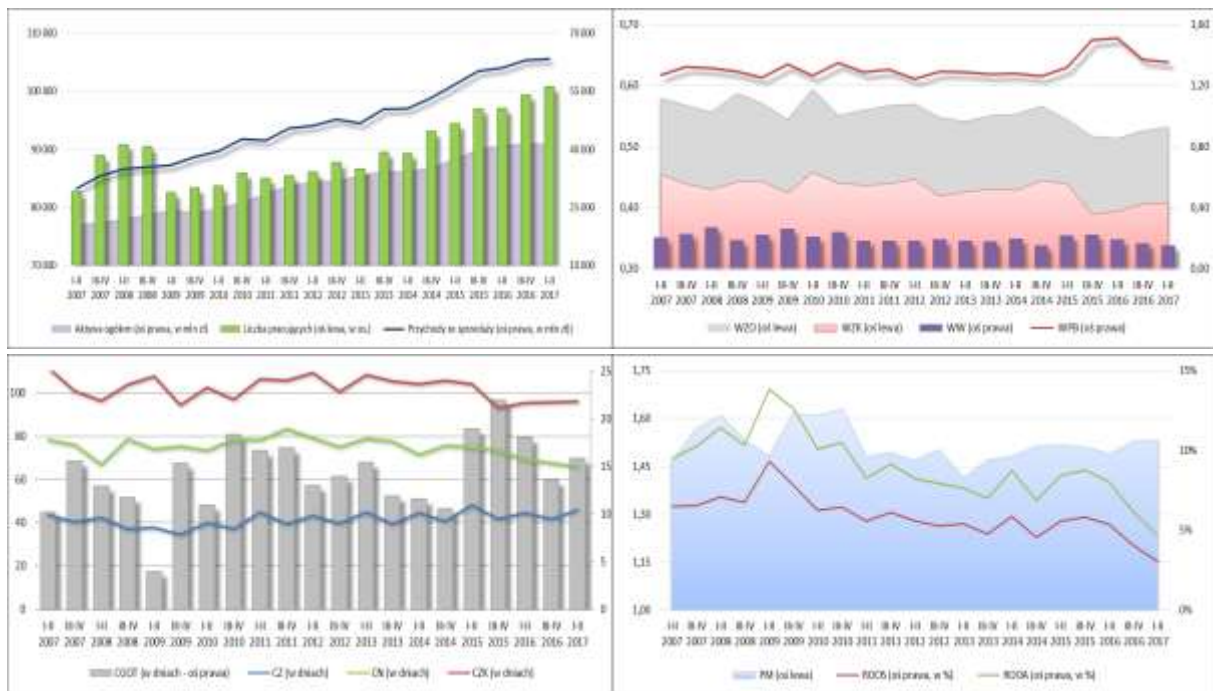
Wśród działów PKD zakwalifikowanych jako szczególnie zagrożone upadłością i o ponadprzeciętnym znaczeniu dla gospodarki (ze względu na liczbę pracujących) w I p. 2017 r. wskazano 7 działów PKD, z czego 1 jest zakwalifikowany do działalności produkcyjnej, 5 do usługowej i 1 do działalności handlowej. Spośród wskazanych 7 działów PKD, aż 6 zostało wskazywane jako szczególnie zagrożone już od I p. 2016 r.: produkcja urządzeń elektrycznych (PKD 27); roboty

związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (PKD 42); magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (PKD 52); działalność pocztowa i kurierska (PKD 53); działalność związana z zatrudnieniem (PKD 78) i dział PKD 41 zaliczony do robót budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków. W I p. 2017 r. wskazano jeszcze dodatkowo dział PKD 47 działalności handlowej, który nie wystąpił w II p. 2016 r. W porównaniu do II p. 2016 r. liczba działów wskazanych jako szczególnie zagrożone i o szczególnym znaczeniu zmniejszyła się z 10 do 7.

Dział PKD 27 – Produkcja urządzeń elektrycznych – zakwalifikowany do działalności produkcyjnej, w ramach którego w I p. 2017 r. działalność gospodarczą prowadziło 471 przedsiębiorstw (wzrost r/r o 6). Od 2009 r. obserwowalny systematyczny wzrost zatrudnienia a w całym okresie analizy wartości majątku i przychodów ze sprzedaży, które w I p. 2017 r. kształtowały się odpowiednio: 100.732 osób, 41.324 mln zł – aktywa i 63.296 mln zł – przychody ze sprzedaży. Zauważalne od dwóch półrocy niekorzystne zmiany struktury kapitałowo-majątkowej, której towarzyszył wzrost zadłużenia ogółem oraz zadłużenia krótkoterminowego, a także pogorszenie płynności bieżącej oraz zdolności do obsługi długu. W I p. 2017 r. zadłużenie ogółem wzrosło r/r o 3,65%, zadłużenie krótkoterminowe o 3,53%, a w przypadku płynności bieżącej oraz zdolności obsługi długu odnotowano zmniejszenie wskaźników r/r o 10,34% i o 21,23%. Po okresie wydłużenia czasu oczekiwania na gotówkę od 2015 r. następowało jego skrócenie aż do I p. 2017 r., w którym nastąpiło odwrócenie trendu. W konsekwencji wydłużeniu uległ cykl zapasów oraz cykl zobowiązań krótkoterminowych przy jednoczesnym skróceniu cyklu należności. Zarysowana od II p. 2009 r. tendencja zmniejszania rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów została przełamana w 2015 r. i ponownie wskazuje na obniżanie się rentowności w dwóch ostatnich półroczach, a w szczególności w I p. 2017 roku. Jedynie w zakresie sprawności działania odnotowana od sześciu półrocy poprawa produktywności majątku została utrzymana także w ostatnim półroczu. Dział charakteryzuje od trzech półrocy wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością, a od II p. 2016 r. osiągając poziomu wysoki (233) z prognozą zarysowaną na poziomie wysokim z nieznacznym obniżeniem jego wartości, lecz ze wskazaniem do stabilizacji sytuacji.

Rysunek 47. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 27

Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPD – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów, CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 47 – Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi – zakwalifikowany do działalności handlowej, w ramach którego w I p. 2017 r. działalność gospodarczą prowadziło 4.826 przedsiębiorstw (zmniejszenie r/r o 176). W całym okresie analizy wyraźnie zarysowana utrzymująca się tendencja wzrostu zatrudnienia, wartości majątku i przychodów ze sprzedaży. W I p. 2017 r. liczba pracujących wyniosła 578.400 osób (wzrost r/r o 2,92%), aktywa ogółem 137.152 mln zł (wzrost o 4,94%) i wartość przychodów ze sprzedaży 304.550 mln zł (wzrost r/r o 6,94%). Utrzymująca się obserwowana od II p. 2012 r. tendencja zmniejszania zadłużenia ogółem przy jednoczesnym nieznacznym wzroście zdolności do obsługi długu. Brak zmian struktury kapitałowo-majątkowej charakteryzowanej przez niezmiennie poziomy zadłużenia krótkoterminowego i płynności bieżącej, co wskazuje na stabilną sytuację w tej grupie przedsiębiorstw, bez wskazania wyraźnych kierunków zmian. W I p. 2017 r. w relacji r/r odnotowano wzrost zadłużenia ogółem (+1,78%) przy jednoczesnym wzroście płynności bieżącej (+5,90%) i zmniejszeniu zadłużenia krótkoterminowego (-0,95%) oraz znaczącemu zmniejszeniu zdolności do obsługi długu (-12,99%). W I p. 2017 r. cykl gotówki uległ skróceniu w konsekwencji skrócenia cyklu należności i obserwowane było skrócenie cyklu zobowiązań krótkoterminowych i jednoczesny wzrost cyklu zapasów. Rentowność operacyjna sprzedaży i aktywów wykazuje w ostatnich czterech półroczach nieznaczną poprawę, której towarzyszy stabilna (niezmienna) sytuacja w zakresie sprawności działania (wzrost r/r ROOS, ROA i PM). Stopień zagrożenia upadłością zmniejszył się r/r w I p. 2017 r. (z 127 do 124), pozostając nadal na poziomie niskim. Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje na stabilną sytuację bez wskazania jednoznacznego kierunku zmian utrzymując wartości na poziomie niskim.

Rysunek 48. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 47

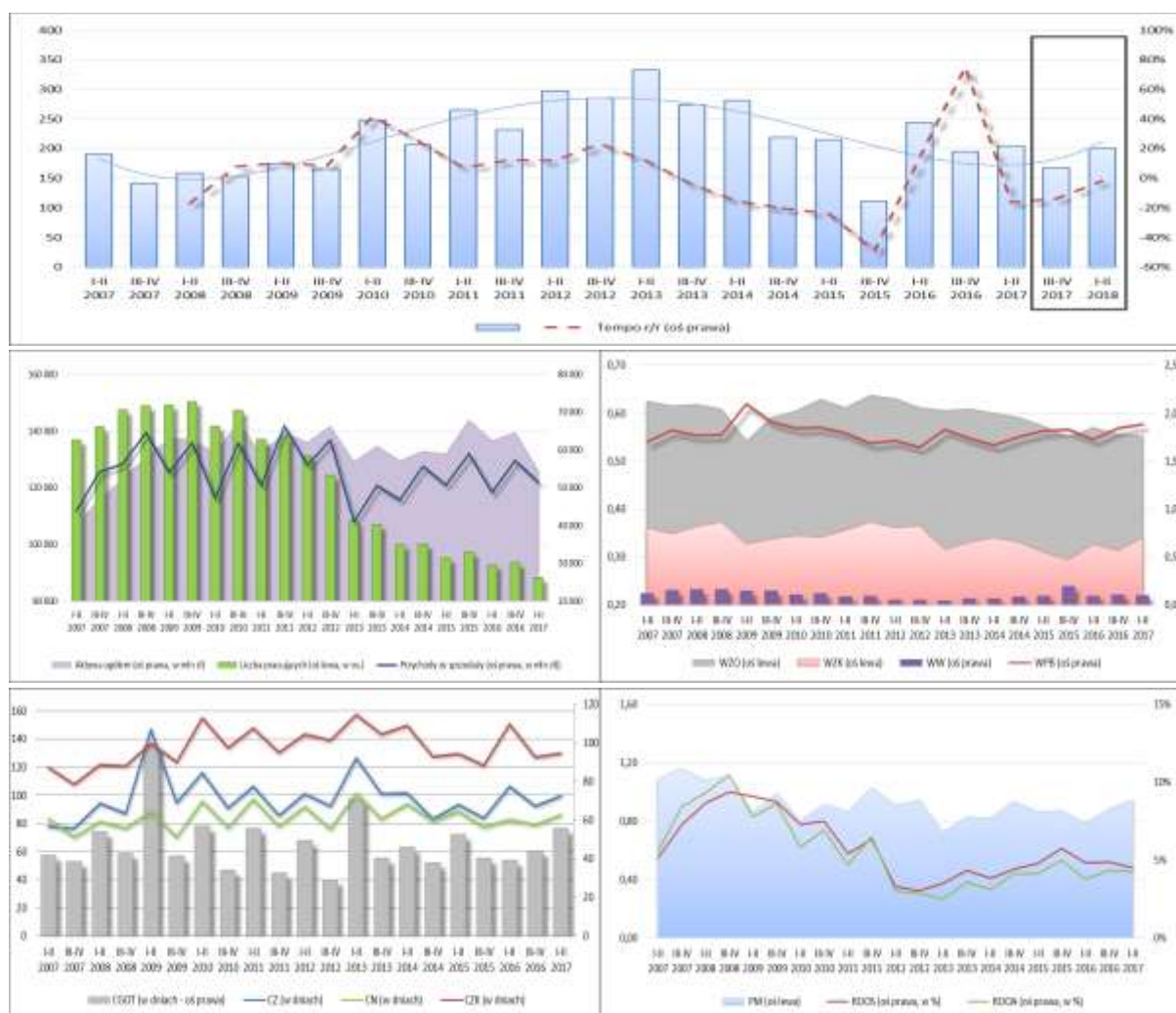
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 41 – Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2017 r. działalność gospodarczą prowadziło 1.621 przedsiębiorstw (zmniejszenie r/r o 1,34%) w których zatrudnionych było 88.355 osób (zmniejszenie r/r %) z systematyczną od czternastu półroczy tendencją znaczącego zmniejszania się zarówno liczby przedsiębiorstw, jak i liczby w nich pracujących (o ponad 62 tys. pracujących), co wskazuje na niekorzystną tendencję zmian. W I p. 2017 r. utrzymujący się od sześciu półroczy wzrost wartości aktywów został przełamany i wartość aktywów ogółem wyniosła 54.451 mln zł. Wartość przychodów ze sprzedaży, która wyniosła 51.417 mln zł zmniejszyła się w porównaniu do II p. 2016 r., ale wzrosła w relacji r/r. Od I p. 2012 r. występowały korzystne zmiany w strukturze kapitałowo-majątkowej, którym towarzyszyło zmniejszenie zadłużenia ogółem, a także poprawa płynności bieżącej i nieznacznie zdolności do obsługi długu. Jedynie w przypadku zadłużenia krótkoterminowego zaobserwowano utrzymującą się od II p. 2015 r. niekorzystną tendencję zmian (wzrost). W I p. 2017 r. cykl gotówki oraz cykl należności znacząco wydłużył się, a cykl zapasów oraz zobowiązań krótkoterminowych skróciły się. Utrzymująca się

od 2013 r. tendencja wzrostu rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów w trzech ostatnich półroczach została zatrzymana ujawniającym się zmniejszeniem rentowności przy jednoczesnej poprawie sprawności działania (produktywności majątku) w dwóch ostatnich półroczach. Zarysowana od II p. 2013 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia – w ostatnich półroczach została odwrócona wskazując na wzrost r/r wartości stopnia zagrożenia z niskiego poziomu (111) w II p. 2015 r. do poziomu wysokiego (204) w I p. 2017 r. Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje na zbliżone wartości w relacji r/r stopnia zagrożenia i jego nieznaczne zmniejszenie w porównaniu do 2016 r.

Rysunek 49. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 41

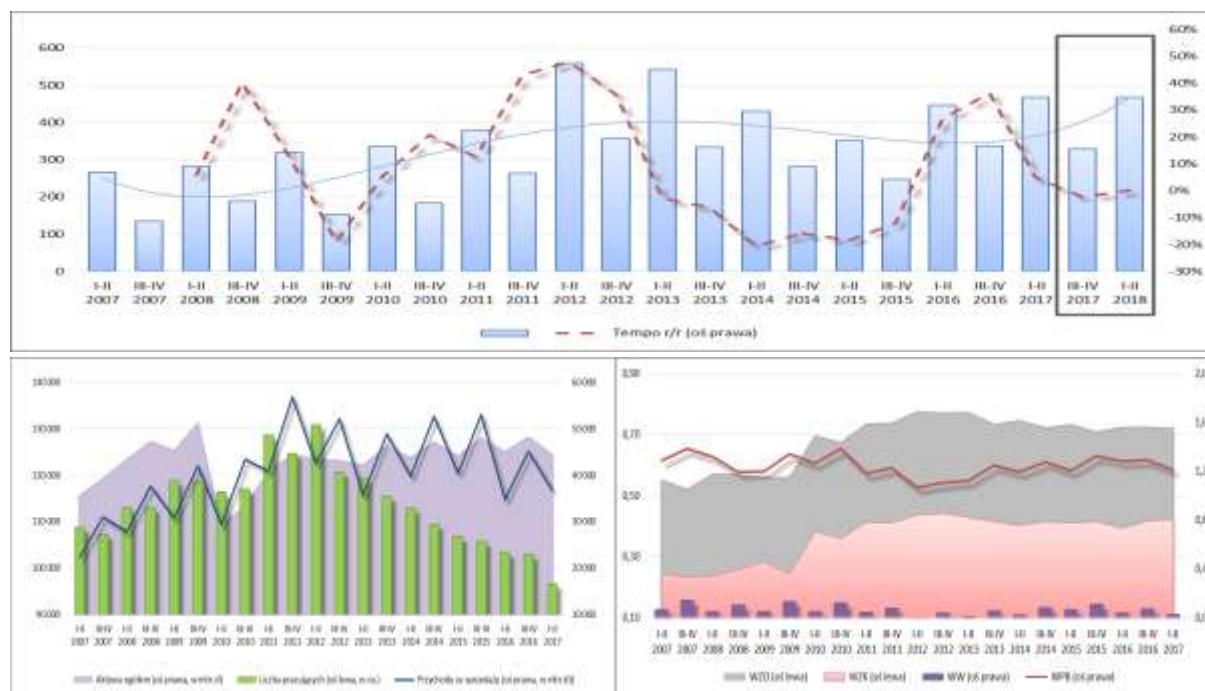
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

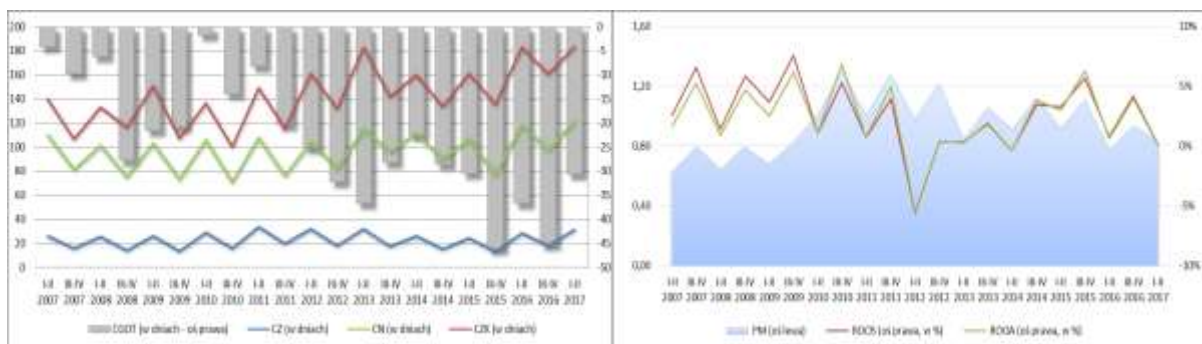
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 42 – Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2017 r. działalność prowadziło 1.297 przedsiębiorstw (zmniejszenie r/r o 5,67%), w których zatrudnionych było 95.528 osób (zmniejszenie r/r o 6,63%) z systematyczną od jedenastu półroczy tendencją znaczącego zmniejszania się liczby pracujących i liczby przedsiębiorstw. W I p. 2017 r. wartość aktywów ogółem wynosiła

44.430 mln zł (wzrost wartości od czternastu półroczy został przełamany w I p. 2017 r. i zmniejszenie o 1,43%), a wartość przychodów ze sprzedaży 36.771 mln zł (tendencja malejąca od 2015 r.). Od I p. 2013 r. przez kolejne osiem półroczy zaobserwowano stabilizację sytuacji w strukturze kapitałowo-majątkowej po okresie niekorzystnych zmian. Zmianom tym towarzyszyło nieznaczne zmniejszenie zadłużenia ogółem oraz zadłużenia krótkoterminowego, a także nieznaczna poprawa płynności bieżącej i nieznacznie zdolności do obsługi długu. W I p. 2017 r. zaobserwowano brak zmian w poziomie zadłużenia ogółem, lecz wzrost r/r zadłużenia krótkoterminowego przy jednoczesnym zmniejszeniu płynności bieżącej i zdolności do obsługi zadłużenia. W I p. 2017 r. cykl gotówki skrócił się r/r, przy jednoczesnym wzroście cyklu zapasów, cyklu należności oraz zobowiązań krótkoterminowych. Utrzymująca się od I p. 2012 r. tendencja poprawy rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów w II p. 2015 r. została przełamana cechując się sukcesywnym zmniejszaniem analizowanych miar. Od II p. 2010 r. odnotowywane jest regularne pogarszanie sprawności działania (produktywności majątku). Zarysowana od I p. 2012 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia – w dwóch ostatnich półroczach została odwrócona wskazując na wzrost r/r wartości stopnia zagrożenia z już i tak wysokiego poziomu (467 w I p. 2017 r.). Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje utrzymujące się wartości stopnia zagrożenia na poziomach zbliżonych do 2017 r.

Rysunek 50. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 42

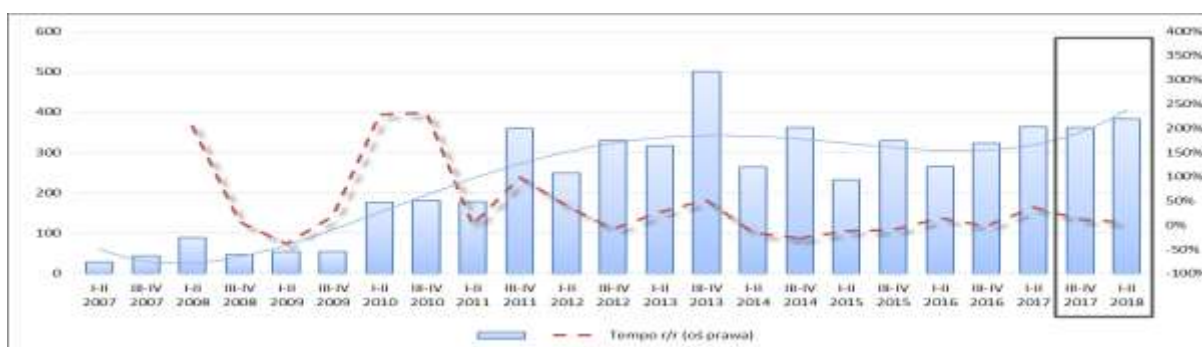

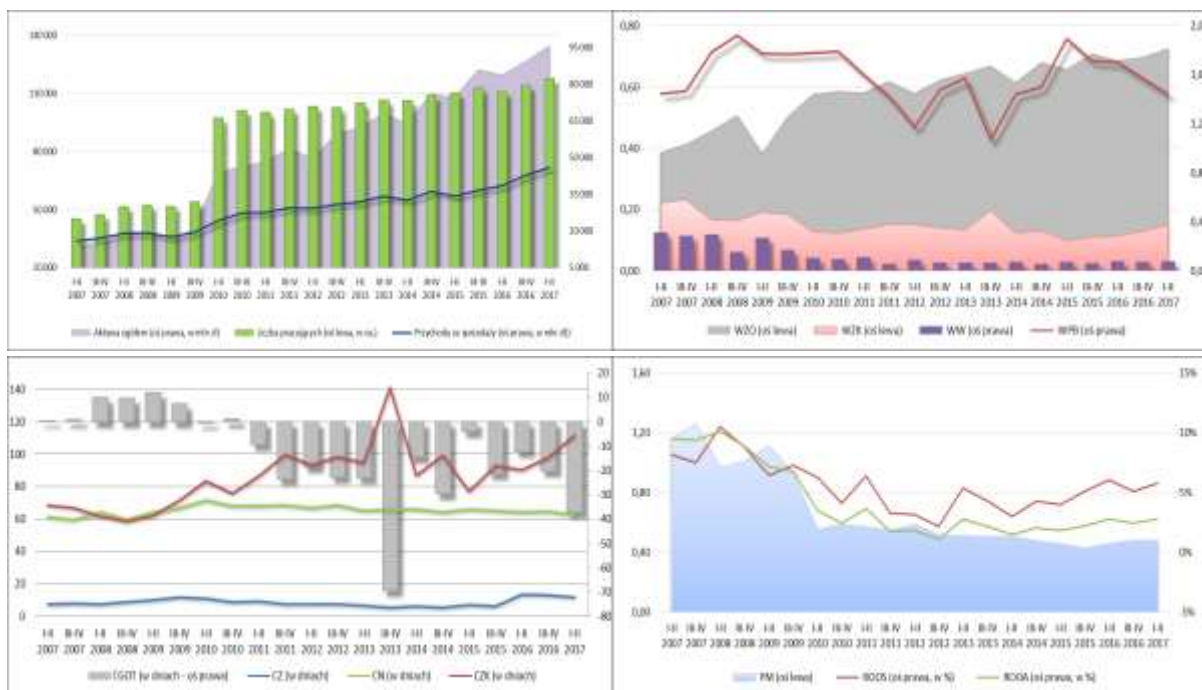
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów, CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 52 – Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2017 r. działalność gospodarczą prowadziło 630 przedsiębiorstw (wzrost r/r o 9,00%), w których zatrudnionych było 117.869 osób (wzrost r/r o 6,26%) z systematyczną tendencją wzrostu zarówno liczby przedsiębiorstw, jak i liczby w nich pracujących, co wskazuje na korzystną tendencję zmian. W I p. 2017 r. wartość aktywów ogółem wynosiła 95.576 mln zł (systematyczny wzrost wartości w całym okresie analizy), a wartość przychodów ze sprzedaży 45.945 mln zł (systematyczny wzrost). W całym okresie analizy obserwowano wzrost poziomu zadłużenia ogółem, a w I p. 2017 r. osiągnął on najwyższy poziom w całym okresie analizy (0,72). Wartość poziomu zadłużenia krótkoterminowego cechowała tendencja wzrostowa od I p. 2015 r. przy jednoczesnym zmniejszaniu płynności bieżącej. Od II p. 2015 roku obserwowana jest nieznaczna poprawa obsługi zadłużenia. W I p. 2017 r. cykl gotówki wydłużył się przy jednoczesnym wzroście cyklu zobowiązań krótkoterminowych. Zmniejszeniu uległ w I p. 2017 r. cykl zapasów oraz cykl należności. Utrzymująca się do 2012 r. tendencja zmniejszania rentowności operacyjnej sprzedaży i aktywów odwróciła trend cechując się nieznacznym wzrostem ich wartości aż do II p. 2016 r., od którego nastąpiło zmniejszanie ich wartości. Utrzymująca się tendencja malejąca produktywności majątku została przełamana w II p. 2015 r. cechując się wzrostem w kolejnych półroczach. Zarysowana od II p. 2013 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia w II p. 2016 roku została odwrócona wskazując na wzrost r/r wartości stopnia zagrożenia (363 w I p. 2017 r.). Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje wzrosty wartości w relacji r/r stopnia zagrożenia, co potwierdza niekorzystną sytuację.

Rysunek 51. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 52

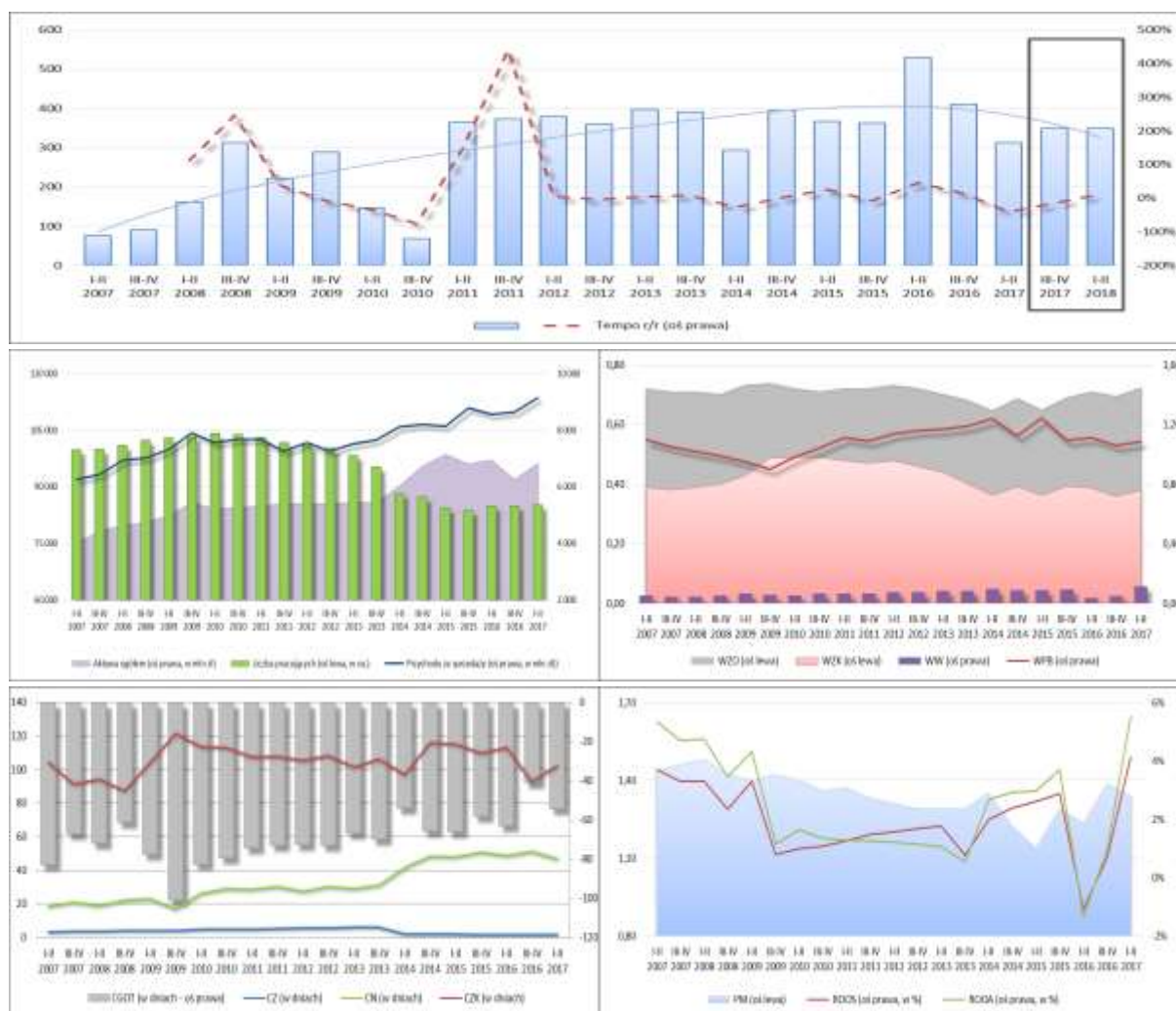

Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów, CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 53 – Działalność pocztowa i kurierska – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2017 r. działalność gospodarczą prowadziło 25 przedsiębiorstw (brak zmiany r/r liczby przedsiębiorstw), w których zatrudnionych było 85.133 osób (wzrost r/r o 0,26%) z tendencją zmniejszania się liczby pracujących od I p. 2010 r., która została zatrzymana w II p. 2015 r. W I p. 2017 r. wartość aktywów ogółem wynosiła 6.820 mln zł (zmniejszenie r/r o 1,72% posiadanych aktywów od I p. 2015 z wyraźnym ubytkiem w II p. 2016 r.), a wartość przychodów ze sprzedaży 9.145 mln zł (wzrost r/r o 6,89% i utrzymująca się w całym okresie analiza tendencja wzrostowa). Obserwowane jest pogorszenie sytuacji od I p. 2015 r., której towarzyszył wzrost zadłużenia ogółem, zadłużenia krótkoterminowego przy jednoczesnym zmniejszeniu płynności bieżącej. W strukturze kapitałowo-majątkowej zaobserwowano zmiany, którym towarzyszyła poprawa obsługi zadłużenia od I p. 2016 r. W I p. 2017 r. cykl gotówki wydłużył się przy jednoczesnym zmniejszeniu cyklu zadłużenia krótkoterminowego, cyklu zapasów oraz cyklu należności. Utrzymująca się od 2007 r. tendencja zmniejszania produktywności majątku została przełamana w I p. 2015 r. odwracając trend i w I p. 2017 r. osiągając poziom z I p. 2010 r. Rentowność operacyjna sprzedaży i aktywów po utrzymującym się trendzie wzrostowym od II p. 2009 r. zmniejszyła się do deficytowego poziomu w I p. 2016 r. i następnie nastąpił wzrost w II p. 2016 r. do poziomu zyskowności, który w I p. 2017 r. osiągnął poziomy najwyższe w całym okresie analizy. Zarysowana od I p. 2016 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia wskazuje na poprawiającą się sytuację w analizowanym dziale, w którym wysoki stopień zagrożenia obserwowany jest nieprzerwanie od I p. 2011 r. (313 w I p. 2017 r.). Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje na stabilizację sytuacji, lecz utrzymanie wartości stopnia zagrożenia na poziomie wysokim.

Rysunek 52. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 53

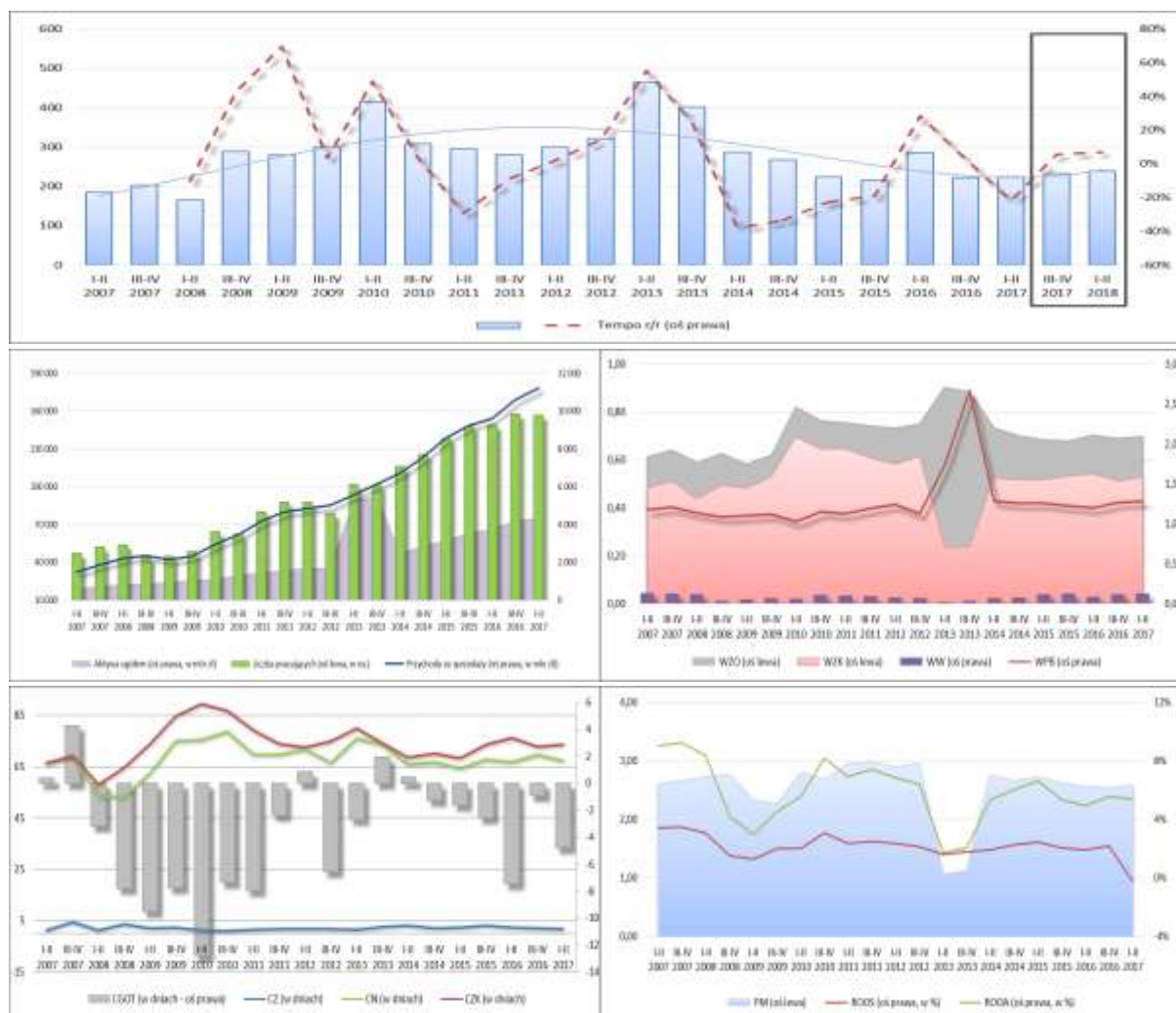
Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Dział PKD 78 – Działalność związana z zatrudnieniem – zakwalifikowany do działalności usługowej, w ramach którego w I p. 2017 r. działalność gospodarczą prowadziło 492 przedsiębiorstwa (wzrost r/r o 2,93%), w których zatrudnionych było 156.717 osób (wzrost r/r o 5,16%) z systematyczną od 2007 r. tendencją znaczącego wzrostu zarówno liczby przedsiębiorstw, liczby w nich pracujących (o ponad 109 tys.), przychodów ze sprzedaży oraz wartości aktywów ogółem. W I p. 2017 r. wartość aktywów ogółem wynosiła 4.352 mln zł, wartość przychodów ze sprzedaży 11.243 mln zł. Stabilną sytuację w strukturze kapitałowo-majątkowej potwierdzają niezmiennie wartości poziomu zadłużenia i płynności bieżącej w całym analizowanym okresie oraz wzrost r/r w I p. 2017 r. zdolności do obsługi zadłużenia. W I p. 2017 r. odnotowano nieznaczny wzrost bieżącej płynności przy jednoczesnym zmniejszeniu zadłużenia ogółem i krótkoterminowego. Na pogarszającą sytuację wskazuje wzrost cyklu gotówki oraz wzrost cyklu należności. W I p. 2017 r. odnotowano zmniejszenie r/r zadłużenia krótkoterminowego oraz cyklu zapasów. Wartość produktywności majątku od II p. 2012 r. cechuje się tendencją malejącą, która również jest obserwowana w przypadku rentowności aktywów i sprzedaży. W I p. 2017 r.

zaobserwowano wzrost rentowności aktywów, przy równoczesnym zmniejszeniu rentowności sprzedaży i nieznacznym wzroście produktywności majątku. Zarysowana od II p. 2013 r. tendencja zmniejszania stopnia zagrożenia wskazuje na poprawiającą się sytuację analizowanego działu, pomimo wartości stopnia zagrożenia upadłością pozostających na poziomie wysokim (223). Prognoza na dwa najbliższe półrocza wskazuje zbliżone wartości w relacji r/r stopnia zagrożenia z zarysowaną nieznaczną tendencją wzrostu.

Rysunek 53. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 78

Uwagi: WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; WZK – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego; WW – wskaźnik wypłacalności; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; CGOT – cykl gotówki; CZ – cykl zapasów; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału); ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów.

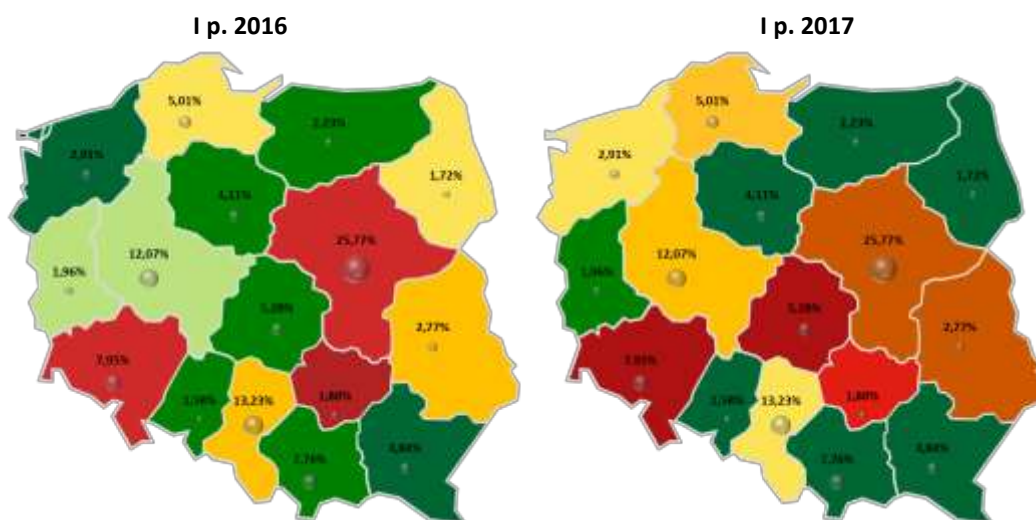
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

1.8. ANALIZA ZMIAN STANU ZAGROŻENIA PRZEDSIĘBIORSTW UPADŁOŚCIĄ W UJĘCIU REGIONALNYM

W opracowaniu przedstawiono wybrane wyniki analizy stopnia zagrożenia przedsiębiorstw ogółem w podziale na województwa z uwzględnieniem rodzaju prowadzonej przez nie działalności gospodarczej. Wyniki te przedstawiono w ujęciu graficznym w postaci map ze wskazaniem stopnia zagrożenia upadłością (kolor wypełniający obszar poszczególnych województw) oraz udziału liczby pracujących dla poszczególnych województw w liczbie pracujących ogółem (ULP). Dla celów porównawczych analiza obejmuje dwa okresy, tj. I p. 2017 r. oraz analogiczny okres roku poprzedniego (I p. 2016 r.).

Analiza dla przedsiębiorstw **ogółem** (por. mapa 2) wskazuje, że w I p. 2017 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością odnotowano w 3 województwach (dolnośląskim, łódzkim, świętokrzyskim), a aż w 11 województwach odnotowano wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością (dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, opolskie, pomorskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie). W województwach dolnośląskim, lubelskim, mazowieckim i świętokrzyskim wysokie poziomy (lub zbliżone do wysokich) stopnia zagrożenia upadłością utrzymują się w całym okresie analizy. W województwie mazowieckim obserwowana silna tendencja wzrostowa od II p. 2012 r. została przełamana i w I p. 2017 roku odnotowano zmniejszenie r/r stopnia zagrożenia upadłością do poziomu ostrzegawczego. W województwach łódzkim (wzrost z 137 do 332), dolnośląskim (wzrost z 244 do 323) oraz w wielkopolskim (wzrost z 108 do 189) wzrost miał największą obserwowaną intensywność. Województwem cechującym się najbezpieczniejszą sytuacją w I p. 2017 roku dla przedsiębiorstw ogółem było województwo lubuskie, małopolskie i podkarpackie. W 5 województwach zaobserwowano zmniejszenie r/r wartości miary zagrożenia upadłością, przy czym największe zmniejszenie wystąpiło w woj. mazowieckim (zmniejszenie z 254 do 197) i świętokrzyskim (zmniejszenie z 268 do 235).

Mapa 2. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w Polsce w I p. 2016 r. i I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw ogółem

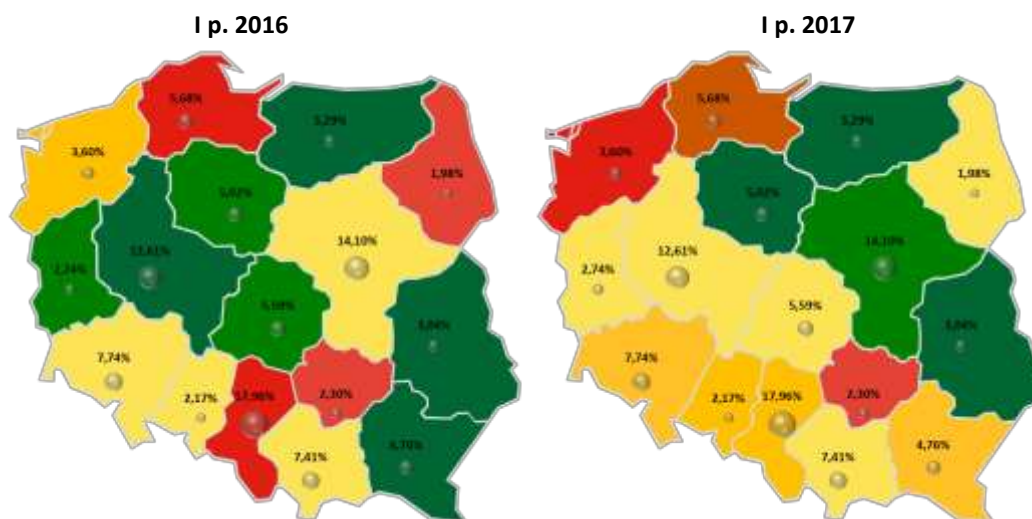

Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących. Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analizując zmiany stopnia zagrożenia upadłością w **przedsiębiorstwach produkcyjnych** można wskazać, że (por. mapa 3) w I p. 2017 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością dla działalności produkcyjnej odnotowano w 2 województwach (zachodniopomorskie, świętokrzyskie) z zarysowaną tendencją wzrostową w obu województwach. W 9 województwach odnotowano wzrost r/r miary stopnia zagrożenia upadłością (dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, opolskie, podkarpackie, wielkopolskie, zachodniopomorskie), a największą dynamikę wyrostu zaobserwowano w woj. zachodniopomorskim (wzrost z 185 do 220) i lubuskim (wzrost z 127 do 165). Najkorzystniejszą sytuację w I p. 2017 roku dla przedsiębiorstw produkcyjnych odnotowano w woj. mazowieckim oraz warmińsko-mazurskim (poziom niski), natomiast największe zmniejszenie r/r stopnia zagrożenia w woj. śląskim (zmniejszenie z 232 do 186), podlaskim (zmniejszenie z 207 do 167) i mazowieckim (zmniejszenie z 167 do 132).

Mapa 3. Zróznicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2016 r. i I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw produkcyjnych

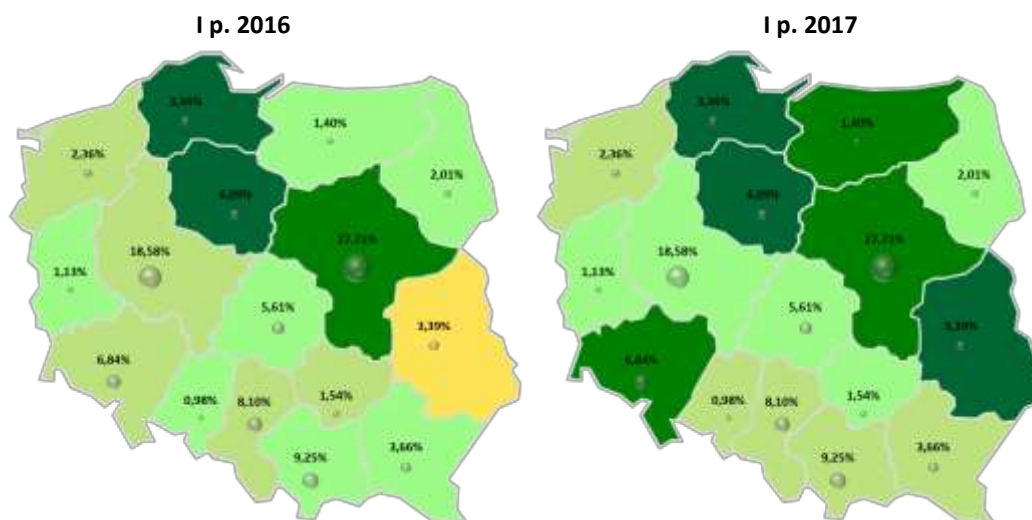

Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących. Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analizując zmiany stopnia zagrożenia upadłością dla **przedsiębiorstw handlowych** można wskazać, że (por. mapa 4) w I p. 2017 r. we wszystkich województwach zaobserwowano niski stopień zagrożenia upadłością dla działalności handlowej. Najwyższy stopień zagrożenia upadłością w I p. 2017 r. odnotowano w woj. kujawsko-pomorskim i lubelskim, przy czym kształtował się on i tak na niskim poziomie. W 10 województwach nastąpił wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością (dolnośląskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie, warmińsko-mazurskie i zachodniopomorskie), a największą dynamikę wzrostu r/r stopnia zagrożenia upadłością zaobserwowano w woj. warmińsko-mazurskim (wzrost z 42 do 123), małopolskim (wzrost z 79 do 118) oraz w opolskim (wzrost z 77 do 115). Najkorzystniejszą sytuację dla działalności handlowej zaobserwowano w woj. świętokrzyskim (66) i również w tym województwie nastąpiło największe zmniejszenie r/r stopnia zagrożenia upadłością.

Mapa 4. Zróźnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2016 r. i I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw handlowych

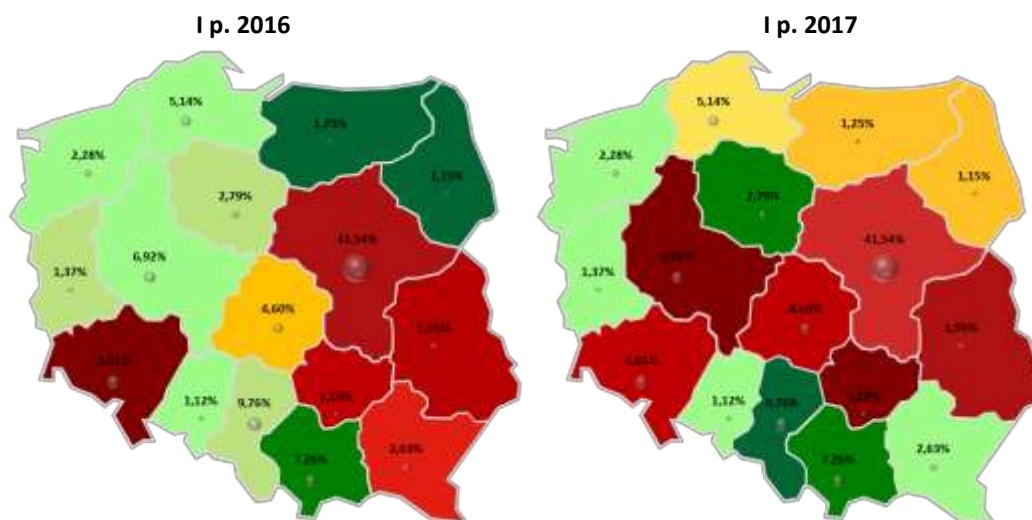

Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących. Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0-160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160-200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analizując zmiany stopnia zagrożenia upadłością dla **przedsiębiorstw usługowych** można wskazać, że (por. mapa 5) w I p. 2017 r. wysoki stopień zagrożenia upadłością dla działalności usługowej odnotowano w 6 województwach (dolnośląskie, lubelskie, łódzkie, mazowieckie, świętokrzyskie, wielkopolskie). Najwyższy stopień zagrożenia upadłością w podmiotach usługowych wystąpił w województwie dolnośląskim (601), łódzkim (842) i wielkopolskim (439), a województwa te cechowała również najwyższa zmienność wartości miary stopnia zagrożenia upadłością z silną tendencją wzrostową w województwach dolnośląskim i łódzkim. W I p. 2017 r. w 12 województwach nastąpił wzrost r/r stopnia zagrożenia upadłością (dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, łódzkie, małopolskie, opolskie, podlaskie, pomorskie, śląskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie, zachodniopomorskie), a największą dynamikę wzrostu stopnia zagrożenia upadłością zaobserwowano w woj. łódzkim (wzrost z 183 do 842), wielkopolskim (wzrost z 26 do 439) oraz w dolnośląskim (wzrost z 421 do 601). W województwach lubuskim, opolskim oraz podkarpackim odnotowano najniższe poziomy miary stopnia zagrożenia oraz najbardziej stabilną sytuację (niski poziom zmienności miary). Największe zmniejszenie stopnia zagrożenia wystąpiło w województwie podkarpackim (zmniejszenie z 226 do 94) i mazowieckim (zmniejszenie z 342 do 257).

Mapa 5. Zróznicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2016 r. i I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw usługowych

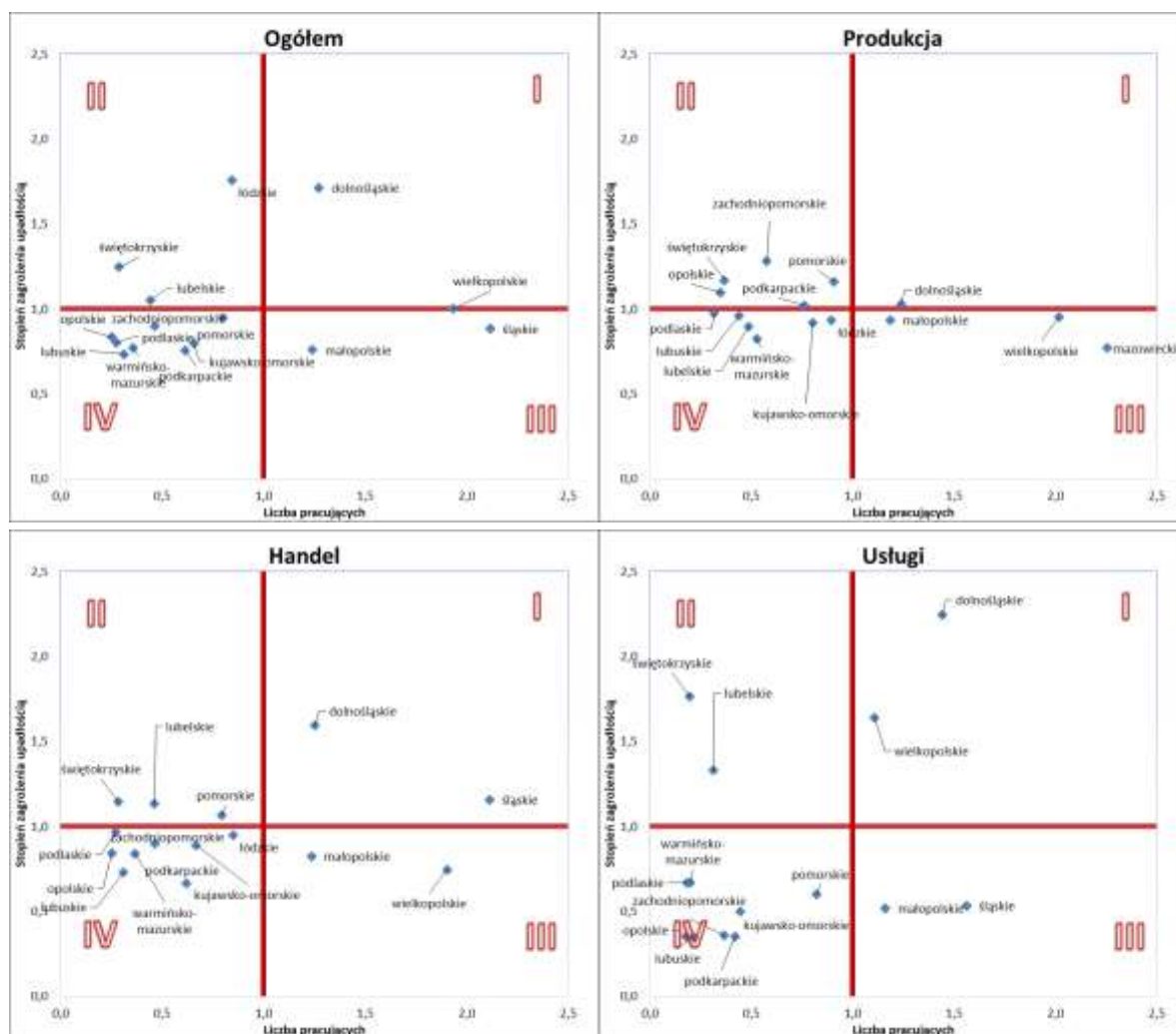

Uwagi: wielkość koła oraz wartości podane w poszczególnych województwach oznaczają udział w liczbie pracujących. Stopień zagrożenia w województwach uporządkowano za pomocą kolorów, gdzie poziom niski odpowiada odcieniom koloru zielonego od jasnego do ciemnego (0–160), poziom ostrzegawczy odcieniom koloru żółtego od jasnego do ciemnego (160–200), a poziom wysoki odcieniom czerwonego od jasnego do ciemnego (pow. 200).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W celu wskazania województw podlegających szczególnej uwadze oraz sporządzeniu listy rankingowej województw wykorzystano miarę MSO. W pierwszej kolejności zaprezentowano na rysunku 54 rozmieszczenie województw w czterech obszarach (wzorce I-IV), na którym oś pozioma i pionowa stanowią wartości średnie dla obserwowanego rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (ogółem, produkcja, handel i usługi) i dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczby pracujących). Na podstawie przeprowadzonej analizy oraz przedstawionej graficznej ilustracji (rysunek 54) stwierdzić można, że szczególną uwagę należy zwrócić na województwa **dolnośląskie**, **mazowieckie** i **wielkopolskie** dla przedsiębiorstw **ogółem** ze względu na wysoki stopień zagrożenia upadłością i ponadprzeciętną liczbę pracujących w tych regionach. Dla działalności **produkcyjnej** takimi regionami o szczególnej uwadze były województwa **dolnośląskie** i **śląskie**, dla **usług dolnośląskie** i **wielkopolskie** i dla handlu **dolnośląskie**, **małopolskie**, **mazowieckie**, **śląskie** i **wielkopolskie**. Na podstawie przeprowadzonej analizy stwierdzić można, że województwo dolnośląskie jest najbardziej zagrożonym województwem w każdym rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej.

Rysunek 54. Województwa w podziale na rodzaje działalności według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r.

Uwagi: (*) – ze względu na wysoki ponadprzeciętny udział w liczbie pracujących oraz stopień zagrożenia województwo mazowieckie i dolnośląskie znalazło się poza skalą wykresów.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Ostatnim etapem analizy stopnia zagrożenia upadłością w ujęciu regionalnym jest sporządzenie listy rankingowej województw na podstawie kształtowania się miary MSO obejmującej ocenę dwóch kategorii, tj. relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących dla danego województwa względem wartości średnich w I p. 2017 r. według rodzajów prowadzonej działalności. Województwom zostały przypisane rangi od 1 do 16, przy czym najniższa wartość rangi wskazuje na region najbardziej zagrożony, a jej najwyższa wartość – region o najniższym zagrożeniu. Województwa zostały uporządkowane według posiadanej rangi dla podmiotów ogółem.

Na podstawie listy rankingowej, przedstawionej w poniższej tabeli, należy wskazać, że, regionami objętymi szczególną uwagą powinny być województwa: mazowieckie, wielkopolskie i dolnośląskie. W przypadku działalności produkcyjnej: województwo śląskie, w handlu: województwo dolnośląskie, a w usługach: województwa wielkopolskie i dolnośląskie (por. tab. 33).

Tabela 33. Lista rankingowa województw w Polsce według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r. według rodzaju działalności

Województwo	Ogółem	Produkcja	Handel	Usługi
mazowieckie	1	8	3	6
wielkopolskie	2	10	5	2
dolnośląskie	3	2	1	1
łódzkie	4	16	16	3
świętokrzyskie	5	4	6	4
lubelskie	6	14	7	5
śląskie	7	1	4	7
małopolskie	8	9	2	8
pomorskie	9	6	9	9
kujawsko-pomorskie	10	15	10	12
zachodniopomorskie	11	3	13	14
podkarpackie	12	7	15	13
opolskie	13	5	8	16
warmińsko-mazurskie	14	13	12	10
podlaskie	15	12	11	11
lubuskie	16	11	14	15

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

2. ANALIZA ZJAWISKA UPADŁOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE

Wymiarem prowadzonej analizy stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością jest charakterystyka zakresu i struktury sądowych postępowań upadłościowych (SPU) w Polsce, prowadzonych z wykorzystaniem właściwych im unormowań formalno-prawnych. Wyróżniono w niej postępowania w celu likwidacji majątku (zakończenie działalności) oraz z możliwością zawarcia układu (kontynuacja działalności). Z wykorzystaniem odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU)¹⁶ oraz regionalnego barometru upadłości (RBU)¹⁷ dokonano analizy upadłości według województw. Sądowe postępowania upadłościowe analizowane były także pod względem formy prawno-organizacyjnej podmiotów w niej uczestniczących oraz w ujęciu rodzaju prowadzonej przez nie działalności, z wykorzystaniem miary OU oraz branżowego barometru upadłości (BBU).

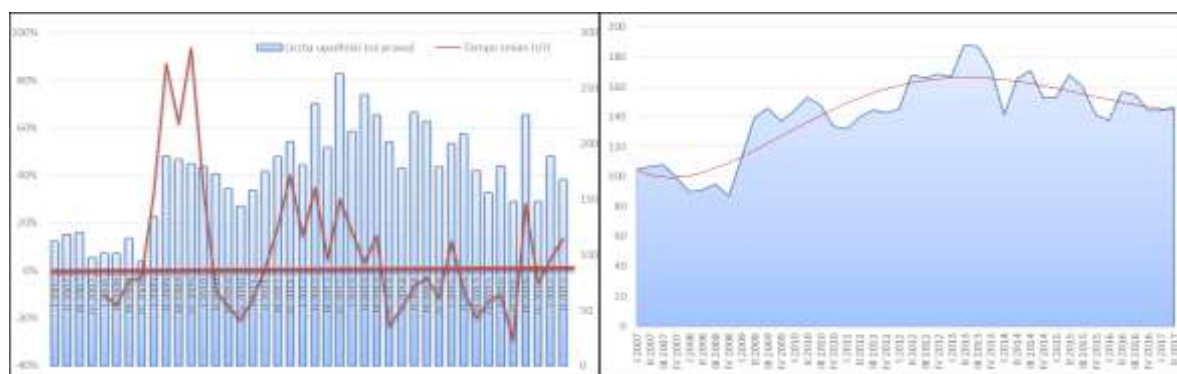
Analiza zmian wartości **odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU)** wskazuje na jego wzrost od 2008 r., z krótkimi okresami spadków (przełom w 2010 r. i 2011 r.). Następnie w II kw. 2013 r. odnotowano ponowny wzrost OU do najwyższego poziomu w całym badanym okresie, a następnie zaobserwowano przełamanie trendu wzrostowego wartości OU który został wyhamowany od IV kw. 2016 roku. Po okresie zmniejszenia OU obserwowana jest nieznaczna tendencja wzrostowa wskazując na wyhamowanie korzystnej tendencji zmian. W II kw. 2017 r. odnotowano zmniejszenie liczby SPU do poziomu 168. Dodatkowo od II kw. 2016 r. obserwowane było zmniejszenie tempa wzrostu SPU – rys. 40. Znamiennym był wzrost liczby SPU w okresie od IV kw. 2015 r. do III kw. 2016 roku i następnie jego nieregularne zachowanie w późniejszych kwartałach.

W II kw. 2017 r. nastąpiło ponowne zmniejszenie liczby SPU (o 37) w porównaniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego (r/r), tj. do II kw. 2016 r. i zmniejszenie o 21 w porównaniu do kwartału poprzedniego (kw/kw), tj. do I kw. 2017 r. Począwszy od IV kw. 2015 r. obserwowany był wzrost liczby SPU, osiągający maksymalny poziom 226 w III kw. 2016 r., a następnie utrzymujący się ich wysoki poziom (rys. 55).

¹⁶ Odsetek sądowych postępowań upadłościowych (OU) – stanowi relację liczby przedsiębiorstw, wobec których ogłoszono postępowania upadłościowe, do liczby przedsiębiorstw ogółem w przeliczeniu na 10.000.

¹⁷ Branżowy/regionalny barometr upadłości (BBU/RBU) – stanowi relatywną ocenę koncentracji przedsiębiorstw z wszczętym SPU w określonej grupie podmiotów względem liczby przedsiębiorstw ogółem, przynależących do analizowanej zbiorowości w gospodarce, w stosunku do wszystkich podmiotów funkcjonujących w gospodarce narodowej. Przyjmuje się, iż BBU/RBU przekraczający wartość 1 oznacza ponadprzeciętną koncentrację analizowanego zjawiska w danej grupie.

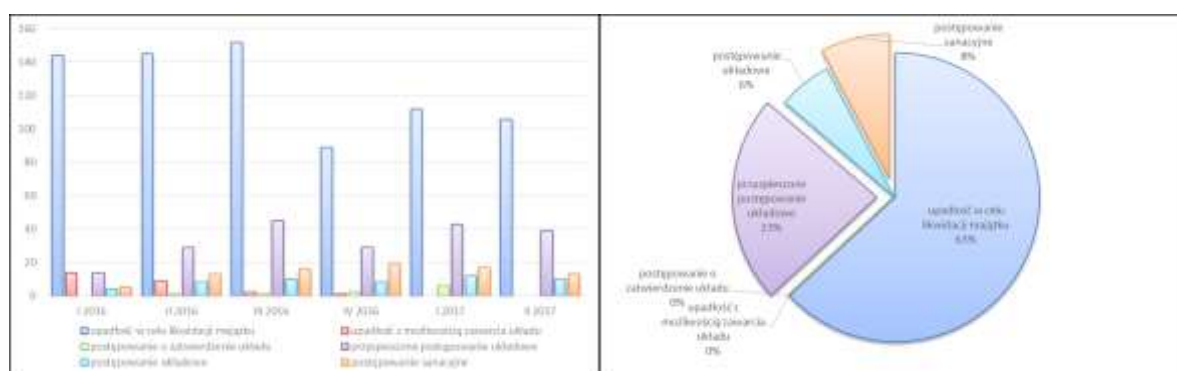
Rysunek 55. Liczba i tempo zmian sądowych postępowań upadłościowych (panel lewy) oraz odsetek SPU (panel prawy) w okresie I kw. 2007 r.– II kw. 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W II kw. 2017 r. odnotowano zmniejszenie r/r i liczby sądowych postępowań upadłościowych w celu likwidacji majątku oraz liczby SPU z możliwością zawarcia układu. W porównaniu do poprzedniego kwartału (kw/kw) również odnotowano zmniejszenie liczby prowadzonych postępowań. Od I kw. 2016 roku zaobserwowano zmniejszanie się liczby postępowań z możliwością zawarcia układu, lecz wzrost przyspieszonych postępowań układowych i utrzymujący się stały poziom postępowań układowych oraz postępowań sanacyjnych. W strukturze SPU w II kw. 2017 roku najwięcej było w celu likwidacji majątku (63%), następnie przyspieszonych postępowań układowych (23%) i postępowań sanacyjnych (7,7%). Od I kw. 2016 roku obserwowana jest tendencja zmniejszania się liczby postępowań z możliwością zawarcia układu, które to nie wystąpiły w 2017 roku – rys. 56.

Rysunek 56. Liczba upadłości ze względu na rodzaj postępowania w okresie I kw. 2016 r. – II kw. 2017 r. (panel lewy) oraz struktura SPU w II kw. 2017 r. (panel prawy)

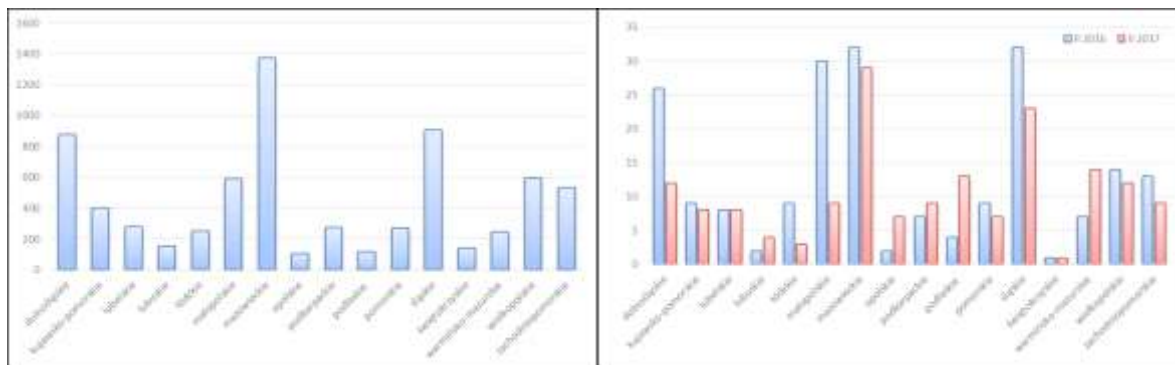
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W **ujęciu regionalnym**, najwięcej sądowych postępowań upadłościowych w II kw. 2017 r. ogłoszono w woj. mazowieckim (29 postępowań). Jedynie w 5 województwach nastąpił wzrost r/r liczby SPU w porównaniu do II kw. 2016 r. (lubuskie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, warmińsko-mazurskie). Zmniejszenie r/r SPU odnotowano w 9 województwach, a w pozostałych województwach liczba SPU nie zmieniła się. W porównaniu do I kw. 2017 r. zmniejszenie (kw/kw) odnotowano w 7 województwach, w 7 wzrost a w 2 liczba SPU pozostała bez zmian.

Od początku I kw. 2007 roku najwięcej sądowych postępowań upadłościowych ogłoszono w województwie mazowieckim (1.380), co stanowiło 19,23% wszystkich SPU w analizowanym

okresie i niewątpliwie było związane z największą koncentracją liczby przedsiębiorstw w tym województwie. Kolejnymi województwami pod względem liczby prowadzonych upadłości były: śląskie (913), dolnośląskie (888) i małopolskie (602). Najmniej postępowań upadłościowych w II kw. 2017 r. odnotowano w województwie świętokrzyskim (1) a od początku 2007 roku w opolskim (106) – rys. 57.

Rysunek 57. Liczba ogłoszonych sądowych postępowań upadłościowych według województw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r. (panel lewy) oraz w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r. (panel prawy)

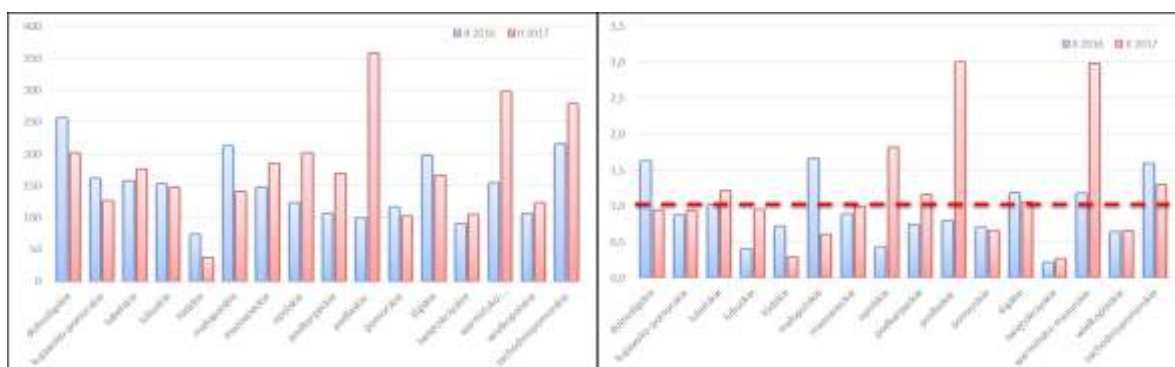

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Analiza zmian wartości OU w przekroju regionalnym wskazuje na najwyższy jego poziom w II kw. 2017 r. w woj. podlaskim – na poziomie 358 (wzrost r/r o 258 w porównaniu do II kw. 2016 r.) oraz warmińsko-mazurskim: 297 (wzrost r/r o 142). Jedynie w 4 województwach w II kw. 2017 r. odnotowano zmniejszenie r/r wartości odsetka upadłości (OU): lubelskie, opolskie, pomorskie, wielkopolskie. W pozostałych województwach odnotowano jego wzrost (rys. 58).

Analizując zmianę poziomu koncentracji regionalnej sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw (RBU) można stwierdzić, że w II kw. 2017 r. poniżej przeciętnej koncentracji zjawiska upadłości (mniej niż 1) było 9 województw (w II kw. 2016 r. 10 województw), a aż w 10 województwach odnotowano wzrost poziomów RBU. Najwyższy poziom RBU odnotowano w woj. podlaskim (3,0 – wzrost o 2,2) oraz warmińsko-mazurskim (3,0 – wzrost o 1,8 r/r). Najniższą wartość RBU odnotowano w województwie świętokrzyskim (0,3) i łódzkim (0,3).

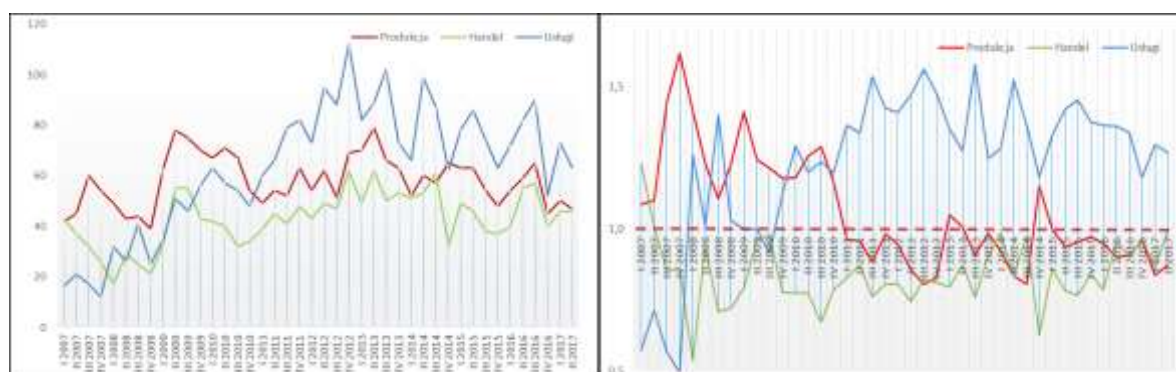
Rysunek 58. Zmiana odsetka SPU (panel lewy) oraz zmiana Regionalnego Barometru Upadłości (panel prawy) w wybranych województwach w okresie II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

W ujęciu **rodzaju działalności**, najwięcej sądowych postępowań upadłościowych w II kw. 2017 r. odnotowano w działalności usługowej (63), następnie w produkcyjnej (47) i handlowej (46). W II kw. 2017 r. zaobserwowano zmniejszenie r/r liczby SPU we wszystkich rodzajach działalności (produkcja –12, usługi –19, handel –9). Analiza tempa zmian r/r liczby sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw według rodzajów prowadzonej działalności wskazuje na sukcesywne ich zmniejszanie w przedsiębiorstwach produkcyjnych i usługowych handlowych od 2013 r. W handlu zaobserwowano nieznaczną tendencję malejącą ze wskazaniem na stabilizację. W całym analizowanym okresie ogłoszono 7.327 sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw, w tym 2.648 (36,14%) dotyczyło przedsiębiorstw usługowych, 2.435 (33,23%) produkcyjnych i 1.803 (24,61%) przedsiębiorstw handlowych (rys. 59).

Rysunek 59. Liczba postępowań upadłościowych przedsiębiorstw (panel lewy) i Branżowy Barometr Upadłościowy – BBU (panel prawy) według rodzaju działalności w okresie I kw. 2007 – II kw. 2017 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Współczynnik BBU (branżowy barometr upadłości) stanowi relatywną ocenę koncentracji SPU w określonej grupie przedsiębiorstw, względem liczby przedsiębiorstw ogółem, należących do analizowanej zbiorowości, w stosunku do wszystkich przedsiębiorstw funkcjonujących w gospodarce narodowej. Przyjmuje się, iż BBU przekraczający wartość 1 oznacza ponadprzeciętną koncentrację analizowanego zjawiska w analizowanej grupie. Można zatem uznać, że ponadprzeciętna koncentracja postępowań upadłościowych w całym badanym okresie (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.) wystąpiła w przedsiębiorstwach usługowych, która cechowała się tendencją wzrostową do III kw. 2015 roku w którym tendencja ta została przełamana. W działalności handlowej wartość BBU kształtowała się poniżej 1 w całym okresie analizy wskazując ten rodzaj działalności – jako ten, w którym koncentracja upadłości była najmniejsza. W handlu odnotowujemy sukcesywny wzrost wartości BBU od IV kw. 2014 roku, a w II kw. 2017 roku jego wartość wyniosła 1,0, co jednoznacznie wskazuje na pogarszającą się sytuację w tym rodzaju działalności. W działalności produkcyjnej natomiast obserwowane było zmniejszanie wartości BBU od IV kw. 2014 roku osiągając wartości poniżej 1 od I kw. 2015 roku. W II kw. 2017 roku odnotowano zmniejszenie r/r wartości BBU jedynie w usługach. Wartości BBU w handlu w II kw. 2017 roku zbliżyła się do poziomu 1 osiągając wartości: 0,99, a w produkcji wyniosła 0,87.

**ZAŁĄCZNIK A.
ANALIZA ZMIAN LICZBY,
POTENCJAŁU, WYNIKÓW
I EFEKTYWNOŚCI
PODMIOTÓW
GOSPODARCZYCH
W POLSCE**

**A.1 ZBIOROWOŚĆ
PRZEDSIĘBIORSTW, ICH
POTENCJAŁ, WYNIKI
FINANSOWE, EFEKTYWNOŚĆ
I SPRAWNOŚĆ DZIAŁANIA**

**A.2 KLUCZOWE
CHARAKTERYSTYKI KLAS
WIELKOŚCI
PRZEDSIĘBIORSTW**

**ZAŁĄCZNIK B.
METODY ANALIZY
STOPNIA ZAGROŻENIA
UPADŁOŚCIĄ –
UWARUNKOWANIA,
KONSTRUKCJA,
INTERPRETACJA**

**B.1 CEL I PRZEDMIOT
BADAŃ W ZAKRESIE SWO
W OBSZARZE
MIKROEKONOMICZNYM**

**B.2 ESTYMACJA MODELI
PREDYKCYJNYCH
I PROGNOZOWANIE STOPNIA
ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ**

**B.3 ZASADY
KLASYFIKACJI DZIAŁÓW PKD
W ZAKRESIE ZAGROŻENIA
UPADŁOŚCI**

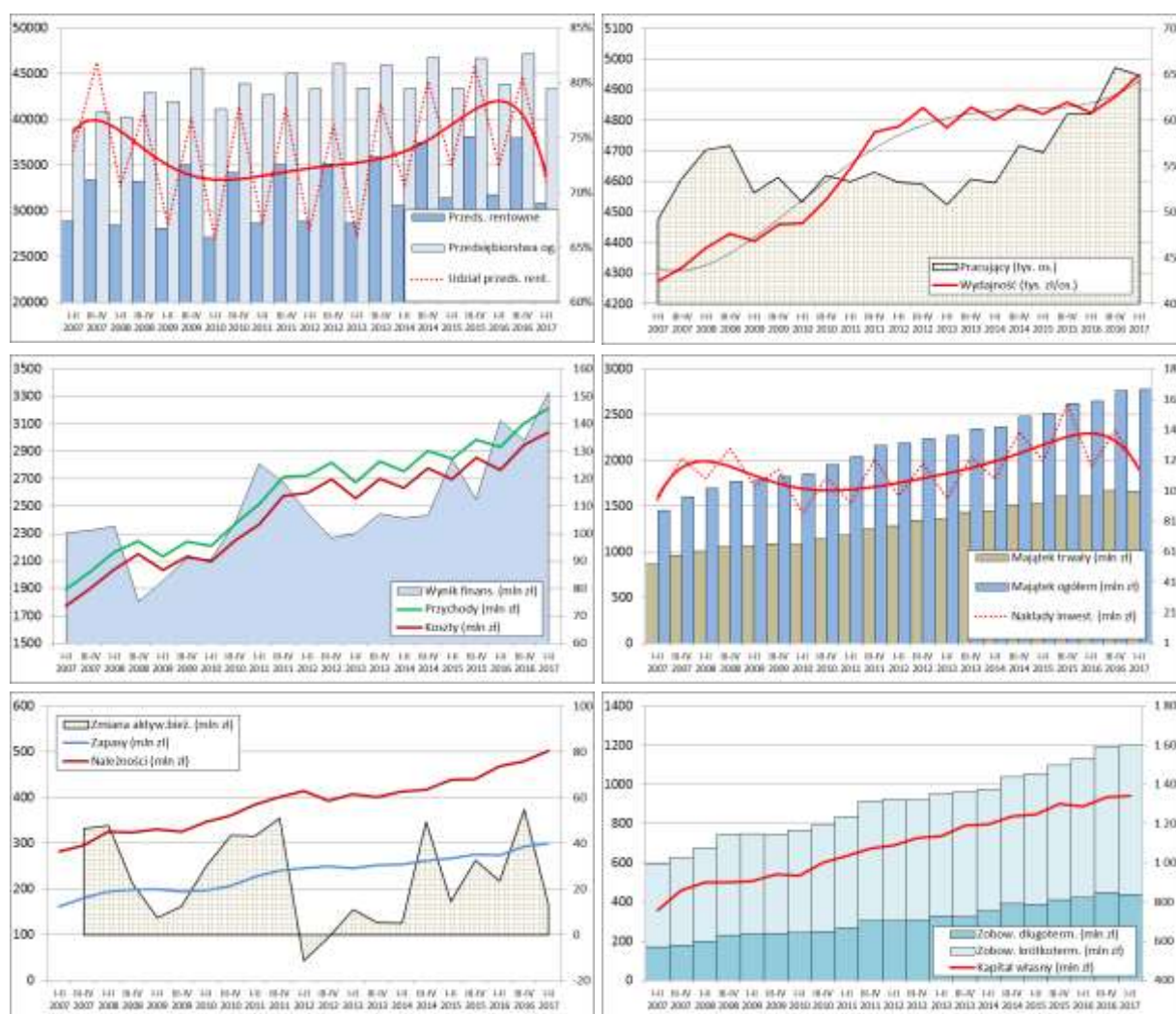
ZAŁĄCZNIKI

ZAŁĄCZNIK A. ANALIZA ZMIAN LICZBY, POTENCJAŁU, WYNIKÓW I EFEKTYWNOŚCI PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH W POLSCE

A.1 ZBIORowość PRZEDSIĘBIORSTW, ICH POTENCJAŁ, WYNIKI FINANSOWE, EFEKTYWNOŚĆ I SPRAWNOŚĆ DZIAŁANIA

Analizowaną zbiorowość **przedsiębiorstw ogółem** w I p. 2017 r. tworzy 43.387 podmiotów (26.980 małych, 13.101 średnich i 3.306 dużych), w ujęciu trzech rodzajów działalności (produkcja 15.603, handel 13.374, usługi 1.410). Zarysowaną tendencją jest wzrost udziału liczby przedsiębiorstw rentownych, która w II p. 2016 r. została wyhamowana, a w I p. 2017 r. przeszła w spadek. Wzrastającej w tym samym czasie liczbie pracujących nie towarzyszy adekwatny wzrost wydajności pracy. Przychody rosną w tempie nieco wyższym niż koszty, co otwiera pole wzrostu wyniku finansowego (rys. A.1).

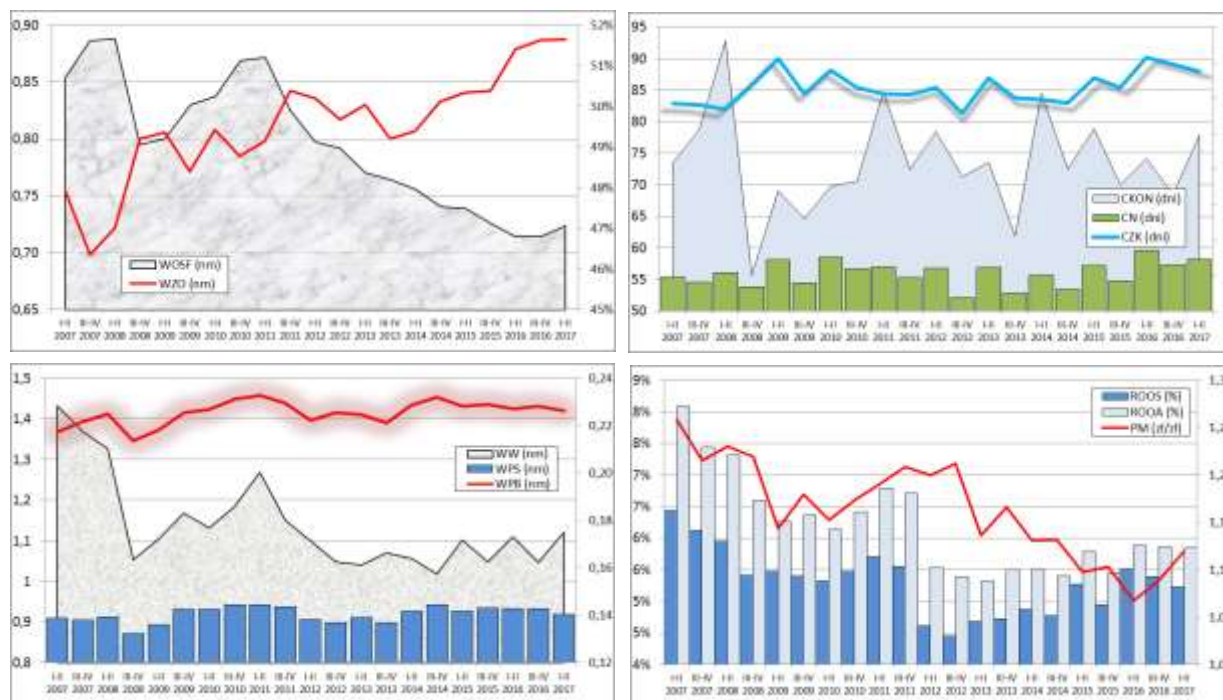
Rysunek A.1 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw ogółem (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Sukcesywnie przyrasta majątek ogółem, natomiast majątek trwały w ostatnim półroczu wykazał słabą dynamikę wzrostu. Dynamika nakładów inwestycyjnych w ostatnich trzech półroczach przeszła w kierunku ich spadku. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności, przy mniejszej dynamice zapasów. Ostatnie półrocze charakteryzuje spadek dynamiki przyrostu z okresu na okres aktywów bieżących. Dynamika wzrostu zobowiązań krótkoterminowych jest wyższa od dynamiki wzrostu zobowiązań długoterminowych, natomiast odpowiada dynamice wzrostu kapitału własnego.

Rysunek A.2 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw ogółem (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

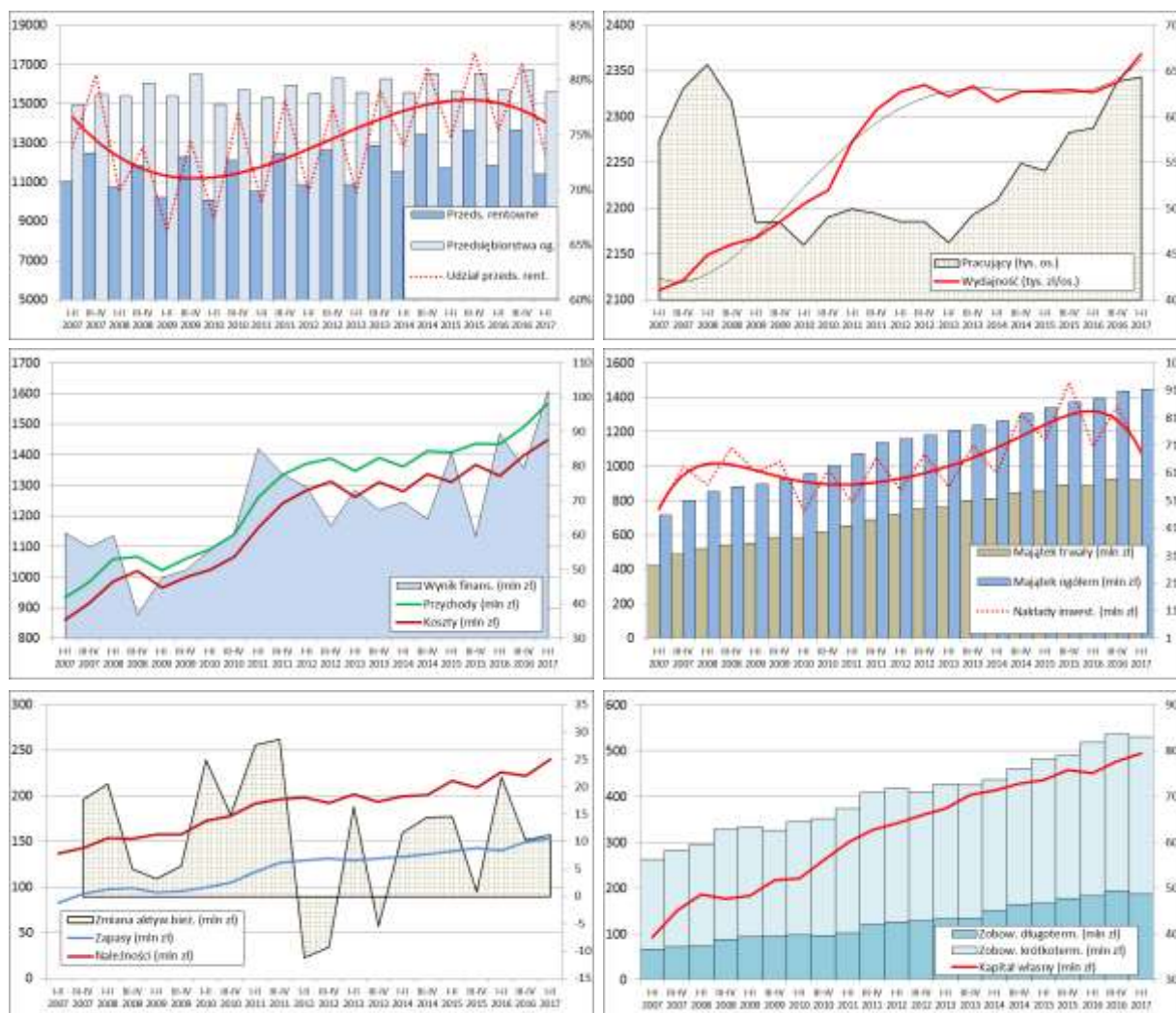
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Widoczną tendencją są niekorzystne zmiany struktury majątkowo-kapitałowej, którym towarzyszy wzrost zadłużenia ogółem, spowolnione w ostatnim półroczu. Na tle wzrastającej długości cyklu należności, w ostatnich dwóch półroczach zmniejszyła się długość cyklu zobowiązań, a wynikowy cykl kapitału obrotowego netto uległ wydłużeniu. Płynność bieżąca i szybka pozostają w ostatnich kilku półroczach na stabilnych poziomach, z niewielkim obniżeniem, podobnie jak wypłacalność oceniana relacją wyniku finansowego i amortyzacji do zadłużenia ogółem. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje w dwóch ostatnich półroczach spadki, przy mniej intensywnych spadkach rentowności operacyjnej aktywów. Poprawa dotyczy natomiast produktywności majątku (cyrkulacja kapitału), wobec długoterminowego trendu spadkowego (rys. A.2).

Zbiorowość **przedsiębiorstw produkcyjnych** w I p. 2017 r. tworzy 16.713 podmiotów (7.302 małych, 6.443 średnich, 1.858 dużych). Zarysowaną tendencją w ostatnich dwóch półroczach jest spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Wzrastającej od 2013 r. liczbie pracujących nie towarzyszy adekwatny wzrost wydajności pracy – stabilny w długim okresie ze wzrostem w ostatnim półroczu. Dynamika przychodów w ostatnich dwóch półroczach wzrosła po utracie intensywności po 2012 r. Przychody rosną w tempie nieco wyższym niż koszty, co powodowało okresowe wzrosty wyniku finansowego, przy wzroście jednak amplitudy wahań (rys. A.3).

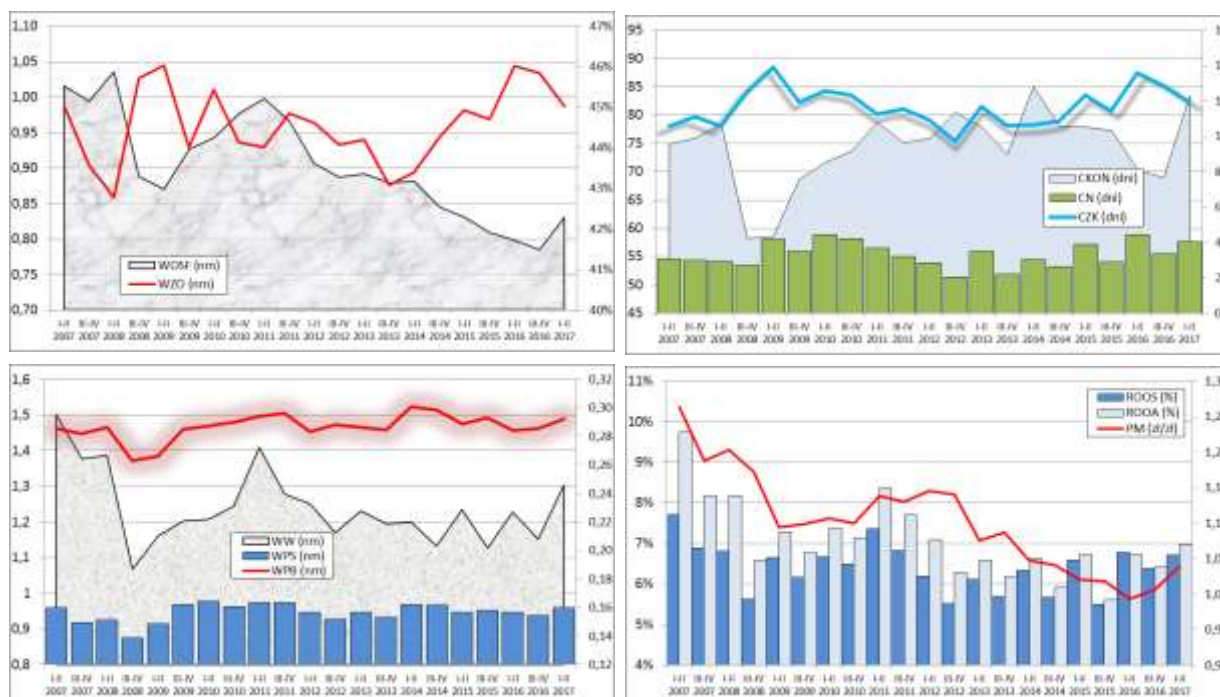
Rysunek A.3 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Sukcesywnie przyrasta majątek ogółem, ale majątek trwały w ostatnim półroczu wzrósł nieznacznie. Dynamika nakładów inwestycyjnych w ostatnich trzech półroczach wyraźnie przeszła w kierunku spadków. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności, przy mniejszej dynamice zapasów. Ostatnie obserwacje przynoszą pewien przyrost z okresu na okres aktywów bieżących. Dynamika wzrostu zobowiązań długoterminowych jest w ostatnich półroczach niższa od dynamiki wzrostu zobowiązań krótkoterminowych, natomiast dynamika wzrostu kapitału własnego przewyższa dynamikę zobowiązań krótkoterminowych.

Rysunek A.4 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

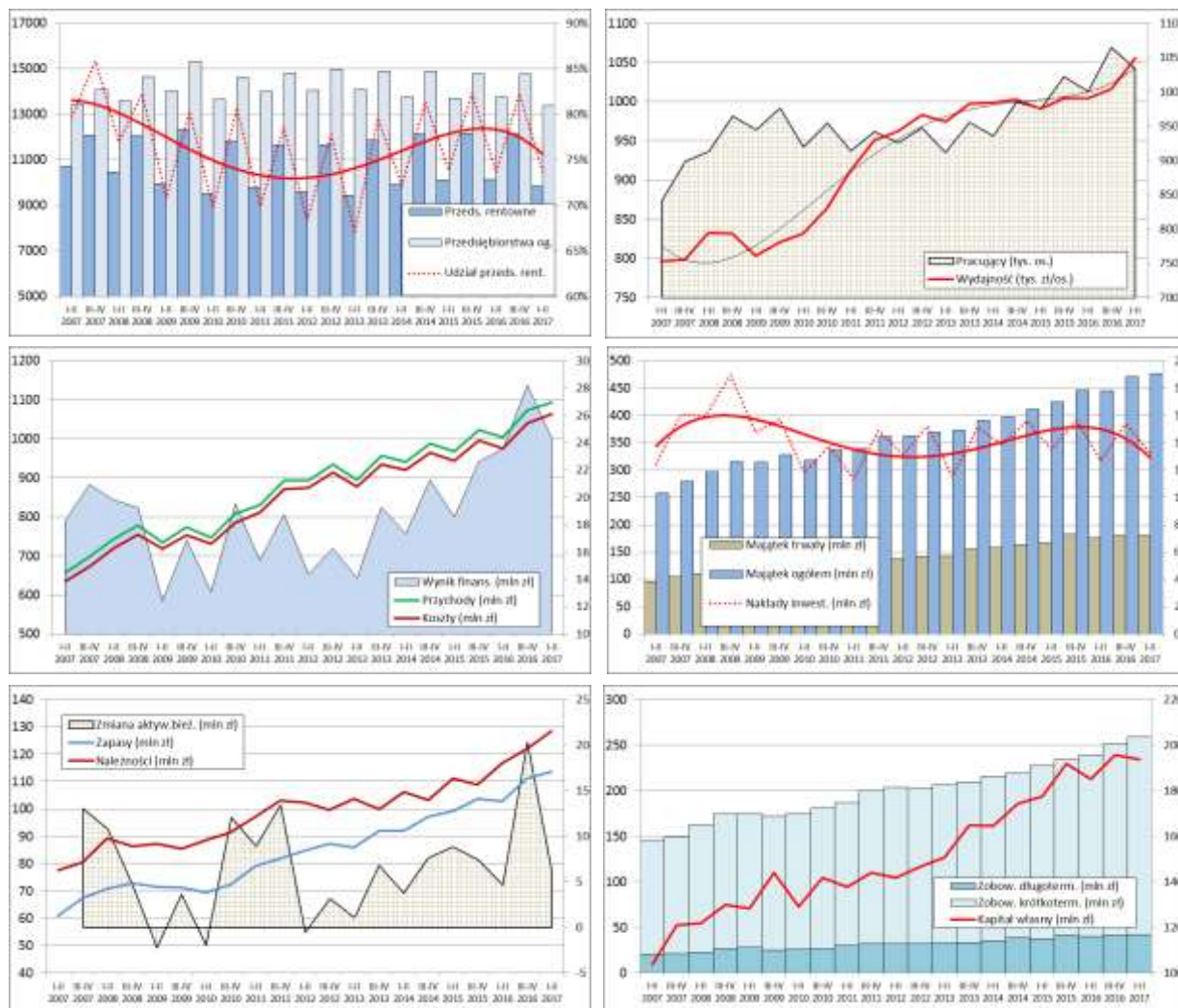
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Widoczną tendencją długoterminową są niekorzystne zmiany struktury majątkowo-kapitałowej, którym towarzyszy wzrost zadłużenia ogółem, przy niewielkim wzroście poziomu dźwigni finansowej. Ostatnie półrocze charakteryzuje odwrócenie tych niekorzystnych kierunków. Wzrastającej długości cyklu należności towarzyszy w ostatnich dwóch półroczach skrócenie cyklu zobowiązań, a wynikowy cykl kapitału obrotowego netto uległ wydłużeniu. Płynność bieżąca i szybka wykazują zasadniczo stabilizację, w kierunku poprawy w ostatnim półroczu. Wzrósł także poziom wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje znaczną amplitudę wahań, przy wzroście jej poziomu w ostatnich trzech półroczach. Analogiczne zmiany dotyczą rentowności operacyjnej aktywów. Poprawie wskaźników efektywności towarzyszy poprawa wyników w zakresie sprawności działania – w ostatnich dwóch półroczach wzrosła wobec długoterminowego trendu spadkowego (od 2013 r.) produktywność majątku (rys. A.4).

Zbiorowość **przedsiębiorstw handlowych** w I p. 2017 r. tworzyły 13.374 podmioty (10.038 małych, 2.866 średnich, 470 dużych). Zarysowaną tendencją w ostatnich trzech półroczach jest spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych. Wzrastającej sukcesywnie i długoterminowo liczbie pracujących, tylko w ostatnim półroczu odpowiada wzrost wydajności pracy – dotychczas był on stabilny w kierunku nieznacznego wzrostu. Dynamika przychodów wykazuje sukcesywny wzrost, w ostatnich okresach nasilony i jest ona wyższa od dynamiki kosztów, co spowodowało widoczne wzrosty wyniku finansowego (rys. A.5).

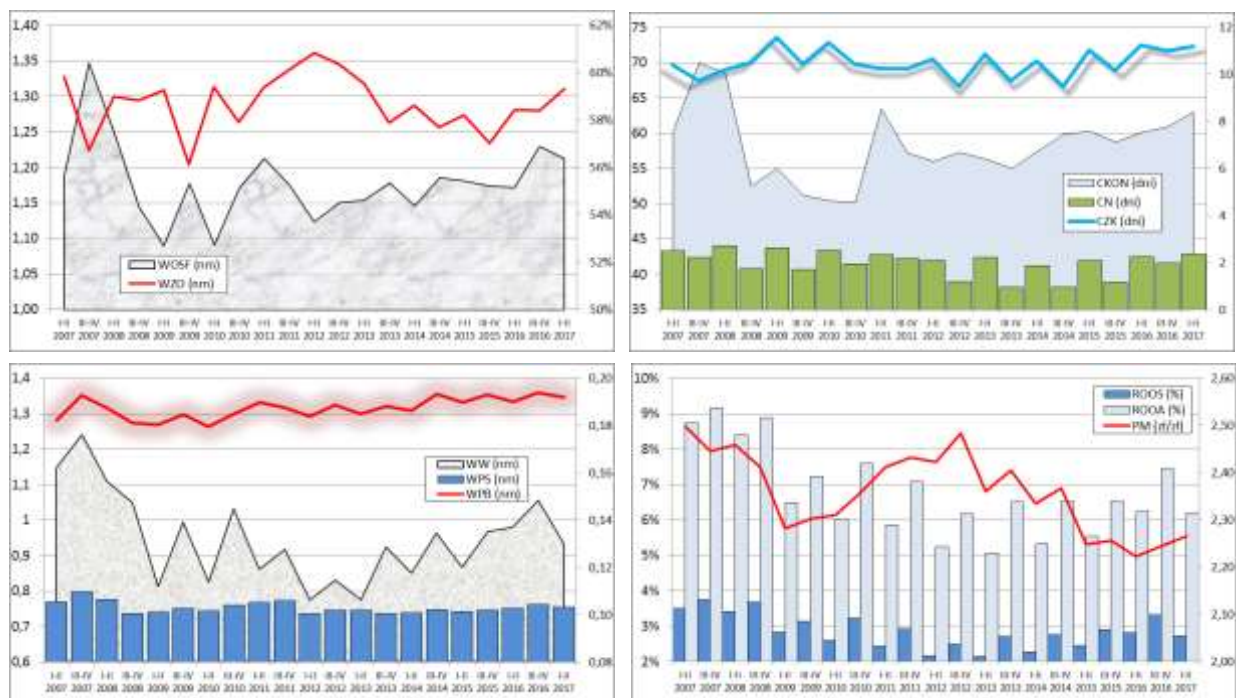
Rysunek A.5 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Sukcesywnie przyrasta majątek ogółem, natomiast majątek trwały wykazuje w ostatnich trzech półroczach nieznaczne przyrosty. Dynamika nakładów inwestycyjnych w ostatnich czterech półroczach wykazała obniżanie ich wolumenu. Wzrost przychodów pociąga za sobą w ostatnich trzech półroczach szybszy wzrost należności, przy niższej dynamice wzrostu zapasów. Ostatnie półrocze wykazało znaczny spadek z okresu na okres aktywów bieżących. Zobowiązania krótkoterminowe przekraczają pięciokrotnie poziom zobowiązań długoterminowych, chociaż te rosną w szybszym tempie. Dynamika kapitału własnego wykazuje długoterminowy jego przyrost, osłabiony w ostatnim półroczu, będąc zbliżoną do dynamiki wzrostu zobowiązań krótkoterminowych.

Rysunek A.6 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

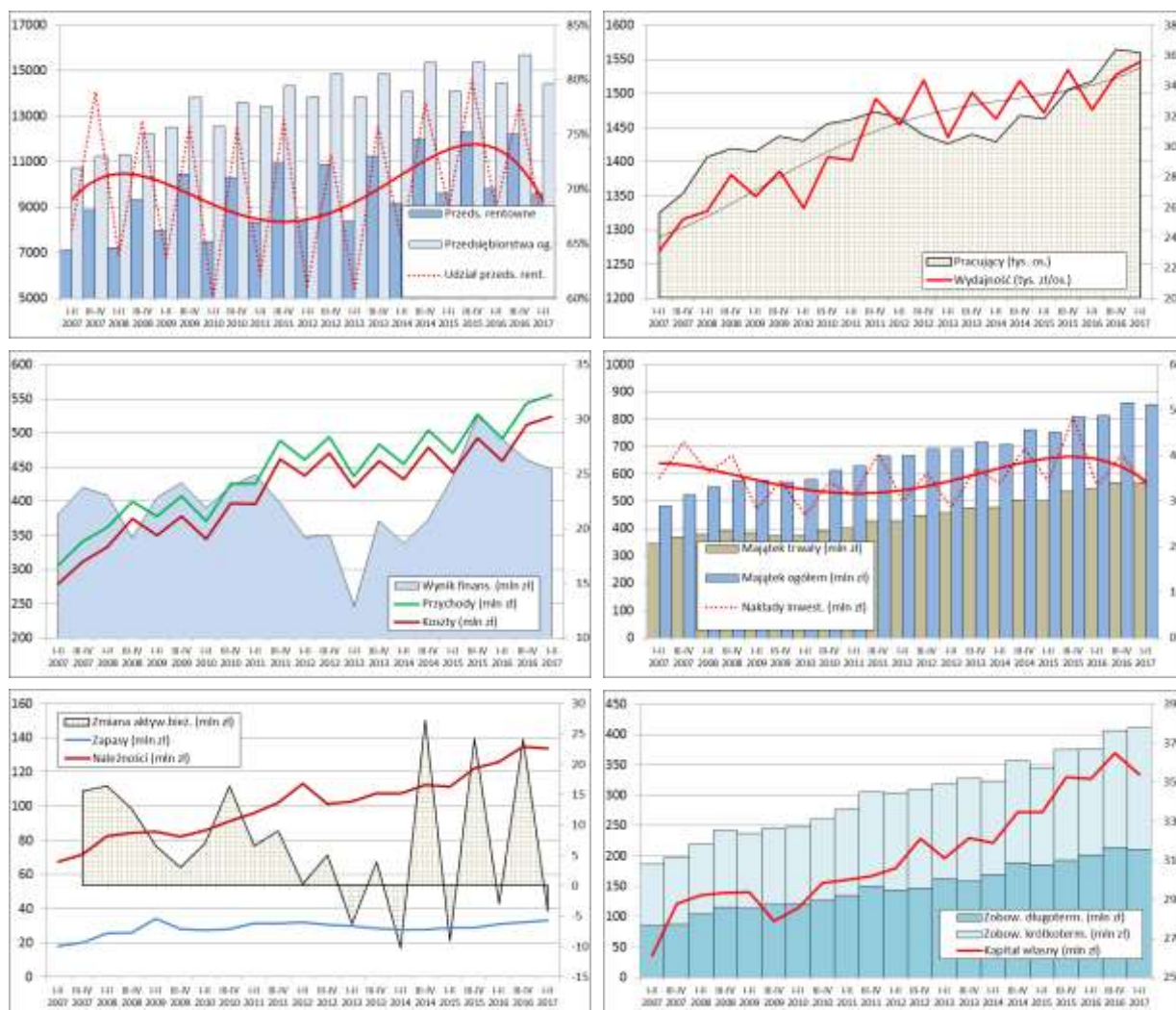
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Widoczną tendencją jest wzrost wartości miary struktury majątkowo-kapitałowej, jednak przy wzroście zadłużenia ogółem w ostatnich trzech półroczach oraz stabilizacji poziomu dźwigni finansowej. W ostatnich kilku półroczach wzrosła długość cyklu należności i zobowiązań, przy niewielkim wydłużeniu cyklu kapitału obrotowego netto. Płynność bieżąca i szybka wykazują wzrost w ostatnich kilku półroczach, który dotyczy także poziomu wypłacalności, obniżonej w ostatnim półroczu. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazała w ostatnim półroczu spadek, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów, wobec uprzednich wzrostów. Od 2013 r. widoczne jest jednak pogorszenie wyników w zakresie sprawności działania (produktywność majątku), które uległy poprawie w ostatnich dwóch półroczach (rys. A.6).

Zbiorowość **przedsiębiorstw usługowych** w I p. 2017 r. tworzy 14.410 podmiotów (9.640 małych, 3.792 średnich, 978 dużych). Zarysowaną tendencją jest spadek udziału liczby przedsiębiorstw rentownych w ostatnich trzech półroczach. Wzrastającej liczbie pracujących odpowiada w tym samym czasie mnie niż proporcjonalny wzrost poziomu wydajności pracy, a poprawa tych relacji nastąpiła w ostatnim półroczu. Dynamika przychodów od 2013 r. wykazuje sukcesywny, stabilny wzrost i jest ona wyższa od dynamiki kosztów, co powodowało w tym czasie wzrosty wyniku finansowego, jednak ostatnie trzy półrocza zakreśliły jego spadki (rys. A.7).

Rysunek A.7 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

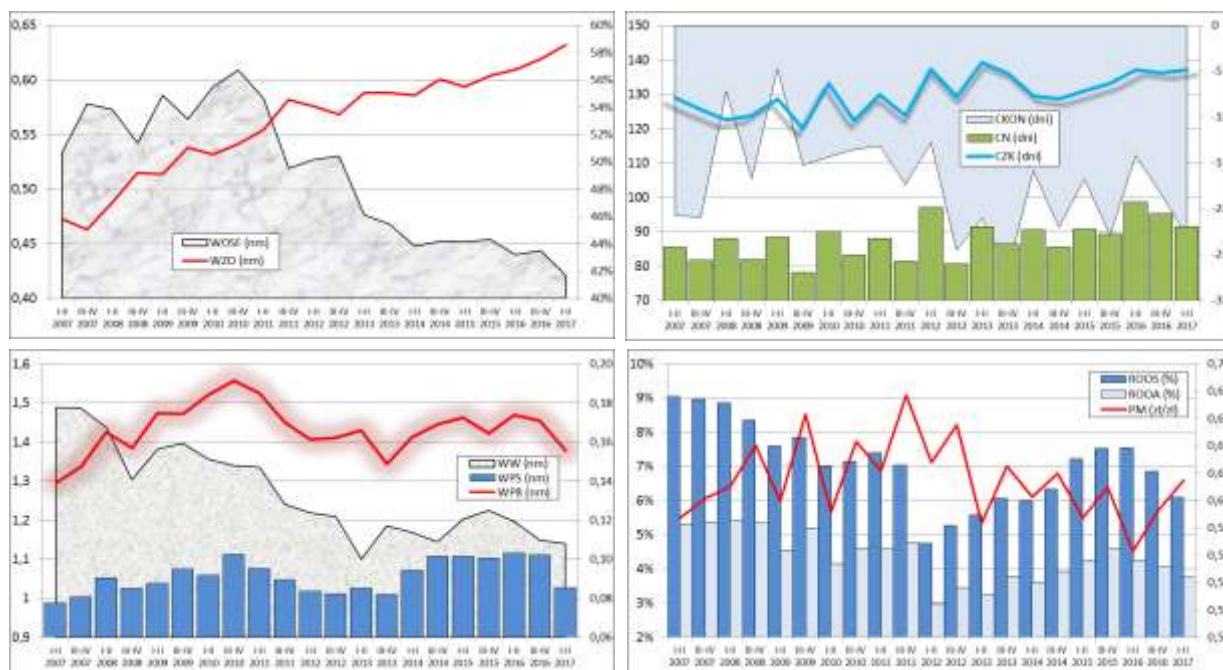

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Do ostatniego półrocza sukcesywnie przyrastał majątek trwały i majątek ogółem, który zmalał w nim w przypadku majątku ogółem. Dynamika nakładów inwestycyjnych w ostatnich trzech półroczach przeszła w kierunku obniżania ich wolumenu. Wzrost przychodów pociąga narastający w ostatnich kilku półroczach wzrost należności, przy niewielkich zmianach w dynamice zapasów. Ostatnie sześć półroczy wykazało wysoką amplitudę wahań poziomu aktywów bieżących. Zobowiązania krótkoterminowe są w ostatnich okresach nieco niższe od zobowiązań długoterminowych, które rosły w szybszym tempie, zahamowanym w ostatnim półroczu. Dy-

namika kapitału własnego wykazuje sukcesywnie, od 2013 r., dość znaczne przyrosty, będąc niższą od dynamiki wzrostu zobowiązań krótkoterminowych – ostatnie półrocze przyniosło jednak spadek wartości kapitału własnego.

Rysunek A.8 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

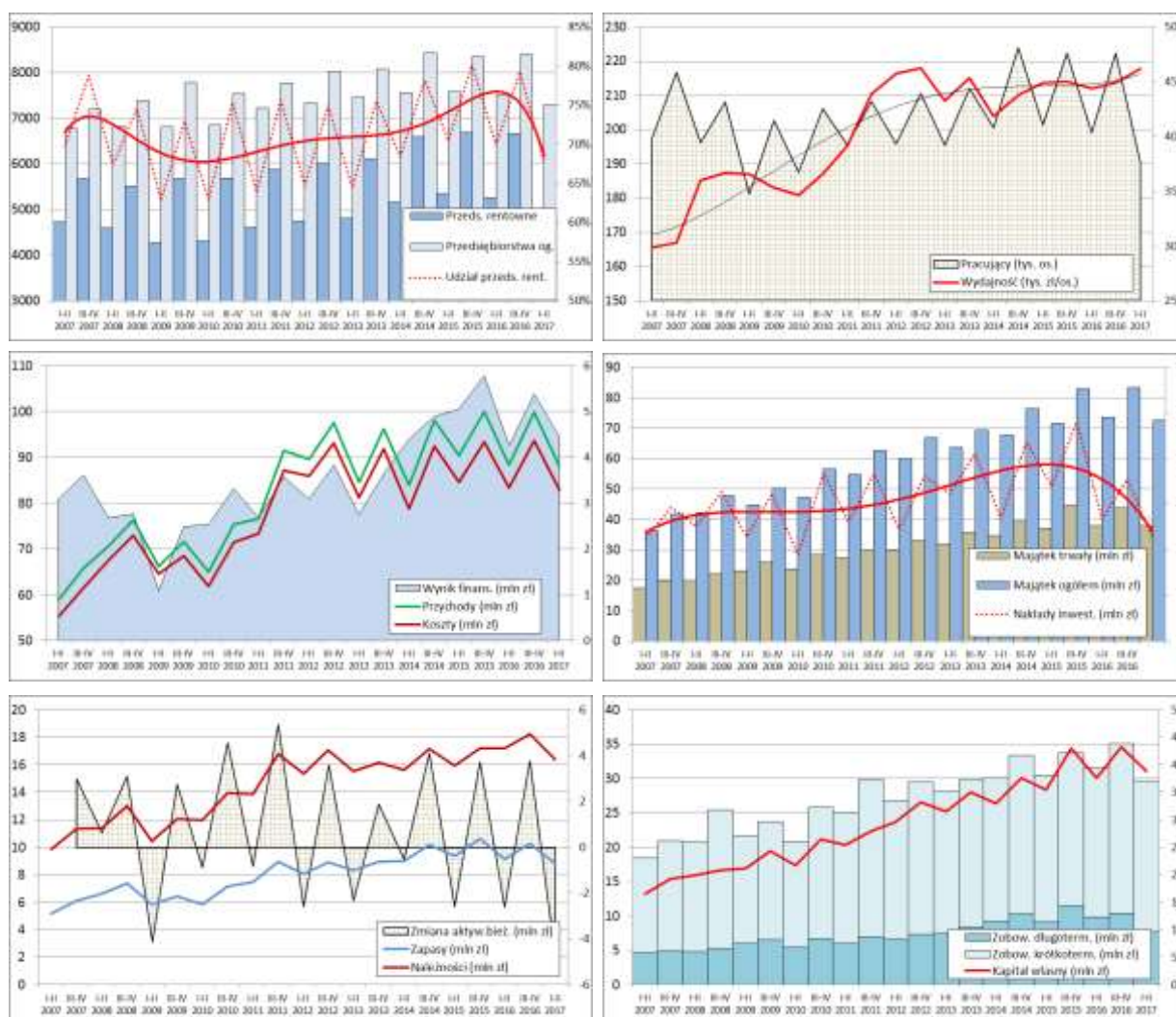
Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Po okresie stabilizacji struktury majątkowo-kapitałowej, ostatnie półrocze wykazuje jej pogorszenie, jednak przy wzroście zadłużenia ogółem oraz poziomu dźwigni finansowej. W ostatnich dwóch półroczach zmalała długość cyklu należności, natomiast wzrasta długość cyklu zobowiązań, przy wykazywaniu stopniowo mniejszych wartości długości cyklu kapitału obrotowego netto (ujemnego). Płynność bieżąca i szybka zmalały istotnie w ostatnim półroczu, po okresie względnej stabilizacji po 2013 r. Zmalała również wypłacalność, kończąc okres stabilizacji. Rentowność operacyjna sprzedaży po wzrostach trwających do 2015 r. uległa obniżeniu, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Od 2012 r. widoczne jest sukcesywnie pogarszanie się sprawności działania (produktywności majątku), z odnotowanym wzrostem w ostatnim półroczu (rys. A.8).

A.2 KLUCZOWE CHARAKTERYSTYKI KLAS WIELKOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW

Zbiorowość **małych przedsiębiorstw produkcyjnych** w II p. 2017 r. tworzyły 7.302 podmioty, w tym 4.943 było rentowne (67,7%), a tendencja spadku ich udziału jest widoczna od trzech ostatnich półroczy. Do 2012 r. postępował wzrost wydajności pracy, później zahamowany i ponownie od ostatnich czterech półroczy korespondował z niewielkim zmniejszeniem liczby pracujących. Dynamika przychodów od 2012 r. wykazuje powolny wzrost, który w ostatnich trzech półroczach jest bliski dynamice kosztów, co spowodowało brak wzrostu wyniku finansowego (rys. A.9).

Rysunek A.9 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

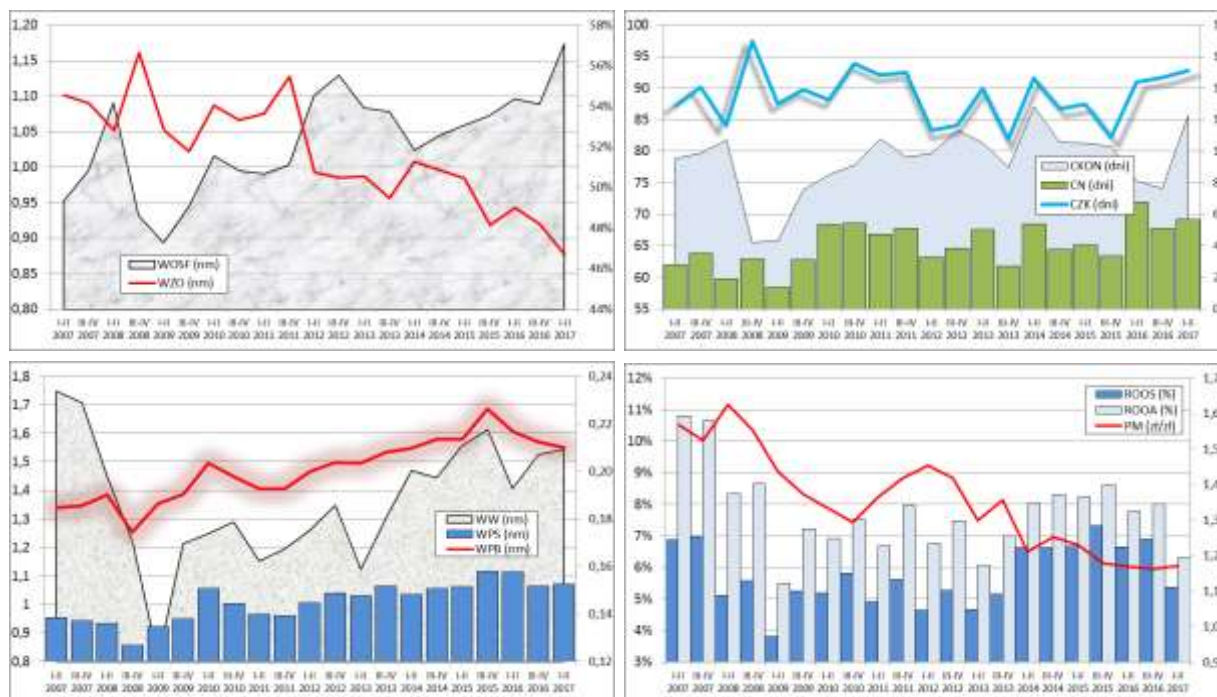

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface Polska.

Z niewielką amplitudą wahań przrastał majątek trwały i ogółem, jednak ostatnie dwa półrocza nie przyniosły ich zmian, a dynamika nakładów inwestycyjnych w ostatnich trzech półroczach wyraźnie wskazuje na obniżanie ich wolumenu. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności oraz zapasów. Ostatnie półrocza wykazały wysoką, ale zbliżoną w ujęciu r/r amplitudę wahań poziomu aktywów bieżących. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych (średnio ponad 2,4-krot-

nie), a ich dynamika osłabła w ostatnim półroczu. Dynamika kapitału własnego wykazuje sukcesywne przyrosty jego wartości, będąc zbliżoną do dynamiki wzrostu zobowiązań długoterminowych (poza ostatnim półroczem).

Rysunek A.10 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

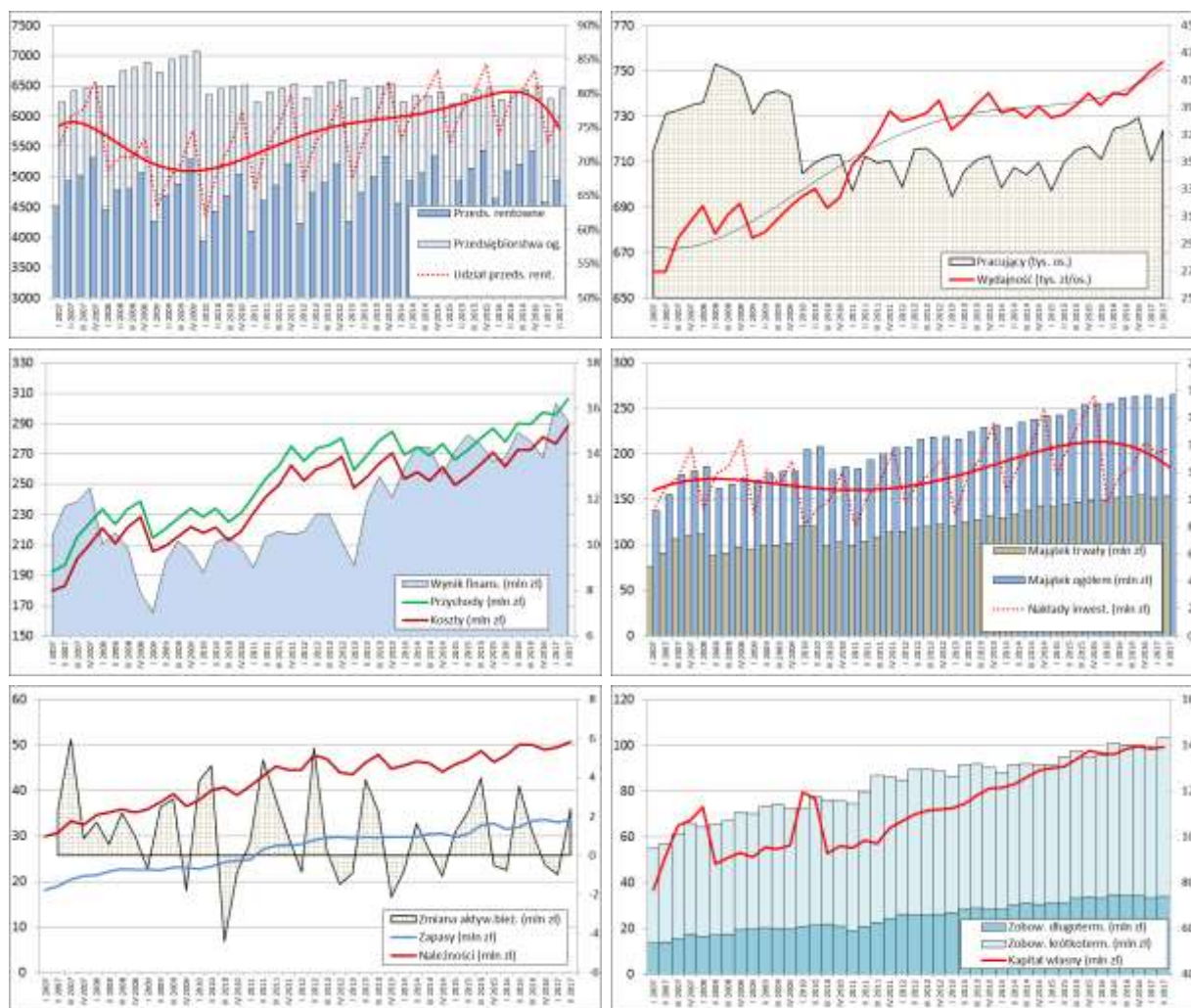
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Miara oceny struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje dość znaczne wahania, jednak zarysowuje nieznaczną tendencję wzrostową, przy sukcesywnym obniżaniu zadłużenia ogółem oraz poziomu dźwigni finansowej. Ostatnie trzy półrocza wykazały wzrost długości cyklu należności oraz zobowiązań, a długość cyklu kapitału obrotowego netto zmniejszała się, aby w ostatnim półroczu wzrosnąć. Płynność bieżąca i szybka wzrastały do 2015 r., po czym odnotowano ich spadek, także dotyczący poziomu wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży po wzrostach trwających do 2015 r. uległa obniżeniu, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Od 2013 r. widoczne jest ponowne, sukcesywne pogorszenie sprawności działania – maleje produktywność majątku (rys. A.10).

Zbiorowość **średnich przedsiębiorstw produkcyjnych** w II kw. 2017 r. tworzyły 6.443 podmioty, w tym 4.942 były rentowne (76,7%), przy widocznym obniżeniu ich udziału w ostatnich czterech kwartałach. Mającemu miejsce stopniowemu wzrostowi wydajności pracy, odpowiadał w ostatnich kilku kwartałach wyższy wzrost liczby pracujących (poprawa tej relacji w ostatnim kwartale). Dynamika przychodów od 2012 r. wykazuje sukcesywny, stabilny wzrost i jest ona wyższa od dynamiki kosztów, co powodowało wzrosty wyniku finansowego (rys. A.11).

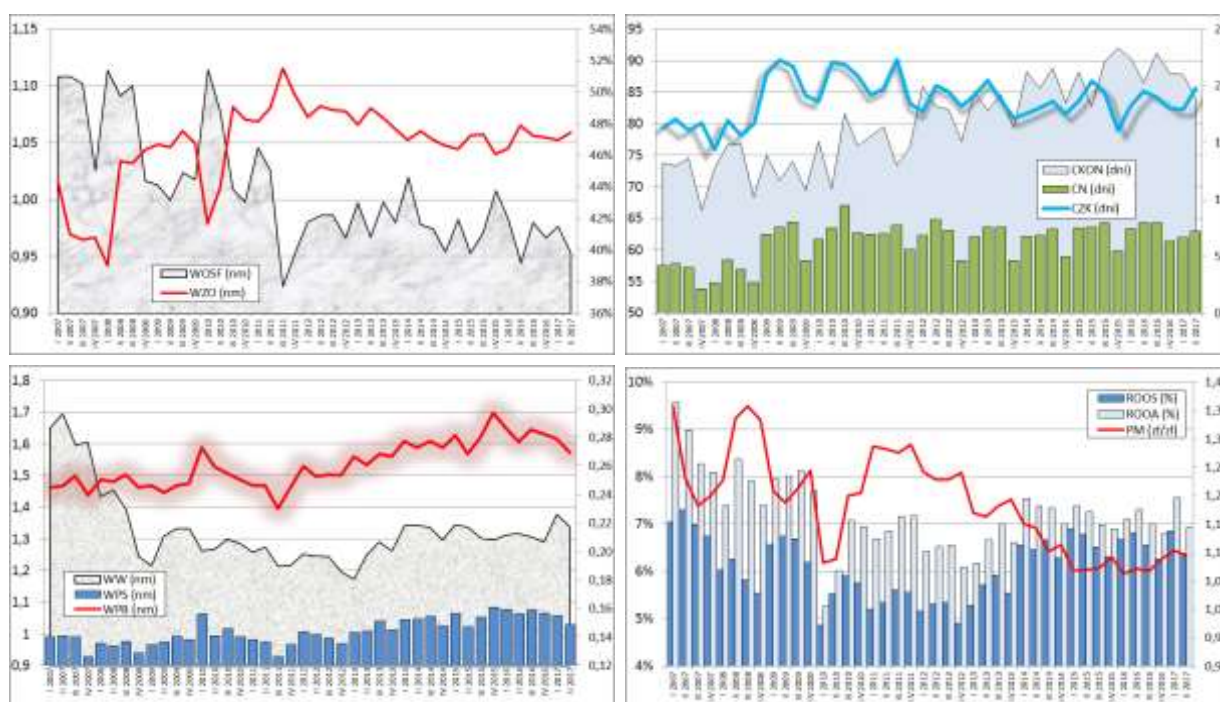
Rysunek A.11 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Przyrosty majątku trwałego, podobnie jak majątku ogółem, są w miarę stabilne, jednak zahamowane w ostatnich sześciu kwartałach, w związku ze spadkiem wolumenu nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności oraz zapasów, natomiast charakterystyczna jest dość znaczna amplituda wahań poziomu aktywów bieżących. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych (średnio dwukrotnie), które rosły w szybszym tempie. Dynamika kapitału własnego wykazuje sukcesywne przyrosty jego wartości, będąc nieco wyższą od dynamiki wzrostu zobowiązań krótkoterminowych.

Rysunek A.12 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

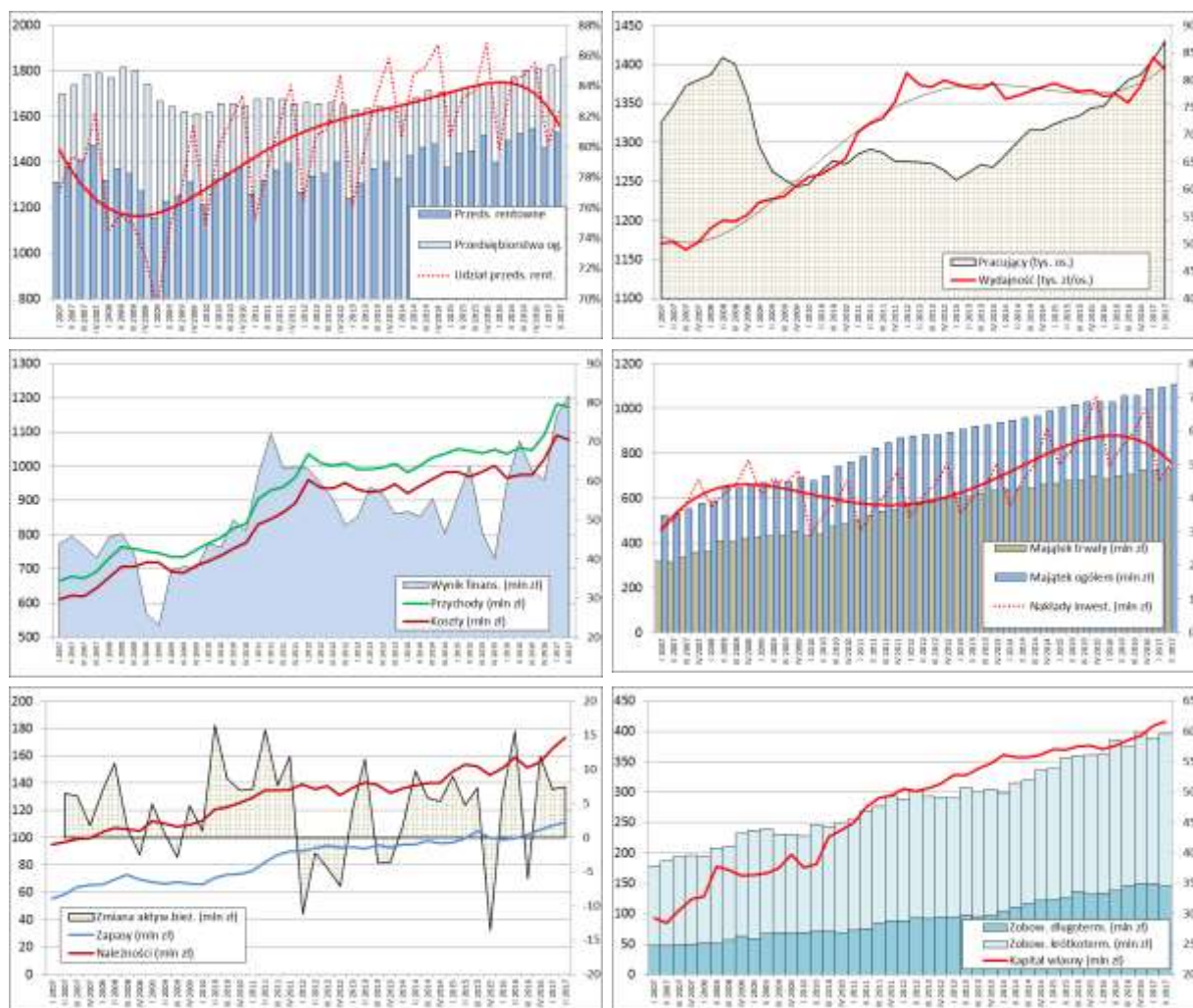
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Miara oceny struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje dość znaczne wahania, z zarysowaną tendencją spadkową, przy stabilizacji w ostatnich dwóch latach zadłużenia ogółem oraz wzroście poziomu dźwigni finansowej. W miarę stabilnym poziomem długości cyklu należności odpowiadało postępujące skrócenie długości cyklu zobowiązań, a długość cyklu kapitału obrotowego netto wykazuje długoterminową tendencję do wzrostu. Płynność bieżąca i szybka wzrastały do 2015 r., po czym odnotowano ich spadek. Poziom wypłacalności wzrósł w ostatnich dwóch kwartałach. Rentowność operacyjna sprzedaży po wzrostach trwających do 2015 r. ustabilizowała się, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Od 2011 r. widoczne jest sukcesywne pogorszenie się sprawności działania, ustabilizowane w ostatnich dwóch latach (rys. A.12).

Zbiorowość **dużych przedsiębiorstw produkcyjnych** w II kw. 2017 r. tworzyło 1.858 podmiotów, w tym 1.531 było rentownych (82,4%), przy widocznym zmniejszeniu ich udziału w ostatnich czterech kwartałach. Stopniowe obniżanie się wydajności pracy do 2016 r. zastąpił wzrost w ostatnich dwóch kwartałach, któremu odpowiadał długoterminowy wzrost liczby pracujących. Dynamika przychodów wykazuje po okresie stabilnych przyrostów istotny wzrost w ostatnich dwóch kwartałach i jest ona wyższa od dynamiki kosztów, co powodowało w ostatnich kwartałach wzrosty wyniku finansowego – wobec uprzednich jego zmniejszeń (rys. A.13).

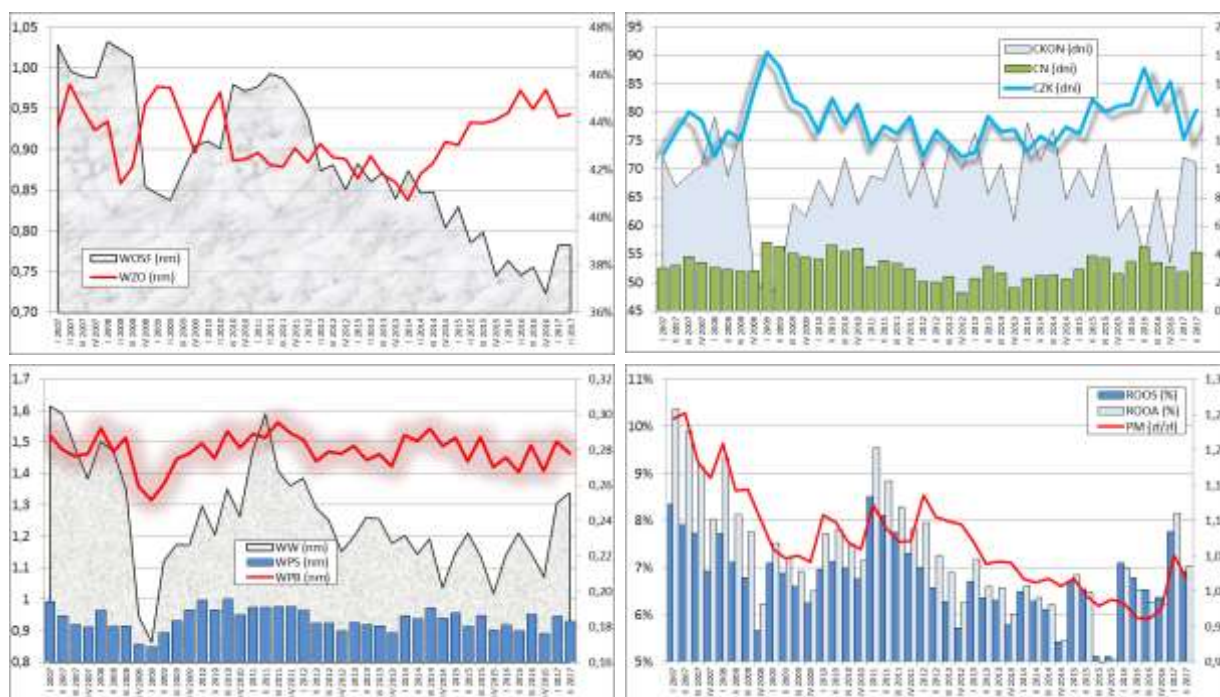
Rysunek A.13 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Przyrosty majątku trwałego, podobnie jak majątku ogółem, są stabilne, przy wyhamowaniu dynamiki nakładów inwestycyjnych w ostatnich czterech kwartałach. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności oraz zapasów (bardziej intensywny w ostatnich dwóch kwartałach), natomiast charakterystyczna jest dość znaczna amplituda wahań poziomu aktywów bieżących. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych (średnio 1,7-krotnie), które rosły w blisko dwukrotnie wyższym tempie. Dynamika kapitału własnego wykazuje sukcesywne przyrosty jego wartości, z ponownym wzrostem dynamiki po okresie osłabienia intensywności mającym miejsce po 2013 r. będącą wyższą od dynamiki wzrostu zobowiązań krótkoterminowych i zapewniającą podwojenie wartości kapitału własnego w analizowanym okresie.

Rysunek A.14 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

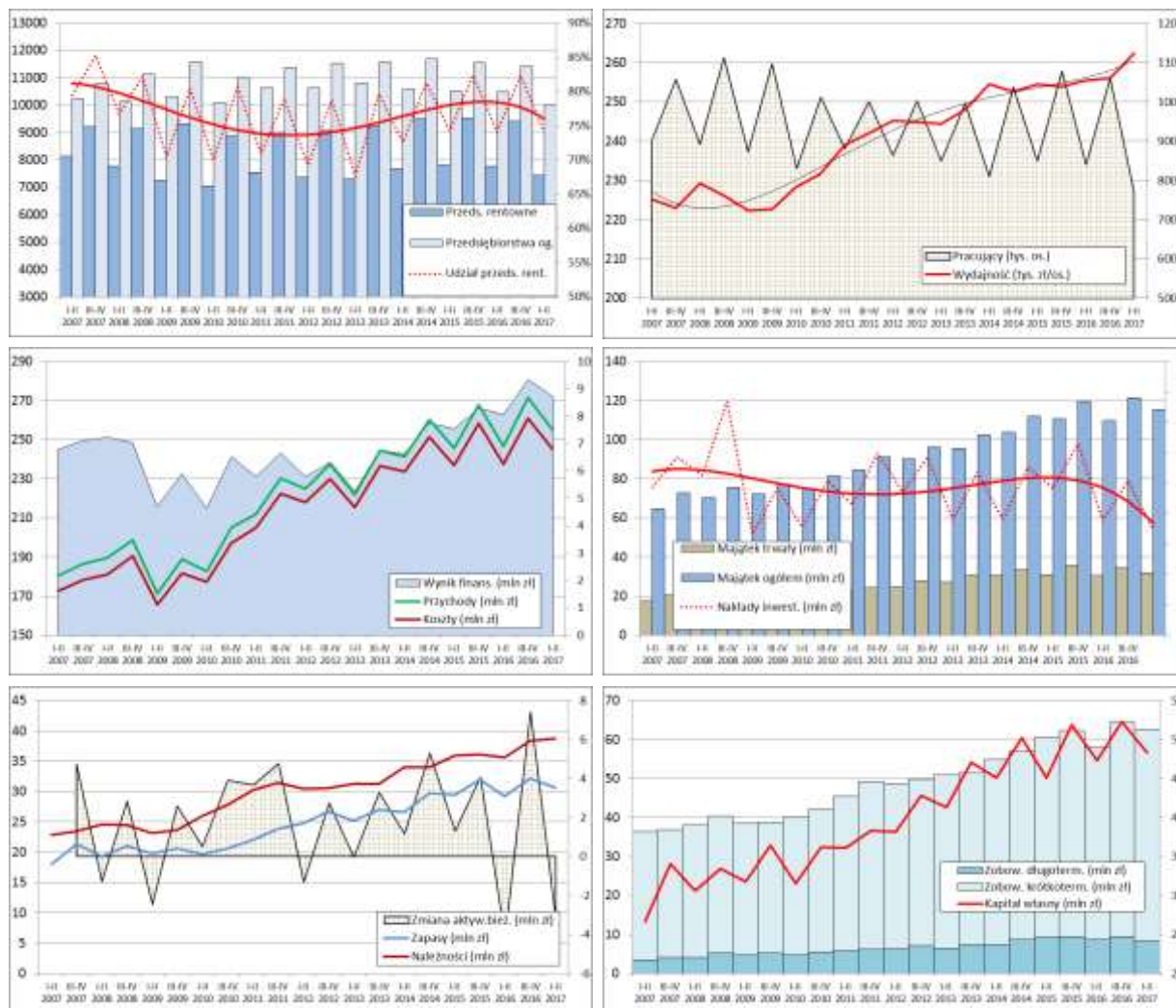
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje niekorzystne długoterminowe zmiany, z poprawą w ostatnich dwóch półroczach, przy wzroście, a następnie stabilizacji zadłużenia ogółem oraz niewielkim wzroście poziomu dźwigni finansowej. Długości cyklu należności uległy w ostatnich okresach skróceniu, przy silniejszym skróceniu długości cyklu zobowiązań. Długość cyklu kapitału obrotowego netto wykazuje w ostatnich dwóch kwartałach jego wydłużanie. Płynność bieżąca i szybka powoli i systematycznie obniżają się od 2014 r., a spadek poziomu wypłacalności został zatrzymany w ostatnich dwóch kwartałach. Rentowność operacyjna sprzedaży w ostatnich sześciu kwartałach wzrosła, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Od 2012 r. widoczne jest sukcesywne pogorszenie się produktywność majątku, zatrzymane w ostatnich dwóch kwartałach (rys. A.14).

Zbiorowość **małych przedsiębiorstw handlowych** w II p. 2016 r. tworzyło 10.038 podmiotów, w tym 7.432 było rentowne (74,0%), a tendencja do spadku ich udziału jest widoczna w ostatnich trzech półroczach. Od 2010 r. postępował wzrost wydajności pracy, który nabrał intensywności w ostatnim półroczu, przy długookresowym, słabszym wzroście liczby pracujących (znaczące wahania okresowe). Dynamika przychodów wykazuje sukcesywny wzrost i jest ona wyższa od 2013 r. od dynamiki kosztów, co powodowało wzrosty wyniku finansowego (rys. A.15).

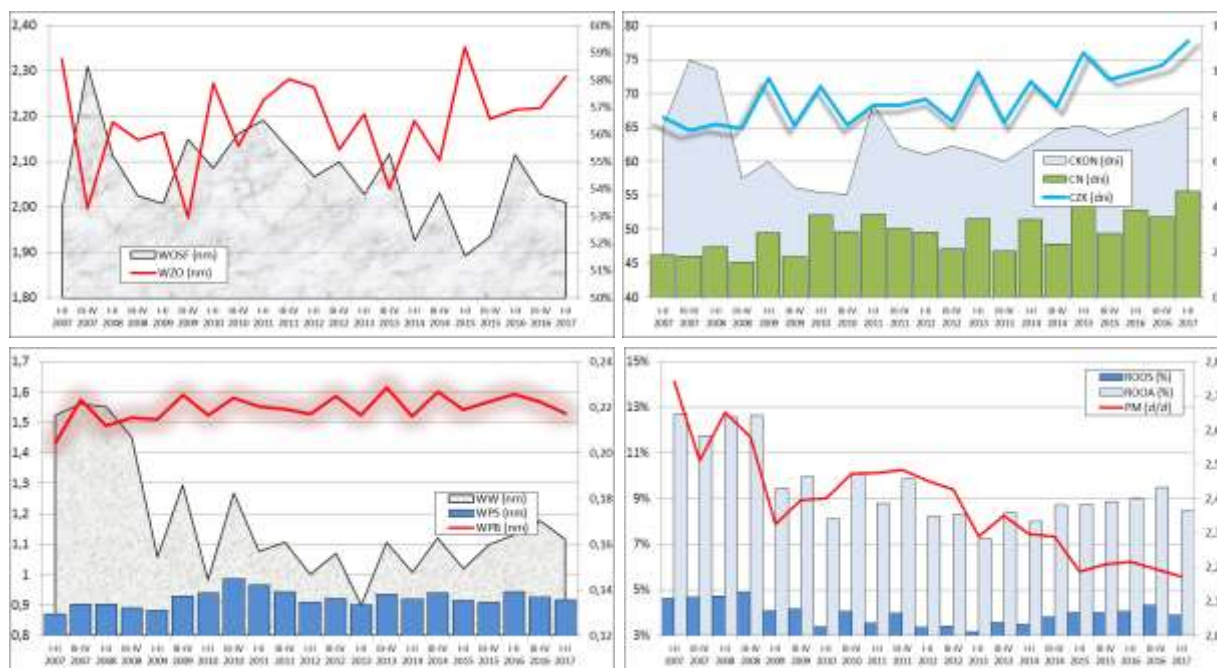
Rysunek A.15 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Z niewielką amplitudą wahań przyrastał majątek ogółem, a majątek trwały wykazał zmniejszenia wartości w ostatnich trzech półroczach, co jest zgodne z odnotowanym zmniejszaniem się nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny wzrost należności oraz zapasów. Ostatnie dwa półrocza wykazały wysoką, nie obserwowaną dotychczas, amplitudę wahań poziomu aktywów bieżących. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych (średnio ponad 5,5-krotnie), które rosły w szybszym tempie. Dynamika kapitału własnego wykazuje sukcesywny przyrosty jego wartości, będąc nieco niższą od dynamiki wzrostu zobowiązań krótkoterminowych.

Rysunek A.16 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

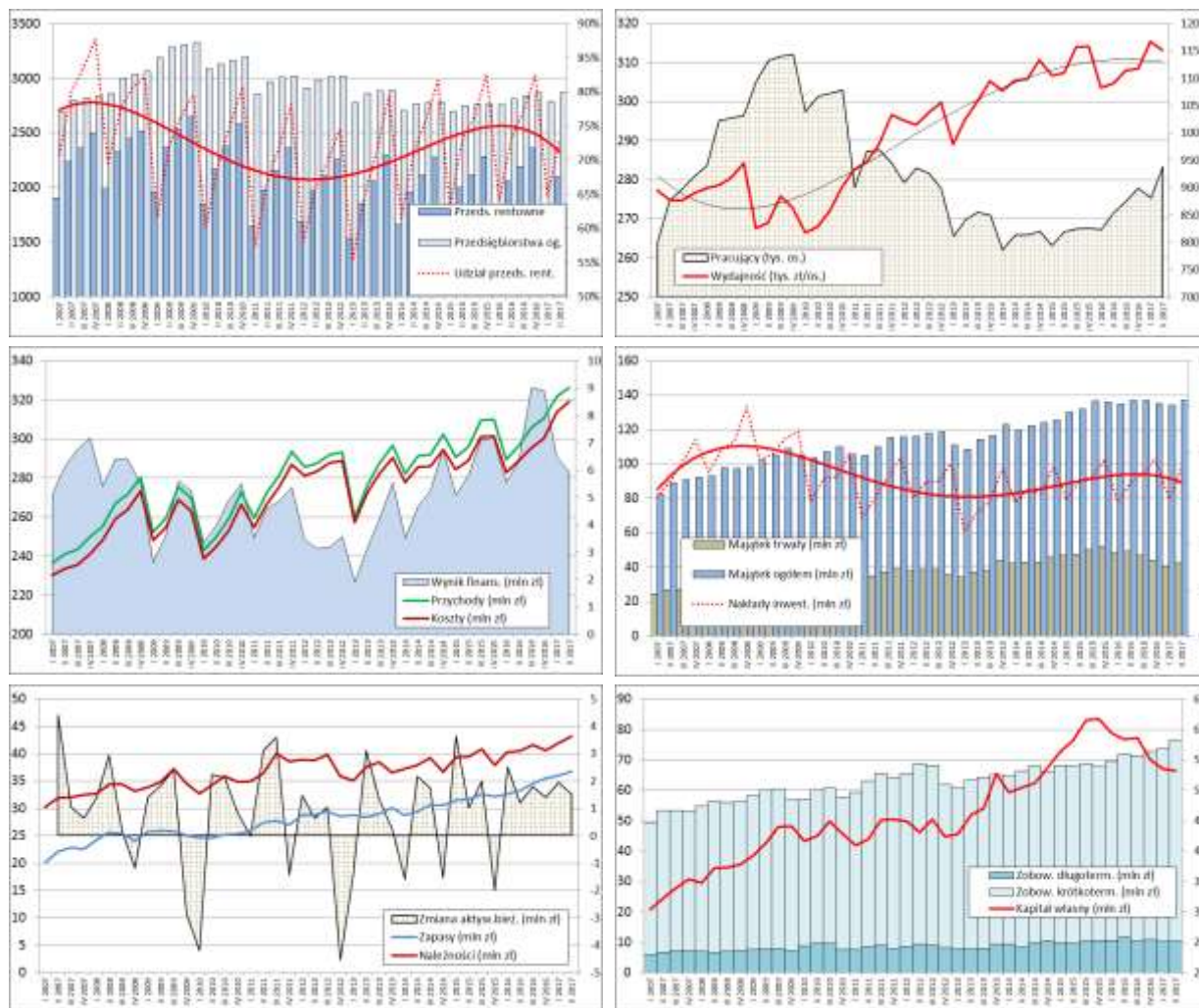
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Miara oceny struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje dość znaczne wahania, jednak zarysowuje pewien wzrost po okresie spadków, przy wzroście zadłużenia ogółem oraz poziomu dźwigni finansowej. Ostatnie okresy wykazały wzrost długości cyklu należności oraz zobowiązań. Długość cyklu kapitału obrotowego netto wykazuje tendencję wzrostową. Płynność bieżąca i szybka pozostają na w miarę stabilnych poziomach, a ostatnie trzy półrocza przyniosły wzrost poziomu wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży powoli wzrastała od 2012 r., podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Ostatnie półrocze przyniosło jednak spadki. Od 2012 r. widoczne jest dość znaczne obniżanie się produktywności majątku (rys. A.16).

Zbiorowość **średnich przedsiębiorstw handlowych** w II kw. 2017 r. tworzyło 2.886 podmiotów, w tym 2.096 było rentownych (73,1%), przy widocznej tendencji do spadku ich udziału przez ostatnie półtora roku. Do 2015 r. wzrostowi wydajności odpowiadał spadek liczby pracujących, a ostatnie półtora roku ujawniło zależność między wzrostem pracujących i wzrostem wydajności. Dynamika przychodów wykazuje stopniowy wzrost (z silnymi wahaniami okresowymi) i jest ona wyższa od dynamiki kosztów, co powodowało wzrosty wyniku finansowego, przy znacznych jego wahaniach (rys. A.17).

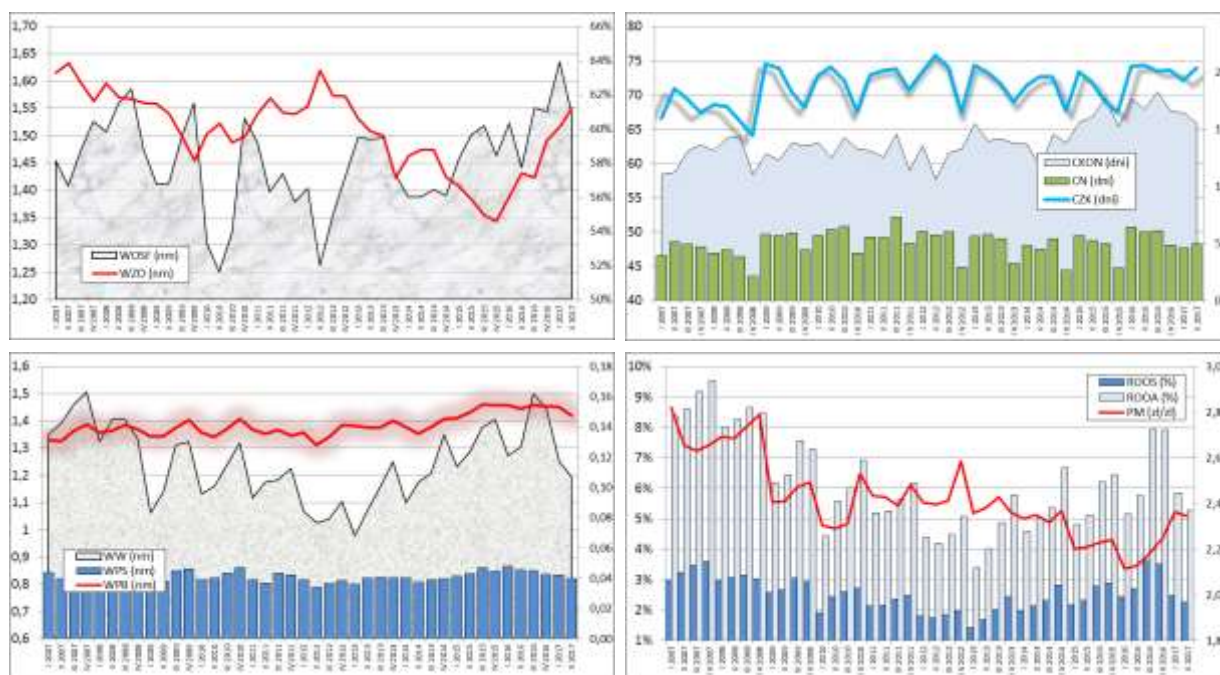
Rysunek A.17 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Dotychczasowe przyrosty majątku trwałego, podobnie jak majątku ogółem, przeszły w ich zmniejszenie w ostatnim okresie, co było spowodowane słabnącą dynamiką nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą szybszy przyrost zapasów niż należności, natomiast charakterystyczna jest dość znaczna amplituda wahań poziomu aktywów bieżących. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych (średnio 5,5-krotnie), które rosły w nieco wyższym tempie. Dynamika kapitału własnego wykazywała do 2015 r. sukcesywne przyrosty jego wartości, natomiast ostatnie półtora roku przyniosło utratę wartości kapitału własnego.

Rysunek A.18 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

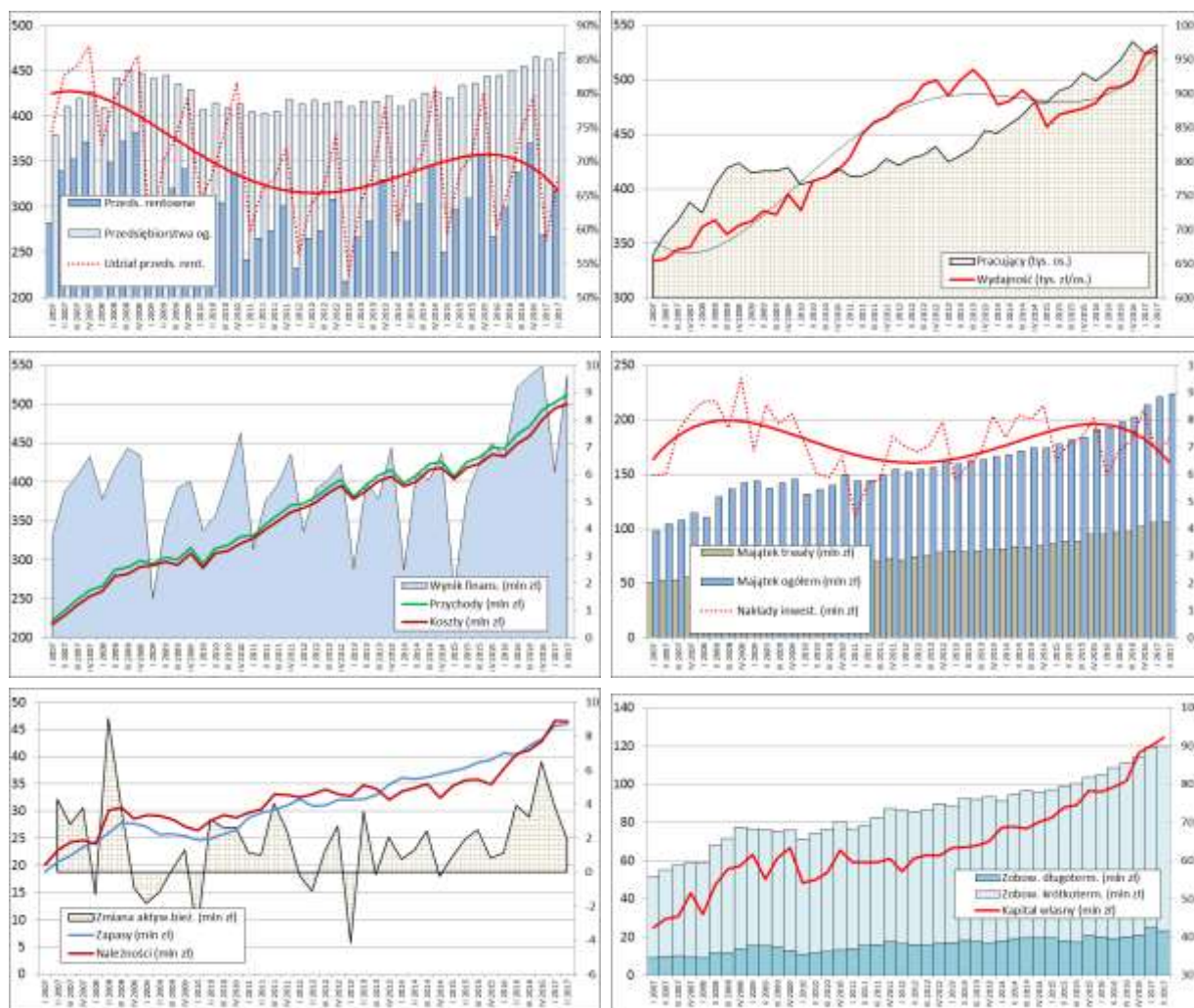
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje silne jej wahania okresowe, przy tendencji wzrostowej, dotyczącej w ostatnim okresie także widocznego silnego wzrostu zadłużenia ogółem oraz osłabienia siły dźwigni finansowej. Długości cyklu należności uległy skróceniu, przy zasadniczo stabilnej długości cyklu zobowiązań. Długość cyklu kapitału obrotowego netto wykazywała w ostatnich trzech latach tendencję do jego wzrostu, a obecnie spadku. Płynność bieżąca pozostawała stabilna, w kierunku jej obniżania się – podobnie płynność szybka. Wzrost wykazywała wypłacalność, osłabiony ostatnimi spadkami. Rentowność operacyjna sprzedaży w ostatnim roku zmalała, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Widoczne jest sukcesywne pogorszenie się produktywności majątku, zahamowane w ostatnim roku, z przejściem do wzrostów (rys. A.18).

Zbiorowość **dużych przedsiębiorstw handlowych** w II kw. 2017 r. tworzyło 470 podmiotów, w tym 318 było rentownych (67,7%), przy widocznej tendencji do spadku ich udziału. Liczba pracujących sukcesywnie wzrastała, przy wzroście wydajności w ostatnich dwóch latach. Dynamika przychodów wykazuje stopniowy wzrost, będąc w ostatnim roku wyższą od dynamiki kosztów, powodując nie tylko znaczne wahania wyniku finansowego, ale i jego wzrost (rys. A.19).

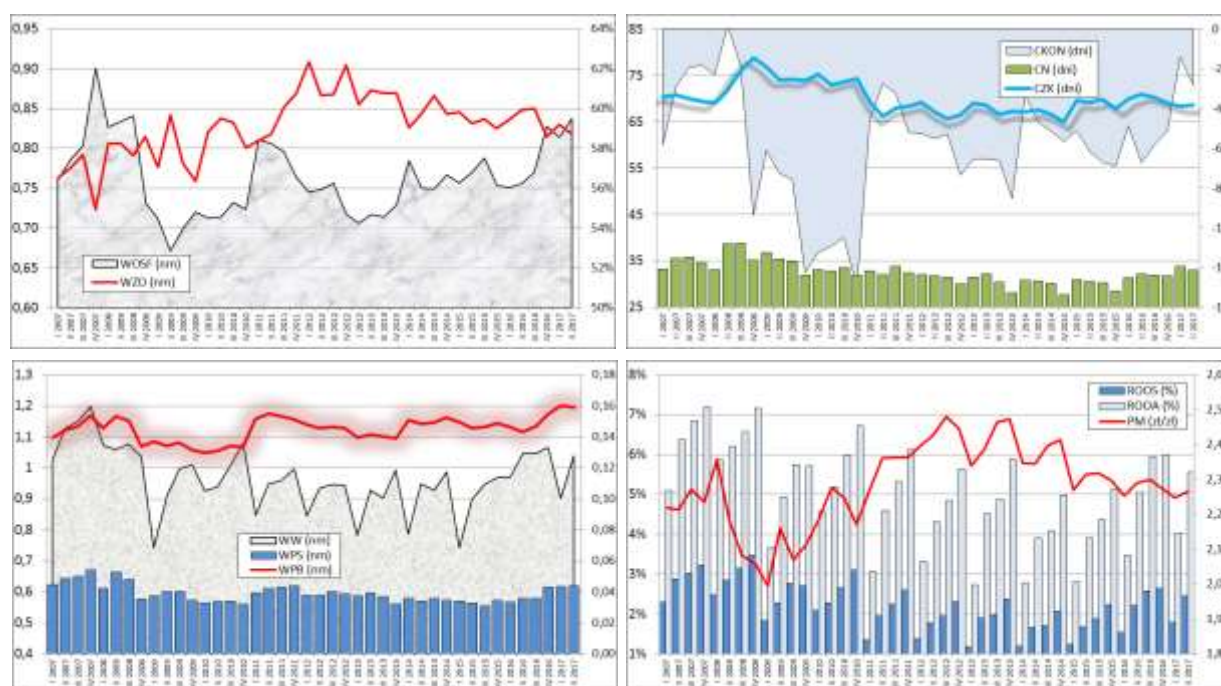
Rysunek A.19 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Majątek trwały, podobnie jak majątek ogółem, charakteryzowało stopniowe ich zwiększanie, natomiast w przeciągu ostatniego półtora roku zmalał wolumen nakładów inwestycyjnych – przełamanie tendencji wzrostowej. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny przyrost zapasów oraz szybszy przyrost należności, natomiast w ostatnim półtora roku wzrósł w sposób widoczny poziom aktywów bieżących. Zobowiązania krótkoterminowe są zdecydowanie wyższe od zobowiązań długoterminowych (średnio 4,4-krotnie), które rosły w podobnym tempie. Dynamika kapitału własnego wykazuje w ostatnim roku dość znaczny przyrost jego wartości.

Rysunek A.20 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

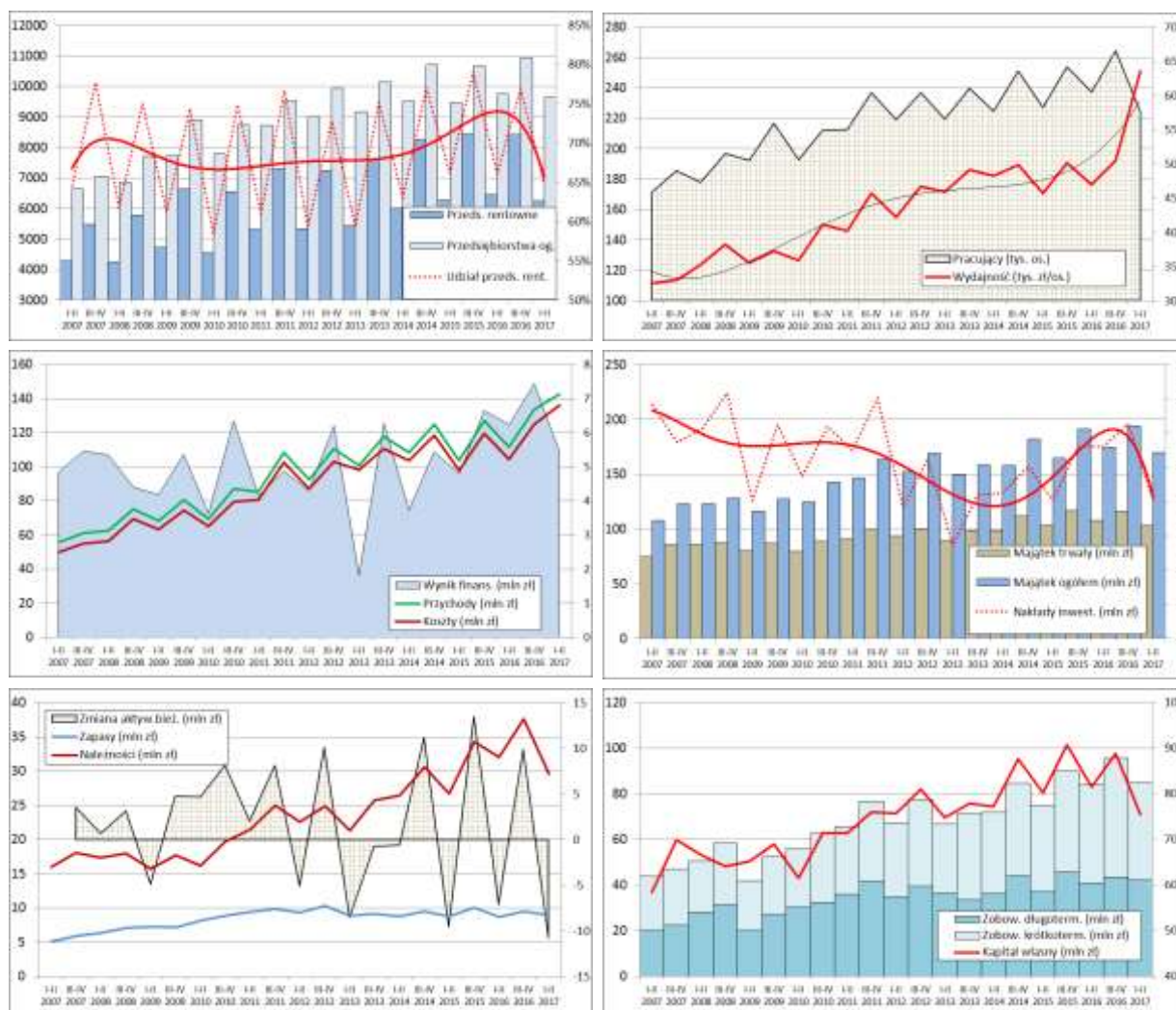
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje wahania okresowe, przy niewielkiej tendencji wzrostowej, widocznym w ostatnich trzech latach obniżaniu zadłużenia ogółem oraz niewielkim wzroście dźwigni finansowej. Długości cyklu należności pozostały w ostatnim roku stabilne, podobnie jak długości cyklu zobowiązań. Długość cyklu kapitału obrotowego netto wykazuje w ostatnim okresie wzrost (wartości ujemne). Płynność bieżąca pozostawała stabilna w dłuższej perspektywie, podobnie jak płynność szybka (wzrosty w ostatnich trzech kwartałach). Wypłacalność po okresie wzrostu ustabilizowała się. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje silne wahania okresowe, podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Od 2013 r. widoczne jest odwrócenie tendencji zmian w zakresie produktywności majątku – maleje cyrkulacja kapitału (rys. A.20).

Zbiorowość **małych przedsiębiorstw usługowych** w I p. 2017 r. tworzyło 9.640 podmiotów, w tym 6.254 były rentowne (64,9%), a tendencja do znacznego spadku ich udziału jest widoczna w ostatnich dwóch półroczach. Od 2007 r. postępował zarówno wzrost wydajności pracy (intensywny w ostatnim półroczu), jak i wzrost liczby pracujących (wahania okresowe). Dynamika przychodów wykazuje sukcesywny wzrost i jest ona wyższa od dynamiki wzrostu kosztów, co powodowało stopniowe wzrosty wyniku finansowego (rys. A.21).

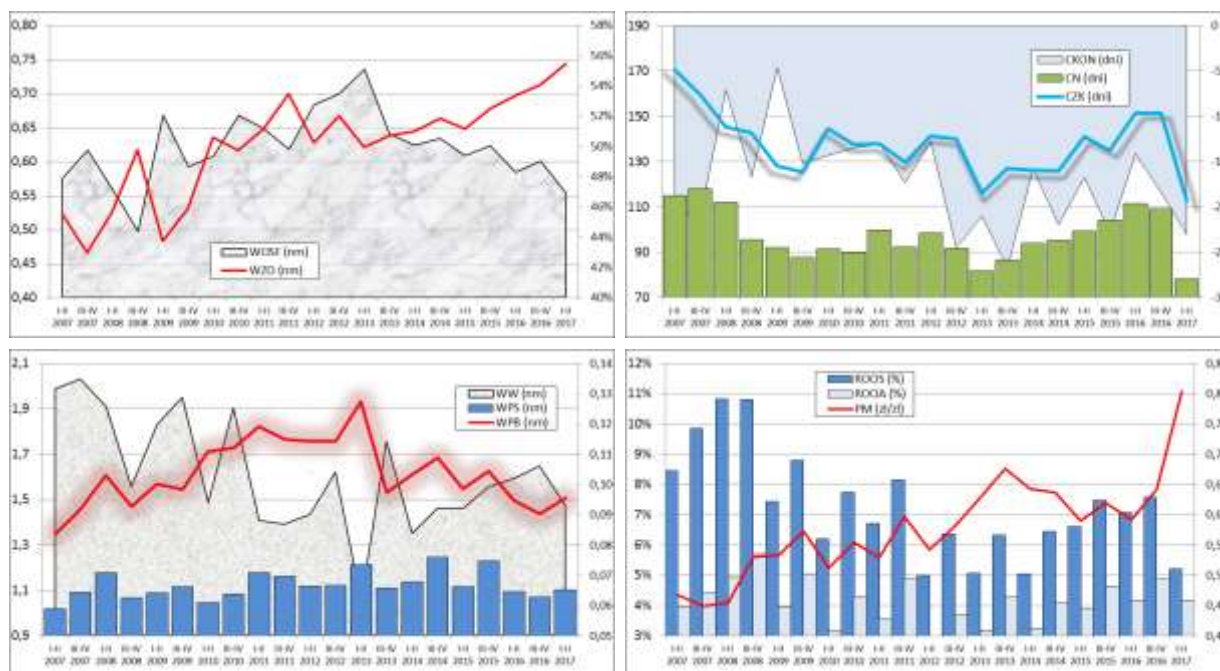
Rysunek A.21 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Z niewielką amplitudą wahań przyrastał majątek trwały, podobnie jak majątek ogółem, jednak ostatnie półrocze to spadek ich wartości, co związane jest z ograniczeniem nakładów inwestycyjnych. Wzrost przychodów pociąga za sobą od 2013 r. dość intensywny wzrost należności, przy stabilnych poziomach zapasów. Ostatni okres charakteryzuje wzrost obserwowanej amplitudy wahań poziomu aktywów bieżących. Zobowiązania krótkoterminowe są wyższe od zobowiązań długoterminowych (średnio ponad 1,2-krotnie), które w ostatnim okresie wykazały osłabienie dynamiki wzrostu. Dynamika kapitału własnego wykazywała sukcesywne przyrosty jego wartości (spadek w ostatnim półroczu), będąc niższą od dynamiki wzrostu zobowiązań krótkoterminowych.

Rysunek A.22 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)

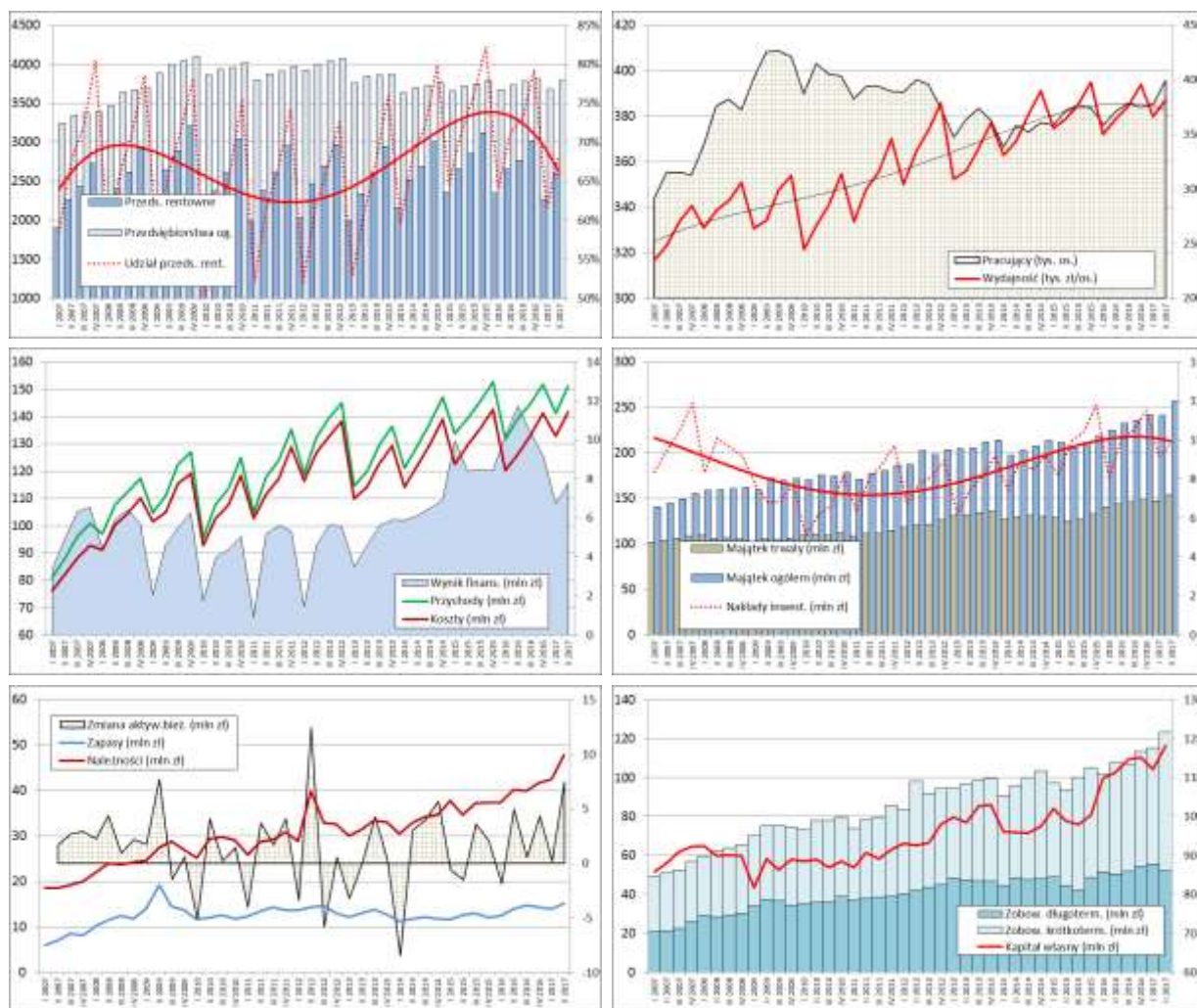
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Miara oceny struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje od 2014 r. spadki swojej wartości, przy wzroście zadłużenia ogółem oraz poziomu dźwigni finansowej. Ostatni okres to wzrost długości cyklu należności oraz podążający za nim wzrost cyklu zobowiązań (wyjątkiem są spadki w ostatnim półroczu). Długość cyklu kapitału obrotowego netto ulegała w ostatnim okresie wahaniom, w kierunku jej wzrostu (wartości ujemne). Płynność bieżąca dość znacząco zmalała w ostatnich dwóch latach, a w tym kierunku podążyła także płynność szybka – wzrósł natomiast poziom wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży wykazuje wzrost od 2013 r., podobnie jak rentowność operacyjna aktywów, z ostatnią obserwacją wykazując spadki. Przyniosła ona również wysoki odczyt miary produktywności (rys. A.22).

Zbiorowość **średnich przedsiębiorstw usługowych** w I kw. 2017 r. tworzyły 3.792 podmioty, w tym 2.591 było rentownych (68,3%), przy widocznej w ostatnim okresie tendencji do spadku ich udziału. Wzrost wydajności pracy przebiegał sukcesywnie, przy trwającym od 2014 r. niewielkim wzroście liczby pracujących. Dynamika przychodów wykazuje stopniowy wzrost i była wyższa od dynamiki wzrostu kosztów, co powodowało znaczne wzrosty wyniku finansowego, osłabione w ostatnich trzech kwartałach (rys. A.23).

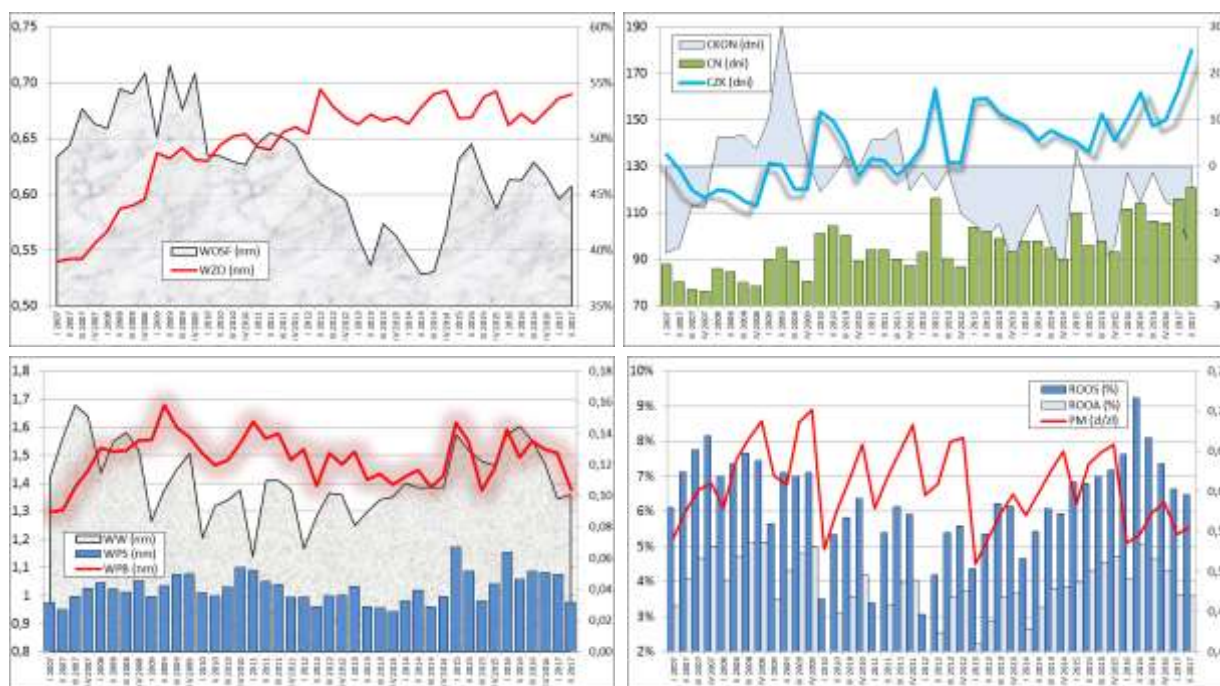
Rysunek A.23 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Majątek trwały, podobnie jak majątek ogółem, charakteryzowało stopniowe zwiększanie ich wartości, z dynamiką wzrostu nakładów inwestycyjnych, spowolnioną w ostatnim roku. Wzrost przychodów pociąga za sobą szybki przyrost należności, przy w miarę stabilnym poziomie zapasów. Poziom aktywów bieżących wykazuje wahania okresowe, bez zarysowania tendencji zmian. Zobowiązania krótkoterminowe są tylko nieco wyższe od zobowiązań długoterminowych, które rosły w ostatnich trzech latach w tempie wolniejszym niż krótkoterminowe. Dynamika kapitału własnego wykazała po 2015 r. intensywny wzrost.

Rysunek A.24 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

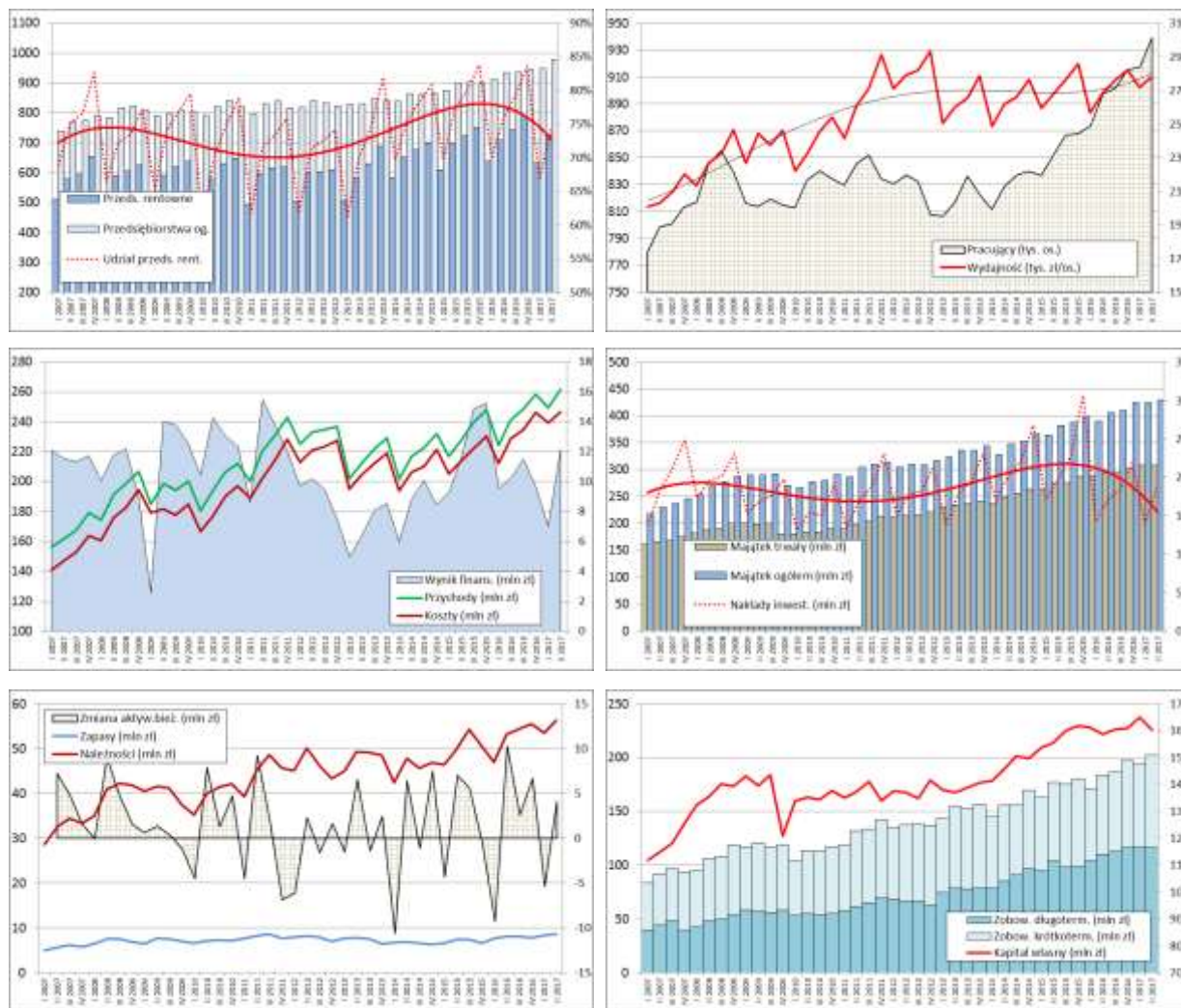
Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje wahania okresowe i stabilizację po 2014 r. Zadłużenie ogółem wykazuje przy tym długoterminowy, stabilny poziom, przy wzroście poziomu dźwigni finansowej. Długości cyklu należności w ostatnim roku wzrosły, podobnie jak zobowiązań, intensywnie w ostatnich dwóch kwartałach. Długość cyklu kapitału obrotowego netto wykazując niewielkie wahania okresowe, zmierzła ku jego zwiększeniu (wartości ujemne). Płynność bieżącą charakteryzował w ostatnim okresie spadek, podobnie jak w przypadku płynności szybkiej. W dłuższej perspektywie odnotowano wzrost poziomu wypłacalności, jednak z przejściem do spadków w ostatnich kwartałach. Rentowność operacyjna sprzedaży istotnie wzrastała do początku 2016 r., jednak ostatnie kwartały przyniosły jej spadek. Podobna charakterystyka dotyczy rentowności operacyjnej aktywów. Ostatnie kwartały przyniosły ponadto pogorszenie produktywności majątku – zmalała cyrkulacja kapitału (rys. A.24).

Zbiorowość **dużych przedsiębiorstw usługowych** w II kw. 2017 r. tworzyły 978 podmiotów, w tym 728 były rentownych (74,4%), przy widocznej tendencji do spadku ich udziału, w ostatnim okresie. Wydajność pracy jest relatywnie stabilna od 2012 r., natomiast od 2014 r. nastąpił silny wzrost liczby pracujących. Dynamika przychodów i kosztów wykazuje umiarkowany wzrost od 2013 r. Wyprowadzenie tempa kosztów przez przychody przyniosło widoczne rezultaty pod koniec 2015 r., natomiast kolejne kwartały osłabiły intensywność tworzenia wyniku finansowego (rys. A.25).

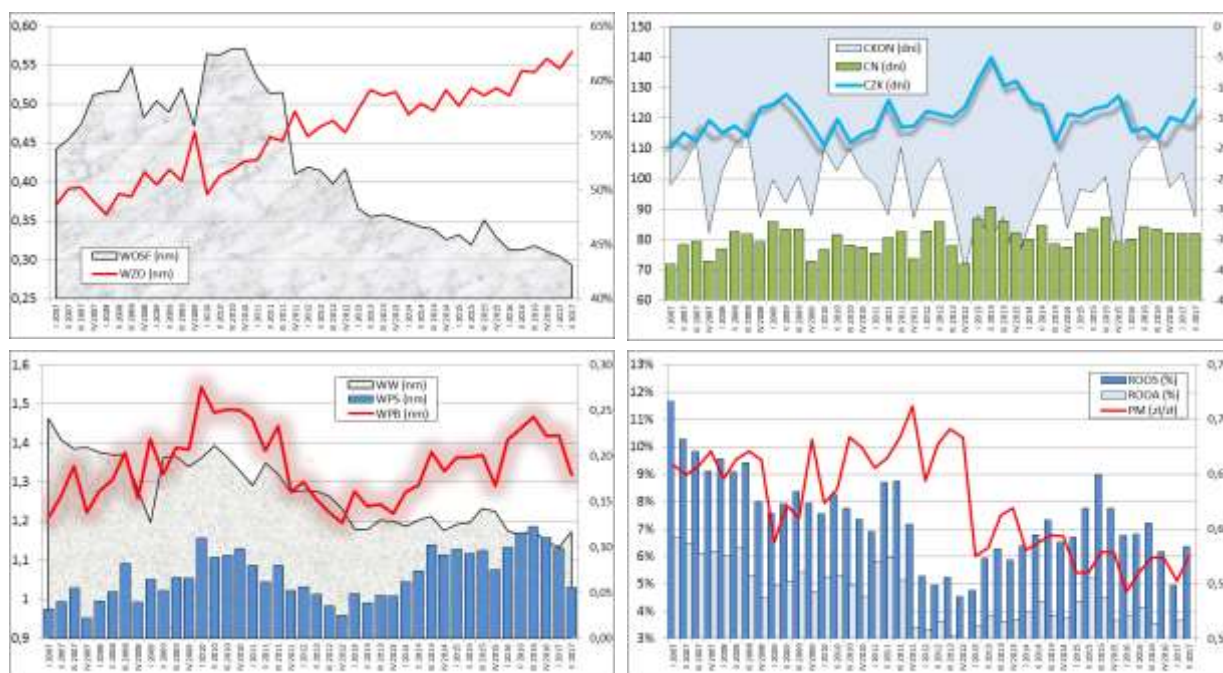
Rysunek A.25 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Wzrost majątku trwałego, podobnie jak majątku ogółem, był dość równomierny (osłabiony w ostatnim kwartale), przy jednoczesnym spadku nakładów inwestycyjnych w ostatnich sześciu kwartałach. Wzrost przychodów pociąga za sobą w miarę równomierny przyrost należności, przy w miarę stabilnym poziomie zapasów. Poziom aktywów bieżących wykazuje wahania okresowe, bez zarysowania tendencji zmian. Zobowiązania długoterminowe są wyższe od zobowiązań krótkoterminowych (średnio 1,4-krotnie), które rosły w ostatnich trzech kwartałach wolniej niż zobowiązania krótkoterminowe. Dynamika kapitału własnego wykazuje w miarę stabilne przyrosty, z niewielkim zmniejszeniem intensywności w ostatnich trzech kwartałach.

Rysunek A.26 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)

Uwagi: WOSF – wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej (struktury majątkowo-kapitałowej); WZO – wskaźnik zadłużenia ogółem; CKON – cykl kapitału obrotowego netto; CN – cykl należności; CZK – cykl zobowiązań krótkoterminowych; WPB – wskaźnik płynności bieżącej; WPS – wskaźnik płynności podwyższonej; WW – wskaźnik wypłacalności; ROOS – rentowność operacyjna sprzedaży; ROOA – rentowność operacyjna aktywów; PM – produktywność majątku (prędkość krążenia kapitału).

Źródło: opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface.

Ogólna sytuacja finansowa oceniana miarą struktury majątkowo-kapitałowej wykazuje zdecydowane pogorszenie sytuacji trwające od 2011 r., przy stopniowym i znacznym wzroście zadłużenia ogółem oraz wzroście poziomu dźwigni finansowej. Długość cyklu należności pomimo wahań okresowych pozostawała w ostatnich dwóch latach na stabilnym poziomie, natomiast skróceniu uległ cykl zobowiązań krótkoterminowych. Długość cyklu kapitału obrotowego netto wykazując dość znaczne wahania okresowe, zmierzała ku zwiększeniu (wartości ujemne). Płynność bieżąca, jak i szybka charakteryzowały się uprzednio wzrostem, jednak ostatnie cztery kwartały przyniosły ich obniżanie się. Długoterminowo zanotowano sukcesywne obniżanie poziomu wypłacalności. Rentowność operacyjna sprzedaży istotnie, po wzrostach do 2015 r., obniżyła się – podobnie jak rentowność operacyjna aktywów. Ostatnie trzy lata przyniosły także pogorszenie produktywności majątku, z niewielką stabilizacją w ostatnich czterech kwartałach (rys. A.26).

B.1 CEL I PRZEDMIOT BADAŃ W ZAKRESIE SWO W OBSZARZE MIKROEKONOMICZNYM

Podjęte zamierzenie określane jako *System Wczesnego Ostrzegania (SWO)* jest podstawą prowadzenia badań z wykorzystaniem opracowanej metody i narzędzi monitorowania gospodarki w komponencie mikroekonomicznym. Ich efektem jest niniejszy raport w zakresie oceny zmian stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością.

Prowadzone badania kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw (komponent mikroekonomiczny) posiadają zdefiniowany podstawowy cel projektowy, którym jest ujawnianie symptomów pogarszającej się sytuacji ekonomiczno-finansowej podmiotów, wraz ze wskazaniem wielkości i obszarów zagrożenia upadłością.

Na potrzeby identyfikacji stanu przedsiębiorstw zostały przeprowadzone badania projektowe w zakresie wyboru podstawowego modelu predykcyjnego, ukazującego związek między wielowymiarowym stanem wskaźników opisujących kondycję ekonomiczno-finansową przedsiębiorstw a ich stopniem zagrożenia upadłością.

Dla właściwej interpretacji i oceny wyników prowadzonej analizy w komponencie mikroekonomicznym zasadnicze znaczenie posiada charakter *Systemu Wczesnego Ostrzegania (SWO)*. Podstawowe jego cechy i funkcje są następujące:

- zadaniem SWO jest ujawnienie pogarszającej się sytuacji przedsiębiorstw, a w szczególności – wychwycenie elementów wskazujących na zagrożenie upadłością,
- służy on do rozróżniania przedsiębiorstw o słabej/złej (zagrożenie upadłością) oraz zadowalającej kondycji,
- ujawnienie zagrożeń jest realizowane w ramach danego cyklu badawczego z założonym jednookresowym wyprzedzeniem,
- przyjęta definicja przedsiębiorstwa zagrożonego upadłością jest wyznaczona czynnikami ekonomiki jego funkcjonowania, zawierając w sobie węższe ujęcie prawne,
- SWO nie jest systemem prognozującym upadłość, a zidentyfikowane sygnały ostrzegawcze mogą być odczytywane jako składowa prognozy ostrzegawczej.

Dla realizacji szczegółowych zadań wynikających z przyjętego celu prowadzone jest określone wnioskowanie w ramach przyjętych ścieżek badawczych, zawierające zbiory metod i narzędzi stosowanych w ramach uporządkowanych etapów postępowania badawczego, tj. w zakresie:

- analizy zmian zbiorowości przedsiębiorstw i ich potencjału ekonomicznego,
- analizy wszczętych postępowań upadłościowych podmiotów gospodarczych,
- wieloprzekrojowej analizy zmian kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw,
- analizy stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością według ich klas (wielkość), grup (rodzaj działalności), działów PKD oraz zróżnicowania regionalnego,
- prognozowania zmian stopnia zagrożenia upadłością.

Efektom prowadzonego wielowątkowego wnioskowania na odpowiednich jego etapach jest kwantyfikacja, analiza i ocena stopnia zagrożenia upadłością – wielkości i obszarów jego występowania.

Dla potrzeb oceny stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością wykorzystane zostały – zbudowane dla indywidualnych potrzeb prowadzonych badań – modele regresji logistycznej (MW). Dzięki nim możliwe jest określenie wpływu kluczowych wskaźników kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa (zmiennie objaśniające) na prawdopodobieństwo jego upadłości. W wyniku zastosowania oszacowanych modeli regresji logistycznej uzyskuje się indywidualne dla każdego przedsiębiorstwa objętego badaniem, ustalone w warunkach bieżącego okresu badawczego (zgodnego z okresem danego raportu badawczego) i bieżącego stanu kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, wartości prawdopodobieństw wystąpienia stanu upadłości przedsiębiorstw w perspektywie jednego roku. Agregacja indywidualnych prawdopodobieństw jest podstawą wyznaczenia wartości odsetka upadłości przedsiębiorstw, skalowanego względem liczby sądowych postępowań upadłościowych.

Dla oceny stopnia zagrożenia upadłością, na poziomie ogółem, rodzajów działalności oraz sekcji PKD, przyjęto trzy jego stopnie¹⁸:

- od 0 do 160 – poziom niski (akceptowalny),
- powyżej 160 do 200 – poziom ostrzegawczy,
- powyżej 200 – poziom wysoki.

Stosowane miary w postaci stopnia zagrożenia upadłością (MW), odsetka upadłości (OU) i branżowego barometru upadłości (BBU) są sprowadzone do wspólnej podstawy koncepcyjnej i skali wartości, będąc właściwymi dla analizy zjawiska upadłości *sensu stricto*. Prezentacja wartości miary stopnia zagrożenia upadłością (MW) oraz odsetka upadłości (OU) dokonywana jest z zastosowaniem przeliczenia na 10.000 przedsiębiorstw (skala ilorazowa).

Stosowanymi w prowadzonej analizie kryteriami klasyfikacyjnymi przedsiębiorstw są: rodzaj działalności (przedsiębiorstwa produkcyjne, handlowe i usługowe) oraz wielkość przedsiębiorstw (małe, średnie i duże). Natomiast w ramach prowadzonych ścieżek badawczych, na ich odpowiednich etapach, wyróżnione zostały dodatkowe struktury, tj. według: układu przedmiotowego (sekcji i działów PKD).

Prowadzone badania z wykorzystaniem opracowanej metody i narzędzi monitorowania gospodarki w komponencie mikroekonomicznym, przynoszące jako efekt ocenę zmian stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością, zawartą w niniejszym raporcie, są umiejscowione w określonych ramach czasowych. Przyjętą periodyzacją badań i prezentacji ich wyników jest cykl kwartalny, rozpoczynający się od pierwszego kwartału 2007 r., a kończący się wraz z ostatnim kwartałem ujętym w danym Raporcie. Raportowanie wyników badań jest prowadzone przez okres dziewięciu kwartałów, począwszy od czwartego kwartału 2016 r.

Wypracowana w toku prac badawczych oraz konsultacji struktura Raportu zorientowana jest wokół głównej osi, którą stanowi analiza i ocena zjawiska zagrożenia upadłością przedsię-

¹⁸ Wartości graniczne przedziałów wyznaczono arbitralnie na podstawie analizy wielkości i rozkładów stopnia zagrożenia upadłością dla okresu wystąpienia punktów zwrotnych oraz wartości szczytowych (I p. 2007 r. – II p. 2012 r.).

biorstw w ujęciu retrospektywnym oraz zasadniczym – prospektywnym (rozdział II.1). Poprzez ją charakterystyka przebiegu, kierunku i intensywności procesu upadłości przedsiębiorstw, ujętego w formalne ramy postępowania upadłościowego (rozdział II.2). W przypadku analizy prospektywnej dokonano oceny stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością, przy przyjęciu zróżnicowanych kryteriów klasyfikacyjnych (według grup i klas przedsiębiorstw) oraz stopni agregacji (zróżnicowanie branżowe według sekcji PKD). Ostatnia część prowadzonego wnioskowania dotyczy prognozowania zmian stopnia zagrożenia upadłością, jako wzmocnienie i pogłębienie analizy z zastosowaniem modeli predykcji upadłości. Raport – dla celów podbudowy podstawowej osi badawczej – zawiera szczegółowo opracowane załączniki w postaci analizy zmian liczby i potencjału ekonomicznego przedsiębiorstw oraz charakterystykę efektywności i sprawności funkcjonowania przedsiębiorstw, z wykorzystaniem analizy wskaźnikowej (załącznik A). Następnie zaprezentowano podstawowe cechy konstrukcyjne i zakres interpretacji wyników z wykorzystania narzędzi badawczych w postaci estymowanych modeli regresji logistycznej dla celów predykcji stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością (załącznik B). Raport w części końcowej posiada właściwe spisy tabel, rysunków i map oraz słownik użytych terminów.

Zasilenie w informacje procesu analitycznego jest zróżnicowane, w zależności od realizowanych ścieżek badawczych i etapów prowadzonych badań. W tym względzie dominujące znaczenie ma wykorzystanie informacji z systemu statystyki publicznej (GUS w Warszawie). Ponadto zostały wykorzystane bazy o dostępie publicznym (w tym z Monitora Sądowego i Gospodarczego), jako uzupełniające informacje dotyczące sytuacji przedsiębiorstw w różnych przekrojach klasyfikacyjnych, w tym także bazy komercyjne odpowiednio przetworzone, podporządkowane organizacji prowadzonych analiz.

Ze względu na charakter opracowania, wielość odwołań związanych z zakresem przedmiotowym, podmiotowym i czasowym badań oraz wykorzystanie zbioru informacyjnego o powtarzającej się strukturze źródłowej, przy każdym zestawieniu analitycznym będącym opracowaniem własnym materiału źródłowego umieszczono uniwersalną, ogólną adnotację: „opracowanie własne na podstawie baz danych GUS w Warszawie, Pont Info w Warszawie i Coface”. Jako podstawowy zbiór informacyjny Raportu wskazać należy:

- zapotrzebowane dla celów badań indywidualne bazy danych, opracowane i przetwarzane z zachowaniem zasad tajemnicy statystycznej (wykorzystanie modeli predykcyjnych oraz ocena stopnia zagrożenia upadłością) – GUS Warszawa,
- Rocznik statystyczny Rzeczypospolitej, Rocznik statystyczny województw, Rocznik statystyczny przemysłu – GUS Warszawa,
- Nakłady i wyniki przemysłu, Środki trwałe w gospodarce narodowej, Wyniki finansowe podmiotów gospodarczych, Działalność przedsiębiorstw niefinansowych, Zmiany strukturalne grup podmiotów gospodarki narodowej – GUS Warszawa,
- Monitor Polski B, Pont Info Gospodarka SŚiDP – Pont Info Ltd. Warszawa,
- Monitor Sądowy i Gospodarczy – Ministerstwo Sprawiedliwości, Ogólnopolski Informator Upadłościowy – Coface Poland Warszawa.

Powyższe uwarunkowania prowadzonego procesu badawczego wskazują, że wyniki wnioskowania i formułowane oceny należy uznać za szacunkowe, mieszczące się jednak w dopuszczalnych przedziałach odchyleń. Jako szczegółowe cechy tak przeprowadzonego badania należy wskazać:

- okres analizy: I kw. 2007 r./I p. 2017 r. – II kw. 2017 r./I p. 2017 r.,
- periodyzacja: kwartalna (przedsiębiorstwa o liczbie pracujących od 50 osób) oraz półroczna (przedsiębiorstwa o liczbie pracujących 10 – 49 osób),
- zakres podmiotowy: sektor przedsiębiorstw niefinansowych – badanie pełne (podmioty, które złożyły sprawozdanie, liczba pracujących od 10 osób),
- podstawowe struktury analityczne: rodzaj działalności, wielkość przedsiębiorstwa,
- dodatkowe struktury analityczne: układ przedmiotowy (sekcje i działy PKD) oraz formy prawno-organizacyjne,
- ścieżki i obszary badawcze:
 - zmiany strukturalne, potencjał ekonomiczny, wyniki finansowe oraz sprawność i efektywność działania – przedsiębiorstwa niefinansowe, wielkości zagregowane,
 - sądowe postępowania upadłościowe podmiotów gospodarczych, przy przyjęciu definicji prawnej procesu upadłości, z wyłączeniem zmian aktywności – ogół podmiotów gospodarczych, badanie pełne, wielkości przetworzone, pierwotne i indywidualne,
 - analiza zmian stopnia zagrożenia przedsiębiorstw upadłością, wraz z prognozowaniem, przedsiębiorstwa niefinansowe, badanie pełne, indywidualne bazy danych, opracowane i przetwarzane z zachowaniem zasad tajemnicy statystycznej.

Oszacowanie stopnia zagrożenia upadłością zostało przeprowadzone dla okresu II kw. 2017 r./I p. 2017 r. (bieżący okres analizy), ze wskazaniem kierunków zmian mających miejsce od I kw./I p. 2007 r. Okres prognozowania objął III kw./II p. 2017 r. – II kw. /I p. 2018 r. Przyjętymi kryteriami analizy jest rodzaj prowadzonej działalności: przedsiębiorstwa produkcyjne, handlowe i usługowe oraz wiodące sekcje PKD: górnictwo i wydobywanie, przetwórstwo przemysłowe, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię el., gaz itd., budownictwo, transport i gospodarka magazynowa, informacja i komunikacja. Drugim kryterium jest klasa wielkości przedsiębiorstw (małe, średnie i duże). Oszacowania stopnia zagrożenia upadłością dokonano z wykorzystaniem modeli regresji logistycznej (MW) specyficznych, dopasowanych do rodzaju działalności prowadzonej przez przedsiębiorstwa.

Podlegające analizie wyniki oszacowania stopnia zagrożenia upadłością, zostały obliczone na wielkościach indywidualnych dla zbioru przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących od 10 osób (43.387 podmiotów ogółem w I p. 2017 r., w tym 26.980 małych, 13.101 średnich i 3.306 dużych)¹⁹.

¹⁹ Badanie dotyczy przedsiębiorstw, które złożyły obowiązkowe sprawozdanie statystyczne F-01/-01 i F-02 i SP.

B.2 ESTYMACJA MODELI PREDYKCYJNYCH I PROGNOZOWANIE STOPNIA ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

W opracowaniu wykorzystane zostały estymowane dla potrzeb badań modele przewidywania stopnia zagrożenia przedsiębiorstwa upadłością, omówione szerzej w poprzednim cyklu badań (www.isr.parp.gov.pl/monitoring-zmiany-gospodarczej/raporty-z-badan), stąd w tym miejscu przedstawiono kluczowe treści dotyczące ich kompozycji i prowadzonego wnioskowania.

Przyporządkowanie rodzajowe:

Działalność produkcyjna

Zakres działań: PKD 5 – PKD 39

05 WYDOBYWANIE WĘGLA KAMIENNEGO I WĘGLA BRUNATNEGO (LIGNITU)
06 GÓRNICTWO ROPY NAFTOWEJ I GAZU ZIEMNEGO
07 GÓRNICTWO RUD METALI
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE
09 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH
11 PRODUKCJA NAPOJÓW
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNICH
14 PRODUKCJA ODZIEŻY
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPLATANIA
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW FARMACEUTYCZNYCH
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH
24 PRODUKCJA METALI
25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO
31 PRODUKCJA MEBLI
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW
39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI

Wzór obliczeniowy modelu dla działalności produkcyjnej:

$$MW_P = \frac{1}{1 + e^{-(-5,85 + (-1,231 \cdot x_1 - 0,492 \cdot x_3 - 1,947 \cdot x_6 + 0,62 \cdot x_9 + 0,004 \cdot x_{13}))}} \cdot 10\,000$$

Działalność handlowa

Zakres działów: PKD 45 – PKD 47

45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH
46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI
47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI

Wzór obliczeniowy modelu dla działalności usługowej:

$$MW_H = \frac{1}{1 + e^{-(-6,22 + (-0,053 \cdot x_4 - 1,804 \cdot x_6 - 1,17 \cdot x_7 + 0,594 \cdot x_{10} - 0,427 \cdot x_{16}))}} \cdot 10\,000$$

Działalność usługowa

Zakres działów: PKD 41 – PKD 43; PKD 49 – PKD 68; PKD 77 – PKD 82; PKD 94 – PKD 96

41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNOSENIEM BUDYNKÓW
42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ
43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE
49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY
50 TRANSPORT WODNY
51 TRANSPORT LOTNICZY
52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT
53 DZIAŁALNOŚĆ POCZTOWA I KURIERSKA
55 ZAKWATEROWANIE
56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM
58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA
59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH
60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH
61 TELEKOMUNIKACJA
62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA
63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI
64 FINANSOWA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA, Z WYŁĄCZENIEM UBEZPIECZEŃ I FUNDUSZÓW EMERYTALNYCH
65 UBEZPIECZENIA, REASEKURACJA ORAZ FUNDUSZE EMERYTALNE, Z WYŁĄCZENIEM OBOWIĄZKOWEGO UBEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO
66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE
68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI
77 WYNAJEM I DZIERŻAWA
78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM

79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE REZERWACJI I DZIAŁALNOŚCI Z NIĄ ZWIĄZANE
80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA
81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI
82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH
95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO
96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA

Wzór obliczeniowy modelu dla działalności usługowej:

$$MW_U = \frac{1}{1 + e^{-(6,24 + (-0,342 \cdot x_3 + 0,544 \cdot x_9 + 0,004 \cdot x_{13} - 1,44 \cdot x_{14} - 1,088 \cdot x_{15}))}} \cdot 10\ 000$$

Objaśnienia zmiennych modeli:

x1 – wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów (ROOA) – określa zdolność aktywów (kapitału całkowitego) do generowania wyniku operacyjnego bez względu na to, w jaki sposób zostały one sfinansowane (stymulanta).

$$ROOA = \frac{WF_O \cdot b}{A}$$

gdzie:

WF_O – zysk (strata) na działalności operacyjnej,

A – aktywa razem,

b – współczynnik annuity: b=2 dla I półrocza, b=1 dla II półrocza.

x3 – wskaźnik zdolności obsługi zadłużenia (WZOZ) – określa możliwość (stopień) obsługi zadłużenia, tj. w jakiej części może ono być pokryte wynikiem finansowym netto, zyskiem netto i amortyzacją (stymulanta).

$$W_{ZOZ} = \frac{(WF_N + A_M) \cdot b}{K_O}$$

gdzie:

WF_N – zysk (strata) netto,

A_M – amortyzacja,

K_O – zobowiązania i rezerwy na zobowiązania,

b – współczynnik annuity: b=2 dla I półrocza, b=1 dla II półrocza.

x4 – wskaźnik płynności bieżącej (WPB) – określa stopień pokrycia zobowiązań krótkoterminowych przez aktywa obrotowe – zdolność do regulowania zobowiązań krótkoterminowych (nominanta).

$$W_{PB} = \frac{A_O}{Z_{KR}}$$

gdzie:

A_O – aktywa obrotowe,

Z_{KR} – zobowiązania krótkoterminowe.

x6 – wskaźnik rentowności operacyjnej sprzedaży (ROOS) – określa stopę zwrotu ze sprzedaży na poziomie operacyjnym, a więc bez obciążenia podatkowego i bez uwzględniania kosztów kapitału obcego (stymulanta).

$$ROOS = \frac{WF_O}{P_{NS}}$$

gdzie:

WF_O – zysk (strata) z działalności operacyjnej,

P_{NS} – przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów,

b – współczynnik annuity: b=2 dla I półrocza, b=1 dla II półrocza.

x7 – wskaźnik rentowności ze sprzedaży (RSOA) – określa stopę zwrotu z aktywów (kapitału całkowitego) z wykorzystaniem drugiego poziomu marży ze sprzedaży (stymulanta).

$$RSOA = \frac{WF_{ZS} \cdot b}{A}$$

gdzie:

WF_{ZS} – zysk (strata) ze sprzedaży,

A – aktywa razem,

b – współczynnik annuity: b=2 dla I półrocza, b=1 dla II półrocza.

x9 – wskaźnik zadłużenia ogółem (WZO) – określa stopień zadłużenia ogółem, czyli udział kapitału obcego w strukturze finansowania aktywów (kapitału całkowitego) – (destymulanta).

$$W_{ZO} = \frac{K_O}{A}$$

gdzie:

K_O – zobowiązania i rezerwy na zobowiązania,

A – aktywa razem.

x10 – wskaźnik zadłużenia krótkoterminowego (WZKR) – określa udział zadłużenia krótkoterminowego w finansowaniu aktywów (kapitału całkowitego) – (destymulanta).

$$W_{ZKR} = \frac{Z_{KR}}{A}$$

gdzie:

Z_{KR} – zobowiązania krótkoterminowe,

A – aktywa razem.

x13 – wskaźnik cyklu konwersji zobowiązań krótkoterminowych (CZKR) – określa średni okres, jaki upływa od powstania zobowiązania do jego spłaty (długość okresu kredytowania przedsiębiorstwa przez dostawców) – (nominanta).

$$C_{ZKR} = \frac{Z_{KR}}{P_{NS} \cdot b} \cdot L_{DN}$$

gdzie:

Z_{KR} – zobowiązania krótkoterminowe,

P_{NS} – przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów,

L_{DN} – liczba dni równa 360,

b – współczynnik annuity: b=2 dla I półrocza, b=1 dla II półrocza.

x14 – wskaźnik rentowności sprzedaży (ROS) – określa stopę zwrotu netto ze sprzedaży – zdolność sprzedaży do generowania wyniku finansowego netto (stymulanta).

$$ROS = \frac{WF_N}{P_{NS}}$$

gdzie:

WF_N – zysk (strata) netto,

P_{NS} – przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów.

x15 – wskaźnik rentowności aktywów (ROA) – określa ogólną zdolność aktywów (kapitału całkowitego) do generowania wyniku finansowego netto (stymulanta).

$$ROA = \frac{WF_N \cdot b}{A}$$

gdzie:

WF_N – zysk (strata) netto,

A – aktywa razem,

b – współczynnik annuity: $b=2$ dla I półrocza, $b=1$ dla II półrocza.

x16 – wskaźnik rentowności kapitału własnego (ROE) – określa stopę zwrotu z zaangażowanego kapitału własnego (stymulanta).

$$ROE = \frac{WF_N \cdot b}{K_W}$$

gdzie:

WF_N – zysk (strata) netto,

K_W – kapitał (fundusz) własny,

b – współczynnik annuity: $b=2$ dla I półrocza, $b=1$ dla II półrocza.

Dla opracowania modeli stopnia zagrożenia upadłością²⁰ wykorzystano bazy danych przedsiębiorstw GUS w Warszawie z lat 2007–2012. Charakterystyka przeprowadzonych działań analitycznych towarzyszących procesowi badawczemu jest następująca:

- zbiór uczący objął 42.479 przedsiębiorstw aktywnych (nieupadłe, stan średni w okresie) obserwowanych w okresie sześciu lat z cyklicznością półroczną (przedsiębiorstwa małe) i kwartalną (przedsiębiorstwa średnie i duże) oraz 4.975 przedsiębiorstw zidentyfikowanych w tym okresie jako upadłe (cykliczność obserwacji analogiczna), klasyfikowanych w trzech grupach działalności: produkcyjne, handlowe i usługowe (por. tabela B.1.),
- analizy porównawcze objęły łącznie obserwację 641.370 obiektookresów (przedsiębiorstwa obserwowane z zadaną cyklicznością), w tym 396.205 wykorzystanych w estymacji modeli

²⁰ Badania zostały przeprowadzone przez Zespół Analiz Mikroekonomicznych powołany w projekcie systemowym „Instrument Szybkiego Reagowania” PARP w Warszawie, MSAP Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, w składzie: dr hab. prof. UEK Jarosław Kaczmarek, Ekspert wiodący ds. analiz mikroekonomicznych, mgr Kamil Fijorek, Ekspert ds. metody i narzędzi monitorowania, dr inż. Konrad Kolegowicz, Ekspert ds. przetwarzania danych, dr Paweł Krzemiński, Ekspert ds. analiz. Badania przeprowadzono przy współpracy z Departamentem Przedsiębiorstw oraz Departamentem Informacji GUS w Warszawie na przetworzonej do tego celu bazie danych przedsiębiorstw niefinansowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób, które złożyły obowiązkowe sprawozdanie statystyczne (oznaczane jako F–01/–01 oraz F–02 i SP), z zachowaniem obowiązujących wymogów tajemnicy statystycznej (www.isr.parp.gov.pl/monitoring-zmiany-gospodarczej/raporty-z-badań).

i 353.282 stanowiące zbiór uczący modeli, w tym: 130.204 dla rodzaju działalności produkcyjnej, 120.673 dla handlowej oraz 102.405 dla usługowej,

- przeprowadzono eksploracyjną analizę jednowymiarowych rozkładów zmiennych objaśniających (29 mierników kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw) z wykorzystaniem wykresów typu „ramka – wąsy” oraz tabel z wybranymi percentylami rozkładu (osobno dla przedsiębiorstw, które upadły oraz dla tych, które nie upadły),
- przeprowadzono eksploracyjną analizę korelacji (współzależności) mierników kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, w podziale na grupy przedsiębiorstw (produkcyjne, handlowe, usługowe),
- rozważono szerokie spektrum technik predykcyjnych wiążących wielowymiarowy stan wskaźników kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa oraz stopień zagrożenia upadłością, m.in. modelowanie dyskryminacyjne, sieci neuronowe, modele SVM, model regresji logistycznej,
- zastosowanym finalnie modelem jest model regresji logistycznej (z wyprzedzeniem jedno-okresowym oceny stopnia zagrożenia upadłością), w którym oceny parametrów znajdowano za pomocą metody największej wiarygodności,
- dla określenia zbioru zmiennych objaśniających wykorzystano krokowe metody doboru zmiennych oraz metodę najlepszego podzbioru. Za kryterium oceny dopasowania modelu regresji logistycznej do danych przyjęto miarę AIC (*Akaike Information Criterion*),
- rezultatem przeprowadzonych prac analitycznych są estymowane modele stopnia zagrożenia finansowego kontynuacji działalności i upadłości dla przedsiębiorstw produkcyjnych, handlowych i usługowych,
- zdolności predykcyjne modeli regresji logistycznej zostały zmierzone za pomocą odsetka poprawnych klasyfikacji, *czułości* oraz *specyficzności*. Dodatkowo, jakość modeli zmierzono za pomocą pola pod krzywą *ROC* (*AUC – Area Under Curve*),
- AUC wyniosło 0,914 dla przedsiębiorstw produkcyjnych, 0,796 dla handlowych oraz 0,893 dla usługowych, co określa estymowane modele jako bardzo dobre i dobre, a ich wysoką jakość predykcyjną podnosi nieporównywalna z innymi modelami (z reguły kilkadziesiąt przedsiębiorstw) rozległość i wieloprzekrojowość badań oraz rozmiary zbioru uczącego.

Przyjęte definicje uznają przedsiębiorstwo za upadłe, jeżeli bez zewnętrznej pomocy nie jest w stanie samo kontynuować działalności – skutkuje to wycofaniem się przedsiębiorstwa z aktywności gospodarczej – upadłość ekonomiczna (upadłość *sensu largo*). W podejściu ekonomicznym mieści się ujęcie prawne upadłości (upadłość *sensu stricto*), tzn. postępowanie upadłościowe przewidziane w przepisach Prawa upadłościowego i Prawa restrukturyzacyjnego, prowadzone przez sąd powszechny w stosunku do przedsiębiorstwa – dłużnika (zwanego „upadłym”), które stało się niewypłacalnym.

W wyniku zastosowania oszacowanych modeli regresji logistycznej uzyskuje się indywidualne dla każdego przedsiębiorstwa objętego badaniem, ustalone w warunkach bieżącego okresu badawczego (zgodnego z okresem danego raportu badawczego) i bieżącego stanu kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, wartości prawdopodobieństw wystąpienia stanu upadłości przedsiębiorstw (stopień zagrożenia) w perspektywie jednego roku. Agregacja indywidualnych prawdopodobieństw jest podstawą wyznaczenia wartości odsetka upadłości przedsiębiorstw, skalowanego względem liczby sądowych postępowań upadłościowych.

Tabela B.1 Charakterystyka ilościowa badań przedsiębiorstw dla potrzeb estymacji modeli predykcyjnych

Lp.	Wyszczególnienie	Średnio w okresie	Stan rejestrowy
1.	Przedsiębiorstwa aktywne (nieupadłe), w tym:	42 479	
1.1	– produkcyjne (PKD 5 – PKD 39)	13 047	
1.2	– handlowe (PKD 45 – PKD 47)	13 197	
1.3	– usługowe (PKD 41 – 43, 49 – 68, 77 –82, 94 – 96)	11 823	
1.4	– pozostałe	4 412	
1.5	– z ogółem: małe (10–49 pracujących)	28 911	
1.6	– z ogółem: średnie (50–249 pracujących)	11 252	
1.7	– z ogółem: duże (250 i więcej pracujących)	2 316	
2.	Przedsiębiorstwa zidentyfikowane jako upadłe, w tym:		4 975
2.1	– objęte sądowym postępowaniem upadłościowym, w tym:		3 780
2.1.1	– produkcyjne (PKD 5 – PKD 39)		1 377
2.1.2	– handlowe (PKD 45 – PKD 47)		906
2.1.3	– usługowe (PKD 41 – 43, 49 – 68, 77 –82, 94 – 96)		1 306
2.1.4	– pozostałe		191
2.1.5	– z ogółem: małe (10–49 pracujących)		2 066
2.1.6	– z ogółem: średnie (50–249 pracujących)		1 364
2.1.7	– z ogółem: duże (250 i więcej pracujących)		350
3.	Obiektoobserwacje analizy porównawczej przedsiębiorstw		641 370
4.	Obiektoobserwacje dla modeli predykcyjnych, w tym:		396 205
4.1	Obiektoobserwacje tworzące zbiór uczący, w tym:		353 282
4.1.1	– działalność produkcyjna (PKD 5 – PKD 39)		130 204
4.1.2	– działalność handlowa (PKD 45 – PKD 47)		120 673
4.1.3	– działalność usługowa (PKD 41 – 43, 49 – 68, 77 –82, 94 – 96)		102 405
4.2	Obiektoobserwacje uznane za niekompletne (missingi), w tym:		42 923
4.2.1	– działalność produkcyjna (PKD 5 – PKD 39)		17 894
4.2.2	– działalność handlowa (PKD 45 – PKD 47)		10 532
4.2.3	– działalność usługowa (PKD 41 – 43, 49 – 68, 77 –82, 94 – 96)		14 497

Źródło: opracowanie własne.

Stosowane miary w postaci stopnia zagrożenia upadłością (MW), odsetka sądowych postępowań upadłościowych (OU), branżowego (BBU) i regionalnego barometru upadłości (RBU) są sprowadzone do wspólnej podstawy koncepcyjnej i skali wartości, będąc właściwymi dla analizy zjawiska upadłości *sensu stricto*. Prezentacja wartości miary stopnia zagrożenia upadłością (MW) oraz odsetka upadłości (OU) dokonywana jest z zastosowaniem przeliczenia na 10.000 przedsiębiorstw (skala ilorazowa).

Dla oceny stopnia zagrożenia upadłością, na poziomie ogółem, rodzajów działalności oraz sekcji PKD, przyjęto trzy jego stopnie²¹:

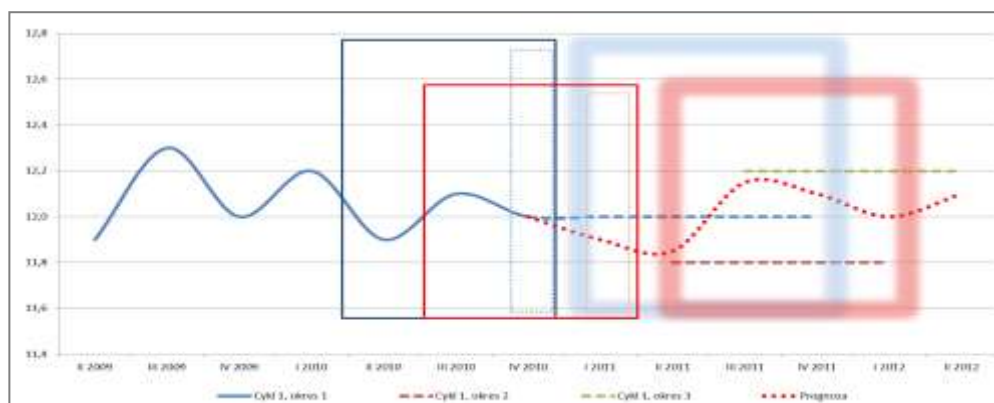
- od 0 do 160 – poziom niski (akceptowalny),
- powyżej 160 do 200 – poziom ostrzegawczy,
- powyżej 200 – poziom wysoki.

²¹ Wartości graniczne przedziałów wyznaczono arbitralnie na podstawie analizy wielkości i rozkładów stopnia zagrożenia upadłością dla okresu wystąpienia punktów zwrotnych oraz wartości szczytowych (I p. 2007 r. – II p. 2012 r.).

Oszacowanie na rozległej próbie modeli predykcji upadłości dla potrzeb badania sytuacji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw, celem oceny ich kondycji i identyfikacji zjawisk wskazujących na jej istotne pogorszenie (wczesne ostrzeżenie) oraz zastosowanie innowacyjnych metod i technik szczegółowych powoduje, że modele te są unikalnymi i zapewniającymi zdecydowanie wyższą jakość przewidywania zmiany stopnia zagrożenia finansowego kontynuacji działalności i upadłości przedsiębiorstw w stosunku do modeli dotychczas stosowanych.

Analiza z wykorzystaniem modeli predykcji upadłości jest skutecznym narzędziem, wykorzystywanym w ocenie stopnia zagrożenia przedsiębiorstw, jakie może się pojawić w sytuacji pogarszania się warunków, w których one funkcjonują oraz w zależności od tego, jakie wyniki osiągają. Mankamentem prowadzonych dotychczas w Polsce badań było znaczne opóźnienie (blisko roczne) pomiędzy pozyskaniem właściwych informacji, ich przetworzeniem i zaprezentowaniem analizy uzyskanych wyników.

Rysunek B.1 Prezentacja kroczącego sposobu wyznaczania okresu rocznego dla analizy predykcji upadłości

Źródło: opracowanie własne.

W tym względzie zaproponowane rozwiązanie umożliwia przejście na kwartalną/półroczną częstotliwość prowadzonych analiz, pozwalających na zdecydowane skrócenie czasu potrzebnego na rozpoznanie zmiany stanu przedsiębiorstw. Ze względu na prowadzenie badań z częstotliwością kwartalną/półroczną, oszacowany stopień zagrożenia upadłością zachowuje „umowną ważność” przez jeden okres analizy, bowiem kolejna przeprowadzana analiza dostarcza nowej informacji o wartości analizowanej miary, odnoszącej się do kolejnego rozpoczętego okresu.

Kolejna istotna cecha zbudowanej koncepcji, to wydłużenie okresu przewidywania w zakresie wyników oszacowania stopnia zagrożenia upadłością. Oznacza to zastosowanie metod prognozowania w szacowaniu prawdopodobieństwa upadłości. W prognozowaniu zmiany stopnia zagrożenia upadłością, przyjęto nie prognozowanie wartości samej miary zagrożenia, lecz zmiennych (czynników) opisujących kondycję ekonomiczno-finansową przedsiębiorstw. Wartości prognozowane tych zmiennych zostały wprowadzone do modeli predykcji, co dało podstawę do wnioskowania o kształtowaniu się przyszłych poziomów zagrożenia upadłością oraz pozwoliło na wydłużenie horyzontu czasowego możliwego wnioskowania, zasadniczo o kolejny okres roczny.

Zmienne określające stopień zagrożenia upadłością prognozowano za pomocą jednowymiarowych modeli szeregów czasowych²². Zasadniczą przyczyną zastosowania modeli jednowymiarowych, w miejsce modeli wielowymiarowych, była długość badanych szeregów czasowych – znacznie ograniczona dla szeregów półrocznych. Decyzja ta jest uzasadniona wynikami licznych badań empirycznych, które wykazują, że modele wielowymiarowe stosowane do krótkich szeregów czasowych, zazwyczaj generują prognozy obciążone większymi błędami, niż te wynikające z modeli jednowymiarowych.

Do każdego badanego szeregu czasowego dopasowano najlepszy pod względem kryterium informacyjnego AIC model klasy SARIMA (*Seasonal Autoregressive Integrated Moving Average*) oraz model wygładzania wykładniczego w ujęciu Hyndmana (ETS – *Exponential Smoothing*). Prognozowane wartości były obliczane, jako średnia arytmetyczna prognoz modelu SARIMA oraz modelu ETS (por. *Metody i narzędzia monitorowania gospodarki w komponencie mikroekonomicznym*). Przyjęte rozwiązanie jest w pełni uzasadnione wieloma wynikami z przeprowadzonych badań empirycznych, które wskazują, że uśrednianie modeli prowadzi zazwyczaj do uzyskania prognoz obciążonych mniejszymi błędami.

Należy podkreślić, że zakres i sposób możliwego wnioskowania uwzględniać musi istotę i cel skonstruowania określonej metody – modeli predykcji upadłości. Ponadto, na wnioskowanie wpływa zdefiniowany sposób cyklicznego, kwartalnego badania kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstw.

²² Szczegółowe omówienia, w tym charakterystykę przebiegu oraz konstrukcję metod i narzędzi analitycznych, zawierają opracowania źródłowe w postaci: *Metody i narzędzia monitorowania gospodarki w komponencie mikroekonomicznym* oraz *Raport z oceny stopnia zagrożenia upadłością – komponent mikroekonomiczny, Cykl 1, Raport 1* (www.isr.parp.gov.pl/monitoring-zmiany-gospodarczej/raporty-z-badań).

B.3 ZASADY KLASYFIKACJI DZIAŁÓW PKD W ZAKRESIE ZAGROŻENIA UPADŁOŚCIĄ

W celu stworzenia listy rankingowej działów PKD w zakresie zagrożenia upadłością, z uwzględnieniem liczby osób w nich pracujących sporządzona została metoda pozwalająca na określenie miary MSO obejmującej ocenę dwóch kategorii – relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w dziale PKD względem średniej dla rodzaju działalności. W tym celu wykorzystano dwa kryteria: stopień zagrożenia upadłością i liczbę pracujących, określając ich poziom względem wartości średnich dla rodzaju działalności, do którego zostały zakwalifikowane. Na podstawie wartości stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących względem wartości średnich dla tych miar oraz wartości miary MSO sporządzono listę rankingową działów PKD, na które należy zwrócić szczególną uwagę.

W celu sporządzenia listy rankingowej działów PKD niezbędnym jest zrealizowanie kolejnych kroków:

1. Ustalenie odchylenia wartości MW dla każdego działu PKD względem wartości dla odpowiadającego rodzaju działalności

$$oMW D_{it} = \frac{MW D_{it}}{MW RD_{jt}}$$

gdzie:

oMW – odchylenie wartości stopnia zagrożenia upadłością działu PKD,

$MW D$ – stopień zagrożenia dla działu PKD,

$MW RD$ – stopień zagrożenia dla rodzaju działalności,

i – dział PKD ($i=1, \dots, n$),

j – rodzaj działalności ($j=1, 2, 3$),

t – kolejny podokres analizy ($t, t+1$).

2. Ustalenie odchylenia liczby pracujących dla każdego działu PKD względem wartości przeciętnej dla odpowiadającego rodzaju działalności

$$oLP D_{it} = \frac{LP D_{it}}{\acute{S}LP RD_{jt}}$$

gdzie:

$oLP D$ – odchylenie liczby pracujących dla działu PKD,

$LP D_{it}$ – liczba pracujących w dziale PKD,

$\acute{S}LP RD$ – przeciętna liczba pracujących dla rodzaju działalności,

i – dział PKD ($i=1, \dots, n$),

j – rodzaj działalności ($j=P, H, U$),

t – kolejny podokres analizy ($t, t+1$).

3. Przypisanie rodzaju normatywnego wzorca obiektom (działom PKD)

Na podstawie uzyskanych wyników $oMW D$ i $oLP D$ dla działów PKD następuje przypisanie rodzaju normatywnego wzorca (1, 2, 3 lub 4) poszczególnym działom na podstawie oceny wartości odchylenia stopnia zagrożenia dla działu ($oMW D$) oraz wartości odchylenia liczby pracujących w dziale PKD od przeciętnej dla rodzaju działalności ($oLP D$).

Tabela B.2 Normatywne wzorce działów PKD

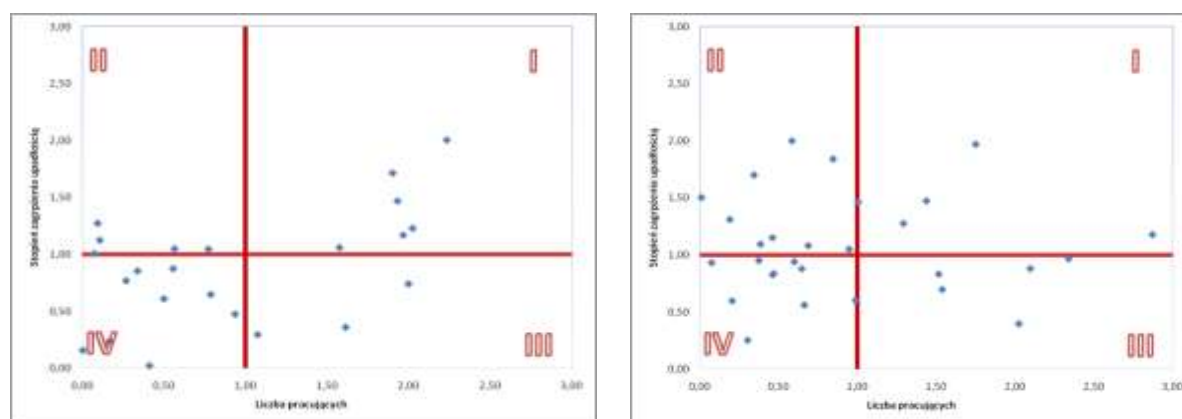
Lp.	Miara oceny	Wzorec	Miara oceny
1.	Odchylenie stopnia zagrożenia działu PKD ($oMW D_i$) > 1	I	Odchylenie liczby pracujących dla działu ($oLP D_i$) > 1
2.	Odchylenie stopnia zagrożenia działu PKD ($oMW D_i$) > 1	II	Odchylenie liczby pracujących dla działu ($oLP D_i$) <= 1
3.	Odchylenie stopnia zagrożenia działu PKD ($oMW D_i$) <= 1	III	Odchylenie liczby pracujących dla działu ($oLP D_i$) > 1
4.	Odchylenie stopnia zagrożenia działu PKD ($oMW D_i$) <= 1	IV	Odchylenie liczby pracujących dla działu ($oLP D_i$) <= 1

Interpretacja cech wzorca, wykorzystywana na etapie tworzenia listy rankingowej, jest następująca:

1. Dział PKD charakteryzujący się ponadprzeciętną wartością stopnia zagrożenia oraz ponadprzeciętną liczbą pracujących – **obszar wysokiego zagrożenia (wzorec I)**,
2. Dział PKD charakteryzujący się ponadprzeciętną wartością stopnia zagrożenia oraz poniżej przeciętną liczbą pracujących – **obszar średnio wysokiego zagrożenia (wzorec II)**,
3. Dział PKD charakteryzujący się poniżej przeciętną wartością stopnia zagrożenia oraz ponadprzeciętną liczbą pracujących – **obszar średnio niskiego zagrożenia (wzorec III)**,
4. Dział PKD charakteryzujący się poniżej przeciętną wartością stopnia zagrożenia oraz poniżej przeciętną liczbą pracujących – **obszar niskiego zagrożenia (wzorec IV)**.

Rozmieszczenie działów PKD w czterech obszarach (wzorce I-IV), gdzie oś pozioma i pionowa są to wyróżniki rozdziału wzorców stanowiące wartość średnią dla odpowiadających im miar (stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących) równym funkcjom $x=1$ i $y=1$.

Rysunek B.2 Przykład prezentacji graficznej położenia i podziału działów PKD w układzie współrzędnych

Źródło: opracowanie własne.

4. Obliczenie wartości miary syntetycznej oceny MSO D_i – wyznaczenie odległości każdego obiektu (działu PKD) o współrzędnych $oMW D_i$ i $oLP D_i$ od początku układu współrzędnych

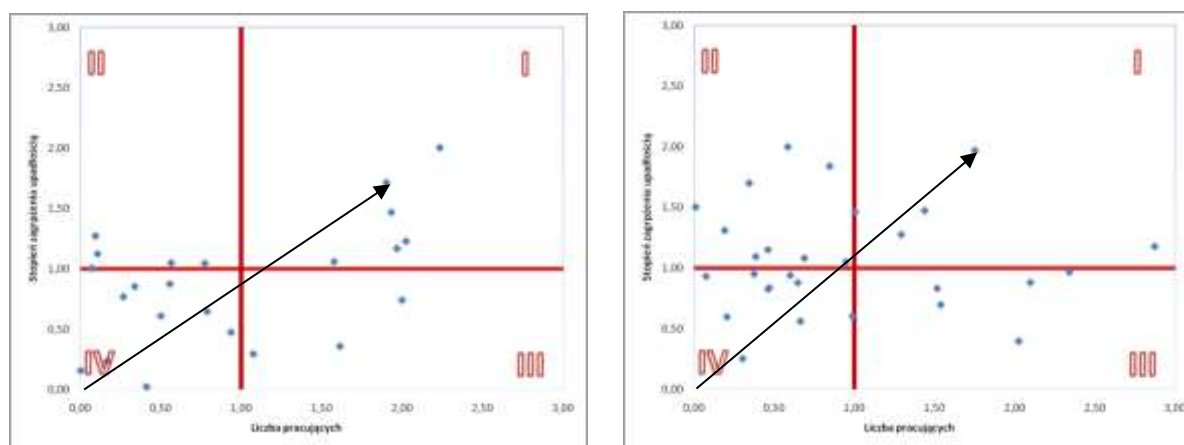
W celu uporządkowania obiektów (działów PKD) w ramach wzorców koniecznym jest określenie wartości miary syntetycznej MSO obejmującej ocenę dwóch kategorii – relacji stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących dla działu względem średniej dla odpowiednich rodzajów działalności. Miara ta wyznacza odległość obiektu (działu PKD) od początku układu współrzędnych. W ten sposób określona zostaje wartość miary odpowiadająca sile i natężeniu stopnia zagrożenia upadłością i liczbie pracujących.

$$MSO D_i = \sqrt{oMW D_i^2 + oLP D_i^2}$$

gdzie:

$MSO D_i$ – syntetyczna miara oceny działu PKD (obiektu).

Rysunek B.3 Przykład prezentacji graficznej określania miary MSO

Źródło: opracowanie własne.

5. Sporządzenie listy rankingowej działów PKD

Efektem końcowym jest sporządzenie **listy rankingowej działów PKD** stanowiącej zbiór działów PKD uporządkowanych według dwóch kryteriów: przyporządkowanie do wzorca (wartości wzorców rosnąco) i wartości miary MSO w ramach danego wzorca (wartości miary MSO malejąco).

SŁOWNIK POJĘĆ
I TERMINÓW

SPIS TABEL

SPIS RYSUNKÓW I MAP

SŁOWNIK POJĘĆ ORAZ SPISY

ZAKRES PODSTAWOWY

Grupa przedsiębiorstw – zbiór przedsiębiorstw wyróżniony z punktu widzenia kryterium rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej. W opracowaniu wyróżnione zostały cztery grupy przedsiębiorstw: produkcyjne, przemysłowe, handlowe i usługowe.

Klasa przedsiębiorstw – zbiór przedsiębiorstw wyróżniony z punktu widzenia kryterium wielkości podmiotu, mierzonej liczbą pracujących w nim osób. W opracowaniu wyróżnione zostały trzy klasy przedsiębiorstw: małe (liczba pracujących 10-49), średnie (50-249) i duże (250 i więcej).

Odsetek upadłości (OU, rozumienie upadłości *sensu stricto*) – stanowi relację liczby przedsiębiorstw, wobec których ogłoszono postępowania upadłościowe, do liczby przedsiębiorstw ogółem. Przyjmuje on wartości z przedziału $<0, 1>$, wskazując na pogłębiający się kryzys lub poprawienie sytuacji przedsiębiorstw.

Postępowanie upadłościowe (rozumienie upadłości *sensu stricto*) – w prawie polskim upadłość to postępowanie przewidziane w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe oraz w ustawie z 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, prowadzone w stosunku do dłużnika (zwanego „upadłym”), który stał się niewypłacalny. Wszczęcie postępowania upadłościowego następuje wskutek ogłoszenia upadłości przez sąd. Postępowanie upadłościowe prowadzi się w trybie upadłości likwidacyjnej albo upadłości układowej.

Przedsiębiorstwa handlowe – zbiór przedsiębiorstw niefinansowych zaliczonych do sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności: G handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

Przedsiębiorstwa produkcyjne – zbiór przedsiębiorstw niefinansowych zaliczonych do sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności: B górnictwo i wydobywanie, C przetwórstwo przemysłowe, D wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych, E dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Przedsiębiorstwa usługowe – zbiór przedsiębiorstw niefinansowych zaliczonych do sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności: F budownictwo, H transport i gospodarka magazynowa, I działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi, J informacja i komunikacja, K działalność finansowa i ubezpieczeniowa, L działalność związana z obsługą rynku nieruchomości, N działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, S pozostała działalność usługowa.

System wczesnego ostrzegania – jest jednym z elementów oceny kondycji ekonomiczno-finansowej przedsiębiorstwa. Umożliwia wczesne rozpoznanie zagrożenia i uruchomienie odpowiednich procesów naprawczych. Wyróżnia się jedno- i wielowymiarowe systemy wczesnego ostrzegania.

Upadłość – w ujęciu prawnym procedura wszczynana w razie niewypłacalności dłużnika, polegająca głównie na wspólnym dochodzeniu roszczeń przez wszystkich jego wierzycieli (rozumienie upadłości *sensu stricto*). W ujęciu ekonomicznym, za upadłego uznaje się przedsiębiorcę,

który bez zewnętrznej pomocy (np. zawarcie układu o umorzeniu części długów) nie jest w stanie sam kontynuować działalności. Upadłość w tym ujęciu charakteryzowana jest ryzykiem zagrożenia kontynuacji działalności, grożącym zakończeniem funkcjonowania przedsiębiorstwa jako samodzielnej bytu ekonomicznego i opisana jest miarą stopnia zagrożenia upadłością (rozumienie upadłości *sensu largo*).

ZAKRES ROZSZERZONY

Branżowy barometr upadłości (BBU, rozumienie upadłości *sensu stricto*) – stanowi relatywną ocenę koncentracji sądowych postępowań upadłościowych w określonej grupie podmiotów względem łącznej liczby przedsiębiorstw, przynależących do analizowanej zbiorowości w gospodarce, w stosunku do wszystkich podmiotów funkcjonujących w gospodarce narodowej. Przyjmuje się, że BBU przekraczający wartość 1 oznacza ponadprzeciętną koncentrację analizowanego zjawiska w danej grupie.

Dyskryminacyjny model predykcji upadłości – bazujący na statystycznej analizie dyskryminacyjnej model wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami w działalności gospodarczej. Analiza ta jest metodą statystyczną stosowaną do rozwiązywania problemów klasyfikacyjnych, a wynikiem jej zastosowania jest funkcja dyskryminacyjna. Wartość tej funkcji to ważona suma wskaźników charakteryzujących kondycję przedsiębiorstwa, stanowi ona główne kryterium klasyfikacji badanych obiektów.

Estymacja – dział wnioskowania statystycznego będący zbiorem metod pozwalających na uogólnianie wyników badania próby losowej na nieznaną postać i parametry rozkładu zmiennej losowej całej populacji oraz szacowanie błędów wynikających z tego uogólnienia.

Model ETS – model wygładzania wykładniczego (*exponential smoothing*), klasa modeli służących do prognozowania wartości zmiennych określających stopień zagrożenia upadłością. Modele te w automatyczny sposób wykrywają w szeregu czasowym obecność (niekoniecznie liniowego) trendu oraz ewentualnych wahań sezonowych (addytywnych lub multiplikatywnych). Przedziały predykcji są konstruowane za pomocą metod symulacyjnych, co pozwala odejść od założenia normalności rozkładu reszty modelu.

Model SARIMA – sezonowy autoregresyjny zintegrowany proces średniej ruchomej (*seasonal autoregressive integrated moving average*), klasa modeli służących do prognozowania wartości zmiennych określających stopień zagrożenia upadłością. Struktura modelu SARIMA jest definiowana poprzez stopień niesezonowego oraz sezonowego zintegrowania, liczbę niesezonowych oraz sezonowych opóźnień prognozowanej zmiennej i liczbę opóźnień w niesezonowym oraz sezonowym komponencie średniej ruchomej.

Pracujący – osoby wykonujące pracę przynoszącą im zarobek (w formie wynagrodzenia za pracę) lub dochód, bez względu na czas i miejsce trwania tej pracy, na podstawie stosunku pracy bądź innego stosunku prawnego lub czynności prawnej, na podstawie której jest świadczona praca, bez osób pracujących na umowę zlecenie lub umowę o dzieło, a także osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Regionalny barometr upadłości (RBU, rozumienie upadłości *sensu stricto*) – stanowi relatywną ocenę koncentracji sądowych postępowań upadłościowych w województwach względem ich intensywności w skali kraju. Dokonywana jest ona poprzez odniesienie wskaźnika udziału

liczby sądowych postępowań upadłościowych w danym regionie w liczbie funkcjonujących przedsiębiorstw ogółem w tym regionie, względem wskaźnika udziału liczby sądowych postępowań upadłościowych ogółem w liczbie funkcjonujących przedsiębiorstw ogółem. Przyjmuje się, że RBU przekraczający wartość 1 oznacza ponadprzeciętną koncentrację analizowanego zjawiska w danym regionie.

Regresja logistyczna – jedna z metod używanych w przypadku, gdy zmienna objaśniana jest na skali dychotomicznej (przyjmuje tylko dwie wartości). Zwykle wartości zmiennej objaśnianej wskazują na wystąpienie lub brak wystąpienia pewnego zdarzenia, które podlega prognozowaniu. Regresja logistyczna pozwala wówczas na obliczanie prawdopodobieństwa tego zdarzenia. W przypadku estymacji takiego modelu na próbach nielosowych, uzyskiwane prawdopodobieństwa należy interpretować w kategoriach stopnia zagrożenia wystąpienia zdarzenia (np. upadłości). Ponadto umożliwia ona określenie wpływu zmian zmiennych objaśniających na prawdopodobieństwo wystąpienia zdarzenia.

Stopień zagrożenia upadłością (rozumienie upadłości *sensu largo*) – miara pozwalająca w sposób ilościowy opisywać skalę zagrożenia zjawiskiem upadłości, umożliwia porównywanie zagrożenia zjawiskiem upadłości w przekrojach względem grup i klas przedsiębiorstw (również w ujęciu dynamicznym). Ustalona wartość miary jest oszacowaniem, jakie jest obecne prawdopodobieństwo wystąpienia stanu zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w perspektywie jednego roku od danego okresu ujętego w analizie (zgodnego z okresem danego raportu).

Wskaźnik cyklu gotówki (wskaźnik cyklu konwersji gotówki w dniach) – określa czas zamrożenia gotówki w jednym (pełnym) cyklu operacyjnym, a więc czas, jaki upływa od momentu wydatkowania środków pieniężnych na odtworzenie zapasów i zapłatę zobowiązań bieżących poprzez realizację działalności operacyjnej i sprzedaży, do momentu wpływu środków pieniężnych z tytułu sprzedaży. Obejmuje on cykle cząstkowe – zapasów, należności i zobowiązań krótkoterminowych.

Wskaźnik inwestochłonności – mierzy efektywność nakładów inwestycyjnych i stanowi relację nakładów inwestycyjnych do przychodów ze sprzedaży.

Wskaźnik ogólnej sytuacji finansowej – (wskaźnik struktury majątkowo-kapitałowej) stanowi relację wskaźnika struktury kapitału (kapitał własny odniesiony do kapitału obcego) i wskaźnika struktury majątku (majątek trwały odniesiony do majątku obrotowego) lub wskaźnika zastosowania kapitału własnego (kapitał własny odniesiony do majątku trwałego) i wskaźnika zastosowania kapitału obcego (kapitał obcy odniesiony do aktywów obrotowych).

Wskaźnik płynności bieżącej – informuje o zdolności przedsiębiorstwa do terminowego regulowania zobowiązań bieżących na podstawie stopnia ich pokrycia przez aktywa bieżące.

Wskaźnik płynności szybkiej – określa stopień pokrycia zobowiązań krótkoterminowych aktywami obrotowymi o większym stopniu płynności (aktywa obrotowe pomniejszone o zapasy).

Wskaźnik pokrycia aktywów trwałych kapitałem stałym – ujmuje istotę złotej reguły bilansowej, która wskazuje na konieczność pokrycia aktywów trwałych kapitałem trwale związanym z działalnością przedsiębiorstwa (kapitałem własnym i obcym długoterminowym), zapewniając dodatkowo dodatni kapitał obrotowy netto.

Wskaźnik produktywności – stanowi relację przychodów do wartości aktywów posiadanych przez przedsiębiorstwo, służy do pomiaru prędkości krążenia kapitału w przedsiębiorstwie.

Wskaźnik rentowności operacyjnej sprzedaży – obliczany z uwzględnieniem wyniku na działalności operacyjnej. Wskaźnik ten określa stopę zwrotu ze sprzedaży na poziomie operacyjnym, a więc bez obciążenia podatkowego i bez uwzględniania kosztów finansowych związanych z zadłużeniem.

Wskaźnik rentowności operacyjnej aktywów – obliczany z uwzględnieniem wyniku na działalności operacyjnej. Wskaźnik ten określa stopę zwrotu z kapitału całkowitego (aktywów) na poziomie operacyjnym, a więc bez obciążenia podatkowego i bez uwzględniania kosztów finansowych związanych z zadłużeniem.

Wskaźnik samofinansowania – stanowi relację kapitałów własnych do aktywów i informuje o stopniu samofinansowania (niezależności finansowej) przedsiębiorstwa.

Wskaźnik wydajności pracy – obliczany z uwzględnieniem przychodów ze sprzedaży ogółem do liczby pracujących. Wskaźnik ten określa zdolność tworzenia w postaci przychodów ze sprzedaży i zrównanych z nimi przez pracujących.

Wskaźnik wypłacalności – (wskaźnik zdolności do obsługi zadłużenia) określa, w jakim stopniu przedsiębiorstwo jest w stanie obsłużyć zadłużenie, tj. w jakiej części może je pokryć zyskiem netto i amortyzacją.

Wskaźnik zadłużenia ogółem – stanowi relację kapitałów obcych do aktywów i informuje o stopniu finansowania przedsiębiorstwa długiem.

Współczynnik podobieństwa struktur – mierzy stopień zmiany, czyli inaczej stopień niepodobieństwa danej struktury w dwóch różnych momentach czasu lub też stopień niepodobieństwa dwóch różnych struktur w danym czasie. Przyjmuje wartości z przedziału $<0, 1>$, przy czym brak jakichkolwiek zmian strukturalnych daje wartość 0, a w przypadku całkowitej zmiany struktury – wartość 1. Obliczenie wartości współczynnika zmienności (niepodobieństwa) struktur stanowi punkt wyjścia specjalnej procedury taksonomicznej, która stanowi w pewnym sensie alternatywny sposób mierzenia zmienności. Jego wykorzystanie pozwala na dokładniejszy pomiar i ocenę intensywności przekształceń strukturalnych.

WYKAZ DZIAŁÓW PKD OBJĘTYCH ANALIZĄ W RAPORCIE

DZIAŁY PKD	
05 WYDOBYWANIE WĘGLA KAMIENNEGO I WĘGLA BRUNATNEGO (LIGNITU)	39 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z REKULTYWACJĄ I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI
08 POZOSTAŁE GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	45 HANDEL HURTOWY I DETALICZNY POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI; NAPRAWA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH
09 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA GÓRNICTWO I WYDOBYWANIE	46 HANDEL HURTOWY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI
10 PRODUKCJA ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH	47 HANDEL DETALICZNY, Z WYŁĄCZENIEM HANDLU DETALICZNEGO POJAZDAMI SAMOCHODOWYMI
11 PRODUKCJA NAPOJÓW	41 ROBOTY BUDOWLANE ZWIĄZANE ZE WZNASZENIEM BUDYNKÓW
12 PRODUKCJA WYROBÓW TYTONIOWYCH	42 ROBOTY ZWIĄZANE Z BUDOWĄ OBIEKTÓW INŻYNIERII LĄDOWEJ I WODNEJ
13 PRODUKCJA WYROBÓW TEKSTYLNYCH	43 ROBOTY BUDOWLANE SPECJALISTYCZNE
14 PRODUKCJA ODZIEŻY	49 TRANSPORT LĄDOWY ORAZ TRANSPORT RUROCIĄGOWY
15 PRODUKCJA SKÓR I WYROBÓW ZE SKÓR WYPRAWIONYCH	50 TRANSPORT WODNY
16 PRODUKCJA WYROBÓW Z DREWNA ORAZ KORKA, Z WYŁĄCZENIEM MEBLI; PRODUKCJA WYROBÓW ZE SŁOMY I MATERIAŁÓW UŻYWANYCH DO WYPŁATANIA	51 TRANSPORT LOTNICZY
17 PRODUKCJA PAPIERU I WYROBÓW Z PAPIERU	52 MAGAZYNOWANIE I DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA WSPOMAGAJĄCA TRANSPORT
18 POLIGRAFIA I REPRODUKCJA ZAPISANYCH NOŚNIKÓW INFORMACJI	55 ZAKWATEROWANIE
19 WYTWARZANIE I PRZETWARZANIE KOKSU I PRODUKTÓW RAFINACJI ROPY NAFTOWEJ	56 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z WYŻYWIENIEM
20 PRODUKCJA CHEMIKALIÓW I WYROBÓW CHEMICZNYCH	58 DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA
21 PRODUKCJA PODSTAWOWYCH SUBSTANCJI FARMACEUTYCZNYCH ORAZ LEKÓW I POZOSTAŁYCH WYROBÓW FARMACEUTYCZNYCH	59 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z PRODUKCJĄ FILMÓW, NAGRAŃ WIDEO, PROGRAMÓW TELEWIZYJNYCH, NAGRAŃ DŹWIĘKOWYCH I MUZYCZNYCH
22 PRODUKCJA WYROBÓW Z GUMY I TWORZYW SZTUCZNYCH	60 NADAWANIE PROGRAMÓW OGÓLNODOSTĘPNYCH I ABONAMENTOWYCH
23 PRODUKCJA WYROBÓW Z POZOSTAŁYCH MINERALNYCH SUROWCÓW NIEMETALICZNYCH	61 TELEKOMUNIKACJA
24 PRODUKCJA METALI	62 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OPROGRAMOWANIEM I DORADZTWEW W ZAKRESIE INFORMATYKI ORAZ DZIAŁALNOŚĆ POWIĄZANA

25 PRODUKCJA METALOWYCH WYROBÓW GOTOWYCH, Z WYŁĄCZENIEM MASZYN I URZĄDZEŃ	63 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE INFORMACJI
26 PRODUKCJA KOMPUTERÓW, WYROBÓW ELEKTRONICZNYCH I OPTYCZNYCH	64 FINANSOWA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA, Z WYŁĄCZENIEM UBEZPIECZEŃ I FUNDUSZÓW EMERYTALNYCH
27 PRODUKCJA URZĄDZEŃ ELEKTRYCZNYCH	66 DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA USŁUGI FINANSOWE ORAZ UBEZPIECZENIA I FUNDUSZE EMERYTALNE
28 PRODUKCJA MASZYN I URZĄDZEŃ, GDZIE INDZIEJ NIESKLASYFIKOWANA	68 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z OBSŁUGĄ RYNKU NIERUCHOMOŚCI
29 PRODUKCJA POJAZDÓW SAMOCHODOWYCH, PRZYCZEP I NACZEP, Z WYŁĄCZENIEM MOTOCYKLI	77 WYNAJEM I DZIERŻAWA
30 PRODUKCJA POZOSTAŁEGO SPRZĘTU TRANSPORTOWEGO	78 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ZATRUDNIENIEM
31 PRODUKCJA MEBLI	79 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZATORÓW TURYSTYKI, POŚREDNIKÓW I AGENTÓW TURYSTYCZNYCH ORAZ POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA W ZAKRESIE REZERWACJI I DZIAŁALNOŚCI Z NIĄ ZWIĄZANE
32 POZOSTAŁA PRODUKCJA WYROBÓW	80 DZIAŁALNOŚĆ DETEKTYWISTYCZNA I OCHRONIARSKA
33 NAPRAWA, KONSERWACJA I INSTALOWANIE MASZYN I URZĄDZEŃ	81 DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA ZWIĄZANA Z UTRZYMANIEM PORZĄDKU W BUDYNKACH I ZAGOSPODAROWANIEM TERENÓW ZIELENI
35 WYTWARZANIE I ZAOPATRYWANIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ, GAZ, PARĘ WODNĄ, GORĄCĄ WODĘ I POWIETRZE DO UKŁADÓW KLIMATYZACYJNYCH	82 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA Z ADMINISTRACYJNĄ OBSŁUGĄ BIURA I POZOSTAŁA DZIAŁALNOŚĆ WSPOMAGAJĄCA PROWADZENIE DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ
36 POBÓR, UZDATNIANIE I DOSTARCZANIE WODY	94 DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACJI CZŁONKOWSKICH
37 ODPROWADZANIE I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW	95 NAPRAWA I KONSERWACJA KOMPUTERÓW I ARTYKUŁÓW UŻYTKU OSOBISTEGO I DOMOWEGO
38 DZIAŁALNOŚĆ ZWIĄZANA ZE ZBIERANIEM, PRZETWARZANIEM I UNIESZKODLIWIANIEM ODPADÓW; ODZYSK SUROWCÓW	96 POZOSTAŁA INDYWIDUALNA DZIAŁALNOŚĆ USŁUGOWA

SPIS TABEL

Tabela 1. Lista rankingowa działów PKD według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO przedsiębiorstw w I p. 2017 r. ogółem oraz według klas ich wielkości (wzorzec I).....	16
Tabela 2. Lista rankingowa województw w Polsce według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.	18
Tabela 3. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r. według rodzaju działalności.....	29
Tabela 4. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2017 r. według rodzaju działalności.....	30
Tabela 5. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN).....	31
Tabela 6. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe	42
Tabela 7. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2017 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa małe	43
Tabela 8. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2017 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie	47
Tabela 9. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w II kw. 2017 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie	48
Tabela 10. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2016 r. – II kw. 2017 r. według rodzaju działalności oraz według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże	51
Tabela 11. Porównanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w II kw. 2017 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże.....	52
Tabela 12. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r.	56
Tabela 13. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w przedsiębiorstwach ogółem według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r.	59
Tabela 14. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.	62
Tabela 15. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.	62
Tabela 16. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.....	64
Tabela 17. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością małych przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r.	66
Tabela 18. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w małych przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie I p. 2016 r. – I p. 2017 r.	68
Tabela 19. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.	71
Tabela 20. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.	71
Tabela 21. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r.	73
Tabela 22. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością średnich przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.	75

Tabela 23. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w średnich przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie od II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.	77
Tabela 24. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.	80
Tabela 25. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.	80
Tabela 26. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.	82
Tabela 27. Mapa ciepła – zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością dużych przedsiębiorstw według działów PKD w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.	84
Tabela 28. Stopień zagrożenia upadłością i liczba pracujących w dużych przedsiębiorstwach według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej (działy PKD) w okresie od II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.	86
Tabela 29. Lista rankingowa działów PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.	89
Tabela 30. Lista rankingowa działów PKD działalności handlowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.	89
Tabela 31. Lista rankingowa działów PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w II kw. 2017 r.	90
Tabela 32. Działy PKD najbardziej zagrożone upadłością (wzorzec I dla miary MSO) w okresie II p. 2015 r. – II p. 2016 r.	91
Tabela 33. Lista rankingowa województw w Polsce według stopnia zagrożenia upadłością, liczby pracujących oraz miary MSO w I p. 2017 r. według rodzaju działalności	106
Tabela B.1 Charakterystyka ilościowa badań przedsiębiorstw dla potrzeb estymacji modeli predykcyjnych	148
Tabela B.2 Normatywne wzorce działów PKD	152

SPIS RYSUNKÓW I MAP

Mapa 1. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz liczby pracujących w I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw ogółem oraz według rodzaju działalności	17
Mapa 2. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w Polsce w I p. 2016 r. i I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw ogółem.....	101
Mapa 3. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2016 r. i I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw produkcyjnych	102
Mapa 4. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2016 r. i I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw handlowych	103
Mapa 5. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw oraz udziału liczby pracujących według województw w I p. 2016 r. i I p. 2017 r. dla przedsiębiorstw usługowych.....	104
Rysunek 1. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. ogółem oraz według klas wielkości przedsiębiorstw (scenariusz neutralny).....	11
Rysunek 2. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności i wybranych sekcji PKD (działów GN).....	12
Rysunek 3. Stopień zagrożenia upadłością oraz odsetek liczby wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.	13
Rysunek 4. Działy PKD działalności produkcyjnej i usługowej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących przedsiębiorstw w I p. 2017 r.....	16
Rysunek 5. Liczba przedsiębiorstw (panel lewy) oraz liczba pracujących (panel prawy) w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. według rodzajów działalności i klas wielkości	19
Rysunek 6. Potencjał i wyniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	20
Rysunek 7. Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	21
Rysunek 8. Tempo zmian podstawowych wskaźników finansowych przedsiębiorstw w okresie II p. 2016 r. – I p. 2017 r. ogółem oraz według rodzaju działalności (w %, r/r).....	22
Rysunek 9. Odsetek sądowych postępowań upadłościowych (OU) przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. oraz ich liczba ze względu na rodzaj postępowania w I p. 2017 r.	23
Rysunek 10. Regionalny Barometr Upadłości (RBU) w I p. 2016 i I p. 2017 r. i Branżowy Barometr Upadłości (BBU) w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. według rodzaju działalności.....	23
Rysunek 11. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. według klas wielkości.....	25
Rysunek 12. Zróżnicowanie stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r. według rodzaju działalności.....	26
Rysunek 13. Stopień zagrożenia upadłością przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.....	27
Rysunek 14. Stopień zagrożenia upadłością oraz odsetek liczby wszczętych sądowych postępowań upadłościowych przedsiębiorstw ogółem w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r.	28
Rysunek 15. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2015 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności	29
Rysunek 16. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności.....	30
Rysunek 17. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2015 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)	32
Rysunek 18. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN)	33
Rysunek 19. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw górnictwa i wydobywania (sekcja B) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.	34

Rysunek 20. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw przetwórstwa przemysłowego (sekcja C) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.	35
Rysunek 21. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw wytwarzania i zaopatrywania w energię el., gaz itd. (sekcja D) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.	37
Rysunek 22. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw budowlanych (sekcja F) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.	38
Rysunek 23. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw handlowych (sekcja G) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.	39
Rysunek 24. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw transportowych i gospodarki magazynowej (sekcja H) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.	40
Rysunek 25. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw informacji i komunikacji (sekcja J) w okresie I p. 2013 r. – I p. 2017 r.	41
Rysunek 26. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2015 r. – I p. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)	43
Rysunek 27. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według rodzajów działalności – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)	44
Rysunek 28. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2015 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)	45
Rysunek 29. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I p. 2007 r. – I p. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa małe (scenariusz neutralny)	46
Rysunek 30. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2015 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)	47
Rysunek 31. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)	48
Rysunek 32. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2015 r. – II kw. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)	49
Rysunek 33. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa średnie (scenariusz neutralny)	50
Rysunek 34. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2015 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)	51
Rysunek 35. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. według rodzaju działalności – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)	52
Rysunek 36. Zmiany stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie II kw. 2015 r. – II kw. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)	53
Rysunek 37. Kształtowanie się stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2018 r. według wybranych sekcji PKD (działów GN) – przedsiębiorstwa duże (scenariusz neutralny)	54
Rysunek 38. Statystyki opisowe stopnia zagrożenia upadłością przedsiębiorstw według działów PKD w Polsce w okresie I p. 2007 r. – I p. 2017 r.	57
Rysunek 39. Działy PKD działalności produkcyjnej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2016 r. i I p. 2017 r.	61
Rysunek 40. Działy PKD działalności usługowej według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2016 r. i I p. 2017 r.	63

Rysunek 41. Działy PKD działalności produkcyjnej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2016 r. i I p. 2017 r.	70
Rysunek 42. Działy PKD działalności usługowej małych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2016 r. i I p. 2017 r.	72
Rysunek 43. Działy PKD działalności produkcyjnej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.	79
Rysunek 44. Działy PKD działalności usługowej średnich przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.	81
Rysunek 45. Działy PKD działalności produkcyjnej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.	88
Rysunek 46. Działy PKD działalności usługowej dużych przedsiębiorstw według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.	90
Rysunek 47. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 27	92
Rysunek 48. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 47	94
Rysunek 49. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 41	95
Rysunek 50. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 42	96
Rysunek 51. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 52	97
Rysunek 52. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 53	99
Rysunek 53. Stopień zagrożenia upadłością oraz podstawowe charakterystyki i wskaźniki finansowe przedsiębiorstw (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.) – dział PKD 78	100
Rysunek 54. Województwa w podziale na rodzaje działalności według stopnia zagrożenia upadłością i liczby pracujących w I p. 2017 r.	105
Rysunek 55. Liczba i tempo zmian sądowych postępowań upadłościowych (panel lewy) oraz odsetek SPU (panel prawy) w okresie I kw. 2007 r.– II kw. 2017 r.	108
Rysunek 56. Liczba upadłości ze względu na rodzaj postępowania w okresie I kw. 2016 r. – II kw. 2017 r. (panel lewy) oraz struktura SPU w II kw. 2017 r. (panel prawy)	108
Rysunek 57. Liczba ogłoszonych sądowych postępowań upadłościowych według województw w okresie I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r. (panel lewy) oraz w II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r. (panel prawy)	109
Rysunek 58. Zmiana odsetka SPU (panel lewy) oraz zmiana Regionalnego Barometru Upadłości (panel prawy) w wybranych województwach w okresie II kw. 2016 r. i II kw. 2017 r.	109
Rysunek 59. Liczba postępowań upadłościowych przedsiębiorstw (panel lewy) i Branżowy Barometr Upadłościowy – BBU (panel prawy) według rodzaju działalności w okresie I kw. 2007 – II kw. 2017 r.	110
Rysunek A.1 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw ogółem (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	112
Rysunek A.2 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw ogółem (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)	113
Rysunek A.3 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)	114
Rysunek A.4 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	115
Rysunek A.5 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)	116

Rysunek A.6 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)	117
Rysunek A.7 Podstawowe charakterystyki przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	118
Rysunek A.8 Podstawowe wskaźniki finansowe przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.)	119
Rysunek A.9 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	120
Rysunek A.10 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw produkcyjnych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	121
Rysunek A.11 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)	122
Rysunek A.12 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)	123
Rysunek A.13 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)	124
Rysunek A.14 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw produkcyjnych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)	125
Rysunek A.15 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	126
Rysunek A.16 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw handlowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	127
Rysunek A.17 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.).....	128
Rysunek A.18 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)	129
Rysunek A.19 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.).....	130
Rysunek A.20 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw handlowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)	131
Rysunek A.21 Podstawowe charakterystyki małych przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	132
Rysunek A.22 Podstawowe wskaźniki finansowe małych przedsiębiorstw usługowych (I p. 2007 r. – I p. 2017 r.).....	133
Rysunek A.23 Podstawowe charakterystyki średnich przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.).....	134
Rysunek A.24 Podstawowe wskaźniki finansowe średnich przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)	135
Rysunek A.25 Podstawowe charakterystyki dużych przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.).....	136
Rysunek A.26 Podstawowe wskaźniki finansowe dużych przedsiębiorstw usługowych (I kw. 2007 r. – II kw. 2017 r.)	137
Rysunek B.1 Prezentacja kroczącego sposobu wyznaczania okresu rocznego dla analizy predykcji upadłości.....	149
Rysunek B.2 Przykład prezentacji graficznej położenia i podziału działów PKD w układzie współrzędnych	152
Rysunek B.3 Przykład prezentacji graficznej określania miary MSO	153